Radu Ţuculescu
DEGETELE LUI MARSIAS
LiterNet.ro 2004

Redactori: Radu Ilarion-Munteanu rimunteanu@liternet.ro
Laura Coman lcoman@liternet.ro

Editor format **.pdf** Acrobat Reader şi coperta: Anca Şerban aserban@liternet.ro

Ilustrații: © Mary Ann Brandt, www.fingerpainter.com

Text: © 2004 Radu Țuculescu.
Toate drepturile rezervate autorului.

© 2004 Editura LiterNet pentru versiunea **.pdf** Acrobat Reader
Este permisă difuzarea liberă a acestei cărți în acest format, în condițiile în care nu i se aduce nici o modificare şi nu se realizează profit în urma acestei difuzări. Orice modificare sau comercializare a acestei versiuni fără acordul prealabil, în scris, al Editurii LiterNet este interzisă.

ISBN: 973-8475-44-9

Editura LiterNet
http://editura.liternet.ro
office@liternet.ro

Radu Țuculescu

Degetele lui Marsias

Dimineața, palidă ca spaima unei fecioare.

Pătrunde anevoie prin ochiurile perdelelor înnegrite de scurgerea zilelor, o scurgere lentă, apăsătoare. O mişcare continuă, de aceeaşi intensitate, ca un sunet prelung, nici grav, nici acut, fără să ştii de unde vine (o fi avut un început şters, banal, nimeni nu i-a acordat importanță) dar care amenință acum să nu mai aibă sfârşit.

Ferestrele sunt deosebit de înalte. Proprietăreasa spală geamurile o dată pe săptămână. Nu reuşeşte să curețe în întregime suprafața lor. I-ar trebui o scară dublă pentru treaba asta. Am rugat-o, în câteva rânduri, să renunțe. O acțiune lipsită de sens, inutilă, de-a dreptul caraghioasă în inutilitatea ei. E însă pasiunea proprietăresei, nu renunță la ea. Cu ceilalți locatari nu are astfel de probleme. Eu îi cunosc puțin, ne salutăm doar respectuos de câte ori ne întâlnim. Proprietăreasa se poartă cu mine aşa de grijuliu, pentru că sunt singur. Ca şi cu un fiu. Trebuie să fie curat şi să ai lumină, afirmă mereu cu vocea ei ascuțită. Şi am o lumină palidă ca spaima unei fecioare. Oare perdelele sunt de vină? Harnica femeie care-mi freacă geamurile nu reuşeşte să le coboare iar eu nu mişc un deget, n-o ajut. O dată pe săptămână se produce un mic scandal. Vorbeşte ea, eu tac şi ascult. De mai bine de un an de zile n-au fost spălate, or să putrezească, s-or mucegăi! Replici stridente care-mi sparg pentru câteva clipe monotonia din jur. Monotonia îți oferă o permanentă stare de nelinişte. Foarte vagă, ce-i drept, dar perceptibilă. Ştii că există, mocneşte, dospeşte. Încă nu a izbucnit, nu a răbufnit. Răbufnirile se manifestă cu totul imprevizibil, pot lua forme dintre c e l e mai diverse - comice, groteşti, dramatice, lamentabile...

Partitura a rămas deschisă pe pupitru, ca de obicei. Un pupitru metalic, uşor, se poate aduna, împacheta, reducându-i dimensiunile într-atâta încât sa încapă în buzunarul larg al hainei. N-a ajuns acolo până acum Se află mereu în acelaşi loc, lângă fereastră.

Notele se foiesc pe portative ca nişte gândaci minusculi. Nu-şi iau zborul odată?! Să rămână portativele goale. Să-mi lipesc flautul de buze şi să cânt ce-mi trece prin cap! Bineînțeles, o pot face închizând ochii, ori privind aiurea, pereții îngălbeniți, cerul de afară... Nu-i nevoie să zboare notele de pe portative. Şi totuşi, uneori ca-n această palidă dimineață, îmi doresc să dispară de pe cele cinci linii paralele şi, odată cu ele, toate indicațiile acelea de piano, mezzo, crescendo, descrescendo sforzando, acuma răreşti, acuma faci o pauză de două pătrimi, schimbi ritmul, acuma frazezi dolce, dolce posibile, grețos de dolce, acuma saltando, giocoso, zâmbim, ne hlizim, suntem veseli, transpirăm de fericire... Dar notele astea nu ştiu decât să se foiască. Nişte gângănii mici, negre şi caraghioase. Dacă tot nu-şi iau zborul, atunci să nu mai mişte, să rămână fixate ca nişte pioneze în locurile hărăzite.

Dimineața se prelinge încet pe geamuri, ca o pastă vâscoasă, inundându-mi camera.

* * *

Sunetele şi mirosurile excită simțurile. Undeva am citit această propoziție. Ori am auzit cuvintele rostite? Nu, nu cred. La repetiții nu schimb multe replici cu orchestranții. De ce nu schimb, doar cu mulți dintre ei am fost coleg de studenție? Au trecut peste zece ani de atunci. Cât peste zece ani? Cel mai des îi ascult, îi privesc. Poartă discuții cotidiene, în tonuri uşor crispate. Mereu pluteşte în aer neliniştea. Eu o simt, o dibuiesc. Poate am cărat-o cu mine şi încerc să o risipesc în jur. Cuvintele tremură ca un vibrato prost executat pe corzile viorii. Uneori mai şi scârțâie. Toate acestea sunt însă fireşti acum, nu ştiu de ce le dau atâta importanță, când ar trebui să treacă neobservate?! Zilele sunt mereu palide, nu numai văzute din spatele ferestrelor camerei mele.

Unele mirosuri îmi produc o excitație nervoasă. Am părăsit câteva femei din această cauză, ori ele m-au părăsit pe mine, cine ştie? Despre dragoste nu putem vorbi. Putem, dar n-o face nimeni. Ar fi nepotrivit. Soțiile aşteaptă, multe dintre ele. Fecioarele sunt palide... O femeie în vârstă, cu buze subțiri, mi-a mărturisit o dată că ea nu mai are amintiri. Marmelada împrăştia un miros înțepător, puternic. Calupurile dreptunghiulare, lungi de un metru, erau acoperite de muşte.

În barul Rosei aş fi putut auzi cele spuse despre sunete şi mirosuri. La masa „bătrânilor", cum i-am numit de la început. Sunt trei bărbați către şaizeci de ani (dar m-aş putea înşela uşor asupra vârstei) îmbrăcați în haine

vechi bătucite de vremuri, întotdeauna curate şi purtate cu demnitate. Ținuta şi gestica acestor bărbați le imprimă chiar o anumită eleganță. Când intraseră pentru prima oară în bar (eu mă aflam la masa mea, în colțul umbros, masă cu un singur scaun, semn că altcineva nu are dreptul să se aşeze acolo) şi-au rotit privirile în jur, zărindu-mă de la bun început. Fără şovăială s-au apropiat pentru a mă descoperi mai bine, oprindu-se apoi ca în fața unei piese rare, de muzeu, a unui obiect ciudat ce nu-şi avea locul acolo. Sorbeam liniştit cafeaua (o apă tulbure, călduță, fără gust) intuind mirarea de pe chipurile lor. Lângă mâna mea stângă, cutia flautului, neagră, roasă pe alocuri, o adevărată ascunzătoare pentru bijuterii de valoare inestimabilă. S-au aşezat, cu neascunsă intenție, la masa vecină, chiar dacă toate celelalte erau libere la ora dimineții (palidă ca spaima unei fecioare) şi au continuat să mă privească, fără o vorbă, cu mirare transformată încet, pe nesimțite, ca o trecere firească dintr-o tonalitate în alta (a doua desprinzându-se din prima şi păstrând elemente comune) în dezaprobare.

I-am lăsat un timp, eram obişnuit cu asemenea reacții ori de câte ori mă aflam aşezat la o masă, pe-o banchetă în tren ori în tramvai, ori într-o birjă. Mai ales acolo. Rosi îmi zâmbea de dincolo de tejghea, ştergând paharele. Mereu îmi zâmbeşte cu căldură şi complicitate.

Mă ridic, împingând scaunul cu mult zgomot. Un taburet învelit în muşama vişinie, ruptă în numeroase locuri. Pornesc spre Rosi, împrumutându-i zâmbetul, târându-mi piciorul mai scurt pe podeaua jilavă. Zgomot scrâşnit, intenționat exagerat. De obicei mă mişc mult mai uşor, chiar cu vioiciune, încât există momente când nici nu se observă. Mă opresc lângă tejghea, Rosi îmi întinde un pahar cu un lichid gălbui, vreau să-l apuc, ea mă evită râzând, ce primesc în schimb? Dau din cap, sunt de acord, nu-i nevoie să mă roage. Beau încet conținutul paharului. Ştiu că nu mai sunt privit, capetele bătrânilor s-au răsucit la loc, s-au aplecat deasupra mesei, înghesuindu-se ca şi c u m , dintr-o dată le-a copleşit frigul (şuşotesc amânând să strige comanda).

Flautul are reflexe de oglindă contrastând puternic cu ambalajul în care îşi află odihna, îi cânt Rosei ceea ce mi-a cerut, acolo, în picioare, deasupra bătrânilor. Doar după multe măsuri îndrăznesc ei să-şi înalțe privirile spre mine. Sunt alte priviri, cu totul diferite de primele. Se amestecă în ele, ca într-un creuzet tulbure, admirația, tristețea, amintirea şi mila. Nu, nu poate fi milă. M-ar jigni, m-ar scârbi chiar dacă nu se revarsă asupra mea, chiar dacă nu eu sunt cel care am produs-o. Bătrânii sunt sentimentali, li se umezesc repede ochii. De vină e poate şi tonalitatea minoră în care mă desfăşor, o tonalitate de feminitate melancolică, destinată Rosei. Îşi întrerupe lucrul. Cu coatele sprijinite de tejghea, cu capul în palme şi ochii pe jumătate închişi, ascultă. Pieptul ei generos

tresaltă sincopat, din cauza suspinelor. Didona caută pe cer, în disperare, o geană de lumină şi geme atunci când o găseşte. Asupra bătrânilor, tonalitatea are alt efect. Le sugerează sentimentul zădărniciei, poate chiar al neputinţei. Şi piepturile lor tresaltă, din cu totul alte motive decât cele ale Rosei. La un moment dat, unul dintre ei şopti: ”Dar cum de nu ne-am dat seama de la bun început? Din cauza ochelarilor, va trebui să-mi schimb lentilele...” Aşa, cel puţin, am desluşit printre sunetele flautului. Micul meu orgoliu (atât cit mai exista) fusese satisfăcut. Mai aveam nevoie de asemenea satisfacţii?

Pe stradă, un pumn de frunze galbene, cu pete maronii, arătând ca o boală de piele, cu contururile roase, execută un dans lent, grotesc, în salturi întrerupte prea repede ori prelungite prea mult, ca o frază melodică ce şi-a pierdut ritmul. Vântul e de vină. Bântuie străzile, când în grabă, căutând ceva cu multă înverşunare, nici el neştiind ce anume, când plictisit, răsucindu-se greoi prin unghere.

Lângă zidul vechi al oraşului, un Mim. Zidul, o rămăşiţă a cetăţii care a respirat aici aer proaspăt în urmă cu şapte sute de ani. Acum doarme sub noi, ignorându-ne. Din brâul care înconjura clădiri şi străzi, n-a mai rămas decât o fărâmă. Această fărâmă are o lungime vreo de douăzeci de metri şi o înălţime în jur de zece. La rădăcina zidului, smocuri de iarbă, scaieţi, bălării. Pământul ars, crăpat, înconjurând smocurile de iarbă, scaieţii, bălăriile. Nişte plante stranii, cu tulpina subţire, transparentă, cu frunze mici, înguste şi rare, vineţii, lipsite parcă de clorofilă, se caţără, din loc în loc, pe pietrele înnegrite ale zidului, cu înfrigurare, cu dorinţa vădită de a ajunge cât mai sus. Mimul miroase încântat flori. Parfumul lor îl îmbată. Se mişcă lent, pe lângă zid. Are pantaloni largi, albi, care-i ajung aproape până la glezne, o cămaşă cu mâneci de asemenea foarte largi în care braţele dovedesc o flexibilitate uimitoare, parcă ar fi din cauciuc, întinde mâna să rupă o floare. Se răzgândeşte imediat, întoarce spatele zidului, înalţă o cupă spre soare, ţinând-o în palme. Rămâne un timp nemişcat (are faţa albă, sub ochiul stâng un triunghi vineţiu) apoi duce cupa la gură şi bea. Bea lumină.

Nea Topan mă întâmpină, ca de obicei, cu râsul său scurt, adunat în colţurile gurii. Pe zi ce trece se face mai mic şi mai slab. Ochii îi sunt vioi, păstrează urmele unei tinereţi pline de veselie în care nu se punea problema zilei de mâine.

- Iarăşi ai întârziat, maestre! e replica pe care îmi întinde mâna.

Îi explic că eu intru în repetiţii ceva mai târziu decât ceilalţi. El se miră peste măsură, înălţându-şi mult sprâncenele şi ajunge la următoarea concluzie:

- Tu eşti solist, cum se zice, nu te amesteci cu gloata.

Izbucnim în râs, unul sănătos, sincer, eliberator, ca de o minunată glumă. Jucăm amândoi perfect micul scenariu de atâta timp şi râsul nu s-a alterat, n-a devenit forţat. Cam atâta ştie nea Topan despre muzică şi despre cei care o slujesc. De ani de zile e portarul nostru. A prins şi vremurile când orchestra avea de trei ori mai mulţi membri decât acum, când urcau pe podium dirijori şi solişti celebri, cunoscuţi pe toate meridianele muzicale ale lumii, când sălile erau arhipline iar el colecta sume frumuşele lăsându-i pe cei fără bilet să scape pe la intrarea artiştilor. Totul trecuse pe lângă el fără a lăsa vreo urmă. Urechile sale n-au înregistrat nici o frază melodică, nici un acord, nici măcar o notă. Nu asista la repetiţii, cu atât mai puţin la concerte... N-am cum, se scuza el, doar slujba mea îi aci, nu pot părăsi locul de muncă!" Avea dreptate, în felul său. Nu-l interesa ce se întâmplă în sală, nu înţelegea şi nu vedea nici rostul de a face vreun efort pentru a înţelege; îl cuprindea nedumerirea când casa de bilete era luată cu asalt chiar dacă pe afiş nu era anunţată participarea vreunui dirijor ori solist străin. Dacă nu-i străin, ce naiba se înghesuie în halul ăsta, doar pe ai noştri îi cunosc, îi pot auzi oricând! Şi de o muiere, cât o fi de frumoasă, tot te saturi de-o vezi toată ziua!”

Acum nea Topan nu-şi mai pune asemenea probleme. Privesc pendula. Mai am timp.

- Ce-ţi mai face vaca, nea Topan? întreb, fără urmă de ironie.

- Ei, acuma mult mai bine. Da' era să se ducă pe pustii, în asemenea hal slăbise. Abia se mai putea târî pe picioare. Nu mai avea mult şi trebuia să o leg de-o grindă, să nu cadă, bat-o norocul. Am făcut pe dracu-n patru şi până la urmă i-am găsit fân şi de altele, cât să-ncapă. La ce preţ, nu mă întreba. Şi nici de und-am făcut rost de bani. Acum valorează aur, animalele. Ba mai mult ca aurul, ce dracu să faci cu el? S-o vezi cum bagă în ea, ţi-e mai mare dragul! Are ochii plini de lacrimi. Dacă lacrimi o fi zeama aia care i se scurge uneori, după ce a mâncat bine. Începe să prindă forme. Dă şi lapte. Puţin, momentan. Curând îşi va mări producţia şi-atunci îţi aduc şi ţie. Nu-mi prea place cum arăţi.

- Nea Topan, de lapte ai nevoie pentru nepoţi. *Eu...* arăt ca toată lumea...

- Să nu crezi că-ţi aduc cine ştie ce cantitate. Aşa, ca medicament. Te mai întăreşte, îţi trebuie putere, dacă tot sufli în tubul acela. Altfel, Doamne feri, te apucă leşinul când nu crezi şi te faci de pomină.

Râdem din nou, cu aceeaşi complicitate, şi nu mai comentăm problema unui eventual leşin al meu.

- Ce concert se pregăteşte de-i atât de agitat dirijorul nostru? întreabă nea Topan.

Înţeleg, din intonaţia vocii sale, că-l interesează prea puţin. O întrebare care nu pretinde un răspuns concret, amănunţit.

- Nici eu nu ştiu prea bine, zic. Pare a fi important.

Ochii lui nea Topan au un vag semn de nedumerire. Ridic din umeri. Pendula bate ora 11 şi *un* sfert. Sunetele moi, catifelate, cu un vibrato discret, ca o mângâiere trimisă nouă de cei ce-au construit mecanismul ştiind încă de pe atunci câtă nevoie vom avea de ea.

Ascult bătăile până se sting, le ascultă şi nea Topan, mai mult din respect față de mine.

Am intrat în sală. Carol Vătan tocmai împunsese aerul cu bagheta, într-un gest dezlănțuit, îl auzisem încă înainte de a deschide uşa cum indica răspicat, cu glasul său metalic, punctat de inflexiuni stridente - o voce controlată, exersată acasă, dorită impunătoare - de la ce măsură se reia în sforzando, cu mai multă hotărâre, cu mai mult elan. M-am aşezat în ultimul rând, cu un început de uimire ce avea să crească necontenit. Orchestra era aranjată cum nu văzusem încă până atunci. În stânga dirijorului suflătorii, la mijloc, în fața lui, contra-başii, iar în dreapta viorile, violele şi violoncelul. Datorită numărului redus de instrumentişti, orchestra ocupa mijlocul scenei lăsând pe margini mari spații libere, dând impresia că se găseşte într-un loc străin şi stânjenitor. Sala avea însă o acustică excelentă. Suflătorii sunau puternic iar străduințele cordarilor de a-i egala în intensitate se dovedeau inutile. Am crezut că este sfârşitul lucrării, al unei lucrări simfonice pe care, după un şir de măsuri, n-am reuşit s-o identific. Dar orchestra a continuat, iar uimirea şi deruta mea au continuat şi ele să crească. Se cânta doar în forte şi în fortissimo, ca într-un final apoteotic, în momentul în care întreaga orchestră ataca un acord final (notă lungă, de patru pătrimi, cu coroană, în forte fortissimo posibile) puteai crede ca lucrarea s-a încheiat. Dirijorul rămânea cu brațele suspendate în aer, agățat de o bară invizibilă. Fără pauză, fără măcar o respirație începea imediat un nou final, adică acele măsuri ce prevestesc, în mod evident, sfârşitul unei piese simfonice de factură clasică, intenție sesizată lesne de orice meloman. Finalul se încheia cu nota lungă - şi brațele suspendate ale dirijorului - apoi începea altul, totul în forte şi fortissimo, ritmul asemănându-se, oarecum, cu acela al unui marş rudimentar, în felul acesta, putea să nu se sfârşească niciodată, ca un adevărat perpetuum mobile. Timpanistul lovea tobele mari cu furie fără a modifica ritmul celor cinci, şase măsuri dinaintea notei lungi pe care executa un tremolo şi-o bubuitură de gong. Erau şase măsuri, exact şase, până la acordul final. Un fals final, evident, în care gongul anunța continuarea. Din nou şase măsuri de patru a patra, nu identice cu cele anterioare, asta numai din punct de vedere al notelor, în rest aceeaşi intensitate, culoare, acelaşi ritm, aceeaşi diviziune a notelor: pătrimi şi optimi. Tonalitățile majore se înlănțuiau fără nici o noimă. E prea mult spus că se înlănțuiau. Urmau una după alta pur şi simplu, înainte de nota lungă, se ataca scurt şi accentuat relativa minoră, mizându-se pe un efect de contrast, dând finalului provizoriu strălucire. Dar era un țipăt

jalnic, gâtuit, iar victoria acordului maiestuos cu gongul său bubuitor asupra acestui intrus era caraghioasă, de-a dreptul penibilă. Ca şi cum ai strivi un gândac sub talpa cizmei tale masive şi apoi ai aştepta să te aclame o lume întreagă.

Mi-am amintit, o clipă, de ce citeam în anii studenției referitor la cântările barzilor germani. Tacitus şi chiar Cezar le-au descris ca fiind înspăimântătoare. Barzii se aflau, de obicei, pe o colină ori pe o stâncă deasupra văii unde se dădea lupta şi conduceau, cel puțin aşa doreau ei, de acolo bătălia. Prin cântec. Melodia lor semăna, întrucâtva, cu marşurile germane de azi. Dar ceea ce audiam eu nu putea înspăimânta pe nimeni. Te putea înspăimânta, cel mult, ideea că un compozitor a semnat o asemenea partitură. Trupul a început să-mi vibreze, cuprins de o excitație nervoasă. Mă copleşi impresia de haos cu toată ritmicitatea partiturii, cu toată repetarea aceloraşi valori de note. Haosul născător de presentimente. Muzica născătoare de presentimente? Am strâns cutia flautului în mâna dreaptă, puternic. Eram pe punctul de a o azvârli în Carol Vătan, de a-i striga să termine odată cu toată porcăria aia, când, brusc, am înțeles. Carol Vătan nu avea partitură. Aşa ceva nu i s-a întâmplat niciodată până acum. Privea cu dispreț la acei dirijori care nu foloseau partitura în concerte, îi considera nişte saltimbanci dornici să epateze, să impresioneze publicul, pe orchestranți, pentru a-şi ascunde defectele. Prin urmare, ceea ce făcea orchestra acum erau nişte simple exerciții. Cum de nu mi-am dat seama de la bun început? Aşa cum fac şi eu cu câte un pasaj dificil pe care-l repet la nesfârşit, cum fac cu notele lungi, studiate pentru a-mi doza bine respirația, pentru a găsi tonul dorit. Ori alte exerciții, cum sunt cele de digitație... Acestea le-a „inventat" Vătan. E în stare. De aceea se execută numai în forte şi fortissimo. Nu i-a ieşit vreun pasaj al simfoniei aşa cum dorea şi atunci i-a pus la treabă. Totuşi, de ce naiba a aranjat orchestra ca la începutul secolului trecut? Un nou bubuit de gong şi iată, Carol Vătan nu mai ridică mâinile. Arcuşurile se dezlipesc de pe corzi, suflătorii îşi dezlipesc instrumentele de pe buze. După câteva clipe de tăcere, îl aud pe Vătan zicând, fără să se întoarcă:

- Ei, a venit şi Quantz al nostru!

Când îmi spune aşa, e în toane bune. Eu intuiesc însă şi o dâră de ironie în glasul său atât de ferm, de hotărât. Abia apoi se întoarce spre mine şi se aşează pe scaun. Din nou, câteva momente de tăcere cu care nu sunt obişnuit. Mă priveşte fix, îi simt privirea, cu toată protecția penumbrei din sală. Parcă aşteaptă să-i spun ceva anume. Mă ridic şi o pornesc spre el, zâmbind la gândul că-i voi povesti şi lui şi celorlalți prin câte am trecut ascultându-le exercițiile. Continuă să mă fixeze cu intensitate, cu încordare, pricep că-mi urmăreşte gura, buzele, aşteptând primul cuvânt, prima silabă, eu îmi lărgesc atunci zâmbetul, gata să izbucnesc în râs pe seama stupidității mele când îl aud rostind domol, blând, persuasiv:

- Aşa-i că te-a surprins aranjarea instrumentelor? Aceasta a fost dorința şi indicația compozitorului, chiar dacă aminteşte de secolul trecut... M-am oprit, țintuit de privirea lui. Două piroane subțiri, nefiresc de lungi, traversându-mi creierul. Cuvintele fuseseră adresate cu intenția clară, precisă, pentru retezarea zâmbetului, stăvilirea hohotului, a replicii gata să izbucnească şi pe care el mi le intuise exact. Era, în felul acesta, o discuție, mai precis o lămurire care i-aş fi cerut-o. Dar înainte de a fi avut o asemenea pretenție, râsul meu, modul în care am receptat compoziția (chiar dacă n-am ascultat-o de la început) l-ar fi jignit profund pe compozitor. O fi vreun prieten intim de-al lui Carol Vătan? Ori se află şi el în sală, într-un ungher mai întunecos, iar Carol a salvat o situație puțin penibilă. În sală nu se află însă nimeni, în afara persoanei mele, înțepenită pe culoarul din mijloc. Fusese de ajuns cuvântului compozitor şi întregul mecanism al ființei mele se blocase. Orchestranții nu schițau un gest, în momentele acelea pe fețele lor nu se putea citi nimic. O masă compactă, uniformă, anonimă. Aşteptau un semn din partea Carol Vătan, să afle ce fac în continuare. Carol îşi încrucişase brațele pe piept, rămânând cu spatele la ei, privindu-mă iscoditor, iar eu m-am trezit, în cele din urmă, rostind, nu fără greutate:

- Totuşi... suflătorii... se aud prea tare. Acoperă restul... Fiind însă vorba de o compoziție nouă... pot înțelege că aceasta e dorința compozitorului...

- Exact. Aceasta este dorința compozitorului!

S-a întors repede către orchestră şi a continuat, cu acelaşi glas răspicat, privindu-şi ceasul:

- Zece minute, pauză. Trimiteți-l pe Pătruc cu partiturile simfoniei!

- Instrumentiştii s-au repezit buluc spre uşa din fundul scenei, producând un vacarm îngrozitor, contrast puternic cu tăcerile de dinainte, încărcate de tensiune.

Începuse să mă doară piciorul, o durere mocnită, surdă, un cleşte nevăzut ce se întindea de la genunchi până-n vârful degetelor, dându-mi senzația îngrozitoare că tot sângele s-a scurs dintr-o dată din acea parte a trupului meu. M-am aplecat, şi am început masajul, pornind de la genunchi, cu toate degetele. Cutia flautului scăpă pe podea, fără zgomot, parcă ar fi plonjat pe o bucată de burete gros. Burete avea, într-adevăr, în interior din belşug, instrumentul fiind ferit de lovituri, nu-l putea afecta această cădere liberă.

- Doare, doare? sună întrebarea venită de sus.

- Din când în când. M-am obişnuit, în ultimul timp apar însă mai des... durerile...

- N-am avut timp să-ți parcurg cu atenție partitura, continuă Carol Vătan, fără a acorda vreo atenție vorbelor mele.

Îl priveam de jos, cum stăteam aplecat într-o poziție incomodă. Imaginea era deformată, picioarele şi mâinile i se lungiseră, capul îngustat avea, în schimb, o gură lărgită de un rânjet enorm, hidos, pervers, o gură lipsită de dinți din care țâşneau mici stropi ca nişte scântei. Trebuia să-mi continui masajul, să ajung până la gleznă, eventual să mă descalț pentru a-mi freca şi talpa şi degetele, de aceea am continuat să-l privesc aşa, chiar dacă mi se împăienjeniseră ochii, iar venele de la tâmple se zbăteau nebuneşte, gata să-mi plesnească. Durerea se amesteca cu plăcerea de a-l vedea ca într-o oglindă tulbure, de cea mai proastă calitate.

- Cu toate acestea, în graba în care am parcurs partitura îți spun de la bun început că treaba cu corul nu merge.

- De ce? întreb, icnind.

Gura largă, neagră, scuipă cuvintele acompaniate de stropi scânteietori.

- Din două motive. Primul l-am mai putea dezbate, dacă timpul ne-ar permite să producem teorii fanteziste. Căci un cor într-un concert pentru flaut şi orchestră nu-şi are sensul, locul, e lipsit de logică, după părerea mea. Strică o concepție, o regulă. Eu nu sunt împotriva noului, ştii prea bine. Dar aici ai dorit neapărat să impresionezi, să revoluționezi, să faci ceva ce nu s-a mai făcut până la tine. E un artificiu, o găselniță lipsită de gust care se va întoarce împotriva ta şi ne va rata seara...

- Şi... al doilea... motiv? întreb eu, gemând.

- Nu termini odată cu masajul ăla, să discutăm şi noi ca oamenii?! țipă Carol Vătan ascuțit, sfredelindu-mi timpanul.

Nu s-a mai putut stăpâni. O clipă doar, nu s-a mai putut stăpâni.

Mă ridic şi-mi şterg ochii. Imaginea prinde iarăşi contururile reale.

- Ei, zâmbeşte acum Carol într-o tonalitate amabilă (trecerea bruscă, sesizabilă, contrastând cu țipătul anterior) doar nu te-a apucat plânsul din cauza corului? Nu-i nici o pierdere, dacă renunțăm la el. Va fi chiar mult mai bine.

M-am înşelat asupra tonalității. Nu este amabilă, e ironică, batjocoritoare, parşivă. Mă stăpânesc. Durerea din picior mă lasă, iar eu am hotărât să fiu calm. Momentan nu doresc o dispută cu el. Este dezavantajat prin cunoaşterea vagă a materialului, după cum singur o mărturiseşte.

- Şi apoi, dragul meu, mai zice Vătan, nici nu avem cor. Ai uitat? De unde să-l scoatem? Abia mai avem o mână de instrumentişti. Nu-i o orchestră întreagă, completă, ştii prea bine.

Ridic cutia cu flautul de pe jos, apoi urc încet treptele (cele patru trepte) din fața scenei. Durerea a dispărut acum complet, mă simt foarte bine, aş putea chiar zburda printre pupitre, prefer să mă opresc lângă scaunul

dirijorului. Carol Vătan e un zâmbet din creştet până-n tălpi, prin toți porii emană numai bunăvoință, miroase a bunăvoință.

- Nici nu este nevoie de cor, îi şoptesc la ureche. Am specificat şi în partitură. Cele câteva portative, nu sunt mai mult de zece, le pot interpreta câțiva instrumentişti, de exemplu suflătorii care nu au aici nici o intervenție. Corzile țin note lungi, cântate în posibile piano, flautul, la fel... Partitura vocală este foarte simplă. Oricare muzician o poate solfegia.

- Şi ce înseamnă cuvintele acelea, în ce limbă-s, că eu n-am înțeles. Nu-i nici germană.

- E sanscrită!

Replica mi-a scăpat fără să vreau. Mă aşteptam la o noua reacție din partea lui Carol Vătan. Dar era şi el hotărât să se stăpânească. Ori îmi gustase gluma involuntară. Râse scurt.

- Lasă bancurile, bătrâne. Zău, ce-nseamnă cuvintele acelea?

- Nu înseamnă nimic. Sunt inventate de mine. Creează o atmosferă, o anumită atmosferă pe care o doresc la începutul lucrării. Ca şi cum ai păşi într-o sală enormă şi goală, într-un templu unde câțiva bărbați murmură în fața unui zeu păgân. Ar fi o explicație, una posibilă. Eu nu m-am gândit la nici o explicație. Aşa am simțit că trebuie să încep...

- Apropo de început, mă întrerupe Carol Vătan aruncându-şi privirile pe prima pagină a partiturii, încruntându-se, încercând să-şi amintească ce naiba văzuse el pe-acolo. Ce ți-a venit să deschizi concertul cu un adagio? Cine a mai pomenit? Apoi treci brusc în allegro sostenuto. Mă rog, e treaba ta. Două mişcări atât de diferite în partea întâia... Poate merge. Poate susțin ideea, intenția, trăirea... cum vrei să-i spui. Dar să bagi bolboroseala aceea! O mormăială de cuvinte nedesluşite, îți dai seama că pe cei din sală îi va apuca râsul, şi s-a dus naibii concertul nostru. Asta ne-ar lipsi acum!

- Nu, nu-mi dau seama, afirm cu glas domol. Carol Vătan întoarce capul, într-un gest smucit, spre uşa din fundul scenei (acolo pe unde dispăruseră instrumentiştii) şi țipă din nou:

- Pătruc! Unde naiba eşti? Trece pauza şi n-ai aranjat partiturile!

Uşa se deschide cu zgomot, izbindu-se de pereți (e o uşă masivă, de stejar, din două părți, cu clanța la mijloc) şi Pătruc apare în scenă, prăvălindu-se peste tobele mari.

- Sunt aici, maistre, nu zbiera, că nu-s surd. Cu atâta muzică mi-am format şi io ureche muzicală, chiar dacă nu pricep nimic clin scârțâiala asta a voastră şi adorm de fiecare dată... Nu pică o bombă peste toată hardughia, să

ne-nghită pe toți?! Şi nu te speria, că-n câteva clipe-i aranjat la fix, fiecare partitură la locul ei, pe pupitrul ei, de atâția ani ți-ai dat seama că nu greşesc niciodată. N-am greşit niciodată. În asta-s maistru şi io!

E beat Pătruc, veşnic e beat, astăzi mai mult ca altădată şi Carol Vătan nu comentează, nu-l apostrofează, nu-i adresează nici un cuvânt, urmăreşte doar mersul clătinat printre pupitre, cu severitate, încruntat, nu poți şti ce-i trece prin minte. O pornesc şi eu printre pupitre spre uşa acum larg deschisă, Pătruc îmi face semn cu o partitură fluturată deasupra capului, însoțindu-şi gestul cu un râgâit prelung.

În sala din spatele scenei instrumentiştii fumează, pălăvrăgesc, joacă şah. Unii fac game, în surdină. Câțiva mă salută, majoritatea parcă-şi feresc privirile de ale mele şi sunt uimit, ce-o fi cu ei, ce au cu mine. aşa, dintr-o dată? Ori poate nu au nimic cu mine, îmi zic, zilele acestea palide ca spaima unei fecioare sunt de vină, palide, cenuşii, tremurând de nelinişti.

Ies din sală, târându-mi piciorul pe pardoseala de ciment a unui coridor lung şi îngust, cu pereții tiviți de igrasie. La capătul coridorului, uşa WC-ului e pe jumătate deschisă şi-l zăresc pe flautist, pe Pricop Ambrozie făcându-mi semne disperate. Când ajung în dreptul uşii, pur şi simplu mă trage cu forța înăuntru.

- N-a venit nimeni după tine? întrebă, şuierând.
- Nu...
- Vreau să-ți spun că lucrarea ta e extraordinară.
- Ce lucrare?
- Concertul tău, la naiba.
- De unde ştii?
- Doar l-am repetat. Pe mine m-a pus să cânt partea solo. Să audă cum sună...
- Şi corul?
- Ne-a spus să nu crâcnim nimic, că vedem pe dracu! Eu am vrut să-ți spun. Ştiu că nu mă vei da de gol.
- Ce ați cântat înainte?
- O compoziție de-a lui. Ieşi, încheindu-se la pantaloni.

* * *

Strada. O imagine cu care m-am obişnuit de ani de zile, intuindu-i culorile diferitelor ore ale zilei, ale amurgului, ale nopții, pentru că şi-n unele nopți de iarnă ori de vară fierbinte, avea culorile ei distincte, aparte, imprimându-i o anumită personalitate în bezna înconjurătoare. Dar bezna iernilor sticloase ori a verilor fierbinți nu era compactă, apăsătoare, ci îndulcită de strălucirea stelelor şi a luminilor oraşului, mereu în concurență unele cu altele, luminile de sus cu stelele de jos... stelele de sus cu luminile de jos...

Îi urmăream poveştile, niciodată încheiate, rotunjite cu toate amănuntele necesare, pentru a-l mulțumi pe spectator, pe auditor, dar cu atât mai incitante, bombardându-ți mereu imaginația. Era pentru mine un joc extrem de amuzant, de odihnitor, după orele de repetiție şi niciodată nu m-au deranjat zgomotele străzii, nici chiar cele mai ascuțite, mai stridente, mai barbare. Poate că urechea mea le prelucra imediat, ca o pâlnie miraculoasă, nu transformându-le neapărat în motive ori fraze dulci, de cantilenă ci doar înlăturând asperitățile, vârfurile ascuțite ale zgomotului, carcasa lui primitivă, barbară şi dezvelind sunetul aşa cum este el, puternic, bubuitor, moale, insinuant, melancolic, estompat, vesel, ironic, tandru, afectuos...

Eforturile străzii sunt acum din ce în ce mai evidente şi din ce în ce mai lipsite de finalitate. O simt cum ar dori să-şi etaleze bogata paletă de culori, dar paleta-i devine tot mai restrânsă, mai lipsită de strălucire, predomină griul, cenuşiul, albul murdar al zilelor...

Piața de cherestea, de forma unei găluşti enorme, face un nod cam pe la mijlocul străzii. E pustie. Şi la această ora şi la alte ore... Zăresc un tip într-o salopetă murdară, sfâşiată din loc în loc, dezgolind nişte picioare descărnate. Intr-un colț al gurii are un chiştoc de țigară neaprins. Prin celălalt colț al gurii scuipă cu înverşunare, parcă s-ar lua la întrecere cu un nevăzut concurent. Mă zăreşte şi începe a mă urmări, fără a se opri din scuipat decât atunci când bănuie că-i pot auzi glasul (hârâit, hodorogit, hârşâit).

- Bă, n-ai un foc?

- N-am. Nu fumez... din păcate...

- Din păcate, pe dracu! Să fii fericit că nu fumezi. Nu te zbați să faci rost de mahorcă şi nu-ți găureşti plămânii. Nu-i vorbă, ți-i poate găuri altul, cât ai zice peşte, aşa că tot acolo eşti. Mai bine fumezi, măcar ai o plăcere...

Îmi face cu ochiul (pleoapa murdară, grea, ca un mic oblon ruginit ce cade mereu peste un ochi de geam, țiuind jalnic) îmi face semn să mă apropii mai mult, că-mi va spune lucruri interesante. Şi spune:

- Nu cumperi nişte lemne? Bă, să nu-mi spui că nu-ți trebuie, că la tine-n casă-i cald, deoarece nu-i, iar lemne nu prea găseşti în ziua de azi, să ți le vândă cineva cinstit ca mine, în piață, la preț convenabil, aşa, în văzul tuturor.

Că piața asta-i mare, mai bine ar desființa-o că tot nu-i nimeni în ea, cine mama dracului sa fie, numai un om cinstit ca mine îşi pierde vremea aici, în loc să-şi plaseze marfa pe sub mână, la prețuri ridicate. Iei, mă, legăturile astea de lemne, că nu mai am nici un chef să zac aici şi nici să le mai car prin alte locuri!

- Nu le iau, chiar dacă în camera mea nu-i tocmai foarte cald, îi răspund atât de calm şi de hotărât încât îl oblig, o clipă, să rămână uimit, încremenit în uimire.

Apoi scuipă de două ori, una după alta, foarte lung, adică mulți metri în lungime bătând, cred, propriul său record, căci îl văd imediat zâmbind satisfăcut şi trăgându-mi cu ochiul, celălalt ochi (aceeaşi pleoapă ruginită).

- 'Nțeles! Da' ce-i cu coşciugul ăsta sub brațul tău? Te pomeneşti că ți-o crăpat careva pe front, l-au ciuruit în asemenea hal încât n-au mai rămas din el întrege decât câteva degete pe care ți le-au trimis ăia, cu vreo medalie alături, ca să-i faci şi tu o cruce, un parastas, să storci nişte lacrimi...

- Aşa-i nenicule, încuviințez eu fără supărare, fără duritate în voce. Am nişte degete în coşciugul ăsta mititel. Trebuie avută mare grijă de ele...

Când eram mic îmi plăcea să mănânc marmeladă goală. Fără pâine. O tăiam în cubulețe cât mai egal posibile. Le îndesam cu degetul arătător în gură. într-o zi, o vecină mi-a dat marmeladă cu mămăligă. Mi-a plăcut atât de mult, am fost atât de încântat de persoana mea care mânca mămăligă cu marmeladă încât m-am lăudat în gura mare tatei, iar el m-a bătut zdravăn cu lingura de lemn pe care o ținea în mână, din întâmplare... Nu. N-a fost aşa. A fost puțin pe dos. Invers. Bătaia a existat. O lingură de lemn îndesată în ceafă, în umeri, în coaste, nu se uită. Face parte din amintirile din copilărie. Dar mie nu-mi plăcea, nu-mi plăcuse inițial marmelada, gemurile pe care le punea tata din abundență, în fiecare toamnă, dulcețurile, pelteaua şi alte chestii dulci. Le mânca tata, uneori cu prietenii, amenințându-mă, în glumă (erau tare glumeți) c-o să-mi pară mie rău, o să-mi doresc eu ceva dulce odată şi n-o să-mi dea nimeni. Când te gândeşti că alți copii îşi doresc nişte magiun şi n-au posibilitatea! Magiun delicios făcea tata, după cum afirmau toți cei veniți în vizită, de toate făcea tata toamna, umplea zeci de borcane cu vinete, zacuscă, murături, ciuperci, sardele, brânză îndesată, deasupra cu un strat de untură, caş ras - ehei, din astea mâncam fără comentarii, ca un apucat, doar cu dulciurile nu mă împăcam. Iar într-o zi (e ziua despre care am mai amintit) am mâncat la o vecină (femeie care nu făcea dulcețuri, magiun, peltea, compot) marmeladă de prăvălie cu mămăligă şi am fost atât de încântat, atât de mult mi-a plăcut, încât am povestit acasă iar tata mi-a ars o păruială cu linguroiul de lemn pe care tocmai îl ținea în mână, căci mesteca în oala cu magiun... Liniştea străzii traversată de nelinişte. Nelinişteа mea *die Unnihe,* cum ştiam s-o numesc dându-i, ca divertisment, o rezonanță aparte. Nu era

spaimă, nu era frică. Uneori era o explozivă curiozitate pentru tot ce mă-nconjoară. Căutam explicații (chinuitor lucru) şi nu le aflam niciodată pe deplin mulțumitoare. Alteori, bombardat de incertitudini, neputând să le mai evit, încercam să mă ascund în propria-mi piele ca-ntr-o carapace, să nu mai aud, să nu mai văd, să nu mai lupt. Evident nu reuşeam nici asta decât pe jumătate, un adevărat compromis. Şi atunci îmi lipesc tubul strălucitor de buze (niciodată nu a fost rece. nici chiar atunci când în cameră era atât de frig încât degetele îmi amorțeau) iar sunetele curg din ele şi, încetul cu încetul, pierd dorința de a mă închide într-o carapace...

Pe moment nu am chef să cânt ceva. Nu simt nevoia, de fapt. Mă grăbesc. La magazinul din colț se deschide peste un sfert de oră. Lumea deja aşteaptă, cuminte, pe două rânduri, în linişte. Aşa se întâmplă întotdeauna. Când ajung, coada este formată. Se dă porția de marmeladă, dar numai timp de o oră şi zece minute. Magazinul se închide şi, poate, se va redeschide peste două-trei ore? Nu se ştie niciodată. La fel de bine el se poate deschide doar peste două-trei zile. În tot cazul, cu o jumătate de oră, cel mult, înainte de deschidere se ştie. Cineva află (cum? unde? când?) şi este de ajuns pentru ca vestea să străbată fulgerător cartierul. Oamenii se adună în linişte. Dar s-ar putea ca acel cineva să nu afle întâmplător ora deschiderii magazinului. Să i se spună precis, în scopul de a transmite rapid informația mai departe. Oamenii sunt bucuroşi. Nu-i mai încearcă şi alte sentimente. Dorința lor e să ajungă la timp. Bine, totuşi, că s-a mai deschis. Nu ne-au uitat complet, îşi primesc porția, fără alte comentarii. Apoi se pun la pândă, ciulesc urechile în aşteptarea semnalului, a veştii bune: următoarea oră de deschidere. În mare majoritate doar femei, copii şi bătrâni. Şi eu, cu care s-au obişnuit deja...

Liniştea străzii se frânge brusc. Zgomote stridente, metalice, mă opresc din mersul meu sincopat. Tresar puternic iar în zona inimii simt mici înțepături. Mi se întâmplă ori de câte ori sunt cu brutalitate trezit din cercul gândurilor mele ori cel al frazelor muzicale, al acordurilor, al motivelor ori pur şi simplu al unor înşiruiri de sunete încă necontrolate, nearanjate în vreo ordine anume, care mă însoțesc deseori în ieşirile mele, dar şi în camera mea, la masă ori în pat, în oricare alt loc. Câțiva şobolani au năvălit în mijlocul străzii. Sunt graşi, mari, de dimensiunile unor pisici. Aproape. Există magazii pline de alimente (pivnițe, cămări) la unii, mai norocoşi, mai descurcăreți; rafturi burduşite, ademenind aceste vietăți cenuşii, încremenesc de uimire, descoperind că toți şobolanii au legate de cozi cutii de conserve goale de care nu reuşesc să se descotorosească, înnebuniți, nu pricep ce se petrece, cine-i pe urmele lor de îndată ce fac doar un mic pas, încet, cu deosebită atenție, îşi răsucesc capetele în toate direcțiile, mustățile sunt țepene ca nişte ace, ochii, altădată mici, iscoditori, s-au umflat acum peste măsură stând gata să plesnească. La un semn nevăzut se opresc toți. Zgomotele se sting. Revine liniştea, şovăielnic, presimțind

încordarea, tensiunea, înşelăciunea, amăgirea momentului. Ciulesc toţi urechile. Au făcut până acum de mai multe ori o asemenea încercare. S-au oprit, sperând că vor scăpa de urmăritori. Tremură din tot trupul. Tremurat dizgraţios, hidos, dar, de ce să nu recunosc, şi cu o doză de caraghioslâc în el, de un comic involuntar. Unul dintre ei, mai îndrăzneţ, se hotărăşte să facă primul pas. Pe pietrele străzii (unele lustruite, altele în colţuri, zgrunţuroase, cu protuberante) cutia goală ţipă slab, penetrant. Şobolanul scoate atunci şi el un ţipăt, un chiţcăit prelung, de luptă şi începe să se învârtă pe loc, cu înverşunare, cu furie, încercând să-şi muşte coada. Ceilalţi îl urmăresc nemişcaţi, ca şi mine, doar că eu nu tremur şi de mine nu-i legată nici o cutie de conserve goală. (Conserve se găsesc rar, cred că n-aş afla mai mult de două prin casă, dar ăştia de unde au şi cine a reuşit să le înnoade firele de sfoară în jurul cozilor, e imposibil aşa ceva, chiar dacă azi totul pare posibil, nimic nu te poate uimi. Copil fiind, m-am jucat şi eu cu pisicile, ţineam câte una în braţe iar ceilalţi, prietenii, îi vârau coada în laţ şi ne prăpădeam de râs, dar care copil ţine o asemenea dihanie în braţe şi-o mângâie?) A reuşit să-şi înfigă dinţii în coadă. Nu-i mai dă drumul. Se luptă să şi-o smulgă din rădăcină. Ţâşneşte un sânge gros, aproape negru. A fost semnalul pentru ceilalţi. Se aruncă asupra lui, făcîndu-l bucăţele. El este vinovatul, el i-a speriat pe toţi. Dar după ce l-au lichidat, după ce l-au sfârtecat în zeci de bucăţele, constată cu groază că nu au rezolvat nimic. Totul e ca la început *şi* atunci se declanşează un adevărat măcel, se sfâşie unii pe alţii. O colcăială sinistră, acum lipsită de orice amuzament, cu ţâşniri de sânge, bucăţi de carne vineţie ori albă, înecată-n grăsime, burţi spintecate şi ţipete prelungi, aproape omeneşti. Iată, îmi zic, o excelentă metodă de stârpire a acestor creaturi de-a dreptul respingătoare. Alta mai bună nu cred că există. Dar de unde să faci rost de atâtea cutii de conserve goale?

(Şobolanii, şoarecii şi alte rozătoare comunică între ele prin ultrasunete. Printr-un strigăt de 22 Khz un şobolan învins în luptă cere „graţiere", iar printr-unul de 50 Khz îşi arată agresivitatea. S-a stabilit că şobolanul mascul, în momentul împerecherii emite o serie de strigăte de 22 Khz. Acest „cântec" diferă însă de la o specie la alta. S-a constatat, de asemenea, că peste 10 la sută din defectele computerelor sunt datorate şobolanilor atraşi de ultrasunetele emise de sursa de curent a aparatului, care au o frecvenţă identică cu cea a „cântecului" şobolanilor. Deci, se preconizează folosirea ultrasunetelor în deratizare).

În cele din urmă mormanul de carne sfâşiată a încremenit în mijlocul străzii. Curg încet, în silă, câteva firicele de sânge spre gurile de canal. N-ajung până acolo, se îngroaşă, se întăresc, se lipesc de pietre într-un mozaic respingător. Iată însă că ceva tot mai mişcă, desigur, unul trebuia să supravieţuiască, cel mai norocos dintre ei, cu sentimentul învingătorului, al celui mai puternic, îşi face apariţia. E prăpădit, arată jalnic, a fost cel mai nesemnificativ

dintre ei, nu s-a remarcat, nu s-a văzut, atât era de slab şi de jigărit încât trupurile celorlalți l-au ascuns complet. Nimerise, cred, întâmplător în gaşca aceea, venise dintr-altă parte, altă zonă a oraşului şi sunt convins că nu avea nimic legat de coadă... Iese acum complet de sub hoiturile zdrențuite. Priveşte cu spaimă în jur. Aşteaptă, Ascultă. A mai rămas careva în viață? Se mai aude zgomotul acela înnebunitor de care nu puteau scăpa, care-i urmărea la fiecare pas? Nu se aude nimic. Urechile i se mişcă, tremurând febril. Face câțiva paşi, de încercare. Nimic. Tăcere şi pace. Nu-l interesează morții pe care calcă, nici nu-i vede. Trece peste ei ca şi când nici nu ar exista, ca şi cum ar face parte din pavajul străzii. Devine din ce în ce mai îndrăzneț, îi dispare crisparea, pricepe, nătângul că a supraviețuit şi începe să creadă (e convins repede) că el i-a zdrobit pe toți, un adevărat erou de neînvins. Ochii. încep să-i strălucească. E flămând, bineînțeles, dar nu se demite el la înfulecarea unor spurcăciuni, el, eroul, o porneşte țanțoş spre gura de canal şi abia acum descopăr că nu are coadă, i-a retezat-o şi lui careva în încăierare, chiar dacă n-a avut nimic zornăitor legat de ea... Ce mai contează... Nu simte nimic... E fericit, animalul... Chițcăie grotesc... E fudul... Se va înfrupta singur din provizii... Când va da de ele...

Şi deodată, alarmă aeriană. Sunetul sfâşie văzduhul. Şobolanul se aruncă, năucit, înspăimântat, în gura canalului.

Când am auzit pentru prima oară sirena? Nu mai țin minte, data nu are importanță. Fusese într-o dimineață. Luasem micul dejun, terminasem câteva game executate în dreptul ferestrei deschise (pe atunci o mai țineam deschisă) da, era dimineață - una alburie, aproape palidă, asta m-a impresionat atunci, paloarea cerului coborând încet peste case, peste străzi, peste noi. Nu puteam bănui că zilele care vor urma vor fi aşa, palide ca şi spaima unei fecioare... Am atacat partea a treia din concertul lui Vivaldi. O executam la fel de bine ca şi pe celelalte, dar simțeam nevoia unui ritm de dans ce-ți insuflă veselie, chiar optimism. Cunoşteam partitura pe de rost, urma să o execut în fața publicului, peste o săptămână. Numai că peste o săptămână n-a mai avut loc nici un concert... închei partea a treia şi reiau un pasaj mai dificil şi mai lung. în şaisprezecimi, staccato. Până la urmă sunt mulțumit, cel puțin pe moment. Haide, îmi zic, acum partea a doua, dacă tot am pornit-o de la sfârşit şi chiar îmi trece o idee năstruşnică prin cap (înseamnă că ignoram atmosfera stranie de afară, uitasem de ea, cufundat tot mai mult în lumea, altă lume, a lui Vivaldi) cum ar fi dacă, în bună înțelegere cu dirijorul, cu întreg ansamblul, aş interpreta concertul începând cu partea a treia şi terminând cu prima? Cum ar reacționa publicul? Unii, în nici un fel. Ar aplauda conştiincioşi, la sfârşit, chiar cu entuziasm, bisându-mă. Alții, melomani adevărați, vor fi mai întâi consternați, apoi doar uşor nedumeriți, iar la sfârşit vor aplauda şi ei, fără entuziasmul celorlalți însă, spunându-şi că o fi vreo concepție nouă, o viziune

originală asupra unei lucrări preclasice atât de cunoscută, cu o melodicitate extrem de familiară tuturor iubitorilor de muzică. De fluierat însă nu va fluiera nimeni. Nici huiduieli nu voi auzi. Doar aplauze. Criticii se vor întrece între ei (un adevărat concurs pe viaţă şi pe moarte) în paginile ziarelor şi ale revistelor, fiecare străduindu-se şi chiar găsind explicaţia acestei moderne interpretări, deconspirând, inventând noi termeni care să-mi definească arta. Să ne-o definească, la o asemenea reuşită aducându-şi aportul şi minunatul dirijor care mi-a înţeles perfect intenţiile. Principalul erou voi fi însă eu. Se vor găsi printre critici câţiva care să şi înjure, într-un limbaj adecvat, evident, un limbaj de ţinută. Să mă înjure pe mine, arătându-mă cu degetul, ca pe un farseur. Nu vor reuşi decât să-i aţâţe şi mai mult pe ceilalţi, iar popularitatea mea va creşte... Mă gândeam la farse în dimineaţa aceea, în timp ce interpretam partea a doua a concertului. Cantabile, molto cantabile, în mi bemol major, tonalitatea dragostei, a reculegerii pioase, a convorbirii intime cu Dumnezeu, a convorbirii intime cu tine însuţi, când porniră să urle sirenele. Alarmă aeriană. Vin avioanele, bombardierele, iată-le anunţate şi deasupra oraşului nostru, de când începuse războiul ne aşteptam în fiecare clipă... Ne aşteptam... şi totuşi... speranţa că vom fi ocoliţi... o absurditate...

Pe casa scărilor, un vacarm îngrozitor, declanşat brusc. Deschid uşa. Prima mea intenţie a fost să cobor în adăpost, s-o iau la goană. Spectacolul era de-a dreptul grotesc. În spaţiul îngust al holului, pe treptele strimte ale scării, o cavalcadă de trupuri, ţipete, suspine, gemete. Femei, copii, bătrâni, bărbaţi în toată firea. Copiii sunt încă veseli, râd, iau totul ca un fel de hârjoneală colectivă la care participă şi oamenii mari. Râsul lor disonant în comparaţie cu spaima părinţilor, unii doar pe jumătate îmbrăcaţi, cu ce-au găsit la repezeală, un capot, o jachetă, un palton, o cămaşă fără nasturi, pantaloni vechi ori cei de la costumul ultim, un fular gros în jurul gâtului, bocanci ori pantofi cu toc înalt, de seară... Fiecare a luat cu el un obiect din casă, în grabă, dacă bombele vor nimeri clădirea noastră să rămână cu ceva, o amintire, un lucru de preţ... Un capac de oală roşu, o veioză (şnurul s-a pierdut printre trupuri, iar bărbatul trage de el cu disperare), o râşniţă, o vază de alabastru (femeia o strânge la piept, strivindu-şi sinii), o poşetă din piele veritabilă care a costat o mulţime de bani, un fier de călcat, un samovar, o cutie cu bijuterii (poate nu sunt bijuterii înăuntru), un lucru de mână abia început, o carte (una mare, voluminoasă, poate e Biblia), un tablou, un cuier, o trusă de machiaj... Bătrâna care locuieşte chiar deasupra mea (nu e bătrână, o femeie fără vârstă, fără rude, mereu o ştiam singură) apare în braţe cu o colivie cu canari. Îi descopăr mâinile zgâriate, înroşite de sânge, ca şi cum cineva s-a luptat cu ea să-i smulgă colivia cu păsărele. Mă lămuresc imediat asupra cauzei adevărate a leziunilor de pe mâinile sale, mai are o sacoşă (curelele le-a tras pe braţul drept, până la îndoitura cotului) care se zbate pe şold, iar din ea se vede capul unei pisici, aproape gâtuită, n-a prea fost încântată să intre acolo.

Şi eu țin în mână flautul, închid încet uşa, nu m-a zărit nimeni, nu mi-a acordat nimeni nici o importanță în rostogolirea lor spre adăpost. Nu pot să-mi explic de ce nu am coborât şi eu atunci în adăpost. Poate aşteptam să se elibereze treptele holului... M-am oprit în dreptul ferestrei deschise şi am continuat să cânt de la măsura întreruptă. Nici o schimbare în intonație (eu nu o sesizam, cel puțin), doar atenția mi-era îndreptată afară, spre cerul alburiu. Aveam de gând să înfrunt pericolul, să sfidez bombardierele? Să-mi dovedesc că sunt curajos? Dacă nu aş fi cântat, m-ar fi cuprins frica, panica în cele din urmă. Chiar dacă nu eram atent la partitură, degetele mi se mişcau mecanic, buzele îşi dozau cantitatea de aer, intensitatea necesară fiecărei nuanțe. Vivaldi era lângă mine, el şi muzica sa... Eu aşteptam... Curând am fost acoperit de zgomote puternice, coborâte din stratul dens, alburiu, de deasupra oraşului. Huruitul avioanelor, al bombardierelor desigur, făcând să vibreze aerul, biciuindu-mi timpanele. Pentru întâia oară, urechile mele înregistrau un asemenea zgomot care-mi acoperi complet sunetele flautului (continuam să cânt, degetele şi buzele ştiau singure ce trebuie să facă), nu vedeam nimic afară, doar cerul albicios, un alb murdar, cu pete şi dâre gri, dens, compact, ce nu lăsa să se întrezărească nici măcar vag siluetele bombardierelor.

Nu a durat mult, nu terminasem partea a doua de cântat. Zgomotul s-a stins fără să cadă nici o bombă. Nu s-a auzit nici o explozie. L-am auzit din nou pe Vivaldi. Inima doar bătea puternic.

Nu m-am mişcat din dreptul ferestrei decât după ce am încheiat ultima măsură. O notă lungă, un mi bemol cu coroană, în vibrato, topindu-se încet şi el, afară, înălțându-se deasupra oraşului. Morendo...

Locatarii au ieşit din adăposturi. Se întorceau în linişte, crispați, până şi copiii, adulmecând situația, cu inima strânsă de nelinişte, copleşită de semne de întrebare, de frica de ce vor descoperi în urma raidului. Cu uimire constatară că totul se găsea ca şi-nainte, în picioare. Nu comentă nimeni. De data asta am scăpat cu toții, a fost doar un avertisment, o amenințare, să ştim că

de acum înainte ne putem aştepta la orice, în fiecare clipă se pot reîntoarce, iar consecinţele unei asemenea reîntoarceri vor fi mult mai grave, mai palpabile. N-a răsuflat nimeni uşurat.

Eu am înşirat atunci primele note pe portativele unui vechi caiet descoperit printre partituri. Pe Vivaldi l-am lăsat pentru mai târziu. Simţeam, în momentele acelea, nevoia de altceva, nevoia unor noi motive, a unor teme muzicale care să fie şi mai aproape de sufletul meu, de carnea mea, de sângele meu încălzit - toate bântuite de nelinişti, de prevestiri contradictorii.

Notele s-au înşirat pe portativ aproape singure. Când am obosit, o oboseală nefirească, grea, aproape fizică, atunci m-am reîntors la Vivaldi pentru partea întâia a concertului său. Caietul l-am vârât la loc, printre partituri. Altă dată (era o amânare pe care o simţeam necesară) voi descifra cele scrise de mine acolo. Cât de senin, de minunat, de perfect îl descopeream, din nou, pe maestru! Prindeam curaj. Deveneam optimist. De un optimism neruşinat. (Când am descifrat cele compuse de mine în caietul vechi, mi s-a părut totul lamentabil. Aducea, într-adevăr, a lamentaţie siropoasă, tânguire ieftină, de moment - reacţie primară născută din spaimă. N-am păstrat decât câteva măsuri, câteva motive...)

Au urmat alte alarme aeriene. Câteva pe săptămână. Uneori chiar şi două pe zi. Nu puteai prevedea vreuna. Nu puteai presimţi. Trebuia să stai cu urechea mereu ciulită, ştiind că ziua se poate frânge în orice moment, că pluteşte deasupra capului tău ameninţarea, trebuie să fii cuminte, nu crede că-ţi poţi permite orice... Să nu te întinzi mai mult decât ţi-e pătura... Să trăieşti cu frica în sân... Ţipătul sirenei te avertizează... Pot tăbărî oricând, bombele, asupra ta... încărcătură scuipată din burta metalică... Să te îngroape... Să te învețe minte... Ţipătul îţi aminteşte toate astea... Din când în când... Ca şi cum cineva ţi-ar atrage atenţia... Cu degetul... Un deget care sună prelung... Sirenă... Tot de sunete este vorba...

Oamenii coborau în adăposturi de fiecare dată, însă nu ca la început, ca prima oară, în debandadă, în panică, ci calmi, tăcuţi, fără să mai care nimic cu ei, doar cu ce se nimereau îmbrăcaţi. Nici copiii nu făceau gălăgie. Coborau pur şi simplu cu toţii ordonaţi, goliţi de spaimă, goliţi de orice fel de sentiment, ca nişte marionete pornite la o acţiune comună, obligatorie, mânuite de un mecanism precis. Aşa-i vedeam eu.

Până azi nu a căzut încă nici o bombă în oraşul nostru. Nici bombardierele nu le-am zărit. Doar urletul lor, de fiecare dată, puternic, amenințător, coborât asupra noastră de undeva din cerul gros, alburiu, un cer mereu strâns în braţe de-o ceaţă murdară, incertă, densă ca o pastă.

Eu nu am coborât în adăposturi niciodată. Habar n-am unde se află ele. Undeva sub pământ, normal. Şobolanul ăla sfrijit, fără coadă, care tocmai s-a aruncat în gura canalului, ştie. Treaba lui. Să fie sănătos.

Eu profit de ocazie acum, adică voi fi primul azi la rând pentru marmeladă. Sirena i-a coborî pe toți, nu îndrăznesc să rămână ei la suprafață, în casele lor, să-şi continue activitățile, dacă, totuşi, de data asta, rad oraşul de pe suprafața pământului?

Într-adevăr, dacă astăzi s-au hotărât să lase încărcătura şi asupra noastră? Arunc cerului o privire chiorâşă. Acelaşi, neschimbat. În curând, peste câteva clipe doar, se va auzi uruitul motoarelor. Ridic din umeri şi grăbesc pasul, să ajung la magazinul alimentar care se deschide... Acum, ori mai târziu... Important este că voi fi primul... De avioane, nu-mi pasă...

Curajul dă corpului şi sufletului energie, se spune. El nu se poate simula. El, curajul, în fața cui să-l simulezi? Eventual, față de tine. Am astfel sentimentul că nimic nu mă poate atinge. Dar sunt conştient de pericol? Sunt şi mi-e frică. Recunosc. Nu sunt însă singur. Am cu mine flautul. Degetele mi s-au strâns pe cutie ca o menghine.

Într-adevăr, nu sunt singur... Iată, în fața magazinului o femeie în vârstă! Nu aude sirena? O fi surdă...

- De ce nu fugiți în adăpost?!

Țip. Se întoarce încet. O privire care trece prin mine, ca printr-o sticlă aburită. Ochii s-au îngustat, cred că poartă ochelari. Ochelari rotunzi, cu brațe din sârmă...

- Te aud, tinere, nu trebuie să țipi. Am auzit şi sirena, o aud de fiecare dată, dar nu cobor. Nu are rost. Mă dor picioarele... din cauza treptelor... Sunt multe... Sper că nu te deranjează faptul că am rămas la suprafață... Nu descopăr ironie în vocea ei. O voce domoală, blândă şi totodată fermă, lipsită de ezitări. Să mă supăr? De ce? N-am nici un motiv... Ba da! Prin urmare, nu sunt singurul curajos, aşa cum am crezut un timp. Nu sunt singurul care sfidez... Mai există cineva... O femeie în vârstă... Ea nu mai are ce pierde... De aia face pe viteaza... Iată explicația...

După ce sirena a încetat să țipe, a urmat un moment de pauză, iar acum se aud bombardierele. Uruitul lor se amplifică. Sunt aproape de oraş, uruitul lor devine mai puternic decât altădată, au coborât mai mult, cu siguranță, ar trebui să le zărim, dar nu se zăreşte nimic, odată cu bombardierele coboară şi ceața, protejându-le, mascându-le.

Privesc femeia cu atenție. E mică, slabă, îmbrăcată curat, chiar dacă hainele sunt vechi, asta nu a mai putut ascunde. Are fața distinsă, lipsită însă de strălucire. Strălucirea estompată de avalanşa ridurilor, a gândurilor mai puțin luminoase. Strălucirea anulată şi nu doar estompată de toate acestea... Ochii, intuiesc, ar mai găsi resurse să strălucească, să se lumineze, să râdă, *con anima...* Are un nas acvilin şi buze subțiri, palide, dar bine conturate, în

tinerețe au fost frumoase, discret senzuale. Părul negru prin care timpul şi-a târât degetele argintii numai puțin, pe la tâmple, stă strâns într-un coc destul de mare, semn că firele sunt încă lungi şi groase. Ce vârstă are? Nu pot încă da un răspuns, nici măcar aproximativ. Mâinile i le descopăr la urmă. Contrastează vizibil cu întreaga ei ținută. Ca un falset cântat în plină melodie. Sunt mari, roşii (un roşu pătat), cu degete groase. Unghii curate, late şi roase la capete.

- Dacă scapă ăştia azi o bombă peste noi? întreb. Femeia răspunde, contemplând strada pustie:

- Ar fi timpul. Decât să țină toată lumea într-o permanentă stare de amenințare... Dar... nu cred...

- Nici eu...

Aşteptăm amândoi. Zgomotul motoarelor mai persistă un timp (nu încerc să socotesc cât, câte secunde, câte minute), apoi începe să se stingă treptat, lăsând în urma sa un ecou prelung. Ecoul se plimbă pe străzi, lovind uşor zidurile clădirilor, pipăindu-le rezistența (pe noi ne-a ocolit, a trecut printre noi, mârâind), pe urmă se adună ghem şi se rostogoleşte într-o gură de canal. Doreşte să bage spaima şi-n vietățile care mişună pe acolo.

- La cât deschide magazinul?

- Dacă se țin de cuvânt. cam într-o jumătate de oră...

Desfac cutia flautului. Nu şi-a pierdut strălucirea flautul meu cu clape... un instrument... boem, nu? Lui Boehm îi mulțumim azi că fluierul acesta a devenit un instrument aproape perfect. S-a gândit el oare, el, care a revoluționat construcția flautului, că instrumentul acesta va fi vreodată umilit, muzica însăşi... Am devenit patetic. De-a dreptul caraghios. Noroc că nu gândesc cu voce tare. Flautul meu străluceşte la fel ca-n zilele cele mai bune, mai prospere, îl port peste tot cu mine şi iată, nimic nu i-a alterat strălucirea, nu l-a atins murdăria, umezeala, ceața alburie... E construit dintr-un metal bun, rezistent la intemperii...

- Nu vreți să vă cânt ceva? Trece timpul mai repede...

Femeia continua să privească de-a lungul străzii pustii, o privire aruncată în gol, lipsită de expresie. Nu m-a auzit? Tăcerea ei o pot înțelege ca o acceptare. Tăcerea o poți interpreta în nelimitate feluri. Poți crede despre ea ceea ce-ți place - poți crede ceea ce simți, chiar dacă nu-ți face plăcere. Dincolo de ea nu mai există decât un imens semn de întrebare. E inutil să cauți un răspuns la acest semn de întrebare. Ai nevoie de cuvinte şi ori-câtă grijă ai avea pentru a le alege pe cele mai bune, ele nu vor avea greutate, nu vor convinge pe nimeni, nici pe tine. în cele din urmă vor reuşi doar să-ți mărească îndoiala. Mai bine tăcerea... Şi gândurile care bântuie tăcerea...

Îmi lipesc flautul de buze (e călduț, neschimbat, pare construit dintr-o fâşie de piele catifelată, ăsta ignoră totul, nu vede ce se petrece în jurul său? nu simte nimic? ia să vedem ce sunete scoate) cutia a alunecat în buzunarul larg

al hainei, întotdeauna mi-s hainele prea largi, ori eu sunt mereu prea slab, prea deşirat, prea adus de spate, aş avea nevoie de croitori speciali, răbdători, plini de fantezie.... Ce tâmpenii îmi trec prin cap! încep în *piano cantabile* şi doar după câteva măsuri constat că este vorba de propria mea lucrare, introducerea concertului. N-am avut această intenție, nu m-am gândit... Degetele singure au hotărât... Şi nici măcar ele, ci flautul. A fost dorința lui. Pentru prima oară îşi impune dorința, nu mă întreabă ce doresc să cânt, nu ține cont de mine... Dar eu oare am dorit altceva?

Strada, în continuare pustie (nu au de gând să iasă din adăposturi? Or fi ieşit în grabă, şi s-au ascuns... de coborât, a coborât toată lumea...), casele încremenite într-o nesfârşită aşteptare. Sunetele flautului nu produc ecou, ele se preling printre degetele mele şi o pornesc apoi, înlănțuite, de-a lungul străzii, fără intenția de a se înălța la cer ori de a se rostogoli în vreo gură de canal. Femeia se întoarce cu o mişcare scurtă, ca o tresărire spre mine. Abia acum mă vede. Întrerupe melodia, rostind cuvintele cu ponderat entuziasm (nu e un fals entuziasm, e doar o zvâcnire, o licărire, un scurt circuit fără consecințe):

- O, dar eu te cunosc, tinere! Aş putea să mă bucur că stau personal de vorbă cu Timotei Alidor. Te-am ascultat de nenumărate ori. N-am pierdut nici un concert. Greu reuşeam să fac rost de bilete. Veneam cu toată familia. Iubim muzica... Se dădeau concerte frumoase...

S-a oprit ca şi cum făcuse un efort enorm, epuizant. Licărirea se stinse. Acum însă nu mai privea prin mine ca printr-o sticlă fumurie.

- Sunt măgulit de vorbele dumneavoastră. Intr-adevăr, se dădeau concerte frumoase... Programele erau bine alcătuite, bine gândite. N-am mai dat un concert de ținută... de mult... Sunt acum rare... instrumentişti puțini... Dar pregătim ceva.

- Lasă, mă întrerupe femeia. Mai bine cântă. Ar trebui să fiu fericită că-mi cânți doar mie... Până nu se adună lumea...

O iau de la început. Tot în *piano cantabile,* acum hotărât să interpretez introducerea concertului meu în sol minor, tonalitatea nemulțumirii, a mâniei şi a silei. Scrâşnetul descurajării care alungă resemnarea. Pe fața femeii (mă ascultă cu tot mai multă atenție) disting începutul unor reacții contradictorii. Ridurile ei din jurul ochilor îi tremură uşor, gura i se crispează clipă, se destinde apoi brusc pentru ca imediat să revină rictusul, trupul zvâcneşte în interiorul său încercând să arunce afară acea zvâcnire şi, printr-un gest abrupt al mâinii (mâna dreaptă, roşie, de gospodină, de femeie care spală des haine, roşie ca şi mâna stângă, un roşu pătat) îmi face semn să mă opresc din cântat. Sunt derutat, puțin speriat, mă uit în jur dacă nu a apărut cineva vigilent, vreun om al ordinei şi disciplinei (am avut câteva

asemenea întâlniri, dar nu mi-au făcut nimic, mă lăsau în pace după ce formulau vagi amenințări), nu e însă nimeni, strada arată la fel de pustie, doar noi doi în dreptul magazinului alimentar.

Roşesc. Motivul înseamnă că este altul.

- Nu v-a plăcut?... Mă scuzați, dar...

- Ce-ai cântat?

- E o încercare... introducerea dintr-un concert pe care eu... dacă vă amintiți...

- Eu nu mai am amintiri, tinere. Şi, te rog, lasă flautul acum...

S-a liniştit. Şi-a revenit complet. Este aceeaşi de mai înainte, doar că nu mai priveşte în gol. Tăcerea îşi spune din nou cuvântul, cuvintele ei inexplicabile. N-am înțeles reacția femeii, poate e bolnavă, firesc la o asemenea vârstă. O scurtă criză. Durerea a traversat-o din creştet până-n tălpi, acum s-a scurs în pământ. Probabil... încurcat, stânjenit de situație, închid flautul în cutia sa pe care apoi o las să alunece, din nou, în buzunarul larg al hainei. Fără el în mână mă simt stingher, nu ştiu ce să fac, ca un actor care şi-a uitat replica în fața unei săli pline şi-ar dori s-o ia la goană, să se ascundă în culise. Nu mă aflu pe scenă, spectatorii lipsesc, e doar unul singur, mi-e de ajuns...

- Să nu te simți vinovat, aud, într-un târziu, vocea femeii. Nu e momentul acum pentru muzică... Eu nu mă simt în stare să o ascult... Mai bine povesteşte-mi ceva... Sau vorbeşte-mi despre muzică...

- Nu prea ştiu povesti. Mie îmi place mai mult să-i ascult pe alții.

- Încearcă. Ştiu că te simți mai în largul tău atunci când cânți. N-am putere să ascult muzică... Vorbeşte-mi despre ea... A obosit. Efortul făcut pentru rostirea cuvintelor este vizibil. Dar tăcerea ar deranja-o şi mai mult. Suntem în continuare numai noi doi în dreptul magazinului alimentar. Altă dată se aduna multă lume înainte de deschidere. Te pomeneşti că azi nu au de gând să deschidă, chiar dacă pe cartonaşul soios atârnat la uşă scrie - deschis între 10 şi 11,45. Dată nu este. Din moment ce au atârnat anunțul acolo ar trebui... Prea puțin îmi pasă... De marmeladă nu am nevoie... Vin aici să văd oamenii... Să stau printre ei... să-i ascult... Chiar dacă în ultima vreme vorbesc puțin... Veştile nu sunt vesele pentru nimeni... Nici zvonurile, aşa cum ajung până la noi, cei din spatele frontului... Zvonurile, în general, nu sunt vesele...

- Să vă spun cum de m-a botezat tatăl meu Timotei, A fost ca un fel de previziune, una care, în cazul acesta, s-a dovedit a fi, până la un punct, exactă. Tata a fost istoric. Profesor de istorie, unul care-şi iubea meseria făcând din ea o adevărată pasiune. Nu iubea atât predatul în clasă - deseori elevii îl dezamăgeau prin indiferența cu care priveau materia, învățând din obligație mai mult şi doar ceea ce scria prin manuale - cât cărțile de istorie, studiul ei,

un studiu aprofundat, temeinic, în limitele în care studiul unei asemenea materii îți poate oferi impresia de temeinicie. Trăia o adevărată aventură spirituală, cu o imaginație debordantă (îşi cultiva imaginația, o lăsa să dospească, să crească, să se reverse fără oprelişti), călătorind printre meandre, pândit la tot pasul de capcane. Din când în când se oprea din călătorie, îşi îmblânzea imaginația, fără a renunța însă la ea, şi încerca să afle cheia, cifrul, adevărul dincolo de aparențe. Reuşea. Era bucuros, o bucurie exprimată zgomotos, aproape patetic. Le vorbea colegilor, cunoscuților, despre descoperirea sa. Despre adevărul care se ascunde în spatele unor întâmplări mai mult ori mai puțin cunoscute de toată lumea. După un timp însă revenea asupra descoperirii sale. Mereu se întâmpla la fel. Bucuria zgomotoasă se dilua, entuziasmul se ducea, şi tata, cu mâna lui, fără vreo influență exterioară (un alt istoric, de exemplu) punea semnul de întrebare în dreptul adevărului descoperit. Nu a renunțat însă niciodată la aventurile sale. Cunoştea câteva limbi de circulație universală, citea, de asemenea, în greaca veche, în latină... Când m-am născut (cele ce urmează le-am aflat mai târziu, când flautul devenise pentru mine un sens al vieții) tata povestea cu încântare cercului său de prieteni (avea prieteni, îi plăcea să stea în mijlocul lor, cei care-l invidiau rămâneau dezarmați în fața sincerității sale, a imposibilității sale de disimulare) despre... muzicieni. Da, despre muzicieni, despre muzica îndrăgită, prețuită şi răsplătită de greci, de marii oameni ai istoriei. Pericle iubea artele şi sprijinea muzica, în special, cu o neasemuită dărnicie. Peste o sută de ani această artă cunoaşte o înflorire deosebită, muzicanții sunt răsplătiți regeşte. E vorba de domnia lui Alexandru cel Mare. Pe cel mai mare virtuoz al timpului, Alexandru cel Mare îl ducea peste tot cu el, şi pe câmpul de luptă, răsplătindu-l constant cu aceeaşi dărnicie. Cum îl chema pe virtuoz? Ați ghicit, nu? îl chema Timoteius. Ce-i cânta Timoteius lui Alexandru cel Mare? Aici intervine şi imaginația. Osanale înălțate după câştigarea vreunei bătălii? Nu, nu cred. Pentru osanale e nevoie de tobă, numeroase tobe uriaşe care să acompanieze... un cimpoi! Timoteius îi cânta lui Alexandru cel Mare când acesta se retrăgea singur în cortul său cuprins poate de îndoieli, de jale pentru cei lăsați pe câmpul de luptă, de ură, de tristețe, de nostalgie, obosit de zgomotul luptelor, obosit de zgomotul cuvintelor... Timoteius intuia, cu siguranță, starea sa sufletească. Se purta între ei un dialog extrem de intim. Timoteius nu-l contrazicea pe Alexandru cel Mare. Nu era însă vorba de linguşeala, de servilism. El dădea glas, formă, stărilor afective ale marelui om, sentimentelor sale, întărindu-le, uneori chiar modificându-le. Dar Timoteius cânta şi atunci când Alexandru cel Mare golea cupe cu vin în compania veselă, senzuală a femeilor, în compania debordantă a prietenilor. Iubeau şi grecii muzica. O asociau riguros cu educația. Numeroşi oameni de seamă ai antichității cântau cel puțin la un instrument. Socrate, Timoleon, Cimon, Alcibiade. Despre flaut se spune (unii istorici, afirma tata) c-ar fi fost uşor disprețuit de cei aflați pe-o înaltă

treaptă ierarhică datorită sunetelor sale dulcege, fiind pe atunci, ce-i drept, folosit flautul dolce, prea des, moleşind spiritul eroic. Nu era demn să cânți la acest instrument, mai ziceau, pentru că-ți deforma buzele şi obrajii... Oricum, tata m-a botezat Timotei fără a bănui ori a plănui măcar o clipă să devin neapărat muzician. S-a nimerit ca în perioada respectivă să-l preocupe acest aspect al istoriei... mai anecdotic, dacă vreți, dar deloc lipsit de importanță. Când am început să fiu pasionat de muzică, atunci şi-a amintit şi mi-a povestit toate acestea. Avea darul de a povesti aşa cum cred că trebuie să-l aibă orice istoric adevărat. Instrumentul mi l-am ales singur, fără influențe străine. În ziua în care primul meu profesor i-a declarat că întrevede în mine un viitor solist, nu doar instrumentist într-o orchestră, tata îi răspunse, mândru de sine: „Ştiam încă de când se născuse, dragă maestre. De aia l-am botezat Timotei". Avea simțul umorului. Un om minunat...

Cât de mult pot vorbi! Câte fraze, câte cuvinte! Oare, ce le-a declanşat? Femeia e de vină, amintiri din copilărie răzlețe... M-am oprit. Femeia mă urmărise, într-adevăr, cu atenție. Desluşeam chiar o oarecare vioiciune apărută în expresia feței sale brăzdată de riduri. Ea, care nu mai avea amintiri (aşa îmi spunea, chiar dacă nu părea să mi se adreseze) să fi avut oare acea licărire în urma depanării amintirilor mele...

- Şi... mama? N-ai amintit deloc de ea...

- Mama... nu m-a auzit cântând niciodată la flaut. Acum tac. Femeia este stânjenită vizibil, îşi ridică mâna dreaptă cu intenția de a mă atinge (pe braț, pe umăr, pe obraz?) însă renunță imediat. Mâna cade, ca lipsită de vlagă.

- Te rog să mă ierți... n-am vrut...

- Dar nu vă scuzați, o întrerup pentru că nu doresc să aud motivele, acest gen de sentimentalism îmi produce silă, greață, mereu s-a găsit câte o femeie care să mă compătimească pentru chestia asta, mârâind duios, cu lacrimi chiar, sughițând sincopat, îmbâcsindu-mi nările cu răsuflarea lor grea, umedă... Nu a fost o tragedie. Sau a fost... dar nu-i de vină nimeni. Un accident, o boală necruțătoare... se poate întâmpla oricui. Imaginea ei îmi este şi acum foarte clară, vie. Am păstrat-o intactă, nealterată de timp... Şi tata m-a părăsit, în anul doi de facultate... Un accident vascular.

Nu spune nimic. Dar îi intuiesc întrebarea oprită pe buzele subțiri, palide, însă frumos conturate (în tinerețe au fost senzuale). Continui:

- Da. Am rămas singur. Nici unchi, nici bunici, nici veri, nici verişoare...

- Doar flautul...

Completarea ei m-a dezarmat. Aşa doream şi eu să închei. Acum continuă femeia:

- Mi se spune tanti Maia. Dacă simți nevoia, cântă. Poți cânta la flaut. Eu plec, nu mai aştept. Eu nu am ce să-ți povestesc. Eventual să-ți explic cum gătesc. Cum mă descurc... Cum nu repet meniul în fiecare zi... Dacă se va da iarăşi un concert, voi veni să te ascult. Vom veni cu toții... Dacă vom mai fi...

- Se pregăteşte unul. Nu se ştie încă data. Se vor pune afişe, sper... Va fi un concert special.

- La revedere.

O văd cum se îndepărtează, fără grabă, alunecând lin pe trotuar, îmi pare rău că m-am răstit puțin la ea. M-a provocat. Fără să vrea, e adevărat. Facem o groază de lucruri fără să vrem. E bine măcar că, uneori, ne dăm seama...

Scot flautul. Azi nu mai deschide nimeni magazinul.

* * *

Grilajul a prins rugină. În câteva luni doar, ca şi cum s-au scurs ani. Un gard masiv, din fier forjat, înconjurând protector clădirea cu patru etaje. Avusese prestanță, impunea prin ținută. Drept, mândru, strălucea chiar şi-n zilele mohorâte. Acum s-a încovoiat, scade din înălțime, se scufundă lent în pământ. Se acoperă încet şi sigur de anonimat. Câinii îl ocoleau înainte. Nu se apropiau, arătându-i respect. Acum îşi fac nevoile fără jenă, ignorându-l. Slabi, murdari, tremurându-le oasele sub blana pârlită, bântuie străzile în şir, unul în urma celuilalt, tăcuți, adulmecând fără entuziasm. Uneori mârâie stins.

Rondurile de flori sunt şi acum îngrijite. Produc un contrast izbitor. Nu sunt, de fapt, decât două, câțiva metri pătrați. Plivite de buruieni cu atenție, nu scapă una. Stropite zilnic de două ori. O stropitoare de dimensiuni obişnuite, lovită în numeroase locuri (tabla, de un gri murdar, curbată ici colo spre interior, minuscule văi cu rezonanță) este mânuită când de mâna femeii, când de cea a bărbatului, identice, niciodată n-am văzut mâini care să semene atât de bine, n-ai putea spune: aceasta este mâna femeii, aceasta a bărbatului, doar văzându-i şi pe ei... Aproape de aceeaşi statură, amândoi încovoiați, femeia poartă veşnic un batic galben, cu buline maronii, ochelari rotunzi, bărbatul un basc prăfuit de sub care curg firele de păr (încă bogat, de o culoare incertă) şi ochelari rotunzi, la fel cu ai ei, amândoi mereu în cizme de cauciuc ori pâslari groşi, iarna. Trebuie să aibă grijă de picioarele lor, aşa le cere meseria de măturători. Deseori poartă şi mănuşi cu un singur deget. mănuşi roase spre vârfuri. Doar când udă florile renunță la mănuşi, la batic şi la basc. Ore în şir stau printre tulpinile fragile, uneori doar urmărindu-le uşoara legănare,

contemplându-le coloritul, construcția armonioasă, amețiți de parfumuri discrete. Să aibă amândoi către şaizeci de ani. Stau doar în picioare printre tulpinile de flori, nu şi-au adus niciodată vreun scăunel pe care să se odihnească după plivit, după stropit... Cu capul aplecat spre ele, ca şi cum ar rosti, în gând. o rugăciune. Au toată ziua la dispoziție, obligația lor fiind să se scoale puțin înaintea ivirii zorilor şi să termine lucrul când ceilalți oameni se pregătesc să iasă din case... îşi fac şi acum conştiincioşi meseria, chiar dacă nu-i mai obligă nimeni. Locuiesc la demisol, într-o cameră mare, aproape goală, cu pământ pe jos şi o gură de canal exact la mijloc. Grilajul care o acoperă nu reuşeşte să stăvilească mirosurile înțepătoare, grele, pestilențiale ce năvălesc, din când în când, în cameră.

De fiecare dată când se întorc de la lucru, el cu mătura pe umăr ținută ca o puşcă veche, ea cu mătura sub braț alunecându-i mereu, semn că uită de existența ei, eu mă aflu la fereastră şi le fac senin cu mâna, de bun venit, de zi plină de bucurii şi mulțumiri. S-ar nelinişti dacă nu m-ar zări acolo, dacă n-ar primi semnele mele, ar deveni posomorâți, chiar trişti, pentru toată ziua.

Nasul lat, roşu (împânzit cu vinişoare) al bătrânului, mustața sa îngălbenită de tutun. Nasul lat al femeii (fără vinişoare) lucios şi zâmbetul ei cald, mereu cald, blând, inconştient de blândețea lui. îmi răspund la semne, el agitând mătura ca pe o pancartă şi ea zâmbindu-mi ca unui fiu. Coboară în grabă treptele (clape masive ale unui pian preistoric, ciment crăpat, murdar), cele opt trepte, o octavă - do, re. mi, fa, sol, la, şi, do - nu poate fi do major, e cu totul altă gamă, altă tonalitate... Ultima treaptă e pe punctul de a fi înghițită complet de pământ, rămânând astfel doar şapte şi-atunci ultima, a şaptea va suna ca un semn de întrebare, o întrebare la care cunoşti răspunsul dar nu-l mai poți da. Intră în camera lor mare şi goală să-şi facă un ceai pe soba cu lemne, pe plita ei care se încinge repede, alungând frigul. Ceaiul este acompaniat de pâine, bucăți de pâine uscată, uneori moale, întotdeauna pâine goală, neagră. Masa mai consistentă se serveşte la prânz. Când reuşeşte să pregătească o ciorbă de fasole, într-o oală mare, de un albastru decolorat, e o zi de sărbătoare (le ajunge o săptămână, mănâncă puțin, cu porții măsurate) şi atunci sunt şi eu invitat la masă, să servesc prima porție aburindă. Nu-i puteam refuza chiar dacă, la început, am suportat cu greu mirosurile răspândite printre degetele metalice ale grilajului din mijlocul casei. (Femeia îl acoperea cu un preş zdrențuit, inutil, nu folosea la nimic.) Dar cum să le refuz bucuria aceasta exprimată fără rezerve, direct, sincer, dezarmant de sincer? După ce terminam de mâncat (se mânca în linişte, savurându-se fiecare înghițitură, fiecare felie de ceapă roşie, dulce, fragedă, luată cu vârful degetelor mâinii stângi - un adevărat ritual), bărbatul îşi umplea pipa, eu lăudam priceperea gazdei, talentul ei de gospodină, iar ea îmi răspundea printr-o mişcare a capului,

adică: „Ehei, să vezi ce minunății de mâncăruri aş fi în stare să gătesc, dacă aş avea cu ce..." Bărbatul pufăia din pipă (arăta ca un bătrân călugăr, specialist în prepararea vinurilor) iar eu desfundam sticla. O aduceam cu mine, micul meu cadou, singurul pe care-l acceptau. Umpleam paharele. Bătrânul povestea cu voce domoală. Ea nu-l întrerupea niciodată, îl ascultam amândoi până la capăt, cu vădită plăcere. Apoi ea îmi dădea sfaturi, ca unui fiu (unui copil adorat, răsfățat) şi nu o contraziceam, erau lucruri mărunte, cotidiene, cărora nu le-aş fi acordat niciodată importanță dacă n-aş fi coborât la subsol (tot mai rar, în ultima vreme) la o ciorbă de fasole, o felie de pâine neagră şi ceapă roşie. Nu mă invitau decât atunci când toate acestea le puteau pune pe masă. Le înțelegeam pudoarea celorlalte zile şi nu-i vizitam fără să fi fost chemat. După ce primeam sfaturi fără a obiecta, eram rugat să le cânt. Nu trebuiau să mă roage, o făceam singur când vorbele lor se încheiau. Flautul umplea încăperea semiobscură de sunete (ghirlande de motive, de fraze melodice) care alungau mirosurile, curățeau atmosfera, chemând de afară adierile parfumate ale florilor. Două ferestre mici avea camera, la nivelul solului, şi-n dreptul lor se desluşeau tulpinile subțiri. Ferestrele nu puteau fi deschise, înțepeniseră pentru totdeauna. Uşa le era, în schimb, mereu deschisă. Dădea într-un coridor îngust, închis la un capăt. La celălalt se găseau treptele. Terminam de cântat (un Mozart, Debussy, un Vivaldi, lucrarea întreagă, ce se nimerea să-mi amintesc pe moment, nu mă limitam doar la fragmente, ei erau în stare să mă asculte toată ziua fără să mă întrerupă) şi atunci femeia ofta adânc, îşi desfăcea larg brațele ca şi cum ar fi dorit să mă înlănțuie cu ele matern. Ai cântat minunat. Când cânți, eşti fiul nostru cu adevărat. Nu prea înțeleg eu vorbele ei, nu au avut niciodată un fiu. N-au avut copii. Bătrânul nu spune nimic, îşi umple iarăşi pipa stinsă şi clatină uşor din cap.

* * *

Papi Edian are o tutungerie. Pentru că nu fumez, intru rar în tutungerie (după vreun plic, un creion, timbre ori pioneze) şi din această cauză figura bătrânului îmi este complet nouă, chiar dacă, după câte am înțeles din discuțiile purtate în registre înalte, lăcaşul cu pricina există undeva prin apropiere. Papi Edian (de unde vine Papi ăsta, de la Papilian?) a funcționat într-un magazin cu pălării pentru dame. Ce zici, micuțule, îmi vine bine pălăria asta? Vă vine foarte bine, stimată doamnă, îmi vine, pe dracu. E îngrozitoare. Încercați-o pe asta, stimată doamnă. E adevărat ce se aude despre... Papi e mic de statură. După tejghea se zăresc doar capul şi umerii. Pântecul bombat nu-i la vedere. Un om extrem de amabil, suportă, înțelege. Răspunde mereu, fără să ridice tonul, aprobă, face jocul

clientelor. Se ridică pe vârful picioarelor dorind să le potrivească pălăriile. Nu a fost lăsat niciodată, aşa ceva nu-i pentru un bărbat, chiar dacă eşti proprietarul acestui magazin cam sărăcuț, în care nu se află nici pe placul meu. Zâmbeşte Papi, zâmbet profesional, cuvintele curg pe lângă urechile sale fără să le atingă, banale, zornăind ca nişte clopoței din tablă. Papi desface cutii, le închide la loc, tot zâmbind, cuțit rotunde, pătrate, rombice, hexagonale, late, turtite, înalte, înguste, nu găseşti în lumea asta două capete identice, de necrezut. (Am cunoscut odată un om care-şi adapta conversația după forma capului celui cu care stătea de vorbă, afirma cineva cu maliționitate.) Papi nu trebuie să-şi adapteze conversația, schimbul de replici, chiar dacă nu întâlnise încă două capete identice, aceleaşi exclamații, nazuri, afirmații, concluzii pripite, schimbări de tonuri (doar tonul vocii sale era păstrat fără variații), bârfe mici, bârfe mari, chicoteli, confidențe (făcute pe jumătate). Iar Papi rezistă, mişcările-i devin mecanice şi, într-o zi, într-o bună zi, cuvintele nu mai alunecă atât de uşor, suprafețele lor au asperități, devin zgrunțuroase, ascuțite, încep să-i buşească timpanul, se-mplântă dureros în el şi Papi nu mai rezistă, robotul aruncă zâmbetul, sângele începe să-i curgă prin vene, maşinăria dispare, îi ia locul un om iar omul ăsta dă foc şandramalei, frecându-şi apoi mâinile satisfăcut. Ei, cam aşa îmi imaginez eu că s-au petrecut lucrurile. Am încropit toate astea din discuțiile purtate la masa „bătrânilor". „Dar ție, când ți-a ars magazinul, cel cu pălării pentru dame, damele care-ți cotcodăceau de dimineața până seara..." Deci, un fapt real, cert. Magazinul cu pălării pentru dame a ars, într-o bună zi, fără să se afle cauza. Un accident, poate vreun invidios, poate... aşa cum mi-am imaginat eu, Papi Edian însuşi a aprins flăcăruia fatală... El este, într-adevăr, mic de statură, cu pântecul bombat, chelie întinsă până spre ceafă, ochi rotunzi cu sclipiri inteligente, mascați (superficial) de nişte ochelari rotunzi (lentile rotunde, mari cit să acopere doar suprafața ochiului) cu brațe din sârmă îndoită neglijent pe după urechi - ce naiba! toți trei poartă acelaşi fel de ochelari, ca şi cei doi de la demisolul casei în care locuiesc, te pomeneşti că-n tot oraşul nu se găseşte alt tip, alt model! - şi fața prelungă, aproape slabă aş zice, contrastând cu trupul îndesat, rotofei. Un fel de barbă se mai desluşeşte, de fapt favoriții i s-au întins, chinuit, până spre vârful bărbiei, în fire rare. Papi Edian a deschis un nou magazin, după ce primul arse frumuşel până în temelii, pompierii sosind abia după ce totul se făcuse scrum. Găsiră deci doar scrum şi palide dâre, de fum. Noul magazin era cu obiecte de artă... mai mult ori mai puțin. Avea dimensiuni mai mici decât primul. Aici găseai, mai exact, cadouri, mici atenții, chiar şi mari atenții, depinde cât de umflat îți era buzunarul-portofel. Micuțule, ce zici tu, merge blidulețul ăsta pictat şi scump să-l fac cadou unei dame cu ochii căprui şi cu gura rotundă, mereu rotundă? Dacă-i o femeie cu gust, merge... Îți lauzi marfa. Dar la un şef tâmpit, merge să-i cumpăr lampa asta de birou exotică, să-l pot pocni în cap cu ea, când m-or apuca furiile? Vai, ce lănțişoare! Finuțe-finuțe-drăguțe-drăguțe,

merg la gâtul meu lung şi delicat? N-ai, micuţule, şi nişte cercei adecvaţi? Papi avea, alteori nu avea. Nu-i putea mulţumi pe toţi, zâmbea amabil, asculta amabil orice, încasa (bani), cuvintele curgeau moi pe lângă urechile sale, aceleaşi cuvinte, aceleaşi exclamaţii, interjecţii, confidenţe (făcute pe jumătate), chicoteli, obiecţii, şi-n cele din urmă Papi a renunţat la robot, şi-a amintit că are carne, vene, sânge şi-a dat foc! Mă rog! în tot cazul şi magazinul acesta a fost incendiat... Greşeală? Intenţie? Nu s-au aflat cauzele. De data asta pompierii au sosit la timp, ceva mai repede adică decât prima oară şi-au putut salva câte ceva. Pălăriile ard mai repede decât obiectele de artă, o fi tras concluzia Papi Edian în momentele respective. Era urmărit de ghinion. „Al naibii ghinion ai mai avut şi tu, cu magazinele alea care ţi-au ars. Ca-ntr-o povestire ieftină..."„E adevărat. Păcat că n-a fost povestire". Papi Edian a mai deschis un al treilea magazin. I-ar fi plăcut să stea de vorbă cu oamenii, dar nu aşa cum o făcuse în magazinul cu pălării pentru dame ori în celălalt, cu cadouri. Să schimbe idei, nu opinii (cum făcea, în cel mai bun caz), ori banalităţi. Să comenteze evenimente, indiferent de natura lor. Nu l-ar fi interesat vânzarea... ar fi pierdut ore în şir... cu cine însă? Şi atunci vindea, mişca bani, umplea sertarul, calcula (avea oroare de calcule), aduna, făcea sume, era mulţumit, creştea suma, se îngroşa, el era tot mai mulţumit, fericit... până dădea foc de atâta mulţumire. Eu aşa aş fi făcut în locul său. Al treilea magazin fu unul de brânzeturi. Delicatesuri. Finețuri. Nu oricine ştie să aprecieze o brânză adevărată. Ce dracu pute' asta aşa, micuţule? Au stat prea multe muşte pe ea. Luaţi de dincoace, dacă nu vă place. Asta pişcă, da' merge. Unde-s muştele, că ai precis. Le ţii închise undeva şi le dai drumul când nu sunt clienţi. Pune mai mult, nu te zgârci, că şi aşa câştigi destul. Ai grijă... Vecinul din colţ a fost prins cu mâţa în sac... Al treilea magazin, cel cu brânzeturi de calitate cum numai în Olanda ori Franţa puteau să existe, n-a luat foc. N-a fost incendiat. S-a dărâmat singur. Ca podul de piatră. Fără apă, însă. Într-o noapte senină de mai, ceva a pârâit îngrozitor (evident, nu era nimeni înăuntru), zidurile au crăpat, acoperişul s-a curbat spre interior (un balansoar, un hamac original, pentru câteva clipe), apoi a coborât vijelios, bubuitor, amestecând brânzeturi cu ţigle, bârne, tencuială, cărămizi... Un uriaş creuzet...

Acum Papi Edian are o tutungerie mică, nu încap mai mult de doi oameni în faţa măsuţei. Nici nu intră doi deodată. Nu pot rămâne doi, doar unul care găseşte şi un taburet la îndemână pentru a se aşeza şi a dialoga în linişte cu Papi Edian. Asta şi-a dorit dintotdeauna. N-a reuşit. Cei care intră în tutungerie, ies acum grăbiţi din ea, bâiguind un salut, nici nu-l văd pe Papi, privesc prin el ori pe lângă el. Mahorcă de câţiva bani, de unde ţigări fine, şi chiar dacă ar exista... Papi ţine tutungeria mai mult închisă. Vine aici, în barul Rosei, cu cei doi prieteni ai săi (se cunosc de mult, oare chiar din timpul copilăriei?) şi stau de vorbă. Nu întotdeauna. Uneori tac. Fac lungi pauze, fără

să se privească. Atunci nu poți pătrunde printre gândurile lor. Le poți bănui, face supoziții... Stau cu privirile înfipte în măsuța rotundă, în ceaşca de cafea, rotundă şi ea, în paharul cu apă... Nemişcați. Lentilele ochelarilor au luciri. din când în când, parcă le-ar plimba cineva un fascicol de lumină. Tutungeria nu va mai lua foc, nu se va mai dărâma pentru că acum... are, într-adevăr, toate şansele să i se întâmple toate astea în orice clipă. După începerea semnalului. Țipătul sirenei, avertismentul ei. Tutungeria nu coboară în adăposturi...

La moartea fiecărui om ar trebui să se spună o poveste. Oricât de platâ, insignifiantă, i s-ar fi scurs viața. ceva, o fărâmă clin ea tot merită povestită, ascultată. făcută cunoscută celor ce îl însoțesc pe ultimul său drum. Dar nu numai lor. Povestea să poată fi închisă, apoi, într-o cutie. Pumnul de cuvinte rostite şi scurse între pereții unei cutii, ca un pumn de pietricele, iar când întâmplător, va da cineva peste ea, o deschide şi aude povestea... Oasele albe, lustruite ori impregnate cu pământ - schelet lipsit de personalitate (cum ar putea oare să o aibă?) - cum ar putea oare povesti ceva?

Pe câmpul de luptă, o asemenea idee frumoasă, de profundă poezie, nu-şi are rostul. Imposibil de pus în practică. Să presupunem că fiecare şi-ar purta cu el cutia cu respectiva poveste - spusă şi înmagazinată. S-ar amesteca între ele şi-ar da naştere minciunii...

Ionică Hosu poartă şi el acelaşi gen de ochelari rotunzi. Este de aceeaşi statură cu Papi Edian, poate doar ceva mai scund, însă extrem de slab. Un pachet din oase şi piele. Buza de jos răsfrântă iar cealaltă aproape inexistentă (o dungă subțire, neregulată, vineție) şi un zâmbet de om împăcat cu soarta. Cum pot asemenea buze zâmbi? A fost inspector, pe vremuri, în tinerețile sale. Ce fel de inspector, nu-mi pot da seama, în tot cazul, umbla prin satele din împrejurimile oraşului, iar oamenii, se temeau de el şi-i purtau respect. Respect inspirat din teamă? îşi făcea cu conştiinciozitate, cu prea mult zel, meseria, încât a incitat pe câțiva să-i pună la cale o farsă. Era timid cu femeile, complexat din cauza staturii sale. Când dădea însă pe gât câteva păhărele devenea mai îndrăzneț, mai vorbăreț, uneori rostind chiar declarații, amuzând, în felul acesta, pe cei din jur. În general evita băutura, nu-i făcea o deosebită plăcere, într-una din inspecțiile sale a reuşit să se îmbete zdravăn. Cum? Momit de alții? Se poate. Totul ieşise bine la inspecție, chiar foarte bine. El fusese mulțumit, oamenii de asemenea, l-au invitat, i-au cântat, erau şi câteva femei tinere, rumene, sănătoase, a început să prindă curaj, paharele se umpleau necontenit, fără pauze, până când uită complet de el, cufundându-se într-o dulce legănare multicoloră. S-a trezit tot într-un fel de legănare, numai ca ăsteia îi lipsea dulceața, era, mai exact, o hurducătură dureroasă, capul vâjâia, stomacul nu avea astâmpăr, sălta, încercând să iasă la lumină. Descoperi că se află întins pe nişte saci, într-o căruță (cu ce puteau fi umpluți sacii ăia?) care sălta,

fără grabă, pe un drum plin de hârtoape. În dreapta sa descoperi o fată voinică, pietroasă, cu sânii mari şi-un zâmbet împrăştiat pe toată fața. în stânga, un bărbat cât un munte, cu mâini mari, puternice, şi cu acelaşi zâmbet împrăştiat pe toată fața. Îl priveau amândoi cu duioşie. Matern şi patern, aproape. Ionică Hosu, care nu pricepea nimic, încercă să se ridice, dar bărbatul îl opri cu un gest hotărât. „Hei, dragă ginerică, odihneşte-te, că mai avem ceva de mers până la popă. Ți-am promis că mergem şi mă țin de cuvânt, chiar dacă mie nu-mi prea plac popii. Cât despre nuntă, nici o grijă, o facem imediat. Sunt pregătit de mult.". Fata oftă zgomotos (un fel de hârâit rostogolit printre sânii ei mari), iar Ionică Hosu nu întrebă nimic (de frică, din pudoare?), nu putea întoarce căruța din drum, se simțea şi mai mic decât era. Întinse mâna după sticlă, trase vânjos din ea până se-mbătă la loc. Nu se trezi decât în patul nupțial (după cununie, după nuntă, una cu zeci de invitați, tot satul, doar din partea lui nu participase nimeni), strâns la piept matern de proaspăta lui soție. Şi cu asta, gata. Nu s-a mai schimbat nimic în viața sa. Într-un anumit fel, ar putea spune că a avut chiar noroc. Soția s-a dovedit o femeie harnică, energică, punând mereu Ordine în totul şi în toate. Să nu disperăm, să nu ne complicăm inutil existența. Să dăm dovadă de un optimism robust. De toate astea dădea dovadă soția lui Ionică Hosu. Atâta doar că nu a reuşit să-l înzdrăvenească puțin (să mai umple sacul acela din piele şi oase) ori să-l mai înalțe. Dar nici nu cred că şi-a pus asemenea probleme. Marea pasiune a muierii, pe care Ionică o instalase la oraş, într-o căsuță cu puțină grădină (straturi de flori, zarzavaturi, câțiva pomi fructiferi şi o bancă verde) deveni, nu se ştie cum, fumatul. Cum a ajuns la țigară, când Ionică n-a fumat decât o singură dată în viața lui, puşti fiind, într-una din primele clase ale liceului, în WC-ul şcolii (se putea oare într-alt loc?), incitat de câțiva colegi şi i-a fost atât de rău încât a zăcut acolo până la terminarea orelor, căzut în genunchi, cu capul proptit de şezătoare. Colegii n-au suflat o vorbă, la început. După ultima oră, alarmați, speriați de-a binelea, au anunțat dirigintele clasei şi Ionică a fost, în sfârşit, scos afară, la aer curat (palid ca un mort). De atunci n-a mai pus țigară în gură. Muierea o fi fost îmbiată, momită, de noile sale vecine. Ori poate n-a îmbiat-o nimeni, singură, din curiozitate, din dorința de a-şi schimba profilul de țărancă, a vârât între buze o țigară şi... n-a mai scos-o de acolo. Mereu o are lipită într-un colț al gurii, nu-i dă drumul nici când lucrează grădina, nici în fața cratițelor din bucătărie când, cu brațele încrucişate pe pieptul masiv, aşteaptă să fiarbă ciorba. Oftează şi pufăie. Duhneşte de la o poştă a tutun. Ionică Hosu i-a atras o singură dată atenția, cu timiditate şi stângăcie, vorbindu-i de o boală de plămâni, de circulația sângelui... Fu întrerupt cu voce categorică: „E plăcerea mea, să nu te bagi. Ai grijă mai bine de pieptul tău amărât, că poate faci vreuna din bolile de care-mi vorbeşti, de-o să am o nouă pacoste pe cap, să te-ngrijesc la pat, asta mi-ar lipsi! Şi Ionică Hosu închise definitiv discuția pe această temă. Suporta cu stoicism mirosul de tutun împrăştiat de nevastă-sa prin toate

ungherele casei. Uneori, mirosul acesta îi crea senzația de mai multă vigoare, impregnându-i hainele. Se credea mai puternic, mai bărbat. Alteori i se făcea greață, îl apuca amețelile, ca atunci, în WC-ul şcolii. Fugea în grădină, prăvălindu-se pe banca verde. Apărea, după un timp, şi nevasta, se aşeza alături şi începea să-l mângâie matern pe cap, suflându-i fumul în nas, aşa, ca să-şi revină. Tot a avut un câştig cu această pasiune furibundă a nevestei. L-a cunoscut pe Papi Edian cu care a legat o strânsă prietenie de care nu avusese parte până atunci. Prietenii lipsiseră din viața sa. Din cauza firii sale mai timide, mai bănuitoare (uşor complexat) poate şi din cauza meseriei de inspector, oamenii evitau să intre în relații mai calde, mai intime, cu el, nu treceau dincolo de un respect de conjunctură. Nici el n-a făcut eforturi în acest sens, prietenia trebuie să vină de la sine, nu s-o cauți cu lumânarea, îşi spunea, cu forța nu se poate. Mereu pe drumuri, mereu primit oficial, aşteptat cu teamă, Ionică Hosu când ajungea acasă nu dorea să mai vadă pe nimeni, îl vizitau doar cei care aveau nevoie de el, de-un sprijin, un ajutor, cei care aveau interes să se pună bine cu inspectorul. Anii s-au scurs astfel până când soția sa deveni clienta permanentă a lui Papi Edian.

- Când a intrat prima oară în prăvălioara mea, am crezut că dărâmă toată şandramaua, nu alta! (vocea domoală, bonomă, a lui Papi, nelipsită de inflexiuni ironice fără ostentație, mai mult o şiretenie învățată de la viață). Răsufla zgomotos şi aşa masivă cu sânii scăpărând, cu nările umflate părea un taur gata să-şi înfigă coarnele în plăpânda mea făptură. M-am făcut şi mai mic decât eram, instinctiv am dus mâna la ochelari, într-un gest de apărare. Şi-a înfipt privirile-n mine, le-am simțit ca pe nişte țepuşe bine ascuțite, şi cu voce bubuitoare mi-a cerut un pachet de țigări tari. Am fost atât de impresionat de apariția ei încât i-am oferit, fără să-mi dau seama, unul de sub tejghea din stocul destinat clienților mei permanenți, țigări tari, fără filtru, tutun de calitatea cea mai bună, năucea plămânii. Țigări pentru bărbați, dar nu pentru orice fel de bărbați... Deci, i-am întins pachetul cu o mână tremurândă (aşa cred că era mâna mea în momentul acela), l-a apucat şi a ieşit ca un vârtej, nici nu ştiu dacă mi-a plătit...

Ionică Hosu îşi țuguie buzele a mirare amestecată cu jenă. Râde Papi Edian, înfigându-şi pumnul rotofei în umărul prietenului.

- Ha, ha! A plătit, cum naiba, n-o lăsam eu să plece, cu toată spaima care mă copleşise, ha, ha. A doua zi apare din nou. Schimbată. Zâmbeşte, are ochii galeşi, de mire, un pachet din cel de ieri, identic, îmi cere frumos, dulce, ştie că se dă de sub tejghea. Eu mă aplec, îi ofer. Nu mai sunt înspăimântat, mă amuz, gândindu-mă... la soțul ei... cum o fi arătând... oare şi el fumează...?

Ionică Hosu îşi şterge ochelarii şi oftează. Apoi bombăne ceva nedesluşit. Papi Edian e în vervă. Al treilea ascultă. De fapt, lui i se povesteşte. Are şi el ochelari identici cu ai celorlalți. Rotunzi, de dimensiunea ochilor, nu-i

acoperă sprâncenele, brațe din sârmă... În mod vizibil, se străduieşte să participe la veselia lui Papi Edian. Nu reuşeşte. Eforturile imprimă feței expresii caraghioase. E mai înalt decât ceilalți doi. Mâini lungi, degete subțiri, febrile. Degetele se mişcă pe masă, se pipăie, se încaieră. Doi păianjeni albi, cu smocuri de păr scurt, cafeniu, îi spun Apostol. Are cearcăne adânci, vineții. Pare un actor care a început să se machieze şi n-a mai apucat să termine. A intrat în scenă aşa, cu față albă şi cu două pete de culoare sub ochi.

- Dacă nu fumează, sărmanul, îmi spuneam (Papi Edian continuă, ignorând încleştarea degetelor acelea lungi şi subțiri) e un om nenorocit, supus la cazne diavoleşti, ce mai! Femeia îmi deveni clientă permanentă. Venea zilnic după câte un pachet. Am încercat să leg o discuție cu ea, s-o descos, să văd de unde vine, ce gânduri îi trec prin cap. Am invitat-o să ocupe loc pe scăunelul destinat clienților mai vechi cu care mai schimbam păreri despre starea vremii. N-am reuşit. Mereu era grăbită. Şi atunci, într-o zi, ce-mi trece prin cap?

- O gogomănie! izbucneşte Ionică Hosu.

- Da! O gogomănie, cum spui, râde Papi Edian din toată inima. Dacă n-o făceam, ajungeam noi să ne cunoaştem, să ne împrietenim în asemenea hal?

- Nu... ai dreptate, recunoaşte Ionică Hosu.

- Deci, ce-mi trece prin minte... şi pun în aplicare! Vine femeia după țigări. Eu îi spun că am ceva mai special. Mult mai tari şi mai de calitate, primite direct din Cuba! Şi-i ofer o cutie cu havane. A făcut nişte ochi când le-a văzut! Apoi a încercat una pe loc, chiar în fața mea. S-a înecat la primul fum şi-am crezut că mă va refuza. Dar... a luat cutia. După trei zile, în tutungeria mea năvăleşte un bărbat cât mine de înalt, cu aceeaşi ochelari pe nas, doar mult mai slab, se prăbuşeşte pe scăunel şi zice, fără nici o introducere: „Te rog, nu-i mai da trabucuri din alea, spune-i că ți s-au terminat, că nu mai primeşti... " Era Ionică Hosu. Din clipa aceea am ştiut că vom deveni cei mai buni prieteni.

Papi Edian a încheiat povestea fără să mai râdă. Tonalitatea s-a schimbat pe nesimțite. Alte gânduri îşi făcuseră apariția, alte amintiri, amintirea zilei de azi, descoperirea clipei în care povesteşti, reîntoarcerea în prezentul dimineților palide... Nu mai avea sens să continue, povestea era terminată, din punctul acela începea marea prietenie (prima şi ultima, pentru Ionică Hosu, venită târziu), marile destăinuiri care nu se fac în gura mare, ci în moderato, chiar piano, în surdină.

Apostol mormăi un da, zâmbi strâmb în loc de concluzie la cele auzite şi continuă să-şi încalece degetele cu multă nervozitate, creând impresia că, din moment în moment, se va întâmpla ceva groaznic, înspăimântător.

Tăcerea sugrumă cuvintele. Un timp în bar nu se auzi nimic. Nici măcar respirațiile noastre, nici ştersul paharelor la tejghea. Urechile mi-au fost, brusc înfundate.

Apoi, țiuitul acela. Sunetul tăcerii. Un sfredel subțire cât un fir de păr, răsucindu-se cu viteza luminii. Aerul din jurul sfredelului intră în vibrație dând naştere unui sunet penetrant, acut, ținut la aceeaşi înălțime, n-ar putea fi reprodus de nici un instrument, poate doar unul electronic dar şi o astfel de reproducere s-ar dovedi o palidă şi neconvingătoare imitație. Sfredelul tăcerii a trecut prin urechile mele înfundate şi atunci mă ridic, împing scaunul cu mult zgomot în spatele meu şi-o pornesc spre bar, târându-mi piciorul pe podeaua jilavă.

- La început nu v-am recunoscut, aud glasul lui Papi Edian, mi-au fost aburiți ochelarii... Dar, să ştiți, am fost la toate concertele dumneavoastră cu întreaga familie. Tare greu se mai procurau bilete. În ultimul timp, însă...

- N-am mai dat concerte...

- Nu. Nu s-au mai dat. Am auzit că se pregăteşte unul de anvergură. Veți lua parte şi dumneavoastră, nu? Sper să-l putem asculta...

Întind mâna după paharul cu lichid gălbui pe care Rosi îl înalță, chicotind, deasupra capului. Cunosc condiția.

- Îți cânt, frumoaso.

Rosi are o frumusețe vulgară, provocatoare. Oboseala adunată sub ochi îi oferă un aer şi mai provocator. Gura mare (cam prea mare pentru fața rotundă, de păpuşă) dezveleşte mereu o dantură perfectă, supărător de albă. Sânii, pe jumătate dezgoliți, freamătă lent, ca nişte animale leneşe. Forme rotunde, moi, rubensiene. O aluniță minusculă pe coapsa dreaptă. Povestea ei am aflat-o într-o noapte, la mine în cameră. Se incitase singură. Mi-a spus să aştept până la închidere, să bem ceva împreună. Pe atunci nu purtam flautul cu mine, habar n-avea cine sunt. Sinceritatea şi dezinvoltura erau dezarmante. Au impresionat-o degetele mele, aşa mi-a mărturisit (bombardierele invizibile încă nu începuseră să survoleze oraşul, vag doar plutea în aer ceva nedesluşit, amenințător) şi a vrut neapărat ca degetele acelea să se plimbe pe trupul ei. M-am străduit, îmi amintesc, să-mi ascund infirmitatea. Pentru prima oară o femeie mă aborda atât de direct încât o clipă am crezut că i-am inspirat milă. Dar gândul acesta n-a durat decât o clipă, l-am strivit eu sub talpa piciorului drept. Ce dracu, mergi normal bărbate, îți spun eu care-s cunoscătoare, arăți bine chiar dacă şchiopătezi nițel, le-ar place multora să şchioapăte nițel ca tine, doar nu crezi c-am leşinat numai de dragul degetelor tale... Hai, mergi normal, c-o să-mi oboseşti până acasă. Sper că nu locuieşti departe!

Mama ei părăsise căminul conjugal cam când Rosi avea doi ani. Prima oară. S-a întors acasă după câteva luni ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. După câteva luni a plecat iarăşi. Pentru doi ani. S-a întors, fără să dea explicații

şi a rămas o lună. Nu dădea nimănui nici un fel de explicații. După exact o lună, a plecat pentru a treia oară. Acum n-a lipsit decât o săptămână. S-a întors extrem de deprimată şi a început să tragă la măsea. A tras la măsea două luni încheiate, după care a dispărut definitiv. Fără urme. Nici un rând, nici un semn. Nici o poză.... Toate astea Rosi le-a aflat, cu exactitate, de la tatăl ei, iar eu le-am aflat de la ea. Amintirile perioadei respective sunt destul de tulburi pentru Rosi. Tăticul ei n-a făcut nimic ca să-şi rețină soția. Poate şi-a dat seama de inutilitatea eforturilor. Poate era un om slab, ori, dimpotrivă. Un om cu imaginație. Nu! în cazul acesta mama era cea cu imaginație... Mă rog, tatăl a crescut-o cum a ştiut el mai bine. Iar Rosi a învățat, din fragedă copilărie, că trebuie să se descurce singură, că nu se poate bizui pe nimeni. A ajuns repede să aibă grijă de tatăl ei şi de întreaga gospodărie. Nu considera nici o muncă umilitoare. Făcea totul cu demnitate, fiind convinsă că face bine, că nu greşeşte. Această încredere a salvat-o. Când a ajuns să lucreze la bar, barul devenind până la urmă al ei („La Rosi", o firmă neafişată pe frontispiciu, o firmă neoficială, dar toată lumea îl numea astfel), a hotărât să nu îşi schimbe de acum încolo meseria, să rămână pe loc. Nu am nici o poză de-a mamei, cred că tata le-a aruncat pe toate ori le-a ascuns atât de bine, încât n-am reuşit să dau de ele. Poate nici nu a avut vreo poză de-a ei, nu şi-a făcut poze... Eu nu-mi amintesc chipul acelei femei. Dar sper ca într-o bună zi să intre în bar. Am s-o recunosc, crede-mă, din prima clipă. Trăiesc cu această speranță. Am întrebat-o ce fel de om a fost tatăl ei. Un om bun, mi-a răspuns. Atât. Când Rosi împlinise şaptesprezece ani s-a stins din viață măcinat de o boală nemărturisită. S-a stins fără dureri, fără să zacă săptămâni în şir în pat, transformându-se într-o povară pentru fiica sa. Înainte de a închide ochii pentru totdeauna, a spus: „Să ştii, Rosi, că n-am uitat-o. Dacă o întâlneşti vreodată, spune-i... În privința ta, sunt liniştit. Regret, nu ți-am putut oferi mai mult. Spune-i..."

Rosi nu i-a promis nimic. Era însă hotărâtă să nu îndeplinească această ultimă dorință a tatălui. Ura adunată în ea împotriva femeii care i-a dat, întâmplător, viață, o obligase să ia o asemenea hotărâre. Ce-a fost casa tatălui ei? O gară în care femeia aceea se oprea când pierdea trenul, făcea o haltă până când îi venea cheful de ducă...? Îi va spune cu totul altceva... când o va întâlni... Cu timpul, ura adunată în suflet a început să se dilueze. O încercau sentimente contradictorii. Apoi, au venit bombardierele cu uruitul lor... a început războiul... Rosi coboară întotdeauna în adăpost. Dacă sirena mă surprinde în bar, rămân să-l păzesc până se întoarce. Încuie însă uşa în urma ei.

Mesele goale, rotunde, ca nişte farfurii uriaşe, lustruite, de culoare roşu închis. E curat în barul Rosei, se străduieşte pe cât posibil, să păstreze aparențele. Doar umezeala infiltrată în podelele din lemn cafeniu, cucereşte încet, insistent, noi teritorii şi lupta împotriva ei se dovedeşte inutilă. Muşamaua taburetelor, crăpată pe alocuri, chiar ruptă, nu va fi prea curând înlocuită.

M-am hotărât să-i cânt de data asta o piesă uşor exotică, *Syrinx...* Să aduc parfum în încăpere, puțină culoare, ceva din căldura zilelor însorite de pe malul mării, cu valuri domoale...

O piesă pentru flaut solo. Mă desfăşor în voie, degajat, ca şi cum n-ar exista bare de măsură. Mă cufund lent în lumea sunetelor târându-i după mine pe Rosi, pe cei trei bătrâni...

Frumoasa din pădurea adormită şi fata cu părul bălai şi-au umplut într-o seară brațele cu trandafiri şi s-au apropiat de fântâna țâşnitoare, învăluite într-o tăcere inefabilă.

Amanții care au murit au lăsat în grădină, ca o cochetărie postumă, un faun şi o tamburină sunând.

Trandafirii au fost aruncați peste mormântul Naiadelor. Se aud, în surdină, clopote printre frunze. Catedrala s-a scufundat într-o pioasă reculegere iar luna coboară deasupra peisajului sentimental.

Sunetele şi miresmele plutesc în văzduhul înserării. Încep SERBĂRILE GALANTE. Doamne, cât e de bine a privi. Un foc de artificii luminând primii paşi ai dansatoarei din Delfi. Lângă poarta vinului se adună paiațele pentru un colocviu sentimental. O pleiadă de trubaduri îşi întrerup serenada şi îngână epigrafe antice pentru dansatoarea cu crotale, pentru egipteancă şi pentru ca noaptea să fie prielnică.

Din reflexe în apă se nasc măşti ce se împrăştie prin grădină dansând. O mazurcă, o tarantelă. Zânele sunt şi ele minunate dansatoare. Pe terasa de audiență a clarului de lună, ele se opresc şi-l invocă pe Pan. Apoi urmăresc jocul lui Puck, spiriduş vioi şi pus pe farse ce sperie caii de lemn cu tumbele sale. Vântul pătrunde printre colinele din Anacapri şi povesteşte despre fiul risipitor.

Colțul copiilor respiră o culoare deosebită. Aici, doctor Gradus ad Pamasum dă serenadă unei păpuşi iar păstoraşul împleteşte din fluier cântecul de adormit elefantul. Floarea de gnu cântă şi ea o baladă lunii, bucurându-se de această noapte înstelată.

Deodată îşi fac intrarea în această lume a culorilor, PELLEAS şi MELISANDA. Urmați de un cortegiu de nuntaşi, ei păşesc pe calea destinului fără să schițeze vreo împotrivire, tăcuți, doar cu ochii tiviți de zâmbete, bucuroşi parcă de un sfârşit tragic. Moartea lor inutilă e salvată de muzică. Pe mormântul lor vor creşte trandafiri şi suspine, iar într-un colț al lui se va odihni un vals romantic.

Bătrânul rege Lear continuă să mediteze. Micuța Chou-chou i-a întins cutia cu jucării dar a refuzat-o. Doreşte puțină linişte.

Într-un loc umbrit din grădină, amintirile stau visătoare, cu ochii pierduți în palmele timpului.

Valuri, palmieri, nisip.

Pagode.

Seri în Granada.

Vechi stampe păstrate cu sfințenie pentru anii în care aripile elanurilor vor fi uscate de mult.

Când sunetul cornului începu să se stingă, se auzi în depărtare MAREA. Un miracol cu valuri şi sare. Frumoasa din pădurea adormită şi fata cu părul bălai au fost primele care au fugit ca s-o privească. Răsărea soarele zgâriat de spuma valurilor. După ele au venit şi ceilalți: dansatoarea din Delfi, Puck, păstoraşul, doctor Gradus ad Parnasum, paiațele, caii de lemn. Ascultau MAREA. Era o desfătare până la extaz.

În grădina părăsită n-a mai rămas decât mormântul amanților. Lângă el, un izvor îşi prelungeşte şoaptele cu un nume incrustat în răsuflarea sa: DEBUSSY.

- De ce cânți, bă, ad libitum?!

Întreaga vrajă se pulverizează ca un balon de săpun. Sunetul se frânge. Deschid ochii, nedumerit, contrariat. La masa de lângă intrare, un bărbat. Nu l-am auzit deschizând uşa. Rosi îi toarnă în pahar cu multă grijă, cu multă atenție, încă nu am văzut-o servind pe cineva la masă. Clienții se servesc direct de la bar, apoi se aşează...

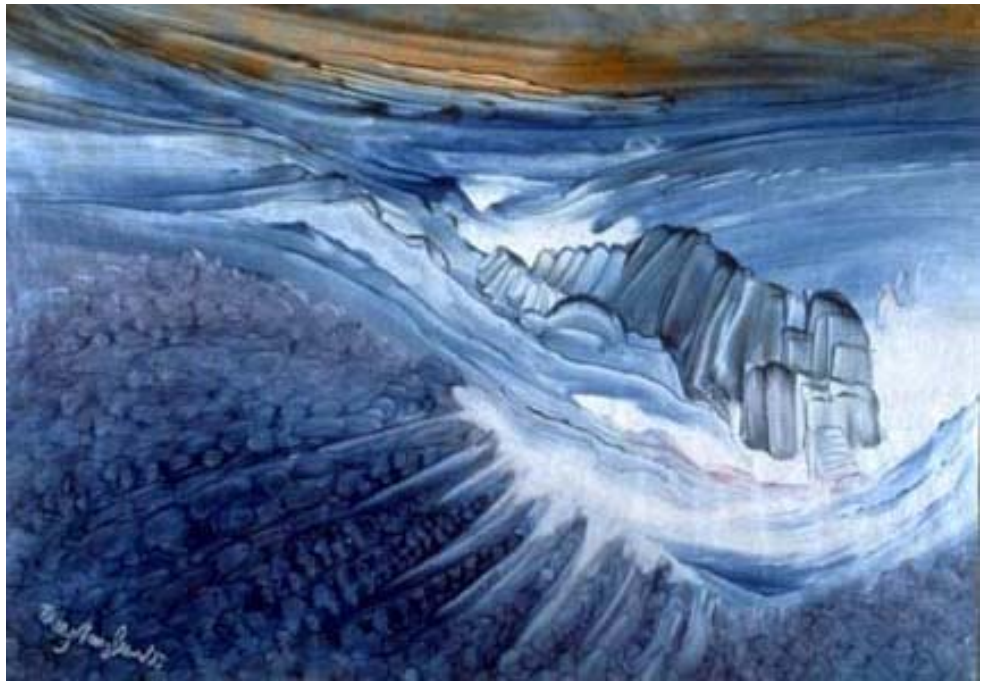

- Mie mi-ați spus...?

- Ție, cui dracu'! Doar nu mai cântă altul în local, după câte-mi dau seama, ha, ha!

Şi-a lărgit gura într-un rânjet, dezgolind un şir de dinți galbeni, rari. Ochi căprui, iscoditori. Fața osoasă, palidă ca o mască... O mică cicatrice sub ochiul drept. Părul lins pe spate, lipit de țeastă.

- Nu înțeleg...

- Cum dracu nu înțelegi?! (Nu mai rânjeşte, s-a încruntat, voce aspră, guturală, poruncitoare. Rosi nu îmi acordă atenție, s-a întors în spatele tejghelei şi şterge, impasibilă, pahare...) Te-am întrebat, de ce cânți Ad libitum! Dacă îți plăteşti astfel consumația, fă-o atunci cum trebuie, păstrează ritmul, măsura, după cum indică partitura...

- Ascultă! i-o retez brusc, amenințîndu-l, fără să fi avut intenția, cu flautul. Eu nu cânt ca să-mi plătesc consumația. Cânt pentru că-mi face plăcere! Şi în fond, cine eşti şi de ce te răsteşti aşa la mine?!

Am avut oare doar impresia că Rosi mi-a aruncat, pentru o clipă, o privire încărcată de spaimă? Bătrânii care asistaseră la scenă cu un început de uimire (treziți şi ei la fel de brusc din reverie) au întors spatele, afişând o forțată indiferență. Bărbatul sorbi pe îndelete din pahar, continuând să se uite la mine. De fapt, ne priveam țintă în ochi, eu încordat ca un arc, el lipsit de orice expresie, mişcând paharul extrem de lent. Am descoperit flautul în mâna mea dreaptă ținut ca o bâtă, gata să pocnesc pe cineva în cap şi mi s-a părut caraghios. Eu trebuie că arătam caraghios, în picioare, în mijlocul localului, pregătit de luptă... În fața unui adversar nevăzut, inexistent... Bărbatul puse paharul pe masă. Continua să mă fixeze, golit de expresii, doar cicatricea de sub ochiul drept mi se părea că tremură uşor. Am coborât mâna, nu intimidat ci conştient de inutilitatea amenințării. M-am întors şi m-am aşezat la masa mea. Ce-a fost această izbucnire, această reacție primară pe care am avut-o? Cum de-am crezut c-am să-l pocnesc cu flautul în moalele capului? Au început să mă lase nervii, tocmai pe mine, cel care mi-i puteam stăpâni atât de bine. Muzica mă calma, mă liniştea, mă apăra întotdeauna... Poate tocmai datorită întreruperii brutale, barbare, făcută cu răutate... Dacă întrebarea sa ar fi venit după ce încheiam ultima măsură, i-aş fi zâmbit cu destulă ironie,

- Mă pricep şi eu la muzică, rosteşte bărbatul, acum cu voce domoală (urme de păreri ignorându-l...de rău plutesc parcă în intonația ei), o iubesc chiar nespus de mult şi de aceea mă tulbur când îi aud pe unii cum o maltratează... O, nu-i vorba de tine, tu eşti un artist de bună calitate, dar... e bine să respectăm intențiile compozitorului, mai ales când este vorba de unul renumit. Unii, din dorința de a fi neapărat originali, nu respectă indicațiile, pun accente anapoda şi aşa mai departe, schimbând sensul, derutând un ascultător mai puțin avizat, producând asupra lui chiar efecte negative... Şi nu e bine. Iată, eu, pentru că n-am putut să devin măcar un instrumentist într-o orchestră oarecare, am devenit un fel de critic neoficial, nedeclarat, adică ascult cu ureche critică, cum s-ar spune, hă-hă. (Râde amuzat, apoi devine grav, melancolic, trecere rapidă, abruptă, de la o tonalitate la alta.) De fapt, toți suntem instrumentişti... ai unei mari orchestre, o orchestră enormă. Şi nu i-am ascultat pe ai mei când am fost mic, refuzam să studiez la vioară, mi se părea o aberație să tot trag cu arcuşul pe corzile goale, să-l țin corect în mână.... Ai mei habar n-aveau de muzică dar... tare ar fi dorit, sărmanii, să mă audă cântând ceva la instrumentul acela cu patru corzi. Nu le-a fost dat. Mie îmi plăcea mai mult să ascult, să observ... Şi am devenit un bun observator... un bun critic, nu? Ha, ha! (Iarăşi râsul său gâlgâit, arogant, mulțumit de sine. Cui îi spunea toate astea? Mie şi celorlalți, ne priveşte vag, abia atingându-ne cu privirile sale. Ele mai mult alunecă printre noi pentru a

se fixa, din când în când, în paharul de pe masă. L-a golit acum dintr-o sorbitură. Pocneşte din degete şi Rosi se grăbeşte să-l umple, vine repede la masa lui şi-i toarnă din aceeaşi sticlă, îi cunoaşte preferințele... Cum de nu l-am mai văzut pe aici? O fi o mai veche cunoştință de-a Rosei, apărută acum, cine ştie de unde? Soarbe o înghițitură, cu încetineală, rămânând cu privirile căzute-n pahar. Fața, împietrită... Am impresia, dintr-odată, că această față am mai văzut-o undeva. Ca prin valuri de ceață îmi aminteşte, incoerent, de un profil asemănător, de o expresie la fel de împietrită...) Când eram puşti, îmi plăcea foarte mult la bunici. Şi vouă vă plăcea la bunici, desigur. La bunici, la țară. În oraş, mă sufoca praful... La țară dormeam întotdeauna cu fereastra deschisă. Era vară. Vara mergeam la bunici. Verile. Ascultam orăcăitul broaştelor, țiuitul greierilor, foşnetul vântului printre frunzele frăgarului. Exista un frăgar înalt în dreptul ferestrelor. Ce muzică dumnezeiască, pot spune. Natura... să te contopeşti cu ea... Umblam toată ziua desculț, îmbrăcat cu o cămaşă lungă până la genunchi, trasă pe cap, aşa era obiceiul... Fugeam pe câmp, îmbătat de mirosul ierbii. Odată am făcut o gaură în plin câmp, apoi m-am trântit pe burtă şi-am avut senzația că mă contopesc cu pământul, că am posedat pământul... îmi dădea puteri, mă ajuta să cresc, să ajung mare şi puternic. Eram ambițios, tenace, îmi făceam planuri mărețe. Acolo mi le făceam, la țară, în mijlocul naturii, la aer curat. Acolo se pot face cele mai bune şi mai clare planuri, acolo se nasc ideile cele mai îndrăznețe, acolo creşte optimismul şi încrederea în tine. Le vorbeam bunicilor de planurile mele şi ei mă ascultau, aprobându-mă întru totul, înțelegând ori prefăcându-se că înțeleg. Nu înțelegeau nimic! întors acasă, la ai mei, gândurile şi planurile mele mărețe se izbeau de opacitatea firii lor. Eram pus, din nou, la studiu, să mă sensibilizez cu instrumentul acela cu patru corzi, regina instrumentelor, adică vioara. Parcă numai aşa mă puteam eu sensibiliza! Ha-ha. Bătrâni sentimentali, duioşi, care doreau să mă vadă pe podium, cufundat în lumea sunetelor, departe de lumea dezlănțuită, în felul acesta, sperau ei să mă ferească de rele, de influențe negative. Păi, eu tocmai asta doream, să nu mă feresc de nimic, să cunosc totul, să mă lovesc şi să fiu lovit... Numai astfel te călesti pentru viață şi nu rişti să ai surprize neplăcute... Suntem mereu sortiți loviturilor din toate părțile, de unde te aştepți mai puțin. Şi cum poți, oare, rezista la ele, dacă de mic îți cultivi latura sentimentală, te sensibilizezi în asemenea hal încât ajunge un simplu bau! şi-ai rămas înțepenit de spaimă?! Puiul de om e plăpând, un aluat moale, maleabil doar până la o dată... până la o vârstă. Dacă greşeşti de la început, nu-ți revii la timp, s-a isprăvit, rămâi neputincios... Aluatul a crescut, s-a întărit.... Vei reuşi, în cel mai bun caz, să-l spargi... (oftă adânc, cu un sâsâit prelung. Dădu pe gât paharul, îl trânti cu zgomot înapoi pe masă, cu ciudă, cu năduf, pornit împotriva propriilor afirmații. Bineînțeles, Rosi îl umplu din nou. Acelaşi lichid gălbui, asemănător cu sucul pe care-l beau eu. Nu e însă suc. Bărbatul mai oftă o dată. Părul, lipit de țeastă, luceşte ca dat cu ulei.) Deseori

suntem atât de neputincioşi... atât de neputincioşi... (murmură pentru sine. În liniştea barului, murmurul se aude). Nu valorăm nici doi bani. Mai bine îi ascultam pe ai mei şi învățam să cânt la vioară, ori la alt instrument. Mă alegeam cu ceva, chiar dacă nu ajungeam solist, o celebritate. Muzica îți oferă un plus de sensibilitate, înnobilează sufletul. Te face mai bun. Nu a îmblânzit oare Orfeu fiarele pădurii în asemenea hal, cu lira sa, încât i-au lins mâinile şi tălpile[9] Te îmblânzeşte, muzica... Mie mi-a spus odată o femeie că sunt o brută. I-am dat dreptate şi... i-am ars câteva palme, să se învețe minte. Adevărul doare, ce mai! Urâtă treabă, asta, cu palmele. Nu era mult mai frumos şi mai omenesc să-i cânt ceva, chiar şi din voce? Dar cum habar n-am să-i cânt, glasul nu mă poate ajuta, am folosit alte metode de îmblânzire. Cât de nobil ar fi fost să fi apelat la sunete şi nu la palme! Nu poate oricine. Ce s-ar întâmpla dacă toți am cânta, dacă toți am fi greieri!? Dar eu am avut posibilități, am avut condiții şi am dat cu piciorul în ele!

Făceam pe grozavul. Bravam, îmi umblau gărgăunii prin cap. Zău, îmi vine să-mi dau palme. Mi-am bătut joc nu numai de mine dar şi de părinții mei, oameni nevinovați, simpli, cu mult bun simț. Uite, îmi dau lacrimile, plâng şi nu mi-e ruşine că plâng, vino, Rosi, lângă mine, prinde-mi capul în palmele tale de femeie... Ar trebui să-mi cer iertare şi față de acest excelent muzician... Acum mă gândesc însă la ai mei, la ce-am pierdut pentru că nu i-am ascultat... Vino, Rosi, lângă mine...

Rosi se afla deja acolo. Bărbatul îşi îngropa fața în pântecul ei. Trupul i se zguduia ca de un hohot de plâns. Mie îmi venea să râd de toată această scenă jucată de un cabotin nenorocit. Cred că se îmbătase. De ce a făcut atâta circ? A simțit nevoia să se descarce de o povară care-i apăsa sufletul. Dar mărturisirile sale, dacă le pot numi astfel, aveau un anumit fel de a impune, de a fi obligatoriu ascultate, creând totodată şi un fel de derută. În afară de mine care, pe măsură ce vorbea, mă amuzam tot mai mult, ceilalți îl ascultau cu un anumit respect născut din teamă, nu față de vorbele sale, cam fără noimă, ci față de persoana sa fizică, îl cunoşteam de undeva? Rosi stătea lângă masa bărbatului, cu mâinile atârnându-i inerte de-a lungul trupului. Atitudinea ei spunea că era obişnuită cu asemenea scene.

Îl văd pe Apostol ridicându-se de pe scaun. Nervozitatea mâinilor s-a transmis şi trupului. Rosteşte, plin de indignare:

- Ascultă, domnule! Te rog să-ți păstrezi poveştile şi scenele pentru tine! Nu suntem obligați să ți le suportăm. Aici ne aflăm într-un local public. Asemenea... lucruri nu sunt permise! Bea ce ai de băut şi lasă-ne pe noi în pace!

Bărbatul îşi descoperă fața. Nu zăresc urme de plâns. Face eforturi să arate blând şi înțelegător. Ochii îl trădează şi tremuratul abia perceptibil al cicatricii de sub ochiul drept. O împinge uşurel pe Rosi de lângă el. Oftează zgomotos. Clatină din cap, ca unul care a fost greşit înțeles.

- Mă cheamă... Emanuel. Nu-ți place numele meu? Sună atât de blând. Cât despre ce-i permis şi ce nu, ştiu mai bine decât voi toți la un loc. Nu mă obliga să-ți spun... Nu mă obliga să schimb placa. Te cunosc şi pe tine foarte bine... aşa că, stai jos!

Aproape lovi cu pumnul în masă. Vocea îi urcase într-un crescendo vertiginos. Dar Apostol continua să-l înfrunte, rămânând în picioare, frământându-şi mâinile. Cel care se numise Emanuel făcu acum un gest a lehamite. Ca şi cum nu merita să-şi consume energia cu o persoană atât de neînsemnată, de nesemnificativă, de anonimă, ca cea a lui Apostol. Era şi ironie şi mult dispreț în gestul său.

- Rosi, mai toarnă un pahar. Uite cu cine mi-am găsit eu să mă cert! Nu-şi au rost asemenea ieşiri din partea ta (arată cu degetul spre Apostol) iar din partea mea, cu atât mai puțin. Te crezi deştept, plin de îndrăzneală, de inițiativă?! Vreun exemplar din cele rare?! Ai?! Nu-i bine, ascultă-mi sfatul. E un sfat prietenesc. Deseori e mai bine să faci pe prostul. Supraviețuieşti mai mult. A, să-ți dau un exemplu din lumea animalelor. Iartă-mi comparația, nu fac nici o aluzie... Dar şi noi suntem nişte animale... mai evoluate, nu? Există un animal care se numeşte oposum. Animalul ăsta e complet lipsit de abilitate, de inteligență, să zicem, deci este expus în orice clipă la pericole, să fie atacat de alte animale, prins uşor în capcanele oamenilor, ceea ce se şi întâmplă. În mod normal, el ar trebui să fie pe cale de dispariție. Singurul său mod de apărare este că face pe mortul ore în şir. Nu prea păcăleşte pe nimeni. Este prolific şi nepretențios la mâncare. În privința inteligenței, cum am mai spus, e un fel de prost al satului. Dacă se obişnuieşte în grădina zoologică să stea vara pe țevile caloriferului, va sta acolo şi iarna, până îşi va provoca arsuri grave, chiar dacă în apropiere se află un copac sau vreo altă ascunzătoare. Ei, bine, oposumul, în loc să fie pe cale de dispariție, e... tocmai invers. Trăieşte şi se înmulțeşte de la un an la altul, fără probleme. Şi când te gândeşti că există ca specie pe pământ de câteva milioane de ani! În schimb, alte animale, deosebit de agile, greu de capturat, capabile să se ferească de pericole, de capcanele întinse de om, sunt pe cale de dispariție. Nu rezistă. Nu se adaptează. Aşa că, uneori, dacă nu tot timpul, e bine să fim ca oposumul... Nu ştiu dacă am fost destul de clar. Cu un asemenea vin... pe care numai la Rosi îl poți găsi... Tu eşti în stare să înțelegi... Mai bine dă şi tu pe gât un pahar din ăsta, fac eu cinste la toată lumea, şi nu mai pune întrebări inutile. Acum, când poate să cadă în orice moment o bombă asupra noastră... mai bine faci pe mortu'... Eşti mai liniştit...

Apostol îşi puse pălăria pe cap, îşi îmbrăcă din câteva mişcări pardesiul, le strânse mâna celor doi de la masă, bâiguind câteva vorbe nedesluşite şi ieşi în grabă. Dacă l-ar mai fi ascultat pe Emanuel, nervii i-ar fi cedat şi dialogul ar fi degenerat în cu totul altceva. N-a fost, însă vorba de un dialog. Emanuel a înşirat mici întâmplări, frânturi din

gândurile şi opiniile sale contradictorii, cam lipsite de logică. Un amărât, un neputincios, care îşi îneacă neputinţa în alcool. Sunt destui ca el în vremurile tulburi, cenuşii. Nu numai în asemenea vremuri, ce ne mirăm? Dar pseudo-destăinuirile sale au avut şi o doză de agresivitate, insinuantă, făcând aluzii la cei de faţă, obligându-i să-l asculte. Atitudinea acestora dădea de înţeles că-l cunosc şi că-i ştiu de frică. Rosi se transformase şi ea într-o blândă şi supusă mieluşică. Şi mie, trebuie să recunosc, mutra lui Emanuel îmi era, uneori, familiară, mai ales atunci când încremenea într-o expresie de meditare, de introspecţie. Cât adevăr şi cât fals în aceste expresii? Părea că-şi ascultă gândurile... Asta era! Mutra lui îmi era cunoscută din sala de concerte. O fi stat de câteva ori în primele rânduri... m-a ascultat... m-a aplaudat... Dar ce importanţă are?! Iată câte divagaţii inutile pe seama unui beţiv...

Mă hotărăsc să ies pe urmele lui Apostol. Îi salut pe Ionică Hosu şi Papi Edian (răspunsurile lor cu voce molcomă şi înclinări uşoare din cap), o sărut pe Rosi în fugă, ciupind-o de braţ. îl aud pe Emanuel, tocmai când eram cu mâna pe clanţă:

- Te-am deranjat cumva şi pe tine, artistule?!

- Nu... de loc... Am repetiţii şi mă grăbesc... să nu întârzii...

- Atunci, grăbeşte-te!

De ce a trebuit să mă scuz? De ce dracu nu i-am spus de la obraz că m-a deranjat îngrozitor? Amuzându-mă, tot amuzându-mă, am ajuns până la urmă să mă scârbesc în asemenea hal, încât n-am mai fost în stare să rămân calm pe taburetul meu! Dar nu mă scârbise. Monologul său începuse doar să mă obosească... În stradă, l-am ajuns repede din urmă pe Apostol. Cu mâinile scufundate în buzunarele pardesiului, nu se mai grăbea, îi dispăruse nervozitatea, starea de surexcitare. Se instaurase calmul unei plimbări de agrement, îşi scosese ochelarii, în pardesiul lung, elegant, de un gri deschis, cu pălăria pe cap, curată, chiar dacă nu era tocmai nouă, înalt, drept, puţin rigid, Apostol arăta ca un domn de curte veche, rătăcit, întâmplător, în vremurile noastre. Ceva îmi spunea însă că mâinile ascunse în largile buzunare, nu şi-au încetat pe deplin mişcările febrile.

- Cine-i Emanuel ăsta? întreb, rămas sub impresia ultimelor replici schimbate în barul Rosei.

- Nu ştiu. Sunt convins că nici nu-l cheamă Emanuel. De undeva îmi este cunoscut...

- Şi mie...

- Mă bucur că ai ieşit. Nu vrei să-mi faci o vizită?

- De ce nu!

O vizită acasă la Apostol nu mi-ar displace. Am câteva ore la dispoziție, până când trebuie să mă prezint la repetiții. Poate nici azi nu vom repeta concertul meu... N-am să mă mai pot abține şi voi deschide discuția cu Vătan, în fața orchestranților. Ştiu că asta asta-l deranjează. Dar mulți dintre ei ne-ați fost colegi, chiar dacă acum sunt subalternii lui Carol. Când suntem toți de față, eu şi întreaga orchestră, nu-i convine să-i spunem pe nume, să ne tutuim. Îi este frică să nu-i scadă, în felul acesta, din prestanță, din respectul pe care trebuie să i-l poarte subalternii. Foştii colegi i se adresează cu dumneavoastră, în timpul repetițiilor (se întâmplă destul de rar, mai mult vorbeşte el, nu admite contraziceri) şi numai când suntem între noi, îi spun Carol. Eu mă abat de la o asemenea regulă nescrisă. Mi se pare de-a dreptul caraghios. Pe cine vrea Carol Vătan să impresioneze, în fața cui doreşte el să se impună folosind asemenea tertipuri care nu pot păcăli pe nimeni?

- Şi mie îmi place muzica, aud iarăşi glasul lui Apostol. Prefer să o ascult acasă, singur. Nu suport sălile de concerte, îmi trebuie linişte deplină, desăvârşită, în jurul meu. Tuşitul, foiala din sală mă deranjează cumplit. De aceea prefer discurile. Sper că nu te superi. Doresc să gust singur din bucuriile muzicii...

- Într-un fel, ai dreptate. Depinde şi de temperament, de o anumită stare...

- Muzica are influență asupra stărilor afective. Le poate chiar modifica.

- Adevărat. Din această cauză, contactul direct cu interpreții în sălile de concerte, cu momentele când şi ei la rândul lor creează interpretând, mi se pare mai important, mai adevărat, între ascultător şi interpret se naşte un flux, o emoție comună, o emoție creatoare, artistică...

Apostol tace, nu mai spune nimic, dându-mi de înțeles că preferă, în locul unei dispute, o plimbare calmă pe străzile oraşului. I-am dat dreptate. Sporovăiala bărbatului din barul Rosei, lipsită de obiect, buimacă, ne-a fost de ajuns, chiar dacă eu, repet, m-am amuzat un timp. Oare continuă să le vorbească celor rămaşi acolo, lui Papi Edian şi lui Ionică Hosu? Or mai fi intrat şi alți consumatori în local reuşind să-l intimideze, poate, printr-o prezență numeroasă. Poate a pornit-o pe urmele noastre... Instinctiv, întorc capul. Nu se află nimeni pe urmele noastre... Mi-e ruşine de gestul meu, de ce mi-a trecut prin cap. Mici incidente, lipsite de semnificații pot lua amploare în mintea noastră. De vină este starea generală în care ne aflăm, permanenta amenințare plutind în aer, deasupra capetelor. Şi totuşi, strada respiră la această oră mai calm, chiar dacă cerul continuă să fie acoperit de un strat de ceață. Rostul ei este să rămână acolo, nu să coboare până pe caldarâm...

Imaginile străzii sunt limpezi. E puțină lume acolo, când noi ne permitem să facem o plimbare. Oamenii sunt grăbiți, se mişcă precipitat, preocupați, căutând permanent ceva. Nu-şi acordă unul altuia importanță. Nu se privesc,

iar atunci când o fac e pur întâmplător. În schimb, descopăr la Apostol o vie Curiozitate. Urmăreşte cu multă atenție persoanele întâlnite în cale, le studiază chipul ca şi cum ar căuta pe cineva cunoscut, un prieten vechi pe care nu l-a văzut de multă vreme şi-ar dori să-l reîntâlnească... Cine e Apostol? Ce fel de om e? În barul Rosei n-am putut afla nimic despre el. Participa puțin la discuțiile celor doi, iar atunci când o făcea nu vorbea niciodată despre el. Un singuratic... M-a atras persoana şi de aceea o şi pornisem pe urmele lui. Din curiozitate, recunosc. Mă incita un personaj... Şi apoi, trebuie să mai sparg, într-un fel, monotonia singurătății mele, făcând noi cunoştințe, ascultându-le poveştile, întotdeauna mi-a plăcut să ascult, să-i ascult pe alții povestind, încercam să descopăr ce se ascunde în spatele cuvintelor. Uneori reuşeam.

- Priveşte-l pe omul acela de pe bancă, îmi şopteşte Apostol. Priveşte-i chipul! Cât e de expresiv! Fiecare rid vorbeşte. Cele din jurul ochilor, cele din jurul gurii. Toate întâmplările vieții s-au adunat acolo. N-au fost dintre cele mai fericite. Acum îşi aminteşte una din ele... Nu aşteaptă... Nu e încordat, nu e grăbit...

În stația de tramvai, pe banca arătată de Apostol, stă un bărbat încotoşmănat cu un palton vechi, ros la mâneci, la încheieturi, sub care bănuieşti încă un şir de haine groase. O bască trasă până peste urechi. Riduri numeroase (mici şănțulețe maronii) în jurul ochilor şi a gurii, într-adevăr, nu arată că ar aştepta tramvaiul. Alături de el descopăr un pahar cu vin roşu, plin pe jumătate. Atât. Nu se zăreşte vreo sticlă. L-a comandat într-un birt din apropiere şi a venit să-l bea aici...

- Ce rău îmi pare că nu mi-am luat aparatul de fotografiat! În ultimul timp, îl cam uit acasă. Nu-i semn bun. Priveşte-l cu atenție. Nu-ți spune multe, în aceste momente, întreaga sa ființă? Mai ales chipul? Se ştie neobservat. În deplină siguranță. Nu are nevoie de cuvinte, ele nici nu ar putea exprima ceea ce simte el acum, starea în care se află. Acum el este cu adevărat sincer. De ce numai în momentele de deplină singurătate este omul cu adevărat sincer, lipsit de mască? Îmi place să fotografiez asemenea chipuri, fără ca persoana în cauză să-şi dea seama. Am acasă o colecție întreagă, un adevărat sondaj în sufletul omenesc. Descoperi acolo ură, iubire, melancolie, gelozie, resemnare, patimă, durere, răutate, meschinărie, duioşie, deznădejde... Nimic nu poate exprima toate acestea mai bine decât chipul unui om aflat singur în fața propriului său suflet, ca în fața unei oglinzi... Omul din stația de tramvai *e* cufundat într-o totală resemnare. Ridurile din jurul ochilor vorbesc despre împăcare, acceptare...

Mie omul acela mi se înfățişa învăluit într-o tăcere disprețuitoare. Ne-am oprit la oarecare distanță de stația de tramvai. Va urca, totuşi, când acesta va veni? Ori, Într-adevăr, s-a oprit aici pentru a rămâne singur cu gândurile sale, după cum afirmă Apostol. Stațiile sunt mai mult goale, tramvaiele circulă şi ele cu puțini călători. Se preferă mersul pe jos, poți ajunge la adăposturi mai repede dacă sirena se apucă de țipat.

Soseşte tramvaiul, într-o mişcare de lenevie evidentă. A lâncezit în vreun depou până acum. Vatmanul picoteşte. Nu-şi poate ține ochii bine deschişi. Opreşte, din obişnuință. Nu coboară nimeni. Bărbatul de pe bancă se ridică pe jumătate, cu paharul în mână. Renunță imediat, lăsându-se cu greutate înapoi pe scândurile cenuşii. Face semn vatmanului să plece, n-are el chef încă de ducă, aşteaptă alt tramvai.

Jalnic scârțâind, se pune tramvaiul în mişcare.

Resemnare, acceptare, împăcare... N-a avut parte de prea multe bucurii în viață. Tăcere disprețuitoare, totuşi, îmi spun. Bucuriile se uită întotdeauna repede. Fiecare dintre noi le uităm. Nu le depozităm. Arareori ni le reamintim. Atunci când o facem e doar un prilej pentru a ne lamenta, a ne exprima regretele... Constatăm că n-am mai avut parte de asemenea bucurii. Suntem numai noi de vină?

Continuăm plimbarea. Mersul domol, agale, acum când calmul a cam dispărut... Calmul unei dimineți senine... Calmul unei după-amiezi cu soare blând... Calmul unei prietenii... Nu se mai leagă noi prietenii. Se pot doar consolida cele vechi, ori destrăma... Lupta pentru existență. Goana după alimente. Egoismul care creşte o dată cu teama de a fi lipsit de cele necesare traiului, supraviețuirii... Nesiguranța zilei de mâine. Poți în orice moment primi un picior în spate. Rămâi pe drumuri fără nici o perspectivă. Mai bine pe front. Acolo lucrurile sunt concrete, clare. Ştii împotriva cui lupți. Ori mori, ori rămâi în viață, cu şansa de a muri altădată...

Prietenii adevărate nu se mai leagă... De ce, oare? Acum, la greu, ar trebui să prolifereze prieteniile, să devină mai adevărate, mai profunde. Oamenii nu mai dăruiesc sentimente. De cumpărat n-ai de unde. Doar nu-i piață. Cum ar arăta o piață a sentimentelor? Să te târguieşti pentru ele... Cu cât dai legătura? Hai, mai scade din preț, că nu-i aur...

Dar tu de ce nu ai nici un prieten, Timotei Alidor? Iată, îți pun această întrebare. Nu ai decât cunoştințe. Nu ai nici măcar prieteni de interes. Cari flautul după tine şi ți-e de ajuns. Aşa crezi. El nu vorbeşte, nu te contrazice, el cântă. Te alină, te mângâie, te acceptă... E de ajuns?

Flautul e în buzunarul hainei, un buzunar atât de larg că-mi încape şi mâna pe lângă cutia neagră, capcană blândă a instrumentului strălucitor. Sunt şi eu cu mâinile prăvălite în buzunarul hainei, buzunare adânci ca şi cele ale pardesiului lui Apostol. Te pomeneşti că-i fotograf. Dacă nu-i, i-am descoperit o pasiune. Colecția sa de fotografii trebuie să fie interesantă.

Batem străzile oraşului îndreptându-ne spre una din marginile sale. Îl urmez pe Apostol, umăr lângă umăr. Suntem aproape la fel de înalți, el ceva mai înalt decât mine, aşa arată cu pălăria aceea de vechi aristocrat pe cap.

Din profil arată însă ca un ascet. E un joc de contraste în înfăţişarea sa. Oare ce expresie are în singurătatea despre care-mi vorbise, în care omul poate fi surprins dezgolit de măşti? N-a încercat să-şi pozeze chipul, propriul chip, în asemenea momente?

Pe o străduţă îngustă, lipsită de trotuare, cu case joase de un aspect îndoielnic, ne opresc doi copii. Remarc încălţămintea scâlciată, părul nepieptănat şi nespălat cam de multişor. Mai degrabă veseli decât înspăimântaţi, ne spun că mătuşa lor încasează palme de la un bărbat care le aduce cartofi, din când în când, şi ne roagă să o salvăm din mâinile lui. Eu le spun să se spele mai des pe cap, că apă există destulă. Ei se strâmbă atunci la mine şi o iau la goană, râzând, ţinându-se de mână. Apostol nu a comentat. Nu a scos nici un cuvânt. A ridicat doar din umeri, semn că suntem neputincioşi în acest caz, nici pe mătuşă nu o putem salva şi nici pe copii nu-i putem spăla. M-am aşteptat să zâmbească. Nu a zâmbit. A grăbit doar puţin pasul. Eu mă trezesc întrebând:

- O scenă ca asta nu merita fotografiată?

- Copiii?

- Ei... mătuşa şi unchiul...

- Copiii merită. Chiar şi în grup. Mai ales în grup. Câte capete, atâtea expresii. Se manifestă deschis, direct, crud... Cât despre aşa-numita mătuşă... Eventual, după bătaie...

Iată că zâmbeşte. În fugă. În goană, un zâmbet care l-a luminat, ca un fulger, topit repede pe buzele norilor.

În cele din urmă ajungem undeva la marginea oraşului, într-o zonă care-mi era complet necunoscută. O stradă cel puţin curioasă. O uliţă, mai exact, care dădea în câmp. Pe o parte, o fabrică încremenită într-o nefirească nemişcare. Arată ca părăsită în plină zi de muncă. Părăsită brusc de toţi lucrătorii, inclusiv de portar. Nu era însă un peisaj dezolant. Te puteai aştepta ca în orice moment să apară oamenii la lucru, de undeva din apropiere unde fuseseră, să zicem, la un pahar de odihnă. Pe cealaltă parte, un şir format de câteva case pitice care se străduiau (şi reuşeau) să treacă neobservate, prin aspectul lor banal, prin pecetea unui evident anonimat. Nu existau garduri, nici nu-şi aveau rostul. Lipseau grădinile, lipseau şi straturile de flori, câteva, acolo, pentru aspect, pentru împrospătarea atmosferei, mai ales că spaţiu era suficient. Smocuri de iarbă. Scaieţi prăfuiţi. Bălării. Una singură era înconjurată de un gard viu, perfect întreţinut, având şi doi castani falnici la intrare, paznici vânjoşi şi inutili. Contrastul era şocant. Verdeaţa abundentă, de o prospeţime aproape ostentativă a gardului viu îi conferea un statut de adevărată oază în mijlocul unui deşert. Casa se şi afla cam pe la mijlocul şirului respectiv. Acolo locuia Apostol, am bănuit de la început. Apostol mi-a confirmat bănuiala.

- Acolo locuiesc eu, în spatele castanilor şi a gardului viu. Nu arată ca o adevărată oază? Asta nu înseamnă că e şi protejată. Din contră. Atrage. Dar atunci când va cădea, o va face cu fruntea sus, cu mândrie...

Cuvinte rostite cu un tremur uşor, semn al unei emoții nestăpânite. Continuă:

- Dincolo este o fabrică părăsită, după cum ți-ai dat seama. Nu m-am exprimat corect. Ea nu a fost părăsită ci şi-a încetat doar activitatea. O fabrică de cărămizi nu foloseşte azi. Nimănui. Acum dărâmăm şi aşteptăm să fim dărâmați... Nu construieşte nimeni... Să intrăm.

L-am urmat, iar curiozitatea mea nu a scăzut deloc. Un hol mic, auster. Un cuier din lemn de stejar. Apostol îşi atârnă pardesiul şi pălăria. Camera în care m-a invitat arată însă aproximativ ca o magazie unde s-au depozitat, de-a valma, tot felul de obiecte. De parcă n-ar mai exista în întreaga casă alte încăperi, într-un colț, laboratorul foto. Hârtie fotografică printre tăvi şi tăvițe din care răzbate un miros înțepător. Rotocoale de filme developate, căzute pe podea, pe sub măsuța aparatului de mărit. Câteva rafturi cu cărți. Dar cărți sunt peste tot, unele deschise, pe scaune, pe masa rotundă din mijloc, pe pat (unul dublu, acoperit cu o cuvertură lucrată migălos, artistic, sub care bănuieşti o perină uriaşă), pe dulap, pe jos, chiar unde se zăresc câteva carpete înguste, vechi, pătate cu soluțiile folosite la developat. O sobă cu plită, într-un colț. Câteva cratițe, mai exact două, pe plită. Mai există o măsuță joasă, pe rotile. Un patefon şi discuri împrăştiate cu aceeaşi dezinvoltură (ori neglijență) prin cameră, ca şi cărțile. Tavanul încăperii e brăzdat de câteva bârne groase, afumate de timpuri. Nu descopăr, în schimb, nici o fotografie. Măcar nişte probe... Pe un perete, o suită de şapte tablouri reprezentându-l pe Don Quijote cu mârțoaga lui, pictate de mâna unui adevărat artist. Mă apropii să le studiez mai bine. Sunt atras de ele. în primele şase. Cavalerul afişa un chip în care se amestecau tristețea cu uimirea, furia cu neputința, durerea şi suferința cu posomoreala şi îmbufnarea, elanul cu dezamăgirea, asprimea cu evlavia, iubirea cu amăgirea. În cel de al şaptelea tablou însă, Cavalerul afişa un chip de o veselie evidentă, nefalsificată, clară, limpede, veselie care se revărsa din belşug şi asupra mârțoagei. Sulița ținută în mâna uscată, cu degete lungi, febrile, încerca aici să iasă din pânză şi să-l alunge pe privitor, în joacă. Inofensivă hârjoneală. O glumă. Dar efectul era altul, în cele din urmă, după ce priveai mai atent. Dacă primele şase tablouri le-am considerat aproape groteşti, intuindu-le doza de joc al aparențelor (realitatea este izvorul viu al aparențelor), ultimul m-a tulburat. Veselia călărețului şi a calului său, aflați aici într-un echilibru precar, gata să cadă după un imens şi zguduitor hohot de râs, nu era altceva decât expresia unei dureri profunde, ireversibile. Conştientă ori inconştientă?

Priveam tablourile destul de mari, lucrate într-o tehnică ce le însuma pe cea a graficii şi a picturii, în timp ce Apostol cotrobăia într-un dulap.

- L-am găsit! exclamă el, obligându-mă să mă despart (cu greu) de cel de-al şaptelea tablou.
- Cine semnează lucrările acestea?
- Habar n-am, răspunse precipitat Apostol. Erau aici... De când mă ştiu se aflau pe peretele acela...

Răspuns lapidar, echivoc, care te lasă complet descoperit, nelămurit. Continuă:

- Ți-am promis un album. Acesta e. Până te uiți prin el, pot să-ți fac o cafea. De băut nu am. Nu beau...
- Nici eu...
- Iar dacă nu te deranjează, pun şi un disc. În surdină.
- Nu mă poate deranja.

Răsfoiesc albumul. Nu-l răsfoiesc, mă opresc la fiecare pagină, încercat de sentimente contradictorii. Numai portrete, numai chipuri, de la copii până la vârstnici (unii trecuți parcă peste suta de ani), într-un carusel cu adevărat extraordinar de expresiv, şocant, provocator.

- În aceste imagini am oprit timpul, aud vocea lui Apostol, l-am prins în cuşcă. Am prins clipa şi ea nu mai poate zbura, rămâne acolo pentru totdeauna. E un mod de a opri scurgerea asta continuă, măcinătoare, a zilelor, a vieții. Poate singurul... îți place cu zahăr mai mult?
- Nu. O prefer amară.
- Atunci pui cât doreşti.

Porni placa. O jucăuşă simfonie de Haydn.

Privesc în continuare pozele şi cu cât înaintez în album cu atât am impresia că e vorba de una şi aceeaşi persoană, acelaşi om surprins în diferite momente ale vieții sale, exprimând o largă gamă de stări sufleteşti. E meritorie această pasiune a lui Apostol, despre care tot nu ştiu mare lucru. E nevoie şi aici de răbdare, de perspicacitate, de intuiție, de talent...

- Portretele nu au aceeaşi putere de expresie, nu au naturaleța originalului. Cel care stă pe scaun pozează. Ştie că urmează să fie imortalizat pe pânză. În timp ce lucrează, pictorul se gândeşte (chiar fără să vrea) şi la propria sa persoană. Prin chipul pictat el exprimă, doreşte să exprime, ceva ce nu-i mai este propriu modelului în cauză. Un filosof grec (putea fi altceva decât grec?) nu s-a hotărât niciodată să îngăduie artiştilor să-i facă portretul fiindcă, după el, aceasta ar fi însemnat să lase posterității umbra unei umbre... Mi-ar place să plec pe front. Să-l surprind pe soldat în timp ce citeşte o scrisoare primită de acasă, în timp ce scrie o scrisoare, în timp ce fumează. Să-l surprind cu degetul pe trăgaci, apoi când trage glonț după glonț, când este lovit... Cred că voi pleca... Aş putea aranja pentru

vreun ziar, de pildă. Mă tem de un singur lucru. Să nu mă atingă şi pe mine vreun glonte idiot şi întreaga mea muncă să fie îngropată pe vecie în vreun tranşeu. E gata cafeaua. Sper să mai alunge mirosul înțepător din cameră.

Sorb o înghițitură. E bună. Chiar foarte bună. Mai întorc o pagină din album şi surpriza mă copleşeşte, mă emoționează. Pe o pagină întreagă o singură poză. Eu, cocârjat deasupra flautului, cu dinții puțin dezveliți, parcă-s pornit să muşc din instrumentul strălucitor, cu ochii închişi, exprimând... nu pot spune ce anume...

Apostol izbucneşte în râs.

- Aşa-i că nu te aşteptai?! Ți-am produs o adevărată surpriză, recunoaşte!

Recunosc fără să spun ceva. Mişc din cap. Apostol vorbeşte mai departe:

- Papi Edian m-a convins, în cele din urmă, să-l însoțesc la un concert în care solistul serii erai tu. Ei nu pierdeau nici un concert. Nici doamna, nici fiica. Mai ales fiica. Ea a insistat cel mai mult să vin şi să te ascult. Şi m-am dus, fără a-mi uita acasă aparatul de fotografiat, cum mi se întâmplă în ultima vreme... Astfel s-a născut această poză. E extrem de interesantă. Aici expresia nu îți aparține pe de-a-ntregul. Nu este o expresie proprie doar firii tale. Nu îți aparține pe deplin nici starea în care te afli. Tu interpretezi lucrarea altcuiva, încerci să-l exprimi pe respectivul compozitor. Bineînțeles că te scufunzi în lumea lui, chiar te confunzi cu ea şi o transmiți totodată celor ce te ascultă. Eşti singur şi, în acelaşi timp, nu eşti... Un paradox, nu? Cum am mai spus, extrem de interesant. Însă e de ajuns o asemenea poză, o asemenea ipostază. Dacă aş fotografia o galerie întreagă de interpreți celebri, ar fi înfiorător de monoton... Ar exista mereu un mic fals în expresia lor... Mereu ar exista un altceva în spate, nevăzut dar bănuit... Această unică fotografie e superbă şi îşi are rostul, importanța ei în album...

Pe mine, după ce-mi trecuse emoția surprizei, începu să mă. calce pe nervi. Dinții aceia care încercau să muşte flautul... S-au dezvelit puțin când am tras aer în piept... Au sclipit în lumina reflectoarelor... şi asta i s-a părut lui Apostol semnificativ! înainte de a apăsa pe declanşator, arătam altfel, cu siguranță. Când a apăsat s-a întâmplat să trag aerul... să fi făcut o grimasă oarecare, dezvelindu-mi vârful dinților. Atunci, între ce a văzut el şi ce s-a imprimat, e o diferență...

- E grozavă poza asta, constat cu voce sonoră, nu pot avea şi eu una?

- Nu cred... Nu mai am filmul... Nu le păstrez pentru că nu multiplic fotografiile... îmi pare rău...

- Nu face nimic.

Întorc paginile fără a le mai acorda aceeaşi atenție. Mai mult mă prefac, să nu-l supăr pe Apostol, să nu-l jignesc, închid albumul şi continui să sorb din cafea. Apostol a închis ochii şi ascultă muzică, ceea ce fac şi eu cu

multă plăcere. Armoniile lui Haydn mă descarcă de orice povară... Este, într-adevăr, plăcut să asculți. Nu închid ochii decât după ce-i mai arunc o privire celui de-al şaptelea tablou unde Cavalerul Tristei Figuri încearcă să mă străpungă cu sulița sa...

Când prima față a discului s-a terminat, Apostol se ridică precipitat de pe scaunul pe care zăcuse, face câțiva paşi frământat de ceva, un gând pe care nu ştie cum să-l rostească. Mişcare febrilă a mâinilor... în cele din urmă s-a hotărât. Iată-l oprit în dreptul meu:

- Trebuie să pleci, Timotei Alidor. E spre binele tău. Am să-ți mărturisesc. Casa asta se poate dărâma în orice clipă. Eu ştiu foarte bine, chiar dacă nu există semne vizibile. Nu te holba la mine. Le-am dibuit. Nu lasă ele semne, dar le-am dibuit. Ştiu că rod meticulos interiorul grinzilor. Furnicile albe. Nu ştiu, în schimb, în ce studiu au ajuns. În orice clipă, se poate... Şi nu sunt doar în grinzile casei mele... Se găsesc şi în alte case... Poate chiar în toate... Se vor prăbuşi şi fără să cadă nici o bombă peste ele... E mai bine să pleci... Nu vreau să te am pe conştiință...

Nu m-a condus. L-am lăsat în cameră, îşi continua plimbarea printre obiecte. A vrut să scape de mine într-un mod onorabil. Povestea cu furnicile e absurdă. M-am trezit la marginea câmpiei.

Stau cu spatele la oraş. Câmpie întinsă, câte un copac cu forme ambigue, iarbă pe jumătate uscată, îngălbenită de spaimă, smocuri de iarbă şi ciulini, nici un lan, totuşi, undeva în zare, disting ceva ce aduce cu un lan de porumb crescut anevoie, parcă în silă. Fâşii de ceață albăstruie se mişcă încet, leneş, pe-acolo, ca nişte şerpi uriaşi şi inofensivi. Conspirația tăcerii... Stau cu spatele la oraş şi el s-a îndepărtat acum de mine (ori eu de el) nu-i mai simt prezența, sunt acum cu adevărat singur, pentru întâia oară când simt această singurătate, când ea devine aproape palpabilă. Imensitatea câmpiei, brăzdată de fâşiile de ceață, nelinişţitoare, conspirative, îmi oferă, cu toate acestea, un plus de siguranță pe care nu l-am avut (ori nu l-am descoperit, nu i-am dat importanță?) între cei patru pereți ai camerei mele. Mâna alunecă în buzunarul hainei. Scot flautul şi-l lipesc de buze să-i cânt câmpiei, merită, mai ales ea pentru aceste momente pe care mi le oferă cu atâta generozitate, momente în care mă regăsesc atât de bine, de clar... cu toată ceața tăiată-n felii... care bântuie... Nimic. Încerc încă o dată, cu uimire şi spaimă. Aproape nimic. Eforturile se dovedesc inutile, flautul meu nu se aude, sunetele se topesc în imediata mea apropiere, mor, sunt respinse, refuzate... Mai încerc, nu mă las, sunt un luptător, nu mă dau eu învins atât de repede. Rezultatul este acelaşi. Aşa trebuie să fie, mă consolez, n-am mai cântat niciodată în fața unei câmpii nesfârşite. Poate ceața e de vină. Dar fâşiile de ceață sunt departe, cam pe unde bănuiesc existența unui lan de porumb. De ce sunt respins? Iată, e de ajuns o singură întrebare pentru ca totul să se ducă naibii... toată starea de plenitudine...

Continui să cânt. Mă aud slab, firav, anemic. Sunetele curg pe flaut, pe mâinile mele, se preling pe trup, dispărând sub tălpi, supte de câmpie, de buzele câmpiei.

Din depărtare (din lanul de porumb a cărui existență doar o bănuiesc, lan brăzdat de fâşii albăstrui, moi, vag transparente, insinuante) răsare o siluetă. La început neclară, am impresia că-i un uriaş. Se apropie de mine încet, fără grabă şi cu cât înaintează cu atât contururile devin mai clare. E un călăreț care se apropie de mine fără grabă... acum îl disting clar... E Cavalerul din cel de al şaptelea tablou, cuprins de-o nebunească veselie, el şi mârțoaga sa, ținând în mină sulița cu vârful îndreptat țintă spre pieptul meu. Mâini osoase, febrile... seamănă cu cele ale lui Apostol... Dar şi Cavalerul parcă seamănă... Nu-i adevărat, e prea vesel, prea pus pe şotii, pe Apostol nu l-am văzut aşa niciodată (nici nu mi-l pot închipui) iar mârțoaga rânjeşte dezvelindu-şi dinții pe jumătate, cum îi dezveleam şi eu în poza aceea... Le fac o plecăciune adâncă atunci când ajung în dreptul meu, trebuie cinstit, respectat, el este Cavalerul Tristei Figuri, chiar dacă acum irumpe veselia din mustățile sale pleoştite, din ochii scufundați în orbite, din întreaga față prelungă, osoasă, cu obrajii supți, îmbujorați de febră. Îi arăt flautul, fac semne ca să priceapă că doresc să-i cânt, mi-ar face o deosebită onoare dacă m-ar asculta şi m-ar aprecia... El râde cu şi mai multă poftă acompaniat de mârțoaga costelivă, se află amândoi într-un echilibru precar, gata să se prăbuşească. Mă atinge cu vârful suliței în piept şi spune cu glas tunător (glas care răsună în toată câmpia, spre deosebire de sunetele flautului meu!) pleacă şi luptă, băiete, că ai de luptat ca şi mine, ia exemplu de la un cavaler, du-te în sala de concerte şi luptă împotriva balaurului, împotriva destinului, nu te lăsa, fii neînfricat, ca şi mine, nu pierde timpul pe aici când nobila cauză te aşteaptă. De nu pleci imediat, am să te strivesc ca pe un vierme, ca pe un păduche, mie-mi plac luptătorii, curajoşii, cei care cuceresc, ca şi mine, care se sforțează, nu care se lasă învinşi... Hai, pleacă, nu mai pierde vremea. De mai stai, sulița mea va trece prin pieptul tău slăbănog şi prin inima ta... Întorc spatele câmpiei. Descopăr oraşul cu străzile sale, blând şi inofensiv labirint... Străzi pe care drumul meu e trasat cu precizie, chiar dacă nu există nici un semn.

Când am trecut pe lângă cei doi castani, din casa împrejmuită de gardul viu au răzbit până la mine acordurile unei simfonii jucăuşe de Haydn, ultima parte.

Cât să fie oare? Nu port ceas la mână, în ultima vreme, îl consider un obiect inutil, pentru mine cel puțin. La repetiții n-am întârziat niciodată. Mereu ajung mai repede, în ultima vreme prezența mea se dovedeşte inoportună... Dar cu Vătan voi purta azi o discuție, colegială, evident, în termeni corecți, respectuoşi, de ambele părți, sper, care-l va deranja peste măsură... S-a pregătit şi el pentru confruntare. M-am abținut destul, i-am acceptat jocul, prefăcându-mă că nu înțeleg... Şi dacă anunță că tocmai diseară are loc concertul? Tot voi cânta, orchestra cunoaşte partitura, nu e dificilă, mă poate acompania cu uşurință...

Nea Topan îmi strânge mâna cu mai multă căldură decât altădată, în ochi i se zbenguiesc luminiţe jucăuşe. Ştie ceva şi arde de nerăbdare să-mi spună:

- Te salut, maestre. Azi... n-ai întârziat!

O primă abatere de la scenariu. Îi scutur mâna explodând a uimire:

- Nu se poate, nea Topan. De fiecare dacă îmi spui că întârzii iar azi... nu se poate!

- Ba, uite că se poate!

Privesc pendula. Conform orarului, repetiţiile au început doar de jumătate de oră. Mă aşez pe unul din cele două scaune aflat în mica încăpere. Între scaune, o măsuţă. Pe măsuţă, un colţ de pâine, ceapă şi slănină. Miroase îmbietor.

- Îţi merge bine, după cum văd!

- Merge... dacă te referi la slănină. Nu guşti puţin?

- De ce nu?

Tai o felie subţire, rup din pâine, mi-a făcut poftă, recunosc.

- Da' ceapa nu-ţi place?

Îmi place. Mă gândesc la discuţia cu Vătan. Nu ar fi frumos din partea mea... Şi de ce nu? S-ar strâmba îngrozitor, ar duce mâna la nas, dar va trebui să-mi răspundă. Ideea nu e rea. O scenă amuzantă. În faţa orchestranţilor nu va recunoaşte că miros a ceapă. Ar provoca zâmbete. Rumoare. A făcut-o intenţionat, ca să-şi bată joc de el, vor gândi unii. Colegii. Foştii colegi. El nu doreşte ca ei să gândească astfel. Muşc din ceapă.

- Ho, că nu-i măr!

- Mă va mirosi Vătan.

- Am auzit că nu te lasă să cânţi.

Aşa, deci. Luminiţele jucăuşe din ochii lui nea Topan. Întreb, printre îmbucături:

- De unde ai auzit?

- Aici, la mine, totul se află.

Privire şireată. Răspunsul nu putea fi altul. La poartă se află totul. Poate aflu şi eu ceva mai mult.

- Zici că ai aflat...?

- Am auzit. Ce are cu tine?

- Păi, eu de unde să ştiu? Nu ştii mata cumva?

- Se zice că nu eşti destul de bun pentru concertul ăsta, de se pregăteşte în cinstea Maiorului.
- A cui?
- Tu chiar habar n-ai de nimic?!
- N-am...
- Mă, tu eşti şiret. Da' mie îmi placi şi aşa. Vine un Maior cu întreaga sa suită.
- De-ai noştri?
- Pentru ai noştri crezi că s-ar face atâtea pregătiri? De-ai aliaților. Noi suntem de-ai lor, nu ei de-ai noştri. Şi cică ăştia îs tare pricepuți în ale muzicii iar tu nu eşti de nivel. Ai putea strica impresia bună pe care vrea să o facă.
- Cine?
- Vătan.
- Scumpul nostru dirijor!
- Ca dirijor nu mă interesează pe mine. Da-i şi directorul nostru... El e cu pâinea şi cuțitul.
- Nea Topan, eu văd că tu eşti cu pâine. Mai ai pe deasupra şi ceapă şi slănină...
- Nu-i a glumă. Dacă ți-a pus gând rău, nu-i a glumă. Eu tot nu pricep. Doar ştiam că eşti bun. Aici îi altceva ia mijloc. Poate a aflat că nu-i place Maiorului instrumentul ăla la care cânți.
- Poate...

Mănânc eu poftă. Când te afli într-o stare nervoasă, înfuleci pe nerăsuflate. Aşa se spune. Bulimie nervoasă. Pe mine însă pur şi simplu m-a răzbit foamea...

- Vă ştiam prieteni...

Nea Topan încearcă să mă tragă de limbă. Dar n-am ce-i spune mai multe decât ştie. Este chiar mai informat decât mine.

- Minunată slănină. Se topeşte în gură, ca untul. Nea Topan, nu-ți fă griji. Voi lupta şi până la urmă dreptatea va triumfa. Uite aşa. Nu mă voi lăsa!...

Nea Topan se pune pe râs. Un asemenea râs încât se cutremură pendula. Ce am spus atât de comic? Mai tai o felie de 'slănină. Nea Topan se potoleşte. Are lacrimi în ochi. Din cauza mea. Mi-a râs de milă.

- M-ai dat gata, artistule. Uite, de aia îmi placi tu mie, că gândeşti ca un mucos chiar dacă ți-e numele pe toate gardurile scris cu litere mari...
- A fost.

- Dreptate, zici?! Stai să-ți povestesc eu o întâmplare, să vezi cum stă chestia cu dreptatea.
- Povesteşte.
- Numai să nu-mi mănânci toată slănina.
- Îți las şi ție. Dă-i drumul. Timp mai este.
- La noi în sat era pe vremuri un om dat naibii. Din tagma ăstora care ciupesc câte ceva, dar al nostru pur şi simplu îşi bătea joc, pe față, de oameni, de consătenii lui, că şi el era din sat. Ajunsese până acolo încât cerea direct, pe față, pentru vreun produs din magazinul său (de toate avea în câțiva metri pătrați), cerea, zic, mai mult, depinde ce sumă îi venea lui pe limbă, chiar dacă prețul fixat de stat era altul. Preț, afişat, să-l vadă toată lumea şi să crape de ciudă. Sătenii au protestat. El le-a râs în nas. Dacă nu vă convine, zicea, nu cumpărați. A fost amenințat că va fi reclamat. El le-a râs în nas, am prieteni buni la oraş, zicea, vedeți-vă de treabă şi dați banii dacă vreți să cumpărați. Avea el ceva prieteni, veneau pe la sfârşit de săptămână nişte domni cu care făcea chefuri. Nu ştiam cine-s, ce hram poartă, îl privea cu cine se-mbăta, pe noi să nu ne fure! Asta doream. Şi ne-am sfătuit cu Procurorul. Asta-i porecla pe care i-am dat-o pădurarului, un om drept, cinstit, cum rar întâlneşti, că de aia l-am poreclit Procurorul. El ne-a sfătuit să facem o reclamație la oraş şi am făcut-o după cum a gândit el şi am semnat vreo patruzeci, că putea semna tot satul, ziceam că-i de ajuns şi atâția. Am trimis-o şi după o săptămână vine o maşină cu trei revizori. Se închide magazinul, se face inventar, se caută prin casa gestionarului, casă mare, cu etaj, cu ciment pe jos în grajd. Revizorii stau cinci zile la el, zicând că cercetează, cotrobăie prin hârțoage, asta trebuie să fi făcut, că la urmă au tras concluzia că totul e în regulă. Au pretins despăgubiri, să plătească ăi de au semnat, pentru timpul pierdut degeaba. Hoțul, îți închipui, a râs în hohote de noi şi a mărit prețurile după cum l-a tăiat capul. Pe noi ne-a sfătuit să ne băgăm mințile în cap. Aflând aceasta, Procurorul nostru s-a hotărât să meargă personal până la prefect şi să-i spună totul. Pentru o cauză dreaptă, nu se dădea în lături de la nimic, mai ales când era vorba de consătenii lui. A plecat deci la oraş, adică aici, şi a aşteptat până l-a primit prefectul, îi spune pe-ndelete, fără grabă, fără nervi, tot ce s-a întâmplat. Prefectul l-a ascultat cu atenție. Între noi fie vorba, se cunoşteau mai de mult, de la vânătoare. Prefectul îl aprecia, ştia că-i drept, cinstit. I-a promis că rezolvă urgent situația, într-adevăr, a doua zi sosesc alte controale. Iarăşi se închide magazinul, iarăşi se caută, se fac percheziții şi de astă dată se descoperă bani mulți, bijuterii, falsuri în acte şi altele de felul ăsta.
- Până la urmă, vezi, adevărul a ieşit la iveală. Bănuiesc că prăvăliaşul respectiv... nu mai e prăvăliaş.
- Nu mai e. În locul lui, îi nevastă-sa!

Nea Topan mă priveşte lung, a întrebare, aşteaptă să comentez povestea asta plină de învățăminte. Eu înghit ultima felie de pâine, ceapă şi slănină şi mă ridic.

- Ai putea pune pe note întâmplarea asta?

- Ce să fac?!

- Păi, am auzit că ai scris un concert. Eu nu prea pricep cum vine treaba asta. Mi s-a spus că-i aşa, ca şi cum ai povesti cu muzică. Fără cuvinte. Poți să povesteşti cu muzică ce ți-am povestit eu şi să înțeleagă lumea aşa cum ai înțeles tu?

- Nu, răspund hotărât. Nu pot. Eu nu pot... Nea Topan mă iscodeşte cu şiretenie.

- Da' ce, or putea alții?

- Nu ştiu... zic şi tac, încercând să fie semnificativă tăcerea mea, nea Topan, dă-o dracului şi nu mai pune asemenea întrebări!

Atunci el pune altă întrebare:

- Intri în sală?

- Da. Mulțumesc frumos pentru masă.

- N-ai pentru ce. Nu trebuie să te grăbeşti. Mai înainte a intrat corul...

- Care cor, nea Topan! Filarmonica noastră nu mai are cor de multişor.

- Are. I-a adunat de undeva domn' director, numai pentru spectacol, nu definitiv. Are nevoie de cor pentru nu ştiu ce simfonie.

- Te pomeneşti că pentru concertul meu, zic, deloc convins de o asemenea afirmație.

Partitura concertului meu, practic, nu are nevoie de un cor în adevăratul sens al cuvântului.

- Nu-i pentru tine, fii pe pace, mă linişteşte nea Topan.

- M-ai făcut curios. Acum chiar intru în sală să-mi potolesc curiozitatea. Şi, te asigur, nea Topan, că voi cânta şi eu în fața Maiorului!

- Doresc să reuşeşti. Da' nu aşa, ca Procurorul nostru...

- Mult mai bine, nea Topan, mult mai bine.

Încă de la primele măsuri, am înțeles despre care simfonie este vorba. Simfonia a IX-a de Beethoven. La această lucrare s-a oprit, în cele din urmă, Vătan? Cum oare? E posibil? Tocmai în cinstea Maiorului şi a suitei sale! Gestul îl consider plin de îndrăzneală, o adevărată nebunie. Ultima parte, când intervin soliştii şi corul cu *Oda*

bucuriei, cu înfrăţirea între popoare, cu ideea de pace, acum, în plin război, cu toate acestea azvârle asupra militarilor, asupra celor care cu îngâmfare şi inconştienţă au provocat războiul târând după ei oameni paşnici - o adevărată sfidare, o lovitură de pumn cu grave consecinţe. Nu cred. Nu pot crede, înseamnă că m-am înşelat asupra lui Carol Vătan. Toţi anii petrecuţi împreună mi-au creat o imagine deformată despre el. Mi-au ascuns trăsătura importantă a firii sale? N-am fost în stare să o intuiesc la Carol Vătan, cel gata oricând de compromisuri? Atunci, aşa-zisa lui compoziţie, cu care va deschide concertul - osanalele (numeroase tobe acompaniind... un cimpoi, cum am caracterizat-o!) - e... o subtilă batjocură la adresa „invitaţilor" de onoare! Incredibil! Această nebunie îl va costa. Ce l-a determinat să ia o asemenea hotărâre? Un şoc puternic. O acumulare secretă explodând acum fără zăgazuri, răsturnând un întreg edificiu sub care se ascundea, spulberând imaginea cunoscută. Un edificiu cu false suprafeţe inducând în eroare cel mai versat ochi. Atunci pot interpreta, pot înţelege altcumva „dorinţa" lui de a mă înlătura din program. Conştient de repercusiunile care vor urma după concert a dorit... să mă ferească de ele!? îşi asumă singur toate consecinţele, el... Carol Vătan! O asemenea ipoteză mă năuceşte. Mi s-au îmbujorat obrajii. Mi-e cald. Penumbra sălii mă ocroteşte. Sunt încolţit de păreri contradictorii. Mă hotărăsc să las întrebările acum. Discuţia cu Carol Vătan se anunţă a avea altă înfăţişare decât mi-am închipuit-o înainte de a intra în sală...

A apărut şi blândul nostru solist, îi simt prezenţa, fără să-l văd. A recunoscut lucrarea? Desigur, o recunoaşte oricare meloman, fără să fi absolvit neapărat conservatorul. E mirat. Aşa este el, de când îl ştiu. Făcea mereu pe miratul, pe naivul. Aşa trecea peste obstacole, prefăcându-se că nu le vede, uimit când le descoperea... Din lipsă de concurenţă a ajuns mare flautist. Dacă nu renunţa la timp la pian, nimeni n-ar mai fi auzit de el. Un corepetitor oarecare. Astăzi mă va provoca... Mă va întreba de ce nu repetăm compoziţia lui... Vom discuta... A ajuns şi compozitor... Se întreabă cum de am făcut rost de corişti, când ştie că nu mai avem... Nici nu avem... Pentru compoziţia lui nu e nevoie... Bolborosesc câţiva suflători lucruri de neînţeles...

Se repetă partea întâi. Mă liniştesc, ascultând. Beethoven... Avea dreptate Apostol. Până la un punct avea dreptate. Singur e starea ideală de a asculta muzica, a te contopi cu ea... Dar singur într-o sală de concerte şi nu într-o cameră copleşită de obiecte, cu un disc care se roteşte mecanic... Chiar dacă discul a adunat între spiralele sale o simfonie de Beethoven... Nu te vindecă oare această muzică? Mă las purtat de valurile superbe şi periculoase ale imaginaţiei...

Atotputernicul a luat dalta, lucrează cu grijă dar şi cu teamă. Stânca din care urma să se nască noua formă *era deosebită de şirul celorlalte. Bombănea şi mormăia la fiecare lovitură, nemulţumită parcă de intenţiile binevoitoare ale celui care o modela.*

Şi iată că n-a mai aşteptat să fie şlefuit şi s-a smuls dintre rămăşiţele colţuroase, el, omul cu părul vâlvoi. Cu ochii duri ca două piroane pătate de rouă, cu buzele răsfrânte puţin a dispreţ, puţin a tristeţe, puţin a bucurie. Voi coborî pe pământ, printre oameni, ca să mă cunosc mai bine, hotărî el, privind ironic mâinile fine şi îngrijite ale celui care ţinea dalta. I-a întors spatele cu brutalitate şi s-a amestecat printre semenii săi anonimi.

Zeii n-au hotărât nimic împotriva lui. Pedepsit ca Diomedes n-a putut fi pentru că pedeapsă primeşte doar acela care, *după un gest curajos, se căleşte aşteptând cu umilinţă un semn de iertare.*

Odată coborât printre oameni a înţeles că bucuriile şi suferinţele acestora sunt deopotrivă şi ale sale. Cu atât mai adevărate cu cât pe unele va trebui să le aline iar pe altele să le sporească. Şi atunci, supus unui sacrificiu Conştient, spre binele altora, adună toate strigătele de deznădejde şi toate hohotele de fericire şi începu să le frământe. Cum altfel şi-ar fi putut scrie numele? O dată, de două ori... de nouă ori.

Nouă litere, nouă simfonii.

A zecea n-ar mai fi avut nici un sens, ciclul se încheia cu triumful acelei speranţe a cărei unică şi cutremurătoare menire este de a ne însoţi până la ultimul nostru drum.

Motive simple născute cu trudă întru desfătarea urechilor noastre. Motive atât de simple încât, ascultându-le, fiecare îşi spune că, având doar un dram de voinţă în plus, le-ar putea scrie cu aceeaşi uşurinţă.

Ce înseamnă muzică? Nouă litere. Aceasta e singura ei definiţie. Evident buzele unora se vor lăţi la auzul unei asemenea afirmaţii. Să-i lăsăm nestingheriţi, cu rânjetul împrăştiat pe faţă, iar noi, când ne vom simţi foarte jos, cu încrederea în viaţă subţiată cât firul de păianjen, să-l ascultăm pe Beethoven. E singurul semn de mulţumire pe care i-l mai putem oferi.

Ieşim dintr-un secol şi ne târâm grăbiţi spre altul. Nu e timp pentru nimicuri. Cine mai găseşte răgaz să înalţe ode Bucuriei? Să vorbească despre dragostea de viaţă?

Beethoven, te cunoaşte toată lumea. Dacă nu te cunoaşte, măcar a auzit vorbindu-se de tine. Dar cel care te-a ascultat o singură dată a fost nevoit să-şi deşire pe degete marile şi micile preocupări, să facă ordine printre ele şi să-ți găsească şi ție un loc. Lângă cele mari, lângă cele mici...

Şi orbul acela te ruga să-i cânți cântecele *păsărelelor pentru că el nu le auzea ca tine.*

Cineva, a iubit natura.

A iubit-o şi a pictat-o pe cinci linii paralele. A iubit-o pentru frumusețe şi linişte. Linişte care aduce cu sine strania şi odihnitoarea confundare dintre a iubi şi a *crede.*

Ție îți rămânem datori dacă vei trezi din nou emoțiile, peste alte secole, când, desprinşi de pe pământ, vom popula galaxiile blindați în metale strălucitoare şi cu răsuflarea captată într-un glob de sticlă.

Ce înseamnă muzică?

Nouă litere...

- *Ce* se întâmplă, domnule Balici?! Greşeşti cam des! Crezi că nu-mi dau seama, că nu aud? Speri să te ascunzi printre ceilalți violonişti?! Aud fiecare notă pe care O cânți, pe care o cântați, fiecare falset! V-am rugat să vă dublați atenția de data asta. Dacă mâine trebuie să cântăm iar tu îmi tragi un falset ca ăsta! Îți dai seama ce dezastru pe capul tău şi al nostru, al tuturor?! Sunteți inconştienți. N-o să mai cântați în veci! Veți ajunge în borcane cu spirt, în mărime naturală, cu instrumente cu tot, să vină lumea să vă vadă. Ca la muzeu... Dacă mai greşeşti o singură dată, te trimit afară, la fumat...

Ianira, băiatul cu ochi albaştri, mari, părul blond, fața prelungă, bărbia bine conturată, fermă, dârză, contrastând cu aerul de permanentă melancolie degajat de privirile sale albastre... Cocoțat pe o masă, aflată în hol din motive necunoscute, citeşte un ziar în limba germană. Cred că era, totuşi, o revistă, îl acostez direct:

„Eşti într-a-ntâia?"

„Da", răspunde.

„Şi eu. Pe aici pe undeva avem ore. La instrument?" continui cu întrebările.

„Da", vine răspunsul laconic. Citeşte în continuare pagina. Mă salt pe masă, alături.

„Eşti sas?"

„Nu".

„Ce dracu, izbucnesc, tu n-ai învățat să spui decât da şi nu?! Ori, te pomeneşti că ziarul ăla e al naibii de interesant?!"

Închide revista, o pune pe masă şi surâde. Îmi surâde. Îi descopăr ochii albaştri, bărbia puternic reliefată. Surâsul tivind buzele, îmi place şi simt că ne vom împrieteni. N-a fost, până la urmă, o adevărată prietenie. Ne simțeam întotdeauna bine împreună, ne acceptam defectele, mai puțin sfaturile. Fire închisă, tăcută, avea momente (rare) când se dezlănțuia vorbind neîntrerupt, ca o descărcare. Tipic pentru asemenea firi. Îmi întinde o țigară.

„Nu fumez. Sunt suflător."

„Suflătorii nu fumează?"

„Mai rar. Eu, în nici un caz."

El vâră țigara între buze, una ieftină, dar cu tutun bun, cum numai în vremurile acelea se găseau şi trage adânc, cu poftă, cu patimă chiar. Era un fumător pasionat. Spre sfârşitul orei de curs, începea să se foiască, îşi frământa mâinile, se stăpânea cu greu, făcând vizibile eforturi. Cum suna, îşi aprindea țigara, încă în sală. La orele de vioară fu lăsat să mai tragă câte un fum între piese ori exerciții. Când studia, pe marginea pupitrului său ardea mereu un muc de țigară. Îmi întinde mâna.

„Ianira."

„Eu sunt Timotei Alidor. Ai auzit de mine, nu?"

Surâde iarăşi. N-am reuşit să-i provoc râsul. Nici mai târziu nu mi-a fost dat să-l surprind râzând cu poftă, dezvelindu-şi dinții. Surâdea doar.

„Ce nume-i ăsta, Ianira? Nu-i nemțesc?

„Îți place?"

„Sună bine, muzical... re-mi-la... Ia-ni-ra..." " „Mă cheamă Ioan. Pe plicul unei scrisori primite la liceu, fata cu care corespondam a scris în loc de Ioan, Ianira. A fost intenționat, a fost o greşeală? A fost o predestinație? Mi-a plăcut. Am rămas Ianira."

„Şi mai cum?"

„De mine nu ai auzit. Balici. Nu-i un nume sonor. Să-mi spui doar Ianira."

„Mie să-mi spui Timi."

„Bine, Timi."

„Suntem băftoşi. Ai văzut câte ore avem pe săptămână? Doar opt, dintre care două de sport. E grozav. Studiem două, trei ore pe zi, chiar mai mult şi în rest, liberi ca păsărelele. Nici nu avem de la ce chiuli. Ce naiba facem în restul timpului?"

„Stăm prin cafenele. Sunt destule, după câte am văzut."

„Nu eşti de aici."

„Nu."

„Te voi însoți, chiar dacă nu fumez. Stăm pe terase, îmi place să privesc oamenii, să-i ascult..."

Nesfârşite ore pe terasele cafenelelor cu Ianira. La o cafea ori un ceai. Rareori câte un rom. Nu-i plăcea băutura. Fuma țigară după țigară, mereu cu plăcere, cu satisfacție. Urmăream trecătorii. Aveam o terasă preferată, la intersecția a două străzi circulate mult de studenți. Cu toată firea sa tăcută, închisă, Ianira nu evita locurile populate. De multe ori privirile sale treceau dincolo de obiecte şi persoane... Câteodată se ridica brusc de la masă şi mă părăsea fără o vorbă, ca şi cum şi-ar fi adus aminte de ceva ce nu suferea amânare. Contrariat, la început, supărat chiar pe un asemenea gest jignitor, m-am lămurit mai târziu (singur a mărturisit, în momentele în care vorbea pe nerăsuflate) că o porneşte pe stradă fără nici o țintă precisă, din nevoia de mişcare, făcută în ritm susținut, alert, având iluzia că evadează dintr-o dată într-alt mediu, într-un ținut lipsit de aglomerație, de trecători, pe o stradă cu un singur pieton. El. Se întorcea înapoi după cel mult o jumătate de oră, rămânând, în continuare, pe terasa cafenelei chiar dacă nu mă găsea acolo. Citea mult, până noaptea târziu, avea insomnii. La cămin nu a locuit decât o lună, pe urmă a ieşit în gazdă. Îi propusesem să vină la mine, aveam spațiu destul, eram numai eu cu tata în toată casa. M-a refuzat categoric. Camera sa, câțiva metri pătrați, destul de întunecoasă, dar curată. Numeroase cărți vechi, în gotică. Nu erau cărți de literatură, mai degrabă de filosofie. Ianira nu comenta cărți de literatură. Când intervenea şi el în discuțiile noastre purtate mai mult pe teme muzicale aluneca mereu pe latura filosofică, uimindu-ne (mai puțin pe Carol Vătan) cu cunoştințele sale într-un domeniu în care eram prea puțin inițiați. Camera sa văzută în urma unei întâmplări care ne-a şocat pe toți descoperind în noi gustul îndoielilor. Pe Carol Vătan nu l-a şocat câtuşi de puțin.

Ana s-a oprit în fața noastră în mod ostentativ. Prin bluza mulată pe trup împungeau obraznic sânii mici, bine conturați. Păr roşcat, bogat, o adevărată coamă. Pistrui pe nas, pe obraji, o expresie băiețească şi totuşi nu lipsită de feminitate. Amestec plăcut, atrăgător... Nu era frumoasă, dar întreaga ei ființă te incita să o ridici în brațe cu bucurie, bănuind un contact cald, senzual. Şi-a pus mâinile în şold, a scos un mic şuierat printre dinții mărunți şi albi.

„Voi sunteți în clasa a-ntâia!"

„Suntem", confirm repede, încântat de apariție. Ianira o evită, desface revista şi-şi vâră nasul printre pagini. Mie mi se spune Timi, iar lui Ianira..."

„Tu eşti Timi... chiar dacă nu arăți... timid. Pe când Ianira..."

Râsul Anei ca o explozie a primăverii. Râsul pe care l-am auzit un trimestru întreg, acompaniindu-mi tinerețea.

„Ianira e un nume pe care nu l-am mai auzit până azi. Îmi place. Dar de ce e atât de tăcut prietenul tău?"

Mă întrebase pe mine, evident. Ridic din umeri, pufnind.

„Habar n-am. Avem timp să aflăm până terminăm şcoala..."

Ianira continua să citească. Nu a scos un cuvânt şi tăcerea lui m-a făcut indiferent... Am intrat în sala de cursuri cu Ani, ținând-o după umeri. S-a aşezat, firesc, lângă mine, unde a rămas tot trimestrul întâi.

Oră de armonie. Un bărbat înalt, uscat. Față osoasă. Obraji supți, marcați de câte o cută adâncă. Profesorul de armonie. Fuma enorm cu o plăcere pe care n-am văzut-o decât la Ianira... Aceleaşi țigări ieftine. Era singurul dintre profesori care fuma în timpul predării. Şi-a cerut scuze, promițând că nu va fuma mai mult de o țigară în timpul unei ore de curs. Ianira a fost încântat, dar nu i-a cerut voie să facă şi el acelaşi lucru. De altfel, profesorul ne-a avertizat că nu ne este permis să încălcăm regulamentul, în privința lui, speră să păstrăm secretul... Pe pianină a aşezat o scrumieră. A deschis capacul, înlănțuind câteva acorduri.

„Aici am să stau majoritatea orelor. Voi vă adunați în jurul meu şi vom corecta temele. Veți primi numeroase teme. Le armonizați, folosind numai creionul. Corectându-le, sper să învățăm câte ceva din legile elementare ale armoniei. Sunt necesare pentru fiecare dintre noi, chiar dacă nu vom ajunge compozitori. Voi sunteți de pe acum instrumentişti. Unii chiar cu ambiții de solişti, nu?"

Pe această întrebare îşi făcu apariția Carol Vătan, gâfâind puternic, cam exagerat, forțat, străduindu-se să simuleze graba cu oare a venit.

„Vă rog să mă scuzați. E prima oară când întârzii..."

Era o glumă, noi am gustat-o, iată un coleg care se anunță spiritual, pus pe şotii...

„Dacă-i pentru prima oară, atunci, te iert. A doua oară să nu se mai întâmple."

„Categoric. Orele de armonie nu pot fi decât interesante."

Carol Vătan avusese ideea să părăsim discret orele de armonie. Erau mereu două, cu o pauză între ele. În prima se preda. În a doua ne adunam la pianină, în jurul profesorului care descifra temele noastre. Ştergea cu guma, corecta. Explica greşelile, în această a doua oră şi-a dat seama Carol că am putea ieşi din sală, profesorul fiind acoperit de studenți, atent la acorduri... Câțiva l-au urmat.

„Nu-şi va da seama. Pierdem timpul de pomană. Ce nevoie avem noi de armonie? Instrumentul e de bază!"

Ieşeam şi eu uneori. Pricop Ambrozie, de fiecare dată. Ianira n-a vrut să-l urmeze, nici chiar momit de o țigară bună. Primele ore a ascultat cu atenție explicațiile profesorului, a armonizat conştiincios temele date, dovedind o dexteritate mai mare decât ceilalți, datorită tocmai interesului arătat materiei. Apoi, la una din orele de corectat când stăteam ciorchine în jurul pianinei, a întrebat de ce nu sunt permise cvintele paralele.

„Aşa e regula. Nu sună frumos..."

„Dar mie îmi plac, continuă Ianira cu seriozitate, uneori, sună frumos, după cum v-ați exprimat dumneavoastră, şi nu înțeleg de ce nu-i permis să fie folosite. Nişte canoane nu-l pot decât deranja pe un compozitor..."

„Noi învățăm armonia elementară, principii de bază, valabile şi obligatorii pentru..."

„Obligații?"

„Da... Cum ar fi, de exemplu, alfabetul pentru un scriitor”

„Alfabetul unui compozitor, afirmă Ianira, sunt notele muzicale. Deci vom învăța principii de bază ale armoniei, vom armoniza corect un cântecel, o temă muzicală dată la una din patru voci, conform unor reguli de care ați amintit. Nimic mai mult?"

„Nimic. Pentru nişte instrumentişti e de ajuns, cred..."

„Nu va exista nici o confruntare adevărată între noi. Între caietele noastre pe care le corectați. Toate sunt la fel..."

„Cum să fie la fel? Uite, fiecare a rezolvat într-alt mod..."

„După nişte reguli fixe."

„Exact."

„M-am exprimat greşit. Nu sunt la fel, nu sunt identice, adică, în ansamblu însă ele sună la fel, sunt închise între aceleaşi granițe, în acelaşi țarc."

„Te contrazic, stimate coleg, zise profesorul de armonie (întotdeauna a vorbit politicos cu noi, ca şi cu nişte adevărați colegi de vârstă) şi nu arăta supărat pe Ianira. Ba chiar îi făcea plăcere dialogul, uite, unii armonizează simplu, insipid, plat, chiar dacă nu au greşit nimic în armonizarea lor. Alții aplică regula cu mai multă fantezie, iar rezultatul este altul, sună, după cum spui, mult mai bine, îți face plăcere să asculți. Chiar temele dumitale pot servi de exemplu..."

„A aplica nişte reguli cu fantezie..." murmură Ianira şi dialogul se întrerupe la fel de brusc precum începuse, chiar dacă profesorul de armonie se arăta dispus să-l continue.

Ianira a tăcut şi de atunci nu a mai reluat discuția. Nu cred că fusese convins. Armoniza întotdeauna corect şi, parcă, intenționat lipsit de fantezie.

„Foarte bine, exclama profesorul de armonie. N-am putea fi şi puțin mai liberi, stimate domnule coleg?"

Ianira surâdea şi atât. Examenul a decurs în felul următor: într-o sală ne-am adunat cu toții. Am primit o foaie cu portative albastre. Pe tablă profesorul a scris tema şi ne-a dat trei ore la dispoziție să o armonizăm pe patru voci folosind creionul, nu cerneala. Evident, a părăsit sala timp de trei ore. Nu aveam ce copia unul de la celălalt. La întoarcere a luat foile pe rând, precum la orele de curs, s-a aşezat la pian, chemându-ne în jurul său. Dacă erau prea multe greşeli, ştergea notele cu guma şi corecta.

„Ei, acum lucrarea merită nota opt. Sper că sunteți mulțumit, stimate coleg."

„Colegul" era de-a dreptul fericit. Se aştepta să nu treacă examenul. Sub nota opt nu a primit nimeni. Chiar şi Carol Vătan a luat o notă de opt. Lucrarea sa fusese dezastruoasă. Câteva măsuri corecte, împrumutate de la alții.

„Ați văzut, mă, concluziona Carol, că n-avea rost să pierdem vremea? Ce v-am spus eu. Am trecut toți. Sunteți nişte fricoşi. Ce, Ianira cântă acum mai bine la vioară? Nici vorbă. Sunteți nişte fraieri dacă nu ascultați de mine..."

- Dacă nu ascultați de mine, va fi un adevărat dezastru. Voi veți avea de suferit, nu eu, ați înțeles? Eu mă descurc singur, voi nu! Rămâneți pe drumuri... V-am spus de atâtea ori că aceste două măsuri le executați în piano. Toată lumea, fără excepție! Exagerăm acest piano. Crescendo-ul va fi de un mare efect. Nu simțiți atâta lucru?! Nu sunteți muzicieni, n-ați învățat nimic prin şcoli! Dacă vă spun eu, vă intră pe o ureche şi vă iese pe cealaltă! Da capo! Să vedem care n-a priceput! Vai de el!

E nervos Carol Vătan, îl înțeleg, simfonia e pretențioasă. O lucrare atât de cunoscută nu este uşor de interpretat. Fără să vrei, faci comparație cu altă interpretare, celebră... încă o dată mă uimeşte opțiunea lui Vătan (şi mă nelinişteşte), răsturnând o imagine, dezvăluind alt om decât cel pe care credeam că-l cunosc atât de bine încât nu-mi mai poate oferi surprize.

„Cei mai fericiți oameni sunt cei lipsiți de îndoieli. Ei nu acceptă existența nici măcar a unei păreri mai bune decât a lor, mai aproape de adevăr. De la cum se prepară o ciorbă de fasole până la aprecierea operelor de artă, se exprimă în termeni categorici. Dacă nu-i aprobi, nu eşti de acord, nu poți fi decât un prost sadea, unul care habar nu are de nimic..."

Vorbise Ianira. Carol l-a împuns cu degetul arătător în piept, de câteva ori (atenționare, amenințare?), întrebând pe un ton neutru, indiferent, dar cu voce apăsată:

„Te referi la cineva anume?" Unul dintre cei aflați în încăpere. Ascultați un concert pentru pian de Chopin (care dintre ele?) şi Carol trebuia să pună ultimul întrebarea, el, pianistul, prins cu totul de capcanele blânde ale muzicii chopiniene, aşa credeam, aşa mi se părea normal. Vârsta noastră, vârstă chopiniană când ne permiteam să prețuim puritatea unui gest, a unui sentiment.

Vino... să *ne ținem de mină şi s-o pornim uitând de cuvinte, pe poteci năpădite de iarbă, cu privirile garnisite de sfială şi convinşi că plimbarea va fi fără sfârşit, cine are nevoie de un sfârşit tocmai acum, în ceasul acesta când totul în jur respiră doar pentru noi, pentru ceea ce nu îndrăznim să spunem...*

Mai târziu, muzica lui îți aminteşte doar de perioada în care îți permitea să crezi în puritatea unui gest, a unui gând, a unui sentiment, în puritatea iubirii. Te descoperi tânjind după iubire, după una cum nu există deci în descrierile lui Chopin, o iubire şi de el doar imaginată... Pentru cheful acela, acasă la mine, când mi-am invitat colegii, pregătisem o ciorbă de fasole. Mă pricepeam destul de bine într-ale gătitului, încetul cu încetul, încercând, obținând şi rezultate dezastruoase, am prins gust, îmi plăcea să fac diverse combinații fanteziste. Tata era întotdeauna încântat, lăuda bucătarul, cu multă căldură. Cred că la fel o lăudase şi pe mama, odată... Nu a făcut niciodată observații, mofturi... Mă înduioşa, îmi feream cu abilitate ochii umezi, considerând că era ceva cu totul lipsit de bărbăție, o reacție degradantă, această emoție în fața cratițelor din bucătărie...

Era sfârşit de trimestru. Primul an de studii. Am invitat colegii şi, aşa cum se întâmplă, nu au răspuns toți invitației mele. Majoritatea. Ianira mă aşteptam să refuze. Nu a refuzat. Va fi interesant, mi-a spus, surâzând. De când ieşise în gazdă, nu mă chemase niciodată la el. Nici pe mine, nici pe alții. Mai târziu am aflat că cineva fusese, totuşi, la el, îi răsfoise cărțile, îl ascultase vorbind despre ceea ce scria, acolo, cu litere gotice.

„Băieți, am făcut o ciorbă de fasole de-o să vă lingeți pe buze! Nu se serveşte decât după miezul nopții, când cere stomacul..."

„Depinde cum ai făcut-o", zice Carol Vătan. Îi explic în câteva cuvinte, el râde, dă din mână, trage cu ochiu fetelor, habar n-are, noroc că sunt şi eu pe aici, o dreg eu până nu-i prea târziu. Şi o drege, îl las în pace, nu acord importanță intervenției sale. Dansăm. Ani e toată în brațele mele, părul roşcat îmi acoperea ochii fremătând aspru pe pleoape. Pricop Ambrozie, ca întotdeauna, e pus pe şotii. Noi, care dansăm, ne străduim să creăm o intimitate anume, respirăm strânşi în brațe cu iluzia că suntem singuri pe planetă, că ne şoptim vorbe frumoase (şi chiar o facem), gata, mă, am un cârcel la deget, dezlipiți-vă puțin, luați o gură de aer curat de-afară, aici e o fumăraie de mă dor plămânii. Ambrozie, ne laşi la mijlocul drumului, izbucnim treziți din legănatul moale, cald. Cântă mai departe.

Ambrozie cânta minunat tangouri la pian. Ştie să cânte la acest instrument la fel de bine ca şi mine, începuse şi el cu pianul, abia după câțiva ani a renunțat, optând pentru flaut. Ca şi mine, i-a rămas plăcerea şi bucuria de a-şi mai plimba degetele pe clapele albe şi negre. Din când în când. Eu nu ştiam să cânt tangouri. Nu mai aveam pian acasă. Tata fusese obligat, la un moment dat, să-l vândă. S-a despărțit de el cu greu, ca de o ființă dragă. Avea imaginea mea acolo, un copil umflat în obraji, cu picioarele atârnându-i deasupra pedalelor fără a ajunge la ele, descoperind clapele cu nişte degete bondoace. Nu mai avem nevoie de pian, l-am asigurat eu, mă hotărâsem definitiv pentru flaut, nu-i place acest instrument, nu-i place cum cânt la el? Şi eu mă despărțeam la fel de greu de cutia aceea muzicală. Avea nevoie de bani, ştiam că-i într-o situație grea, nemărturisită. Nu-i plăcea să împrumute bani, nu o făcuse niciodată.

„Voi sunteți nebuni de legat. Aşa ceva n-am pomenit de când mă aflu aici!" afirmă portarul aflând de planul nostru. Continuă:

„Să furați o pianină!"

„Păi, n-o furăm din moment ce ți-am spus. O luăm cu împrumut pentru o singură noapte. Dimineață o aducem înapoi, înainte ca cineva să observe lipsa."

Atâta fusese de uluit, încât a acceptat. Ba, chiar ne-a ajutat să o scoatem din sala de cursuri nr. 3 şi să o urcăm pe un cărucior. Ambrozie făcuse rost de cărucior. Nu ne-a spus de unde şi nici nu l-am întrebat. Eram încântați de idee. A cui a fost? A lui Ianira. Aflând de întrunirea de la mine, m-a întrebat dacă am pian acasă. Am avut, dar l-am vândut.

„Trebuie să facem rost de o pianină, măcar."

„De unde?"

„Luăm una din conservator. O transportăm după ce pleacă toată lumea şi o aducem înapoi când răsare soarele."

Greu de crezut ca o asemenea idee năstruşnică să vină din partea lui Ianira! Carol Vătan a strâmbat din nas, neavând însă replică. Tata, văzându-ne cu ea în timp ce ne străduiam, icnind, să o introducem în casă, la o oră destul de târzie, a întrebat:

„De unde...?"

„Am furat-o."

„Vă cred. La o asemenea oră nu umblă nimeni cu pianine pe stradă, decât dacă sunt furate. Sper că dimineață o duceți înapoi."

„Exact. Ai ghicit. Când răsare soarele..."

„Atunci, distracție plăcută!"

N-aş fi bănuit la Ianira gustul aventurii. Să fi fost aceasta explicația privirilor care treceau mereu dincolo de obiect şi persoane...? Dar pianina a dorit-o pentru Ani... Să o asculte cântând Chopin, concertul numărul doi... Să o vadă aplecată deasupra clapelor, ca un copac mlădios cu coroana înroşită de soarele târziu al toamnei... Pianina a dorit-o doar pentru Ani şi pentru el... Ascultând-o, ne ignora cu desăvârşire... Totul se volatiliza din jurul său. Aluneca într-un ținut stăpânit de clapele albe şi negre, de copacul mlădios copleşit de culorile toamnei... Un ținut pe care el îl păzea... Am înțeles toate acestea mai târziu...

„Cârcelul mă ține, să zdrăngăne altul la pian. Eu nu dansez cu nimeni?" întreabă Ambrozie, hotărât să nu ne mai fiarbă...

Ianira se aşezase de la bun început pe un scăunel cu trei picioare. Rezemat pe perete, lângă sobă, sorbea direct dintr-o sticlă şi tăcea. Fuma. Nu-i simțeam prezența. Eu eram convins că se va îmbăta încet şi sigur.

„Te rugăm, Ambrozie, măcar încă un dans..."

„Nu garantez că-l pot duce până la capăt..."

Am sărutat-o pe Ani, prinsesem curaj. Băutura, semiîntunericul... Mă mişcăm încet, mai mult stăteam pe loc (dacă se poate sta pe loc în ritm de tango) din cauza piciorului drept. Complexat. Infirmitatea mea era trecută cu vederea de ceilalți, chiar şi de Carol Vătan. Se prefăceau că nu o văd. Nu-i acordau importanță.

„Facem o repetiție, strigă Ambrozie, am greşit măsura asta. La locuri, înapoi! Tu erai cu mâna aia mai sus, pe gât, acolo, şi îi suflai în ureche... voi vă lipiserăți nasurile... da capo!"

„Termină Ambrozie. Eşti un nesuferit, strici toată atmosfera poetică..."

„Dacă vreți atmosferă poetică, vă cânt la flaut. Puteți să vă strângeți în brațe şi pe-un cantabile de Bach..."

„Eşti groaznic! Îți arunc cu ceva în cap...!"

Se plângeau fetele, noi râdeam mânzeşte, ce puteam face?!

„Să lăsăm dansul, propusese Vătan. Dacă tot am cărat pianina până aici, putem asculta un pianist adevărat..."

Ianira înalță sticla deasupra capului, atrăgând atenția asupra prezenței persoanei sale şi zise:

„Să cânte Ani... Te rog... Chopin... Tot se pregăteşte ea pentru concurs!"

„Să cânte Ani!"

Şi Carol Vătan se pregătea pentru acelaşi concurs.

„Apoi îl ascultăm şi pe Carol...", zic.

Acesta se posomorise. Propunerea o făcuse din dorința de a cânta el în fața noastră. Am preferat-o pe Ani... înaintea lui.

„De prea mult Chopin, ți se apleacă. Dă-i drumul, fetițo, iar noi să mai bem ceva."

M-am aşezat lingă Ianira, rezemându-mă şi eu de perete. Mi-a întins sticla. Am tras o duşcă şi i-am dat-o înapoi. Era vin. Fiecare adusese câte ceva de băut. Primele acorduri ale concertului în re minor...

Vino... să ne ținem de mână şi s-o pornim uitând de cuvinte, pe poteci năpădite de iarbă, cu privirile garnisite de sfială şi convinşi că plimbarea va fi fără sfârşit, cine are nevoie de un sfârşit tocmai acum, în ceasul când totul în jur respiră doar pentru noi, pentru ceea ce nu îndrăznim să spunem dar înțelegem atât de bine, hai, vino, nu ne pasă de nimeni, pe bucata aceasta de pământ ruptă de mări şi oceane nu existăm, decât noi doi, mai auzi altă respirație? doar ale noastre, fierbinți şi pline de făgăduieli, durate ca un râs de copil care nu se-ntreabă dacă mâine va semăna cu azi, vino, desfă-ți pletele pentru fericirea vântului, întreaga mea ființă îşi va dizolva existența printre firele lor...

Zvâcniri în ritm de mazurcă, de vals sau de poloneză şi un pocal de vin ridicat cu melancolie şi golit întru uciderea ei.

Paşi încremeniți pe-o clipă vândută de timp şi câteva porniri decupate pe un fond de rugăciune. Să ne înlănțuim mâinile şi să dansăm această rugăciune. Ea nu e implorare înălțată zeilor, e mai departe de zei, dincolo de ei. E pentru ceea ce zeii n-au reuşit niciodată: să iubească...

Fraza muzicală se întrerupse brusc. Ani oftează zgomotos. Suspină. Băuse şi ea un pahar, două... Cântă însă minunat. Are muzica în vârful degetelor.

„Cât de nefericit a putut fi Chopin... nu-i aşa?"

Întrebarea ei se pierde în fumul albăstrui de țigară.

„Lasă filosofia, spune Vătan, ce naiba te opreşti! Ai uitat cumva? Dă-i drumul, curge mai bine băutura pe gât..."

Ianira se ridică în picioare. Nu se clatină, dar ştiu că e amețit. Niciodată nu l-am văzut bând atât de mult. Rosteşte, fără să se bâlbâie, fără să i se împleticească limba. Clar, răspicat:

„Cei mai fericiți oameni sunt cei care nu au îndoieli. Cei prostesc de siguri pe propria lor persoană..."

„Ianira, stai jos! îl întrerupse Carol. Acuma te apucă şi pe tine teoriile!"

Ianira nu-l aude pe Carol, îl ignoră cu desăvârşire. El se adresează Anei. Fata îl priveşte cu uimire. Parcă acum îl vede pentru prima oară în viață...

„Cei care nu admit nici măcar o simplă părere diferită de ale lor. De la ciorba de fasole până la aprecierea unor opere de artă, se exprimă categoric. Dacă tu nu eşti de acord, nu poți fi decât un prost care habar n-are de nimic! Sunt perfect convinşi de exactitatea gândirii lor, de adevărul absolut rostit. Nu există nici o fisură în convingerile lor. Doza de inconştiență e înălțată la cel mai înalt grad, confundându-se cu prostia îngâmfată, agresivă. Ei dorm liniştiți în fiecare noapte. Chiar dacă le arăți concret că s-au înşelat, dau din mână, zâmbesc ironic, decretându-te tâmpit de-a binelea. La palme nu-i poți lua, nu rezolvi nimic. Atunci îi laşi în pace, îi ignori, ori, pentru a scăpa mai repede de prezența lor, din lehamite, le dai dreptate. Nu sunt fericiți aceşti oameni? Ba da. Dar pot deveni periculoşi dacă ajung să ocupe funcții, să decidă... Nici o umbră de îndoială, nici un vis care să-i trezească tulburați... Te rog, cântă mai departe, Ani. Nu te lăsa impresionată de vorbe, indiferent din partea cui vin. Cânți foarte bine, ai încredere, în privința concursului, sunt convins că vei câştiga.

Se priviră în ochi şi Ianira fu primul care cedă... Se aşeză pe scăunelul cu trei picioare, întinzându-mi din nou sticla. Era goală, aproape goală, nici măcar o înghițitură bună. Carol Vătan a ieşit din conul de umbră, unde zăcuse până atunci. Se apropie amenințător de Ianira. L-a împuns cu degetul arătător în piept de câteva ori.

„Te referi cumva la mine?!"

Ianira îl împinse uşurel, ca pe un obiect ce-i stătea în cale, în calea nevăzutului drum de aer care-l unea cu pianul... cu muzica lui Chopin... cu Ani...

Când a încheiat concertul arăta epuizată. Îi tremurau uşor degetele. Rămase aplecată deasupra clapelor, într-o poziție de reculegere. Nemişcată. O sculptură de o frumusețe antică. O amforă din care a curs muzică... Am vrut să o ridic în brațe, să-i sărut ochii, buzele, părul, bărbia... N-am fost în stare. Ceva m-a oprit. Ceva îmi spunea că nu mai am voie. Ambrozie rupse tăcerea:

„Mi-e foame! E sublimă arta, e sublimă hrana spirituală, dar stomacului nu-i pasă de ea. Cere altceva. Punem ciorba la încălzit. Pe urmă îl ascultăm pe Carol!"

„Acestea nu-s condiții, băiețaş. Pianina e dezacordată, voi vreți tangouri... şi ciorbă! Lăsați hrana spirituală pe altădată, zise Carol din vârful buzelor, uşor disprețuitor. Eu nu cânt în orice fel de condiții."

Încălzim ciorba. Conversația lâncezeşte. Este ora critică, ora când unii s-au dus la culcare. O stare generală de oboseală. Parcă pluteşti, chiar dacă stai pe jos, într-o poziție nu tocmai comodă... Câteva fete dormitează pe

scaune... Ani a rămas la pianină. A închis capacul. Se sprijină în coate de el, cu bărbia în palme. Sub ochi se vede oboseala. Ianira descoperă sticla goală. O răsuceşte pe toate părțile, o întoarce cu gura în jos, scuturând-o zdravăn. Nimic. O pune atent jos şi se ridică. E amețit bine. Îşi roteşte privirile prin încăpere, ne priveşte pe rând. Pe Ani o evită. Va începe iarăşi să vorbească? Momentele sale de descărcare. Numai să nu facă iarăşi vreo aluzie la Carol Vătan. S-ar putea încheia cheful cu o ceartă penibilă, lipsită de sens.

„Spuneți-mi, unde-i verdele din noi?" întreabă Ianira patetic.

Apoi tace. Ne holbăm la el. Nu pricepem. Ce întrebare mai e şi asta? Vorbe incoerente...

„Unde-i verdele din noi?" repetă Ianira, cu accente dramatice în voce.

Ochii îi sunt tulburi, ca invadați de lacrimi. Ar fi culmea să izbucnească în plâns. Pricop Ambrozie țâşneşte în picioare (zăcea şi el pe undeva pe jos) şi spune:

„O clipă, Ianira, ai răbdare, că rezolv eu dilema în care te zbați. Nu mai fi atât de nenorocit."

Iese în fugă. Carol Vătan a început să fredoneze, vădit plictisit, îl priveşte cu dispreț pe Ianira, cu milă disprețuitoare. Ambrozie s-a întors cu repeziciune.

„E cam frig afară. Nu-i de stat. Uite, Ianira, verdele. Altul nu mai e la ora asta. Doar la primăvară..."

Îi întinde, vesel, o crenguță de brad. Trăsnitul de Ambrozie, a găsit o soluție... Printr-o glumă încearcă... Dacă Ianira va reacționa brutal, considerând o jignire această intervenție a lui? Ia crenguța ca un copil care a primit jucăria preferată. I se luminează fața de o bucurie lăuntrică, înalță crenguța deasupra capului. Ne-o arată, surâzând. Se aşează la loc, pe scăunelul cu trei picioare, încântat de ceea ce a primit, uitând iarăşi de existența noastră, concentrându-se asupra jucăriei. Crenguța de brad

„Nu mai este vin?"

„Mai este. Trebuie desfundat..."

Nu găsim tirbuşonul. S-a rătăcit pe undeva, cine ştie pe unde. Încercăm cu un cuțit. Nu merge.

„Bagă dopul înăuntru."

„Tot eu vă scot din încurcătură, zice Carol Vătan, habar n-aveți cum se scoate un dop fără tirbuşon şi fără cuțit. Dă-mi un prosop Timi, ori un pulover."

Primeşte un pulover, îl împătureşte de câteva ori, îl lipeşte de perete cu mâna stângă. Cu dreapta ține sticla. Loveşte fundul sticlei în porțiunea de perete protejată de pulover. Exact deasupra capului lui Ianira, care habar nu are de nimic, se joacă în continuare cu crenguța.

„De figura asta am auzit şi eu."

„Bineînțeles, ripostează Carol, după ce vă arăt, ați auzit şi voi, numai că ați avut un lapsus de memorie! Sunteți grozavi, n-am ce zice!"

Dopul nu iese. Vinul face spumă, arată ca o şampanie. Carol loveşte mai tare, mai concentrat, să nu se facă de râs, dacă nu reuşeşte, îl luăm peste picior.

„Nu prea ține moda asta. Mai bine, vârâm dopul în sticlă.

Loveşte cu înverşunare. Toți îl urmărim. Pluteşte râsul în aer, pe seama eforturilor sale zadarnice, încă o lovitură şi sticla se sparge. Curge vinul pe perete, se prelinge pe umerii lui Ianira, bucăți de sticlă fără să-l rănească, dar Carol s-a tăiat la mână, la încheietură, a țipat, a țâşnit sângele din vene, el a devenit alb ca hârtia. Şi-a apucat, instinctiv, rana cu cealaltă mână în care ținuse puloverul, încercând să oprească şuvoiul de sânge. Ne priveşte cu ură.

„Voi sunteți de vină, nemernicilor, nenorociților! Ați ascuns intenționat tirbuşonul. Să-mi tai mâna, să nu mai pot cânta. Din invidie. Mediocrilor! Vă arăt eu vouă. Ce mă fac...!? îmi curge tot sângele. Mi-ați tăiat venele... asasinilor!"

Ne-am înspăimântat, nu de vorbele sale, de sângele care continua să i se scurgă. Clipe de derută. Nu ştim ce trebuie făcut. Ianira îl priveşte surâzând. Se şterge de vinul ajuns pe față (şi câțiva stropi de sânge erau acolo) şi spune cu voce blândă:

„Să cântăm! Cântă-i, Ani, iar sângele se va opri... Cântă-i, iar sângele se va opri..."

„Taci, naibii, cu idioțiile tale, țipă Carol, schimonosindu-se de durere şi ură. Îți bați joc de mine?! Tu, care nu eşti în stare de nimic?! N-am să te iert..."

Vorbele sale, criza isterică, le-am pus pe seama spaimei, a durerii. Şi noi eram înspăimântați. Chipul alb al lui Vătan, cămaşa înroşită de sânge... Ambrozie l-a chemat pe tata. Acesta l-a legat strâns, deasupra încheieturii. L-a dus la spital.

„Aveți grijă, ne spune tata înainte de plecare Din asemenea neatenții vă stricați o noapte plăcută..."

Ianira nu luase parte, sub nici o formă, la agitația noastră, la spaima noastră.

„Trebuia să-i cântăm un cântec. Sângele s-ar fi oprit. Trebuia să cânți, Ana. Rana se vindeca aici, în fata ochilor noştri, în timp ce tu cântai..."

Dacă avea dreptate? Cheful ne pierise, cu toate că ne mai liniştiserăm după apariția tatei. Am mâncat ciorba şi mi s-a părut mai bună aşa cum a dres-o Carol Vătan. Putea fi o părere subiectivă. N-am împărtăşit-o şi celorlalți. Au

mâncat şi fetele, în afară de Ani. Ianira adormise cu crenguța de brad în mână, cu un surâs de mulțumire pe buze. La ce visa oare?

Pianina am dus-o înapoi, după cum stabilisem, înainte de răsăritul soarelui. Portarul fu în culmea bucuriei. Nu-i venea să creadă.

„Toată noaptea n-am închis un ochi. Mi-am blestemat clipa în care v-am lăsat. Se vor îmbăta, că-s tineri, şi-or adormi spre ziuă şi-or uita de pianină. Şi atunci, afară cu mine! îmi dădeau un picior în spate!"

Ne-a ajutat şi el. Am pus-o la loc, în sala numărul trei. Ambrozie a plecat cu căruciorul. Nu s-a lăsat însoțit, îl „împrumutase" şi pe ăsta de undeva, cu siguranță.

Câteva zile Carol Vătan nu a mai venit la cursuri. Stătea acasă. Rana nu era gravă. Se va vindeca fără urme, mă asigurase tata. Rectorul îi făcuse o vizită. Ca prieten al casei, era normal. A adunat întreg anul, asigurându-ne că totul este în regulă. Ştia de transportul pianinei.

„Aşa ceva se întâmplă pentru prima oară în istoria conservatorului. Un caz fără precedent. Trebuie analizat cu multă atenție. El nu are voie să se repete nici la alte generații! Poate avea repercusiuni grave asupra tuturor studenților. De aceea, sper să nu suflați o vorbă celorlalți colegi, chiar dacă sunt mai mari decât voi. În privința pedepsei, vom hotărî în colegiu. Cred că nu are nimeni ceva de comentat..."

Ianira avea. Nu de comentat, ceva de spus:

„Sper, începu el cu voce tărăgănată, că toți cei care am fost la Timotei acasă vom primi aceeaşi pedeapsă, fără nici o excepție."

O mică ezitare avu rectorul înainte de a răspunde:

„Toți. Fără excepție."

Ianira rămase în picioare, semn că mai are ceva de spus. Rectorul dădea semne de nervozitate, nu se mai putea stăpâni, nu dorise nici o intervenție din partea noastră, să nici nu suflăm când suntem vinovați, când am făcut ceva fără precedent, oribil.

„Pianina este intactă, nu are nici măcar o zgârietură. Nu s-a dezacordat. Se află exact în acelaşi loc..."

Rectorul ne întoarse spatele. Ieşi, uitând să ne salute, să nu răspundă la salut... Am aşteptat pedeapsa. Repercusiunile. Nu s-a întâmplat însă nimic. Doar portarul a dispărut. Fusese dat afară şi înlocuit cu altul care se uita ia noi ca la nişte răufăcători.

Carol nu s-a mai prezentat la concurs. Nici măcar la preselecție. Motivul fusese rana de la mâna dreaptă. Se vindecase destul de repede, destul de uşor, fără afecțiuni, fără complicații. Vinovați eram noi, care ascunsesem tirbuşonul. Noi l-am obligat să lovească sticla de perete... La respectivul concurs internațional nu putea participa decât un singur concurent din partea conservatorului nostru. Se făceau preselecții severe, iar cine rezista până la capăt, participa, în cadrul concursului urmau alte selecții... Carol concura de la bun început cu Ana. Între el şi Ana, oricare membru al juriului preselecțiilor respective ar fi optat pentru Ana. Cu toată bravura şi cu toate relațiile sale, Carol era conştient de nereuşită. Întâmplarea cu sticla l-a ajutat să găsească o scuză onorabilă, plauzibilă.

„Dacă aş fi putut concura, mă întorceam de acolo cu premiul întâi", avea el să afirme, deseori...

În al doilea trimestru Ianira începu să lipsească de la unele cursuri până când, într-o bună zi, n-a mai dat pe la conservator deloc. După două săptămâni, câțiva ne-am alarmat. Nu ştiam unde să-l căutăm. Nimeni nu-i ştia adresa, nici rectoratul. După altă săptămână se punea problema exmatriculării. Rectorul a înşirat câteva rânduri expediindu-le pe adresa părinților. Nu s-a primit răspuns, nu s-a prezentat nimeni din familie. Intrasem la bănuieli. Gânduri sumbre ne încercau. Carol Vătan făcea haz.

„Nu-i în stare să meargă până la capăt, îl depăşesc studiile superioare. Degeaba îşi dădea aere cu germana lui, cu filosofia... Un prefăcut... un saltimbanc..."

Atunci l-am amenințat. Dacă mai continuă cu considerațiile lui, îl lovesc peste bot!

„Vezi-ți de mâna aia a ta, de care te vaiți atâta! Ea te-a ajutat să scapi de concurs. Nu ne interesează părerile tale răutăcioase!"

M-a privit cu ură. La ora aceea eram deja apreciat, dădusem câteva concerte acompaniat de orchestra simfonică, se întrezărea în mine un viitor concurent... Nu acestea îi impuseseră lui Vătan abținerea de la comentarii idioate. Amenințarea cu pumnul i-a închis gura. Un timp.

Când situația devenise încordată, pe punctul de a exploda, a mărturisit Ana. După dispariția totală a lui Ianira, se schimbase. Veselia ei lipsită de falsuri, tinerețea ei exuberantă, explozivă, ca primăvara, se estompară. Palide copii neconvingătoare. Făcea eforturi să ne inducă în eroare. Eu simțeam distanța care apăruse între noi. Nu mai răspundea îmbrățişărilor mele. Îi erau gândurile în altă parte. Ce se întâmplase? Vreun necaz în familie? Nu puteam vedea alt motiv, altă cauză... Era tânără, era talentată, atrăgătoare...

„Ianira e acasă. La el în cameră, în gazdă", mărturisi Ani când situația cerea o urgentă rezolvare şi nu mai putea fi amânată.

„Ce face acolo?!" am întrebat noi uluiți şi derutați în acelaşi timp de această afirmație atât de simplă şi atât de neverosimilă totodată. Ne aşteptam la alte explicații, mai complicate... mai plauzibile...

„Citeşte, răspunse Ani. A citit enorm, a fumat şi... a încercat să se sinucidă."

„Fii serioasă, ziceam, faci bancuri proaste..."

După gravitatea cu care vorbea, Ana nu făcea bancuri. Cine putea însă crede aşa ceva? Ce motive ar fi avut Ianira? „Să nu mă întrebați de ce... pentru că nu vă pot răspunde. Pur şi simplu nu ştiu. Nu mi-a spus şi n-am insistat. Chiar dacă l-aş fi convins până la urmă, ar fi inventat ceva, ocolind adevărul. Nu cred că se mărturiseşte niciodată adevărata cauză... Nu a făcut-o nici un sinucigaş salvat, întâmplător, în ultimul moment... Eu am ajuns la el, de asemenea... întâmplător. Acum ar dori să revină, îi este însă teamă, groază de explicațiile care i se vor cere din partea conducerii, îi e oroare de ele. L-am putea oare salva de la aceste... explicații?

Eu, Ambrozie, Ani şi încă patru, cinci colegi am hotărât să stăm de vorbă cu conducerea. Ne-am sfătuit întâi cu profesorul de armonie. A fost de partea noastră, apreciind bunele noastre intenții, înțelegea, cu siguranță, mai mult din toată povestea, vedea mai adânc decât noi. Ne-a sfătuit să nu ascundem nimic, să nu inventăm nimic. Un certificat medical care să dovedească o depresiune nervoasă, o spitalizare, ar fi de folos...

„Dar... a şi fost la spital, mărturisi Ani în continuare. Am chemat salvarea..."

De certificat s-a ocupat profesorul de armonie. Conducerea a dovedit clemență. Ianira nu fusese un student cu pete negre, nu făcuse acte de indisciplină. Dacă recuperează, dacă îşi va lua examenele cu note bune, atunci... Cum a reacționat Carol Vătan?! Vorbeşte Ana:

„Ianira este acasă... la el în cameră... A citit enorm, a fumat enorm şi..."

Carol Vătan râde, îşi pocneşte palmele.

„Numai un neputincios face un asemenea gest. Ce vă spuneam eu?! Nu m-ați crezut. Nu-i nimic de capul lui...«

Atunci l-am lovit. L-am pălmuit. Oricare ar fi făcut la fel. Eu, întâmplător, mă găseam mai aproape. Asta a fost.

Ianira a revenit în mijlocul nostru. Arăta neschimbat. Noi am evitat orice aluzie. Nu era nevoie să ne roage Ani. Se abținea şi Carol. Ca şi cum nimic nu s-ar fi schimbat. Ceva, totuşi, se schimbase. Ani rămase cu el. N-am crezut însă nici o clipă că ea a fost cauza a tot ceea ce se întâmplase.

„Nu toți putem fi solişti, spunea odată Ianira (într-o grădină de vară, sorbeam beri, Ambrozie sufla în spuma albă ca un copil neastâmpărat), e chiar absurd să dorim aşa ceva. Ar lipsi orchestrele... Cine ar mai acompania atunci soliştii? Eu îmi doresc să rămân un simplu instrumentist, într-o orchestră de calitate, nu una mediocră..."

Ani s-a întors de la concurs cu premiul doi.

„Dacă m-aş fi putut eu prezenta, luam locul întâi, fără discuții. Ea ar fi rămas pe dinafară. Ar trebui să-mi mulțumească. Oricum, nu are şanse de viitor. E doar o simplă amăgire. Ați auzit voi de vreo femeie, celebră pianistă?! N-au vână, n-au putere, sunt firi slabe. Se sacrifică uşor pentru o cauză puerilă... sentimentală."

Oră de forme. Un profesor rotund. Ca o minge. Mâini durdulii, drăgălaşe.

„Bach, dragii mei..."

Un oftat adânc, deznădăjduit. Ne este nouă adresat. Vă duceți de râpă dacă nu mă ascultați. Numai prin mine veți ajunge să-l înțelegeți. *Nich Bach, Meer soite er sich heissen.* Dădea citate în limba germană. Avea un accent rotund rostogolit repede printre buze rotunde.

„Eşti un inconştient. Dovedeşti o gândire primitivă. Cum de-ai reuşit..."

Profesorul publicase o carte despre arta fugii. Ianira îi citise cartea. Ori nu o citise, dar ştia de existența ei. Altfel nu s-ar fi ridicat, încă de la primul contact cu el dornic de dialoguri. Pornit pe întrebări. Scena se petrecuse cu mult înainte de cea de la armonie, oarecum similară. Profesorul de armonie nu era însă un profesor rotund.

„Aş dori să vă întreb ceva, dacă nu vă supărați."

„Te rog, dragul meu. Nu sunt eu profesorul vostru?"

Oftat adânc, deznădăjduit. V-ați duce de râpă dacă n-aş fi eu...

„Când a apărut primul tratat despre muzica lui Bach?"

„Cam la patruzeci de ani după moartea acestuia. Nu era chiar un tratat".

„Iar Bach câtă teorie a scris pe marginea compozițiilor sale? Nu ştiu dacă m-am exprimat bine. Vreau să spun, cât şi-a explicat el lucrările..."

„Dar te-am înțeles bine, dragă. De aceea sunt aici, ca să vă înțeleg. Nu a avut el timp de aşa ceva. Şi nu s-a folosit de cuvinte, ci de note..."

Oftat adânc. Mari gogomănii le trec unora prin cap.

„Nu înțeleg. A folosit notele ca să demonstreze, ce anume? Ori să dea nişte reguli? Atunci, tot ce a creat el nu sunt decât nişte studii! După ce le faci temeinic poți interpreta, poți cânta. Interpreta, ce anume?"

„Vai, dragă, ce gândire complicată ai!"

Oftat adânc, deznădăjduit. Băiatul ăsta trebuie adus pe calea cea bună.

„S-au scris rafturi întregi despre compozițiile lui Bach..."

„Bineînțeles, dragă. Asta dovedeşte măreția lui."

Oftat adânc. E atât de clar iar băiatul ăsta nu pricepe!

„S-a disecat fiecare portativ al său, fiecare măsură. Fiecare notă a fost vârâtă sub lupă, cântărită, etichetată. Bach e o mare ecuație, o problemă cu numeroase necunoscute şi ea trebuie rezolvată, demonstrată. După douăsprezece măsuri şi jumătate apare accidentul. Se schimbă tonalitatea. Apare relativa obligatoriu. Totul a fost gândit matematic de organistul acela paşnic. Iată care este legea canonului, iată legea coralului, iată legea... Acum ştim, am descoperit, e o pâine bună maestrul, să nu-şi mai permită cineva să interpreteze după cum îl taie capul. Numărăm măsurile, le împărțim la doi, la patru... Nu-i nimic în plus ori în minus. O maşinărie perfectă. După atâtea demonstrații care conțin şi o doză de amenințare, ajungi să te înspăimânți la auzul numelui său. A devenit mai arid decât un desert. Îl studiezi pentru că este obligatoriu. Creația lui o studiezi, nu o interpretezi. El este baza. Trebuie să-ți consolidezi această bază, o faci temeinic pentru a putea cânta, interpreta. Ce anume cânta? Ce anume interpreta?..."

Ianira se oprise brusc, uimit şi el de avalanşa propriilor sale cuvinte. Ne privi jenat, parcă cerându-şi scuze. Nu avea să mai deschidă această discuție. Nici cu profesorul, nici cu noi. Aşa făcea mereu. După lungi perioade de tăcere, izbucnea. Acumularea atingea limita. Se revărsa. Apoi, tăcerea... Ruşinat de propria sa izbucnire, de propriile sale frământări. Purta dialogul până la un punct. Asculta cu atenție răspunsurile, replicile, nu era violent în limbaj, ca şi cum interlocutorul era tot Ianira, un altul, cu păreri diferite de ale sale. Punea în balanță, cântărea. Îşi modifica, oare, uneori, concluziile sale, îşi rezolva întrebările? Provoca astfel de dialoguri în mod voluntar, pentru a-şi lămuri punctele neclare, pentru a găsi alte impulsuri în meditațiile sale? N-am ştiut niciodată. La ora de forme, dialogul nu prea avusese loc. Profesorul se făcuse ghem pe scaun. Asculta contrariat, uimit. O uimire rotundă. Când Ianira se opri brusc, sări de pe scaun. (Un țipăt care nu mai era rotund, era un țipăt ascuțit.)

„Eşti un inconştient! Dovedeşti o gândire primitivă. Cum de-ai reuşit dumneata la un institut superior de artă? Voi fi cu ochii pe tine, drăguțule. Altfel ajungi o catastrofă, un pericol. Cum o să le predai copiilor cu o asemenea gândire...!"

Oftat adânc, deznădăjduit. Mare tâmpit am anul acesta în sala de cursuri... îmi va fi tare greu să-l aduc pe calea cea bună.

Acestea s-au petrecut înainte de cheful de la mine, înainte ca Ani să ne aducă vestea...

În prima oră de forme.

- Facem o pauză de zece minute. După cum cântați... sunteți frânți de oboseală. Se vede că acasă nu mai puneți mâna pe instrument. După pauză, repetăm ultima parte. Să nu vă imaginați însă că ați scăpat. Reluăm de atâtea ori până va dispare impresia asta idioată de amatorism. Puteți ieşi.

Zgomotul scaunelor, îmbulzeală la uşa din fundul scenei. Voci, replici, destindere, încă nu mă întorc. Răsfoiesc câteva pagini ale partiturii. Ştiu când a intrat, chiar dacă a făcut-o în vârful picioarelor. Astăzi îmi va cere explicații. Le vom da... ori vom ocoli cu dibăcie subiectul. El nu-l va ocoli şi atunci... mult tact. Se cere mult tact şi diplomație. Tot nu cunoaştem data exactă... aşa că mai avem timp...

- Maestre, eu mai stau aici?! Mai am de lucru?! Pătruc duhneşte a băutură. S-a proptit în coate, pe pupitru. Sub greutatea lui duhnitoare acesta se încovoaie scârțâind sonor. E în stare să mi-l rupă.

- Cred că mai ai. Încă nu ştiu...

- Atunci cine să ştie?!

- Du-te tu frumuşel până la nea Topan, mai stați de vorbă, poate găseşti la el şi ceva de băut. Pe urmă, vedem...

- Că bine zici. Mă duc la nea Topan. Îi şi mai cald în cuşca lui decât aici, în cuşca asta mare.

Râde şi pleacă, reuşind cu greu să ocolească scaunele, instrumentele. Mă ridic şi eu, arătând preocupat, prins încă de paginile beethoveniene, mă întorc spre sala cufundată în semiîntuneric şi îi zăresc, din întâmplare, silueta... S-a ridicat şi el, e pe culoar, vine încet spre mine. Nu are mutră fioroasă, l-a îmblânzit muzica. Aşa este el, un sentimental cu izbucniri abrupte, necontrolate, atunci când vrea să facă dreptate! Mă rog, ceea ce crede el că înseamnă dreptate. Desfac brațele într-un gest larg.

- Uite-l şi pe Quantz al nostru! Azi ai venit mai repede ca de obicei.

Arată calm, binevoitor, îmi zâmbeşte chiar cu duioşie. Ce ascunde? Ce pregăteşte? Nu are el motive să fie calm şi binevoitor. Cobor treptele, chipurile, în întâmpinarea lui. Ne întâlnim cam pe la mijlocul culoarului dintre scaune. Arată ca trezit dintr-un vis. Te pomeneşti că a tras un pui de somn, bietul de el! Mă ia de braț. Gest de tandrețe. E suspect. Ascunde ceva.

- N-ar fi rău dacă... aş fi Quantz. Unul dintre cei mai mari flautişti ai lumii. Răsplătit regeşte de Frederic cel Mare. Avea până şi propriul său palat, nu?

- Asta-ți lipseşte. Palatul şi... un Frederic?!

- Poate... Quantz cerea ca un instrumentist să fie un muzician complex care cunoaşte orchestra, acompaniamentul, vocea umană... M-am străduit şi eu să cunosc câte ceva din toate acestea... Cam asta mă leagă de Quantz... Să nu mă limitez...

Unde bate Timotei? încearcă o subtilă şi parşivă ironie la adresa mea? Şi-o maschează bine, nu-i vorbă. Arată, în continuare, ca un vițel bleg. Şi miroase a ceapă! Sinistru. Dar din partea lui mă aştept la o bruscă schimbare totală.

Nu mă duci, solistuțule, pe mine. Te duc eu. Revolta lui a fost întotdeauna o revoltă a timizilor. Agresivitate, limbaj nestăpânit, duritate. O aparentă duritate. Apă de ploaie.

- Cam complicate probleme îți pui la această oră, Timi dragă. Oboseşti inutil. Nu-ți folosesc la nimic asemenea gânduri. Tu doar nu eşti un solist oarecare...

Îi place să fie lăudat. Nu reacționează. Joacă tare. Parcă nici nu m-a auzit.

- Ştii, Carol... În timp ce ascultam, mi-am amintit de anii noştri de studenție... De câteva întâmplări...

- Ehei, alte vremuri. Eram tineri, veseli, zburdam... Asta era. Privirea lui duioasă... Şi-a amintit. Ce tâmpenie şi cu amintirile astea. Sunt învăluite întotdeauna într-o pojghiță de sentimentalism dulceag, ieftin, de prost gust.

- N-au fost chiar atât de veseli anii aceia... Chiar fără probleme. Dacă-ți mai aminteşti... Tu ne-ai părăsit destul de repede...

- Haide, să ieşim în hol. Fumez şi eu. Tu tot nefumător ai rămas, aşa-i?

Ieşim în hol, de braț, ca nişte prieteni buni. Îmi aprind țigara şi aştept. Unde vrea să ajungă? Tot nu cred eu că şi-a amintit doar aşa, de dragul amintirilor. În loc să discutăm despre concertul său, despre apariția sa în program - apariție ce trebuie evitată - el îmi vine cu întâmplări din studenție?! Prea de tot.

- Carol... Am vrut de multe ori să te întreb ceva. Am ezitat mereu şi, în cele din urmă, mi-am spus că nu are rost. Acum... ascultând simfonia lui Beethoven...

Nu are nici o legătură simfonia cu ceea ce vrea să-mi spună. Nu mă duce el pe mine. Joacă teatru. Ştim şi noi să jucăm, nici o problemă, îl aud continuând cu aceleaşi poticneli în glas:

- Pentru această opțiune... te felicit din toată inima. Dovedeşti curaj... unul pe care... scuză-mă... nu ți l-am bănuit.

Ce tot îndrugă acolo? Mă ia pe ocolite, umblă cu periuța. Nu-mi cred urechilor, înseamnă că urmează *ceva...* o directă de dreapta... Slăbănogul!

- Lasă asta, Timi. Suntem singuri, nu ne lăudăm acum unul pe altul. Spune cam tot ce ai ezitat tu să mă întrebi de-a lungul anilor?

- Doream să te întreb... dacă atunci... tu ai fost cel care... ne-ai divulgat... cu pianina?

- Care pianină?

Îl privesc mirat. Despre ce naiba vorbeşte?

- Nu-ți aminteşti?

Timi sincer nu crede. La fel de sincer eu scutur din cap.

- Când te-ai tăiat la mâna dreaptă... încercând să desfunzi o sticlă cu vin... la mine acasă...

- De sticlă îmi amintesc, cum să nu. Atunci n-am mai putut participa la concurs. Mi-am ratat cariera pianistică. Rana a avut repercusiuni. Nu mai eram stăpân pe mine, ca înainte...

- Ai făcut altă carieră.

- Şi ce era cu pianina? Tot nu înțeleg.

- Chiar ai uitat? Luasem cu împrumut, vorba vine, o pianină de la conservator. O cărasem la mine, pentru chef, şi-am adus-o înapoi spre ziuă, de bună înțelegere cu portarul.

- O, da, acum îmi amintesc. Şi?

- Şi a aflat conducerea...

- După câte îmi amintesc... nu a fost nimeni pedepsit pentru chestia asta.

- Nu. Doar portarul a fost dat afară.

- În tot cazul... eu...

- Te rog să mă scuzi.

Am tăcut amândoi, preț de câteva fumuri de țigară. După cum mi-am imaginat, începe să atace. Întâi mârâie, apoi latră, ca la urmă să muşte. Auzi, ce întrebări îl macină pe el tocmai acum! E o mică farsă, o mică divagație...

- Eşti cam aspru cu băieții...

Vrea să-mi țină şi morală?! Continuă să ocolească subiectul principal. Pauza nu durează mult, iar eu n-am s-o lungesc de dragul tău.

- Trebuie! La o asemenea lucrare nu sunt admise greşelile.

- Ai dreptate. Lasă-i însă şi pe ei să gândească. Interpretarea standardizată e... o simplă interpretare mecanică. E bine să medităm asupra fiecărui portativ, să înțelegem inevitabilitatea intenției componistice. Procedând astfel, interpretarea poate depăşi orizontul notelor, orchestra reconstruind piesa respectivă în loc de a o executa.

- Avem noi timp... de meditații?! Nu avem, dragul meu. Ceea ce mi-ai înşirat merge, eventual, la un solist... Mie să-mi execute corect, disciplinat, să respecte indicațiile partiturii. Vorbele tale se aseamănă cu un text... à la lanira.

- Mi-am amintit de el, e adevărat. De primul an... de lipsa lui... de încercarea aceea...

- O farsă a fost, ascultă-mă pe mine. Rămân la ceea ce am afirmat atunci, chiar dacă tu m-ai pălmuit...

- Eram impulsiv...

- Nu te scuza. Repet. Consider că a fost o farsă, o găselniță. Altfel nu-şi putea motiva orele şi ar fi fost exmatriculat, în primul an! Aşa, lucrurile s-au rezolvat de minune. Nu-l vezi acum cât e de aşezat, de la locul lui, cu familie...! Nimic din aşa zisul curaj, din concepțiile sale... din nebunia de atunci.

- Nu cred că a fost o farsă, Carol.

Ce dracu urmăreşte cu atâtea ocolişuri, cu amintirile astea rostite pe un ton melodramatic?! încearcă să mă impresioneze, să mă înduioşeze, sperând că voi izbucni în plâns?! Mă înduioşează, apoi mă roagă... Nu-i stă în fire! Ceva e necurat la mijloc, îmi pierd răbdarea. Îl părăsesc lăsându-l cu amintirile... Pauza s-a terminat. După repetiții va fi prea târziu. Amânăm pe altă dată descifrarea concertului său... Dacă i-a şoptit careva? Ambrozie... Nu cred. Ar fi reacționat imediat. E un impulsiv. Totuşi, Pricop... singurul care ar fi în stare. Prin inconştiența lui caracteristică. Neschimbată...

- Îți aminteşti de ce ne-a spus dirijorul acela, la Viena? Cel cu partiturile?

Pur şi simplu mă calcă pe nervi cu amintirile sale. Îi suflu fumul de țigară în nas.

- Timi, dragă, eu n-am timp acum de amintiri, tu nu pricepi? Am creierii ocupați de altceva... Nu ştiu ce-i cu tine...

- Scuză-mă, încă o dată. Ai şi tu dreptate. Eu m-am scăldat puțin în valurile unor amintiri. Fără voie, m-au cuprins... Apropo de orchestră. În orice orchestră, calitatea interpretării suferă atunci când există condiții care displac instrumentiştilor. Ne-a spus asta...

- De condiții vorbeşti?!'

- Nu m-ai înțeles. Ai uitat. Zicea...

- Iartă-mă, Timi dragă, dar țigara s-a terminat, pauza s-a terminat şi ea, discutăm altă dată, de-om avea ceva de discutat! încep repetiția.

- E bun corul?

Târziu, scumpule. Acum urc pe scenă şi tu rămâi în sală. Îți mai aminteşti de una, de alta. Tot nu ai ce face. Repetiția se va lungi peste aşteptările tale.

- Bun... Din vechii corişti. Crezi că riscam o interpretare cu nişte amatori? Dar nu-i chem încă în scenă. M-am răzgândit. Reluăm primele părți. Pe fragmente.

- Se va lungi repetiția...

- Adevărat grăit-ai! Se va lungi.

Îl părăsesc în grabă. E în stare să deschidă discuția în momentul acesta, îl părăsesc aproape în fugă. S-a scurs pauza reglementară. Iată, cât sunt de disciplinați instrumentiştii mei! Toți se găsesc deja la locurile lor. Mă aşteaptă cuminți. Ştiu de frică. Aşa e bine.

S-a desprins de lingă mine în grabă. Trecuse pauza, e adevărat. A existat puțină încordare în discuția noastră. De ce? Ar fi motive. El este în plină repetiție, în plină tensiune, iar eu înşir amintiri... Mai bine discutam deschis despre mine, despre punctul meu din program. Să aflu din gura lui ceea ce presupun... ceea ce am început să presupun după ce am aflat de simfonia a noua... Atât de greu de crezut încât... poate fi posibil.

Mă aşez exact pe acelaşi scaun, în ultimul rând. Încă mai păstrează căldura trupului.

„Veți mai auzi de mine, băieți!" Cam asta spusese Carol înainte de a ne părăsi. Venise la conservator cu trăsura. Aproape o sfidare! Şi noi urcam uneori în birjă. Era o plăcere pe care ne-o puteam permite. În numeroase cazuri, birjarii ne scuteau de plată participând la veselia noastră tinerească, exuberantă. Dar Carol o făcuse atunci intenționat, ostentativ. După accidentul suferit la mâna dreaptă, acuza deseori dureri insuportabile. Un timp. La examenele de instrument primea note acceptabile. Interpreta corect, fără strălucire. Nu se compara cu Ana.

Carol găsea mereu prilejuri să arunce vina asupra noastră, cei care în mod intenționat îi provocasem accidentul. Nu-l lua nimeni în serios. S-a dus forma mea inițială, zicea, nu-mi mai pot reveni, chiar dacă scap de dureri. în cele din urmă a renunțat la instrument. Va pleca la Viena şi va urma acolo conservatorul, secția dirijat. Avea toate posibilitățile. I-am urat toți succes, nu cred să-l fi invidiat careva. Nu aveam nici unul ambiții de dirijor. Doar Ianira a surâs aflând de intențiile lui Carol Vătan. Palmele mele păreau uitate. După scurta noastră discuție din hol, înțeleg că nu au fost uitate...

„Veți mai auzi de mine, băieți! Mă voi întoarce dirijor şi unii dintre voi veți lucra sub bagheta mea! Cu siguranță, aşa se va întâmpla. Asta, în cazul în care mă voi întoarce aici, în acest oraş..."

Eram convins că tot aici se va întoarce, în acest oraş. Oare la orele de armonie ale conservatorului vienez va chiuli în acelaşi stil ca şi aici, momind şi pe alții să-l urmeze? S-a întâmplat tocmai invers. A fost extrem de conştiincios, ascultător, de-a dreptul supus. Era lăudat pentru conştiinciozitate, pentru interesul manifestat, pentru eforturile depuse în a înțelege tot, a stăpâni cu pricepere această dificilă meserie de adevărat conducător de oşti unde singurul lucru care contează e disciplina, după cum singur mi-a mărturisit...

„Aici e nevoie să fac impresie bună. Pentru a mă întoarce cu o carte de vizită a-ntâia!"

În anul doi am rămas singur. Tata m-a părăsit pe neaşteptate.

„Iartă-mă că nu ți-am putut oferi mai mult. Mă duc, având încredere în tine."

Nu avea altă alternativă. E bine, frumos şi odihnitor să dispari cu speranța pe buze.

„Şi ai grijă, nu te ține prea mult de casă..."

Acest sfat nu l-am înțeles. Nici atunci, nici acum... Nu i-am prins sensul. Timp n-am avut de întrebări, de cerut explicații. Tot nu aş fi făcut-o, din pudoare... îl puteam dezamăgi cu lipsa mea de intuiție. Şapte cuvinte simple - *nu te ține prea mult de casă* - iar eu să nu le pot înțelege. Câteva rude îndepărtate de care nu auzisem până atunci (şi nici n-am mai auzit de ele) s-au prezentat la înmormântare. Fusesem uluit. Cine le-a chemat, cine le-a anunțat? Tata? Şi-a prevăzut accidentul cu precizie, fixând data exactă şi putând astfel să le scrie respectivelor rude invitându-le... la propria înmormântare? Ce idee grotească, absurdă... Or eu trăiam în asemenea hal cu capul în nori, împuiat de sunete, încât n-am observat că tata păstrează legătura cu aceste rude. Fuseseră, te pomeneşti, şi la noi în vizită, am stat de vorbă, le-am cântat şi m-au aplaudat...! Te pomeneşti că tocmai eu am fost cel care le-am anunțat!? Ce importanță mai aveau toate acestea când tata mă părăsise pe neaşteptate, cu speranța luminându-i ochii, exprimându-şi încrederea în mine şi sfătuindu-mă să nu mă țin prea mult de casă... M-au ajutat Pricop, Ani şi Ianira.

Erau de dus la bun sfârşit câteva acțiuni birocratice în care nu-şi găseau loc lacrimile, lamentațiile, regretele. Ani şi Ambrozie au dovedit mai mult spirit întreprinzător decât mine şi Ianira. Eu simțeam, în momentele acelea, o acută nevoie de a exersa. Nu de a cânta ceva anume ci pur şi simplu de a exersa game, arpegii, triluri, stacatto triolete, şaisprezecimi, note lungi, lungi... dozarea corectă a respirației, cât mai corecta dozare *a* respirației... Ianira nu m-a lăsat. M-a obligat să-i însoțim pe Ambrozie şi Ani. Vedem ce fac, cum se descurcă. Suntem şi noi de față, nişte prezențe fizice. Respirăm alături de ei. Învățăm să ne descurcăm în viață. Eu înşirasem cuvintele respective, ori el? Mai degrabă el.

Rudele fuseseră puternic impresionate. S-au străduit să arate cât de profundă le este durerea. Mi-au strâns mâna apăsat şi timid m-au întrebat cum mă voi descurca de-am nevoie de ceva? N-aveam nevoie de nimic. Astfel ei n-au insistat repede s-au volatilizat. Ei, dar am uitat de profesorul de armonie. S-a dovedit săritor, harnic, activ, dornic să ajute nişte tineri fără experiență, în acțiunile birocratice întreprinse de Ambrozie şi Ani, el adusese un aport substanțial. Sfaturi, recomandări, unde trebuie bătut la uşă, cum, cât... Zilele acelea fuseseră pentru mine pline de ceață, una tulbure, apăsătoare, năucitoare.

Când m-am dezmeticit, profesorul de armonie m-a sfătuit să renunț la casă, prea mare pentru mine, o singură persoană neajutorată. Pot primi bani buni pe ea, găsesc ceva mai mic... Nu te ține prea mult de casă... Cuvintele şoptite în ureche de tata... Le-am descoperit cifrul, mi-am zis atunci. Şi, descoperindu-le cifrul, am vândut casa profesorului de armonie. Asta a şi urmărit, ascultă-mă pe mine, ar fi concluzionat, sigur pe el, Carol. El se afla însă deja la Viena, învăța armonie cu Schubert, dirijat cu Mälzendorfer... nume celebre în viața muzicală europeană... După ce, din punct de vedere birocratic, totul fu rezolvat, Ambrozie a revenit la veselia sa inițială, la şotiile sale nevinovate. Ianira a continuat să frecventeze cafenelele însoțit de Ani iar eu, neavând nimic mai bun de făcut, am început să studiez frenetic, cu înverşunare, simțindu-mă (ori impunându-mi) tot mai bine în compania instrumentului strălucitor, transformându-l în confesor, în prieten, în aliat... Cu această înverşunare în mine am ajuns să fiu trimis la un concurs internațional care se desfăşura la Viena. Ideea m-a încântat, în special la gândul întâlnirii cu Carol Vătan. Nu-l mai văzusem de când îşi luase rămas bun de la noi, în felul său specific, sfidându-ne ironic din trăsură...

Pe Mariahilfer Str. calcă, obligatoriu, orice turist. Eu nu eram turist, dar n-am putut ocoli strada. Cum să ocolesc străzile dacă le îndrăgeam încă de pe atunci? Ocolul unei străzi îl faci, folosindu-te de alte... străzi. Logic, nu?

„Wien hat viele Gesichter. Dos gefällt mir!"

Fiecare oraş are mai multe fețe. Aici mi se spune direct. Nu mi se spune. Stă scris cu litere purpurii pe un afiş enorm, îmi displace chiar dacă celui care a conceput textul îi place la nebunie. Mi se atrage atenția de la primii paşi şi nu suport să mi se atragă atenția...

Cobor pe Mariahilfer Str. Toată lumea coboară. Frumos, elegant, ordonat. Descopăr noi şi noi afişe, fiecare străduindu-se să-mi atragă atenția pentru ceva anume şi gata cu supărarea pe *Wien hat viele Gesichter...* M-am obişnuit repede, e cam ca pe la noi, ceva mai colorat... mai multă fantezie... Dâre de parfum fin, discret, plutind prin aer. Degete gingaşe atingându-mi obrazul, nările. Fața feminină a oraşului... Câini docili, proaspăt îmbăiați, târându-se grațios printre pantofi lăcuiți. Ai mei sunt prăfuiți, murdari, nu e bine, nu e frumos. Aici vântul nu are şanse să înalțe trâmbe de praf, nici măcar un biet petic de hârtie. Politețe bine studiată, intrată în sânge.

Sânge vienez... Se vorbeşte concis, la obiect. Se răspunde amabil, în alese cuvinte. Zâmbet profesional, zâmbet de serviciu. Nu se surâde. Surâsul anunță un sirop de intimitate, afecțiune, un început, o promisiune. Nu se poate surâde aşa, oricărui necunoscut.

Heldenwein. Vinul eroilor. O fi un vin straşnic. Merită încercat. Mă dumiresc la timp că nu e vorba de nici un vin. E scris cu auriu, pe o tăbliță neagră, fixată la intrare: dr. Heldenwein. Cu totul altceva. N-am pentru ce intra.

Garduri vii, trasate cu rigla, compacte, imposibil de pătruns prin ele. Multă linişte în spatele lor.

Am senzația că întreg oraşul e aşezat pe un butoi cu pulbere. În fiecare clipă, în fiecare colț, te aştepți la o explozie. O explozie care nu va dărâma nimic. Va face să curgă şuvoaie de... muzică. Viena e aşezată pe-un butoi umflat de note muzicale. E de ajuns un simplu semn şi ele vor țâşni, împânzind oraşul. Am coborât din tren cu o idee preconceptă şi nu scap de ea...

Un oraş care te atrage şi te respinge în acelaşi timp.

Carol Vătan mă ține strâns de braț. Dacă vreun trecător ne-ar acorda puțină atenție, ar putea crede că e vorba de doi buni şi vechi prieteni.

„Cum ai aranjat să te trimită la concurs? N-aş fi crezut..."

Îi fac jocul, strângându-l amical de mână, cea care-mi ține brațul.

„Cam cum ai procedat şi tu..."

„Ha, ha. Nu-i chiar acelaşi lucru, băiatu'. În cazul tău, ai toate şansele să te faci de râs. Aici, nu ține..."

„Mai chiuleşti de la armonie?"

„Doamne fereşte! Doar nu-s prost. Sunt cel mai ascultător şi mai docil student. Ştiu eu ce fac. E nevoie de impresie bună. E obligatoriu, în felul ăsta mă întorc acasă cu o carte de vizită a-ntâia. Urc la pupitrul orchestrei şi... veți asculta de bagheta mea!"

„Aşa cum se ascultă de bagheta unui dirijor..."

„Nu chiar..."

Micuța japoneză mi-a zâmbit şi ne face semn să ocupăm un loc la masă. Eu am fost de vină, o provocasem prin insistența cu care i-am urmărit silueta perfectă întrezărită prin halatul transparent. A câştigat doi clienți, pentru cafeneaua plasată exact în mijlocul străzii, una pe care circulă numai pietonii. Mese orbitor de albe ca şi boneta de pe capul micuței japoneze. Ceşti mici, străvezii, de porțelan, pe farfurioare albe, fragile, de care ți-e frică să te atingi.

Cafeneaua, o grădină în miniatură. Ghivece de flori în culori nebănuite. Câte un şervețel sub ceaşcă, unul cu marginile migălos brodate. L-aş lua cu mine, ca amintire, dacă zâmbetul micuței japoneze nu m-ar urmări... Nota de plată făcută pe o bucată de hârtie velină, de cea mai bună calitate. Are forma unei pagini dintr-un volum de poezie, ediție lux.

Willkommen în Wien. Să petrecem o noapte împreună la Viena, în ritm de vals... Ea petrece multe nopți la Viena, cunoaşte bine ritmurile valsurilor şi... nu-mi surâde. Zâmbeşte bucuroasă de noi clienți.

Bărbatul care s-a aşezat la masa noastră purta cu el un braț de partituri. Coincidență. Simplă coincidență. Venise din Germania până aici pentru că se copiau mai ieftin partituri. Nu-mi venea să cred. M-am abținut să-i împărtăşesc îndoielile mele. Era şef de orchestră. Aflând că suntem studenți, viitori muzicieni, iar unul dintre noi chiar viitor dirijor, s-a adresat lui Carol hotărât să-i ofere câteva sfaturi, pe gratis, câte ceva din experiența sa. Lui Carol prea puțin îi păsa de sfaturile sale, de vasta lui experiență. I-a vorbit de legătura dintre echilibrul dinamic al orchestrei şi calitatea aportului adus de fiecare instrumentist. „În orice orchestră, calitatea interpretării suferă atunci când există condiții care displac instrumentiştilor. Adesea, cei care stau în rândurile din spate au sentimentul că aportul lor este de mică importanță. Un echilibru dinamic adecvat face ca apariția unor asemenea atitudini negative să fie mai puțin probabilă."

„Aveți dreptate! exclamă Carol Vătan. Am observat şi eu. Mi-am dat seama de importanța unei asemenea legături, de importanța echilibrului. Am discutat şi cu profesorul Mälendorfer..."

„Mälendorfer?! E un profesor renumit. Aveți noroc cu un asemenea profesor."

„Am, zise Carol, apoi arătă spre mine. El este în trecere pe aici. Ia parte la un concurs..."

„Ce concurs?"

„Un concurs al flautiştilor."

„E o coincidență rarisimă, spuse dirijorul neamț cu entuziasm ponderat. Particip şi eu la concurs. Nu ca interpret, evident. În juriu..."

Nu facem cunoştință, nu ne dăm mâna. El devine mai sobru, mai rigid. Mă întreabă, totuşi, de unde sunt, ce-am cântat până acum, ce mi-am ales pentru concurs. Nu comentează răspunsurile mele, afirmă doar:

„Va fi greu pentru cel care participă prima oară la un asemenea concurs. Succesul tău din țară nu înseamnă aici o carte de vizită... Dar surprize pot fi întotdeauna."

„Se concurează cu... cărți de vizită?"

„Nu. Îşi au însă şi ele importanța lor"

A băut repede restul de cafea, am mai schimbat câteva replici convenționale şi s-a ridicat cu scuzele de rigoare. Arăta jenat că printr-o întâmplare a fost obligat să cunoască pe unul dintre concurenți înaintea începerii concursului. Vătan a interpretat altcumva scena:

„Ai un punct câştigat, ascultă-mă pe mine! Fără să vrea, va ține cont de această întâlnire. În timp ce vei cânta, îşi va aminti de ea..."

„N-a fost nimic deosebit, Carol. Nici măcar... nu i-am oferit o cafea!"

Mi s-a repartizat sala; ore fixe de studiu (nu le puteai scurta ori lungi nici măcar cu un minut), orele pentru masă, întâlnirea cu corepetitorul care avea pentru mine exact 45 de minute la dispoziție, ore de somn planificat ştiințific, ecusoane, au urmat alcătuirea grupelor, faza eliminatorie, juriul care nu aplaudă, publicul care nu are voie să se entuziasmeze pentru a nu influența vreun membru al juriului mai slab de inimă; faza următoare, cu mai puțini concurenți, ultima confruntare, anunțarea premiilor, o strângere de mână, un zâmbet încurajator profesionist, concertul laureaților în care publicul are dreptul să fie entuziasmat şi-o face când crede el de cuviință. Toate concursurile la care am mai participat după aceea nu s-au deosebit între ele. Parcă se repeta mereu acelaşi concurs, în alte oraşe, cu noi participanți dar şi cu câțiva din cei vechi. Nu-mi amintesc decât vag ce material prezentam de fiecare dată... îmi făceam o carte de vizită...

„Ți-am spus eu că vei avea noroc. Ăsta a fost norocul tău, întâlnirea de la cafenea."

Cu banii câştigați m-am hotărât să vizitez, câteva zile, Parisul.

„Eşti un prost, îi arunci în vânt, în loc să-i păstrezi!"

În tren mi-au revenit în minte vorbele tatălui. Să nu te ţii prea mult de casă. Poate la asta s-a referit. La călătorii. El a călătorit enorm, a străbătut întreg globul cu imaginaţia. A călătorit în timp printre oameni şi locuri dispărute. După câte o asemenea călătorie, era fericit.

Pe la unu noaptea trec graniţa. Nu pot dormi. Sunt în compartiment cu o tânără care a urcat la Stuttgart. S-a ghemuit într-un colţ, adormind imediat. Se deschide uşa. O mutră veselă, mustăţi, buze ţuguiate. Fluieră ceva în surdină, vameşul. Mă caut după acte. Îmi face semn să renunţ, n-am mutră de borfaş şi să termin cu foiala, s-ar putea trezi domnişoara, închide uşa, continuând să fredoneze în surdină, îmi vine şi mie să fredonez în surdină. Somnul fetei mă opreşte.

Gara de Est, de un cenuşiu somnolent. Emoţia cu care am coborât din tren s-a estompat datorită culorii şterse, anoste, ce-mi ieşise în întâmpinare. Ziua abia dădea primele semne de apariţie. Ies în grabă din marea carapace construită din metal şi sticlă, având impresia că numai eu sunt grăbit.

Două coşuri de gunoi răsturnate. Conţinutul, purtat de un fir de apă ce curge lipit de trotuar. Nu reuşeşte să care, tot. Rămân pe parcurs cutii goale, coji, hârtii mototolite...

Un bărbat cântă încetişor la acordeon pentru noaptea care s-a stins, pentru ziua care începe...

Bântui străzile la întâmplare, renunţând la grabă. Simt cum oraşul începe să se trezească şi, odată cu el, mă înviorez, renasc, cresc... Se desfac tarabe, alungind cenuşiul somnolent, dezarmant. Răsar pe trotuare flori de o prospeţime aproape indecentă, împroşcând în jur toate culorile şi toate nuanţele. Vânzătoarea, cu ele în braţe, aranjându-le în vaze mari, improvizate din tablă, pe jumătate pline cu apă ca să le păstreze cât mai mult indecenta prospeţime...

Se trezeşte oraşul, deschide ochii. Murmurul care creşte. Oraşul se dezveleşte cu generozitate, lipsit de prefăcută pudoare. Iese la lumină şi oferă lumină. Lângă prospeţimea florilor, doi şerpi sub sticlă. Dacă nu doreşti o floare, poţi cumpăra o broască ţestoasă. Dacă nu cumperi nimic, stai şi priveşti bucurându-te, minunându-te... Petreci clipe plăcute...

Miros puternic de brânzeturi. Nimeresc într-un ţinut alb, excitant. Mirosuri care îţi excită simţurile. Am o înfăţişare năucă, tâmpă, înconjurat *de* calupuri albe, alburii, gălbui, unele cuprinse de mucegai, întărite ori semi-fluide, nu-mi dau prea bine seama. Mi se întinde pe-un vârf de cuţit o bucăţică, înghit automat. Minunat, exclam pe româneşte. Sunt înţeles. Mai primesc o bucăţică, alt gust, alt minunat. Cineva izbucneşte într-un vesel râs. îmi trece năuceala, dansez printre bucăţi de un alb mirositor, îmbietor... Mai primesc, nu refuz... E amuzamentul lor. Doi

văzători albi şi veseli. Le mulţumesc, îmi mulţumesc şi ei, le voi aduce noroc pentru ziua care s-a instalat acum cu primele sale ore.

Oraşul se trezeşte. Zgomot discret care creşte odată cu mine.

„Au chien qui fume", „Au vert Bocage", „La Boule d'or"... Să beau o cafea, pe terasă... Pe trotuar, mai exact. Cum s-ar simți Ianira aici? m-am întrebat, pentru o clipă...

Apoi am întrebat un măcelar unde găsesc un hotel mai ieftin. Zgomotele oraşului se dezlănțuiseră. Măcelarul aproape că mă luă în brațe, ca şi cum ar fi întâlnit un vechi prieten. Desfăcu repede o hartă a zonei, a cartierului în care nimerisem întâmplător. Cu multă meticulozitate îmi arătă cum ajung la Hotel Cujas. Nu era departe. Putea fi oricât de departe, nu-mi păsa. După câteva ore doar, mă simțeam ca şi cum aici aş fi trăit dintotdeauna. Acum mă întorsesem dintr-o mică excursie făcută pe alte meridiane... E foarte aproape Sorbona, îi vei auzi clopotele, îmi spune măcelarul urându-mi şedere plăcută în oraşul nostru. Al lor şi al meu, aşa am înțeles...

La Hotel Cujas, o cameră cu un pat şi un dulap cam strâmb a cărui uşă o deschid icnind. Sub un picior mai scurt al patului, câteva cărți ce restabilesc echilibrul.

Cărțile restabilind echilibrul. E curat, foarte curat totul. În cameră. O fereastră ce dă într-o curte interioară. Clopotele Sorbonei foarte aproape, după cum exact m-a informat măcelarul. Mi-am despachetat puținele lucruri cărate cu mine. Diploma primită la concurs am fixat-o pe uşa dulapului. Ce m-a determinat atunci să iau cu mine flautul, cutia cu flaut şi să-mi continui astfel peregrinările prin oraş? Mi-a fost frică să nu-mi dispară din cameră? Nu cred. Presimțeam întâlnirea cu Philippe Pouchain... Ori a fost o pură întâmplare. L-am luat fără să-mi dau seama.

Cobor pe bulevardul Saint Michel. Toată lumea coboară... Descifrez o poezie scrisă cu creta pe trotuar. E vorba despre vânt, flori, paiațe (?) şi nelinişte. Neliniştea iubirii. Poetul dovedeşte o bună doză de autoironie, de persiflare a propriei sale persoane. Se dezvăluie public, îşi dă şi adresa şi se semnează: Marsilio! Un pseudonim, desigur, nici adresa nu poate fi reală... Paşii trecătorilor călcând peste cuvintele scrise cu cretă. Tălpile trecătorilor purtând cuvintele poetului prin tot oraşul...

N-am cumpărat harta oraşului, nici vreun ghid. Mă lipsesc de ele. Dacă doresc să aflu ceva neapărat, întreb vânzătorii, ori descopăr singur...

Sandviciuri de o jumătate de metru, sunt atât de apetisante la vedere, încât nu mă pot abține. Cer unul. Se face pe loc. Tăiatul franzelei, umplerea ei cu şuncă, ouă, salată verde, maioneză, brânză... Puteam alege altă combinație. Am ales la întâmplare, înțelegând că mi-este foame. Vânzătorul m-a dibuit că-s străin, chiar dacă eu mă simțeam ca

întors în nişte locuri extrem de familiare pe care doar le redescopeream. Fără să-l întreb, mi-a spus să urc puțin pe bulevard iar pe partea dreaptă voi da de o grădină unde mă pot odihni şi-mi pot mânca sandviciul în tihnă. Dar nu cumva să arunc hârtia în care mi-l împachetase, pe jos, sub bancă... Nu e voie acolo. Sunt coşuri destule... Urc pe bulevard, în timp ce toată lumea coboară... Jardin de Luxembourg, cum de uitasem de ea?! Multă linişte, în comparație cu forfoteala de afară. Aici, odată intrat, renunți la grabă. Eu de mult am renunțat la ea.

Un bărbat în sacou elegant, cămaşă şi cravată elegante, pantofi asortați, păr cărunt pe după urechi, alege ziare şi reviste de prin coşurile pentru gunoi. Le cercetează data, reține câteva, apoi se aşează pe o bancă şi citeşte. Bănci numeroase de culoare verzuie ori bordo. După cum mi-a indicat vânzătorul, m-am aşezat pe una dintre ele şi am început să mănânc în tihnă...

Un bătrân, târându-şi picioarele prin pietrişul fin, îmbrăcat cu un palton gros, rupt pe alocuri, sub care se zăresc alte rânduri de haine groase, la fel de vechi. Se aşează alături. Are în mână un pahar cu vin roşu. Ignoră cu desăvârşire totul din jurul său. E învăluit într-o tăcere disprețuitoare, înghițituri mici din paharul cu vin roşu.

Pe Rue Soufflot mai mulți trecători s-au oprit pentru a urmări un mim. Mă opresc şi eu, fără să-mi ascund curiozitatea. E mic de statură, bine proporționat, cu o barbă încâlcită încadrându-i chipul alb, machiat. Două lacrimi sub ochi, câte un triunghi în locul sprâncenelor. Evoluează cu precizie, cu talent. Trecătorii râd, unii chiar bat de câteva ori din palme. Se aruncă monezi într-o cutie. Unii pleacă după câteva minute. Eu rămân până la sfârşitul spectacolului. Când mimul a încheiat iar spectatorii s-au transformat din nou în trecători, m-am apropiat de el, nu fără emoție, începuse să se demachieze. Stratul alb de pe față îi mânjise pe alocuri barba încâlcită. I-am întins mâna, felicitându-l. Îl surprinse gestul.

„Nu eşti de pe aici, constată el cu jovialitate. Spectatorii mei nu mă prea felicită aşa cum o faci tu acum, chiar dacă-i amuz şi-mi lasă, pentru asta, monezi în cutie. După cum ai văzut, sunt mim. Eu mimez realitatea pentru a-mi bate joc de ea. Imit pentru a râde de ceea ce imit. Pe la voi sunt mimi?"

Ridic din umeri, nu ştiu ce să răspund acestui om care-şi descoperă chipul treptat, eliberându-l de stratul alb, uleios, încurcătura mea îl amuză. Mă priveşte deschis, cu prietenie. Lipsit de masca albă, are o expresie de copil năzdrăvan, nepăsător şi mereu bine dispus, cu toată barba sa încâlcită.

„Mă numesc Philippe Pouchain. Actor de stradă. La noi, majoritatea sunt actori de stradă. Eşti apreciat, dacă îți faci meseria cu pricepere, cu seriozitate. Tu cu ce te ocupi?"

„Sunt flautist, răspund imediat. Student. Am fost la un concurs, la Viena... Cu banii câştigați, am venit aici, să stau câteva zile..."

Philippe mă priveşte cu nedisimulată admirație.

„În cazul acesta, am în față un adevărat maestru. Cine poate urma asemenea studii... Ai cumva instrumentul la tine? în cutia aceea, nu?"

„Din întâmplare..."

„Cântă-mi ceva."

„Aici...?" întreb speriat.

Philippe izbucneşte în râs, descoperindu-mi spaima.

..Aici, bineînțeles. Trebuie să-ți mărturisesc sincer... Eu nu am multă încredere în cei ce fac atâta şcoală..."

Mă incită, Philippe, mă provoacă şi primesc provocarea. Scot flautul. Repertoriul prezentat la concurs îl aveam încă proaspăt în memorie, tehnic nu puteam greşi. La primele măsuri, am fost derutat. Aveam impresia că nu mă aud pe străduța aceea, sub cerul liber. Treptat am scăpat de această senzație. M-am sustras zgomotelor înconjurătoare, cufundându-mă în lumea mea, a înlănțuirilor muzicale... Când am încheiat, m-am trezit într-un ropot de aplauze. Trecători transformați în spectatori... Mulți, mult mai numeroşi decât fuseseră înainte. Cutia lui Philippe se umplu cu monede zornăitoare. Eu mă înroşisem ca un rac fiert...

„După cum vezi, ai fost apreciat, rosti Philippe în timp ce răsturna monezile într-un săculeț. Eşti talentat, vei ajunge sus. Aici ai putea câştiga nişte bani. Un timp. Ar fi o noutate. Eşti talentat, ascultă-mă. Să ai grijă de talentul tău. Câte zile vrei să rămâi?"

„Nu ştiu..." îngaim.

„Nu mai fi atât de încurcat, ca o fată... N-ai auzit aplauzele? Ai strâns mai mulți spectatori decât am strâns eu în zilele mele bune. S-a strigat şi bravo, dacă ai auzit. Desigur, nu ai auzit... La concursul acela de la Viena, a strigat careva bravo în sală?"

Philippe mă luă de braț (mirosea a demachiant, a proaspăt), hotărând că vom umbla împreună în zilele mele pariziene. Cu el voi descoperi adevăratul oraş, îi voi pipăi pulsul adevărat.

Cât am rămas la Paris nu m-am despărțit de Philippe. Împărțeam şi camera cu el, la Hôtel Cujas. Am bătut toate străzile, am circulat prin toate venele oraşului. Ne opream în locuri alese de Philippe pentru câte un recital. Un mim acompaniat de un flaut. La sfârşit, cântam singur o piesă. Mimul mă asculta nemişcat. O mască albă cu două triunghiuri, două lacrimi... Eram, de fiecare dată, viu aplaudat.

Poposeam pe malurile Senei. Philippe desena uneori. Făcea schiţe, cu mâna stingă. Un vaporaş, o siluetă, un copac... Totul cu o uimitoare precizie. Nu mi-a povestit nimic despre el, despre viaţa sa particulară. El era *Mimul.* Nici pe mine nu m-a întrebat nimic în plus. Şi eu devenisem, pentru câteva zile, *Flautistul.* Atât. Ne purtam unul cu celălalt ca doi buni şi vechi prieteni crescuţi împreună din copilărie.

În ziua în care am plecat, mi-a oferit ca amintire un desen de-al său. Schiţase, cu mâna stângă, pentru mine, un călăreţ slab, cu faţă prelungă şi mustăţi, cu un coif de cavaler pe cap, în rest îmbrăcat sumar, ţinând în mână o suliţă într-o caraghioasă postură de luptă. Scutierul venea în urma mârţoagei şi tare mult semăna cu Philippe Pouchain. Desenul l-am pierdut. Este imposibil să-mi amintesc cum, unde, când...

- Unde şi când aţi mai auzit o asemenea interpretare dezastruoasă?! Nu vă puteţi concentra puţin?! E ultimul concert pe care-l mai daţi! După aia, închid şandramaua! Facem o pauză lungă... Să văd pe unde scoateţi cămaşa! Voi aveţi nevoie de mine, nu eu de voi!

Nu-şi mai poate stăpâni nervii Carol Vătan. Tensiunea repetiţiilor e mare, cu efecte vizibile şi asupra instrumentiştilor. Furat de amintiri răzleţe, n-am fost atent la interpretare. Dar Carol se adresează orchestrei aproximativ la fel de fiecare dată. Indicaţiile sale sunt mult mai sărace în comparaţie cu ameninţările... Tonul este azi mai dur, ironia batjocoritoare nu-şi alege cuvintele. Tensiunea îl marchează şi pe el vizibil, încerc să-l înţeleg. Răspunde direct de reuşită... Va răspunde pentru simfonie...

- Repetăm doar partea vocală. Voi rămâneţi cuminţi pe scaune. Aveţi prilejul să vă refaceţi forţele. Atenţie la dicţie. Clară fiecare silabă.

„Slavă ţie stea curată..."

Ciulesc urechile. Nedumerit, îmi dublez atenţia. Coriştii ţin partiturile în mână. Privirile se mută de la partitură la dirijor şi înapoi, într-o continuă mişcare, ca şi cum ar urmări o nevăzută minge aruncată dintr-o parte într-alta. Oare nu aud bine? Din cauza amintirilor, am început să am halucinaţii... auditive? Dicţia este clară, fiecare silabă cântată limpede, răspicat, se acordă mai puţină importanţă notelor, textul... Nu există nici un dubiu. Nu am halucinaţii de nici un fel. În afară de „slavă ţie stea curată...", cuvintele sunt altele decât cele din partitura beethoveniană. Prin urmare, între coperţile maronii ţinute de corişti în mână se află textul, noile cuvinte... Sunt ale lui Vătan! El le-a scris!! Cu cât corul înaintează, cu atât sensul noului text devine evident. Steaua a coborât din cer pe pământ, ocupând un loc concret, desemnând... „Slavă ţie stea curată!" Se repetă ca un laitmotiv măgulitor, linguşitor. Iată curajul lui Vătan, iată pentru ce era să-mi schimb cu totul părerea despre el... Aşa ceva nu mi-aş fi putut imagina niciodată... Şocul este puternic, îmi produce reacţii ne-controlate. Slavă ţie stea... încep să bat din palme, ropot nervos, isteric...

Ce naiba l-a apucat? îmi strică repetiția, nenorocitul. A înnebunit?! Lovesc cu bagheta în pupitru atât de tare încât se rupe în două. Cât de uşor se poate rupe o baghetă...! Coriştii se opresc din cântat, nedumeriți. Mă întorc, încercând să-mi stăpânesc nervii, şi-l zăresc pe Timotei hohotind. Bate din palme, apoi arată *cu* degetul spre mine, iarăşi bate din palme ca un apucat, încercând să spună ceva. Îl îneacă râsul. Categoric, a înnebunit! L-au dat gata amintirile... Trebuie să-l opresc la timp. E în stare să spună tâmpenii. Îl aud coriştii şi mă face de râs... Cobor în grabă. Ajung la el, îl apuc strâns de braț. Trupul, zgâlțâit de râsul nervos, isteric, începe să se liniştească. Acum sughițe puternic... Îi şuier printre buze, atât cât să audă doar el:

- Ce dracu ai, Timi?! Ce te-a apucat? Termină!

- Eşti... grozav... rosteşte printre sughițuri.

- Pentru atâta lucru îmi deranjezi repetiția?

- Nu ți-e ruşine?!

A schimbat tonul, şi-a înghițit sughițul. Stăm față în față ca doi boxeri înaintea meciului.

- Vorbeşte mai încet.

- Când am auzit acordurile simfoniei, m-am întrebat uimit cum de ai un asemenea curaj. Cât pe ce să-mi schimb vechea mea părere despre tine. Acum m-am edificat asupra curajului tău...

- Dacă ai chef să mă jigneşti, vorbeşte concret!

- Te pomeneşti că nici nu-ți dai seama la ce mă refer?! Se poate. În ignoranța ta... Cum de-ai putut schimba cuvintele...?

- O! Asta era?! Atâta agitație pentru un fleac. Tu eşti caraghios în cazul ăsta. Mult zgomot pentru nimic, îți este caracteristic... Doar nu-ți închipuiai că putea rămâne... în contextul actual... cu bombardierele deasupra noastră. Acum mă lămuresc despre ce curaj tot îndrugai tu acolo! N-ar fi fost vorba de curaj, ci de o adevărată tâmpenie de pe urma căreia am fi avut cu toții de suferit. Ți se pare o tragedie?! Păi, pe o muzică de geniu, se potriveşte orice text, nici nu contează...

- Nu-i o tragedie, adevărat. E o comedie sinistră, lamentabilă... care te priveşte, de fapt. De tine va râde publicul...

- Publicul?! Nici nu contează. Şi nu va râde, te asigur. Exagerezi, cum ți-e obiceiul.

- Repet. Te priveşte! Pe mine mă interesează concertul meu. Când îl repetăm?

Deci nu din cauza Odei m-a întrerupt solistul. A ajuns cu răbdarea la capăt. S-a tot frământat până a izbucnit. Impulsivul de el, nu s-a mai putut stăpâni, nu a mai putut aştepta sfârşitul repetițiilor.

- Ascultă, ne va lipsi timpul necesar. Ți-ai dat seama şi singur în ce stadiu ne aflăm cu simfonia...

- Când, Carol Vătan?!

Devine amenințător. S-a umflat ca un cocoş. Poate îmi arde şi două palme... Te liniştim noi, Timotei. Nu mai dai tu palme chiar aşa de uşor. Ridică tonul. Asta îmi displace. Aud ceilalți...

- Ai putea cânta altceva. Un clasic, de exemplu...

- Îmi voi cânta lucrarea. Ți-e teamă că invitatul de onoare şi suita sa mă vor lăuda mai mult pe mine decât pe tine?! Le voi câştiga favorurile şi simpatia în dauna ta? După oda pe care i-o înalți, ar trebui să nu-ți mai fie teamă... Aşa-zisa ta compoziție urmăreşte acelaşi scop. De ce n-ai introdus şi acolo câteva cuvinte, ca lucrurile să fie foarte clare? S-ar putea să nu priceapă... Deci?

- Eşti un prost, Timotei Alidor. Îți vreau binele... Repet cererea, dorința, sfatul... Cântă un concert cunoscut...

- Nu. Rămân la ce am hotărât. Măcar din punct de vedere cantitativ, concurența noastră va fi egală. Semnăm amândoi o lucrare, eu sunt solit, tu eşti dirijor... Amânările sunt excluse! Nu ajungi la nici un rezultat cu ele. Dacă, din întâmplare, deseară ar trebui să cântăm, te anunț că urc pe scenă fără nici o repetiție. Orchestra mă poate acompania...

I-a spus Ambrozie, prin urmare. Nu s-a putut abține, cu toate avertismentele mele. Vom vedea, Timotei. Ambiția ta e stupidă, prostească. Te va costa...

- Deci, sfaturile mele sunt inutile.

- Oferă-ți sfaturile altora.

- Te las, totuşi, să te mai gândeşti şi... mâine... îți promit... începem repetițiile cu lucrarea ta.

- Şi fără repetiții pot cânta, ține minte. Îți doresc succes în continuare. Să învețe coriştii pe de rost. Nu le stă bine cu textul în față. Fără el arată totul mai spontan. Cuvintele par izvorâte din inimă...

Crezi că-ți bați joc de mine, Timotei Alidor. E un naiv... Până mâine, ne mai gândim... Putem face şi o repetiție, îi închid gura. Mi-e frică mie de concurență?! Ce-i poate trece prin minte! Să împărțim succesul... De vom avea ce împărți...

Părăsesc sala tulburat. Făcusem o criză nervoasă. Una scurtă dar epuizantă. M-am dat în spectacol cu râsul meu isteric. Intervenția corului a fost ca un duş rece, unul de gheață, venit pe neaşteptate. La orice mă puteam

aştepta, dar la aşa ceva... Tocmai când încercam să văd, să înțeleg toată surda noastră încleştare din alt unghi, să găsesc alte explicații... Un naiv, are dreptate Carol. E greu, e imposibil ca un om să se schimbe atât de radical, pe cât mi-am putut eu imagina. De-a lungul anilor, la Vătan s-au accentuat fețele urâte ale caracterului său, au ieşit şi mai mult în evidență. Le ascunde din ce în ce mai rar. Impertinența sa necontrolată, jignirile directe, făcute cu bunăştiință abuzând de funcția ocupată... Aceeaşi mediocritate profesională poleită cu gesturi ieftine, cu vorbe mari şi găunoase în care lauda de sine ocupă un loc de frunte. Dar azi a demonstrat un lucru înfiorător. Că poate deveni periculos. E în stare să mutileze capodopere în interes meschin, personal... în acest caz, îl cred capabil să reducă o partitură, să sară pasaje, să renunțe la vreo parte pe care el o consideră neadecvată contextului... îl priveşte, îl priveşte doar pe el, ceilalți nu au nimic de zis, nimic de comentat? Dacă s-ar hotărî toți să nu mai cânte?! Ce-ar face Vătan, cum şi-ar mai etala calitățile de... conducător de oşti? Vom cânta şi fiecare va etala ce are mai bun. Modificarea lui Vătan poate avea două tăişuri. Depinde de firea, de temperamentul, de cultura celui invitat... O, nu! Exclus. Un asemenea gest îl va măguli, îi va gâdila orgoliul, îi va accentua sentimentul puterii.

„Slavă ție stea curată."

Nea Topan se cinsteşte cu Pătruc. Pe ei prea puțin îi interesează ce se petrece pe scenă.

- Ia spuneți-mi, voi cunoaşteți *Oda Bucuriei?* îi întreb şi amândoi mă privesc de parcă i-aş fi înjurat.

- Ce odă, zici? întrebă Pătruc.

- A bucuriei, zic.

- Că numai de bucurii avem parte în ultimul timp, n-am ce zice, concluzionează Pătruc. Dacă a întrebat cumva maistrul, poți să-i spui că habar n-am, nu mă interesează şi nici purici mulți nu mai fac eu aici, am chestii mult mai importante, afaceri cu scânduri de unde pică ceva, nu ca aici unde tot învârt pupitre şi aranjez partituri şi mai e şi frig în sala aia ne-ncălzită, de aia stau la nea Topan şi pe urmă plec, i-oi spune io lui maistru să mă lase în pace, basta, valea, la chestii pipăibile, nu cu muzica şi muzicuța de unde nu pică nimic, nici în stomac, nici în buzunar!

- Mai taci, mă, că ai o meliță ca o muiere, râde nea Topan.

- Dacă nu vorbesc, trebuie să beau.

Îl îndrăgesc pe Pătruc pentru felul direct în care discută cu Vătan, arătând că nu-i pasă de el nici cât negru sub unghii. Vătan nu i-a atras niciodată atenția, nu l-a amenințat...

- Ai repetat? întreabă nea Topan.

- Mâine. A spus Vătan...

- Pe moment eşti amânat, deci. Singura treabă clară. Mâine... mai vedem.

- Nu-ți face griji, nea Topan. Ți-am spus că voi cânta. Chiar de nu repetăm deloc. Maiorul şi suita vor avea ocazia să mă asculte...

- Trage şi tu o gură, propune Pătruc.

Trag o duşcă, nu-l refuz. Mă încălzeşte. Abia acum remarc frigul intrat în oase. Are dreptate Pătruc. E frig în sală.

- Ia spune-mi, de ce cânți tu la pian înainte de a cânta la flaut, atunci când ai concert? întreabă Pătruc, surprinzându-mă cu o asemenea întrebare.

Zâmbesc. E simpatic Pătruc, amabil, prefăcându-se că l-ar interesa această problemă.

- Îmi desfac mai bine degetele. Mi le încălzesc. Le pregătesc. Devin mai flexibile, primesc o mai mare mobilitate. Adică... se mişcă mai bine...

- Io cred că-ți place pianul, asta-i, trage Pătruc concluzia şi mai dă pe gât o duşcă. Mie îmi place băutura. După femei nu m-am dat în vânt niciodată, da' după băutură, da!

- Plec. Ne vedem mâine, zic.

- La repetiții, zice nea Topan.

- Io mai stau puțin, apoi, valea. Să adune maistrul partiturile, de-o avea chef, zice Pătruc.

* * *

Lângă zidul vechi al oraşului, mimul. Nu e nimeni oprit ca să-l vadă, nu e nici un spectator care să-l aplaude. După cum arată, nici nu doreşte spectatori. Sunt singurul care-l urmăresc. Ciudat, nu mă tentează să-l acompaniez, aşa cum o făcusem o dată cu Philippe. Îmi impune distanță.

Fața albă, încremenită într-o unică şi ireversibilă expresie. De indiferență, neutră. Nu râde, nu plânge, nu suferă, nu surâde, nu se strâmbă... Mâinile ieşind de sub mânecile largi, modelând aerul, conturând lucruri nevăzute. Nu seamănă cu Philippe. Arată lipsit de vlagă, de viață, executând mecanic, fără nici o participare. Comunicarea lipseşte. (Când lipsesc spectatorii lipseşte şi comunicarea.) Îl văd mişcându-se pe lângă zidul vechi al oraşului, pipăind un altul invizibil, aflat în paralel cu primul iar el este prins între ele. Nu e înspăimântat din această cauză, nici speriat, nici măcar trist. O uimire ponderată, calmă. O uimire obosită.

Miroase flori. Parfumul florilor îl lasă indiferent. Prinde un fluture, îl ține de aripi, întrerupându-i zborul. Îi dă drumul, nepăsător. Pipăie iarăşi zidul, urmărindu-i asperitățile. Nu doreşte să descopere vreo spărtură în zid pe unde să iasă, eliberându-se. Înalță priviri cerului, descoperind lumina. O lumină alburie, filtrată de ceață. Apucă o cupă, cu ambele mâini. Bea lumină. Nici o transformare pe chipul său. Nici o reacție.

* * *

Strada. Mă întreb de ce nu a urlat niciodată sirena în timpul repetițiilor de la filarmonică? Abia acum fac această constatare stranie. De parcă Vătan ar fi înțeles cu bombardierele, cu cei care le dirijează... Idee absurdă... stranie coincidență... Neliniştitoare... îmi simt gândurile obosite, bântuite de întrebări (cum bântui şi eu străzile). Numai eu sunt vinovat... Trebuie să renunț la ele. Măcar un timp. Aş putea ajunge la un punct critic unde luciditatea îşi pierde din strălucire. O anume detaşare este necesară. Ca să nu greşesc. Oricum greşim. Inevitabil. Important este ca aceste greşeli să nu aibă repercusiuni profunde asupra ta şi asupra celor din jur. Să nu lase urme de neşters. Greşelile, odată făcute, se întorc, în cele din urmă, împotriva ta, împotriva celui care le-a făcut... Eu sunt un interpret, un executant ceva mai bun decât alții, cu ceva mai multă fantezie şi mai mult talent. Pentru acest mic plus pe care-l am sunt mereu judecat. Deseori cu invidie. Sunt în firea omului asemenea reacții, îmi spuneam, de ce să le acuzăm? Le trecem cu vederea, încercând să ponderez din invidiile mele. Ceea ce nu pot înțelege este invidia agresivă, cea subterană, care sapă cu insistență şi perseverență galerii, mizând pe prăbuşirea celor invidiați, riscând chiar o prăbuşire comună. Dacă ne prăbuşim, să fim toți în aceeaşi groapă. Vătan nu ar avea nici un interes. Păşim pe drumuri separate... Nu ne deranjăm unul pe celălalt. Şi totuşi, sunt convins că sapă... o galerie... Acum, când confruntarea e cu adevărat puerilă, lipsită de miză adevărată. A câştigat nişte avantaje, nişte condiții în plus. Au şi ele importanța lor! Nu? Iarăşi întrebări, întrebări... Mi-e imposibil să le ocolesc. Ori ele mă atacă mereu, inevitabil. Nişte avantaje, nişte condiții în plus, n-ar fi de neglijat. Ca să te poți dezvolta în continuare. Dar dacă respectivele avantaje şi condiții le primeşti cu... anumite condiții astfel încât dezvoltarea să nu se mai facă firesc ci în mod dirijat, controlat, servind scopuri precise, interese clare...? Şi Quantz l-a servit pe Frederic cel Mare şi Timoteus pe Alexandru cel Mare... Nici Frederic şi nici Alexandru nu le-au spus cum şi ce să cânte... Dacă, totuşi, le-a spus? Au făcut-o cu atâta înțelepciune încât nu au distrus nimic din arta lor, n-au compromis-o... Frederic şi Alexandru au fost amândoi *cel Mare.*

Înscenarea lui Vătan cu *Oda Bucuriei* e de prost gust, e ordinară şi... riscantă totodată. Revin la această părere. Dar îl priveşte, pe mine nu mă interesează! Ar fi culmea să-mi fac griji pentru el! Pe mine mă interesează prezența mea în cadrul programului, cum şi ce cânt. Să fiu la înălțime. Iar de-l voi eclipsa pe Vătan, cu atât mai bine!

În piața de cherestea bântuie frigul. (Totul bântuie la această oră.) Sub o legătură de lemne aşezată pe umeri, îl descopăr pe vecinul meu de la demisol, măturătorul. Vine întru întâmpinarea mea, semn că mă zărise cu mult înainte. Fața îi radiază de o bucurie nestăpânită. Ne oprim unul în dreptul celuilalt, el lasă legătura jos, cu zgomot, cu năduf şi din străfundurile buzunarului (singurul ce mai există la pufoaica sa bătucită şi roasă de vremuri) scoate la iveală o curea lată, cu cataramă strălucitoare pe care mi-o arată, abordând un aer triumfător. Sunt nedumerit, nu înțeleg.

- Am reuşit, rosteşte el, cu glas tremurat.
- Ce anume? întreb curios.
- Îți place? mă întreabă la rândul său, vârându-mi cureaua sub nas.
- E frumoasă... ce să spun... e nouă...
- E nouă-nouță şi e din piele veritabilă! Toată viața mi-am dorit o curea adevărată, din piele adevărată, o curea lată cu cataramă strălucitoare. Am strâns bănuț lângă bănuț şi iat-o. Arunc sforile cu care-mi legam până azi pantalonii! Treci pe la noi când ajungi acasă. Am cumpărat şi nişte lemne. Va fi cald şi plăcut.

Şi-a potrivit iarăşi legătura pe umeri şi s-a depărtat de mine, păstrând expresia de bucurie împrăştiată pe față. Mă luase prin surprindere. Nedumerirea mea persista, o nedumerire amuzată, veselă. Vecinul fusese de un comic involuntar. Oare chiar nu a avut niciodată o curea adevărată, legându-şi pantalonii doar cu sfoară? Iar dacă nu a avut-o, are vreo importanță pentru el...? Era fericit iar eu ar trebui să mă bucur de fericirea sa, indiferent cât sunt de serioase ori nu motivele, poate a dat pe gât un păhărel... două... Cu frigul ăsta, nici nu-i de mirare. El se scoală de dimineață, cu noaptea în cap. Îi este din ce în ce mai greu, are către şaizeci de ani, chiar dacă nu-şi arată vârsta.

Era o curea lată, din piele adevărată, nou-nouță, cu o cataramă strălucitoare. Fericirea îl copleşise. O sinceră fericire. L-am invidiat o clipă pentru asta, de aceea am avut îndoieli... Fericirea lui va fi transmisă bătrânei şi vor petrece amândoi o seară plăcută, calmă, odihnitoare, mulțumiți de izbândă, una venită să le înseninеze zilele. Cât de puțin avem nevoie pentru mica noastră fericire! Cât de puțin au unii nevoie... Să te poți bucura de o vorbă bună, să te încânte un apus de soare, să renaşti odată cu venirea primăverii, să te îmbete mireasma florilor colorându-ți gândurile, potolindu-ți nervii... Poți pizmui această gândire simplă, directă, abruptă. Aceste minime pretenții...

- Ia-n te uită! Iarăşi dai de mine! Bag de seamă că te-ai hotărât să cumperi niscaiva lemne. Ți-o fi intrat frigu-n oase. N-ar fi de mirare.

Negriciosul e la post. Cu chiştocul de țigară în colțul gurii. Prin celălalt colț scuipă periodic la distanțe apreciabile. Piața de cherestea şi-a pierdut din vechiul statut...

- Nu cumpăr nici de data asta, încerc eu să-l dezamăgesc.

- Apăi, io nici nu mă mir, domnişor. Auzi?! Dacă toată ziua bați străzile, după câte îmi spun ochii, la ce ți-or trebui lemne?! Ori ai tu pe vreunul, din ăia de-ți vin acasă şi n-ai trebuință să-ți umfli spinarea. Nici o pagubă, io le vând, le termin repede şi fără tine. Da' de ce tot porți cosciugul ăla mititel cu tine?! Iar ai primit veşti de pe front?

Mă hotărăsc să-i satisfac curiozitatea. Desfac capacul şi-i vâr cutia sub nas.

- Nu-i chiar un coşciug, după cum vezi.

- Ia-n te uită! Ce-i asta!? Te pomeneşti c-o fi argint, după cum luceşte.

- Te pomeneşti...

- Parcă-i fluier.

- E un fel de fluier. Ai dreptate.

- Şi-i zici la el?

- Îi zic.

- Aduce ceva bani chestia asta?

- Mai aduce.

- Atunci e bine. Că nu trebuie să tremuri ca mine-n frig. Stai prin săli încălzite. Zi-mi şi mie ceva, poate m-oi încălzi.

Ca de fiecare dată, flautul nu se dezminte. Cu tot frigul de afară el este şi rămâne cald. Buzele pe care le lipesc sunt înghețate iar degetele amorțite, încerc o arie de Bach. După douăsprezece măsuri şi jumătate, sunt întrerupt.

- Dacă tot aşa continui, îngheț de-a binelea. Ceva mai săltăreț nu ştii?!

- Ştiu şi ceva mai săltăreț.

- Mă, fii atent. Mi-a venit o idee. Dacă mă asculți, ne burduşim de bani.

- Adică?

- Mergem cu ursu!...

- Care urs?

- Unul adevărat. Tu-i zici ceva săltăreț, io bat din tobă, el joacă şi ne umplem buzunarele. Asta ar fi ceva!

Vâr flautul la loc în cutia neagră, căptuşită cu burete. M-a dezarmat negriciosul, nu găsesc cuvinte să-i răspund. Raționamentul său e prea clar, precis, direct. Ce-i pot eu explica şi cât ar pricepe din vorbele mele? Îl bat prieteneşte pe umăr, ne-om mai vedea amice, tot îmi plac mie străzile iar tu nu renunți încă la lemne, afacerea ține, când n-o mai merge te apuci de alta, după cum s-o schimba vremea. Căci vremea este şi va fi mereu în schimbare... înspre mai bine ori înspre mai rău. Pe loc nu rămâne, nu stagnează decât foarte puțin. Acum e mai imprevizibilă ca oricând. Cad câteva bombe bine plasate, sărim toți în aer, nu mai cad odată, să scăpăm de tensiunea asta mocnită, surdă, apăsătoare? Eu o simt, o pipăi, îi descopăr contururile. Poate cu alții nu se întâmplă la fel, de ce generalizez, s-or fi obişnuit, s-au adaptat repede noilor condiții, nu comentează, nu se revoltă (nici măcar formal), se lasă purtați de val, fiecare încercând să se descurce pe cont propriu. *A te descurca,* iată un verb cu multiple chipuri, cu multiple haine, definind mereu o anume stare, un anume timp. Oribil verb.

Îl las pe vânzătorul de lemne să continue propriul său concurs cu un singur participant. Nu i-am dat răspuns la oferta făcută, în legătură cu burduşitul buzunarelor. Nici nu l-am refuzat... Mă mai gândesc. Dacă rămân pe drumuri, i-om zice şi ursului. După câte am înțeles, el s-a angajat să facă rost de animal. Eu am grijă de fluier. Ceva săltăreț, de joc, de voie bună, numai dans şi armonie.

În fața magazinului alimentar, o masă compactă de oameni. De data asta nu mai stau frumos la rând câte doi, s-au bulucit toți către intrare, către uşa de la intrare, încercând să pătrundă dintr-odată, un val enorm ce se clatină amenințător. Sunt măturate, cu zgomot, câteva stive de lăzi şi ambalaje, împrăştiate ca-ntr-o explozie, călcate, strivite în picioare. Se aud suspine, gemete, exclamații, vociferări. Nimeni nu vrea să cedeze, să dea înapoi, lipiți strâns ca într-o forțată încarcerare. În fața acestei mase de trupuri încordate, uşa de la intrare s-a micşorat, cu spaimă,

a ajuns de dimensiunea unei ferestruici pe care n-ar putea intra nici măcar un copil. Se aude un țipăt undeva, pe la mijlocul mulțimii, un țipăt de femeie, țipăt coborând în glissando, subțiindu-se, pierzând din intensitate, din putere, murind... Câteva glasuri alarmându-se firav. Nu părăseşte nimeni locul.

- A leşinat o femeie! Să o scoatem de aici, are nevoie de aer. Dacă moare?

Cuvântul i-a speriat (n-ar trebui, cu ideea de moarte suntem deja obişnuiți), s-a format un mic culoar, cineva târăşte femeia afară. M-am repezit să o iau în brațe; e tanti Maia. Uşoară ca un copil de câțiva ani, o țin în brațe şi nu ştiu ce să fac. M-am speriat şi eu, dacă a murit? Nu mişcă, nu respiră. Mă simțeam cu totul neputincios.

- Ar trebui chemată o birjă! Dusă la spital, spune cineva din mulțime.

Să pornesc cu tanti Maia în brațe, pe străzi... Până la spital, nu ştiu unde locuieşte, cine e... Are în mâna dreaptă o plasă goală pe care o ține strâns. I s-a încleştat mâna, s-a crispat...

Apare o birjă, poate s-a dus careva să cheme una ori a trecut pe aici întâmplător. Se opreşte în dreptul meu, fără să-i fac vreun semn. Birjarul şi-a dat singur seama. Arătam derutat cu femeia aceea în brațe, derutat, deznădăjduit... Mi-am pierdut repede firea...

Urc în birjă. O întind pe tanti Maia pe banchetă, cu deosebită grijă. E atât de fragilă!

- Vezi că ți-a căzut o cutie! strigă cineva.

E flautul meu! Nu mi s-a întâmplat niciodată aşa ceva, să uit de el, scăpându-l pe jos...! Fac un salt acrobatic după cutia neagră. Ştiu că flautul este protejat bine înăuntru, nu a pățit nimic. Inima bate, totuşi, mai puternic, am câteva palpitații...

- Unde mergem? întreabă birjarul cu voce domoală.
- Cred că la spital... bâigui eu.
- Îi e rău doamnei?
- Da...

Pornim la trap. Masa compactă de oameni în fața intrării, mişcându-se ca un val enorm... Trebuie să ne grăbim, să ajungem mai repede! Dacă se porneşte alarma, cu urletele sale amenințătoare iar birjarul ne lasă în mijlocul drumului?

Tanti Maia începe să se mişte. Deschide ochii. Un timp priveşte în sus, fără să clipească, la cerul acoperit de ceața alburie. Apoi ridică mâna dreaptă şi şi-o aşează pe piept, apăsându-l uşor. Buzele palide se întredeschid. Aerul e inspirat întâi puțin, o cantitate infimă, apoi din ce în ce mai mult, readucând trupul la viață. Şuierat subțire născut între liniile palide ale buzelor.

Mă descoperă şi pe mine. Îmi zâmbeşte vag, liniştindu-mă cu zâmbetul ei. Stau aplecat asupra femeii strângând cutia flautului la piept. Dar acum sunt mult mai calm, a trecut spaima, deruta, iată cit de repede pot trece, printr-un simplu clipit din pleoape. Clipit care înseamnă viață. Palide buze întredeschise printre care se inspiră aer, înseamnă viață...

- Mergem la spital, îi şoptesc eu tantei Maia, considerând această informație o supremă asigurare că totul urmează să se rezolve curând.

Reacția ei este contrarie aşteptărilor, se încruntă, nu-i place nicidecum hotărârea luată, chiar o sperie un asemenea gând, aşa pricep, o întâlnire cu oamenii îmbrăcați în halate albe. Pieptul îi saltă mai puternic. Îmi şopteşte, depunând eforturi vizibile:

- Nu mergem la spital!

O privesc mirat, ridicând din sprâncene, atunci...? Ea face un vag semn cu mâna, să o mai las puțin, îşi va reveni complet, îl ating pe birjar, rostind:

- Nu mai mergem la spital. Ne plimbăm puțin...

- Foarte bine, conaşule. Înseamnă că doamna nu are nimic. E mama dumneavoastră?

Îl las cu întrebarea fără răspuns. Nici nu pretinde vreunul, a pus-o doar din complezență. Mă las pe spate ceva mai destins, urmărind-o în continuare pe femeia din fața mea. Îşi revine treptat, sigur. Remarc din nou mâinile ei roşii, contrastând neplăcut cu trupul firav, cu chipul distins. E îmbrăcată curat. I s-a desfăcut cocul. Fire negre de păr se răsucesc pe umeri şi pe banchetă. Prind viață şi ele.

Pe caldarâm, roțile punctează ritmic optimi egale. Fără asperități, fără stridențe, fără accente. O monotonie odihnitoare. Mereu da capo...!

- Cum vă simțiți? îndrăznesc să întreb, după ce obrajii au mai prins puțină culoare.

- Acum mult mai bine. Permite-mi să rămân aşa... încă puțin... în această poziție comodă...

- Puteți rămâne cât doriți. Vă duc acasă, am eu grijă...

- Nu. Acasă voi merge singură, îmi spune cu hotărâre, fără a ridica glasul. Nu insist. Pentru mine rămâne în continuare o necunoscută. O femeie care şi-a pierdut amintirile. Mă întreabă când e data exactă a concertului filarmonicii.

- Nu se ştie nici acum... răspund, tărăgănând cuvintele.

- Presimt... că nu voi putea veni... spune tanti Maia.

Lipsesc accentele dramatice din glas. Pare o simplă constatare.

- Cum vorbiți aşa?! exclam eu cu intenția de a o linişti, chiar dacă nu arată deloc neliniştită. A fost un simplu leşin...

- M-au prins la mijloc. Ai dreptate. A fost un simplu leşin. Acum mi-a trecut complet. Mai rămân întinsă. Mă simt ca într-un hamac, legănată. Mă simt un copil, o fetiță... Nu din cauza leşinului n-am să pot veni... Dacă se tot amână data, nu vom putea...

Vorbeşte acum la plural. Cam incoerent. La vârsta ei e explicabil. Spaima zilnică născută de amenințările războiului îşi lasă amprentele. Cu tot calmul aparent ce-i stăpâneşte glasul. Oare ce vârsta să aibă tanti Maia?

- Dintre noi, fiica mea va fi cea mai dezamăgită dacă nu va apuca data concertului... Pentru ea, muzica înseamnă mult... poate prea mult... Spune-mi, ce cuprinde programul?

- O simfonie de Beethoven...

E lipsit de sens să-i vorbesc despre *Oda Bucuriei* dirijată şi „aranjată" de Vătan, despre cum a pângărit muzica.

- Mai sunt câteva compoziții originale, continui fără a-i oferi detalii în plus.

- Îți mărturisesc sincer, mai spune tanti Maia, lucrările acestea noi mă depăşesc... Există unele care îmi plac cum sună, creează un mediu sonor surprinzător pentru urechile mele... îmi plac, dar nu le înțeleg. Din această cauză ele devin, pentru mine, de la un punct, obositoare.

- Fiecare compozitor de stil nou, mă refer la compozitori adevărați, nu la veleitari, priveşte cu nostalgie stilul vechi, aşa cum, de exemplu, privea Beethoven fugile lui Bach. Nu vă obosesc cu vorbăria mea?

- Deloc, Timotei Alidor. Te asigur...

- Deci, vă întreb, între Beethoven şi Bach nu-l preferați, în cele din urmă, pe Beethoven?

- Ba da, vine răspunsul fără ezitări. Dar dumneata pe care-l preferi?

- În acest caz, nu am preferințe. Amândoi reprezintă câte o forță. Aceeaşi putere de penetrație... chiar dacă Bach, chiar şi pentru mulți dintre noi, muzicienii, e uneori monoton... Dacă ar fi compus mai puțin, nu s-ar fi născut această impresie...

- Mie îmi plac lucrările sale pentru orgă.

- Eu regret enorm că aceşti doi mari compozitori nu au scris aproape nimic pentru flaut...

- Ce vei interpreta?

- Un concert... compus de mine...

- Te felicit din toată inima. Ai şi preocupări în domeniul compoziției...!

- Nu am... A fost o întâmplare... Când ne-am cunoscut, în fața magazinului alimentar, v-am cântat un fragment din lucrarea mea...

- Era, într-adevăr, un fragment din compoziția ta?

Confirm înclinând capul. Tanti Maia se ridică de pe banchetă renunțând la poziția întinsă. Mă priveşte în ochi, o privire ciudată, greu de definit. Rugăminte, avertizare, amenințare...? A reacționat ca la auzul unei veşti neaşteptate.

- Vi-l pot cânta în întregime... Vă spuneți părerea...

Mă apucă de braț, mă strânge cu o putere neobişnuită pentru un trup atât de mic şi rosteşte cu tremur în glas:

- Dacă te-aş asculta până la capăt... aş avea reacții necontrolate... Aş putea, de exemplu, lovi pe cineva, eu care nu am făcut asta niciodată. Te-aş putea pălmui pe tine... aş începe să strig... reacție agresivă, necontrolată...

A început să o ia razna tanti Maia. Vocea ei patetică, declamatorie, e de un comic involuntar. Dacă până mai înainte o compătimeam, acum îmi vine să râd, mă abțin cu greu, nu doresc să se simtă jignită în aparentele ei bune intenții...

Zâmbesc cât se poate de blând şi-o împing uşurel la loc, în poziția inițială, culcând-o pe bancheta moale. Nu opune rezistență. Privirile ei rămân mai departe lipite de mine, de ochii mei.

- Vă voi cânta, în cazul acesta, *o* frumoasă piesă intitulată „Mierla neagră". Sper să nu vă luați zborul, după ce închei...

Râde încetişor, îi face bine, obrajii i s-au colorat mai mult, mai viu. Flautul mă ascultă cu aceeaşi docilitate. De parcă întotdeauna am cântat doar în birje, acompaniat de pocnetul ritmic al copitelor, „Mierla neagră"...

* * *

Ludus tonalis

Încăpere pătrată, brăzdată de fum. De-a lungul unui perete, un morman de scaune, într-o piramidă originală cu echilibru precar. Scaune pentru instrumentişti, pătate, roase, scorojite. Sunt multe, depăşesc numărul instrumentiştilor. Într-un colț, câteva cuiere, ca nişte străjeri țintuiți pe loc, caraghioşi şi inutili. Dar cuierul nu este un străjer, el foloseşte la ceva, are un scop precis. Agăți în el haine, pălării. Te poți agăța şi tu, dacă n-ai avea altceva mai bun de făcut, important e să-ți găseşti o sfoară rezistentă, o curea lungă, din piele, nou-nouță...

- Termină, mă, cu bancurile tale proaste. De când te ştiu faci numai bancuri macabre.

De-a lungul altui perete, cel aflat vis à vis de piramida originală (picioare din lemn, speteze din lemn, şezuturi din lemn, geometrii abrupte în unghiuri ascuțite), un şir întreg de oglinzi în care te poți vedea cam de la brâu în sus. Depinde de statura fiecăruia... Gornistul Vasilică îşi vede numai umerii, capul şi, bineînțeles, cornul atunci când îl ține lipit de buze. Gherase, contrabasistul, trebuie să se aplece pentru a-şi vedea chipul. Nu se apleacă, e mândru de statura sa. Părul rar şi lung îi acoperă, în parte, urechile. A hotărât să-şi lase barbă.

- Cu barbă crezi că-ți vor merge cârnații mai bine pe corzi? O să sperii copiii...

- Vasilică, taci că mă cobor până la tine şi vai de buzele tale.

- Mă, voi doi nu mai stați unul lângă altul. Dacă vă vede un străin, crede că-i circ aici?

- Cam circ, ce-i drept...

Nu-i vede nici un străin, aici nu intră decât cei de-ai casei, mai exact aici ies în pauză, când le dau voie. În schimb, eu îi aud, din camera mea, în timp ce mă odihnesc întins pe două fotolii moi... Le-am tras mai aproape de uşă. Nu există nici un risc să o deschidă cineva. Doar eu am acest drept. Cine doreşte să stea de vorbă cu mine, bate respectuos în uşă şi aşteaptă până-i răspund, până-i dau voie să intre. Circ, zici? Ăsta-i Ambrozie. Cu circul. Va trebui trecut la... trapez, dacă mai umblă mult cu asemenea insinuări...

Şirul de oglinzi este încadrat de două uşi. Una dă într-un hol în care se găsesc două WC-uri, holul se termină cu nişte trepte (care coboară), la capătul treptelor dai de o altă uşă, dincolo de ea e cuşculia lui nea Topan unde dai şi de Pătruc care bea tacticos alcool. Din cuşculie se ajunge afară, în stradă.

- Ce-ți faci?

- Un pulover. Cum ți se pare? Mi-a plăcut culoarea...

- E acceptabilă... Cred că ai pornit-o greşit. Va trebui să desfaci tot, s-o iei de la capăt.

- Ei, asta-i bună! Chiar mama mi l-a început.

- Te va strânge la umeri, ascultă-mă pe mine. Nici nu cade frumos, uite, aici, sub braț... Priveşte în oglindă, să te convingi...

- E un model nou, dragă. Nu mai eşti în ton cu moda, nu urmăreşti şi tu revistele!

- Ce reviste, dragă?! Zău că nu-s invidioasă, dacă asta îți trece prin cap. Modelul e chiar interesant. Undeva ai greşit, şi-i păcat să strici bunătate de culoare.

- Dacă mă uit mai bine, ceva dreptate ai şi tu. Aici, la piept, cam strânge... Important e să-mi ajungă... N-am de unde mai face rost de lână...

Sunt bine plasate oglinzile pe peretele acela, îşi au rostul lor. Femeile le apreciază. Şi Gherase apreciază Nu oglinzile. Femeile. Se-nvârte mereu prin preajma lor, secondat de Vasilică. În felul acesta, statura basistului e pusă mai bine în evidență. Pe Vasilică? nu-l vede nimeni. El se simte însă bine, nu-i pasă. Lunganul de Gherase e distracția lui.

- Gherase, nu te mai învârti pe aici că-ți vâr andreaua în ochi.

- Nu poți fi atât de crudă, Andreea dragă. Degetele tale fine, de violonistă, să facă o asemenea barbarie?! Tot tu vei regreta...

- Un contrabasist chior atrage şi mai mult atenția...

Intervenția a fost a lui Vasilică. Nu-l aude nimeni. El e bucuros, jubilează după câte o asemenea replică.

Pe cel de-al treilea perete, un şir de ferestre care dau într-o curte interioară. Au şi ferestrele rostul lor. Intră multă lumină (palidă, ca spaima unei fecioare), se poate aerisi încăperea de fumul albăstrui al țigărilor în timp scurt şi eficient. Se poate sta cu fruntea lipită de geam, răcorind-o în cazul în care s-a înfierbântat prea tare.

Harfista şi-a lipit fruntea de geam. Priveşte în gol chipul mângâiat de puterea palidă a luminii e lipsit de sânge mereu aşteaptă o veste un semn are trei băieți plecați pe front iar scrisorile vin rar scrise mereu în alte anotimpuri ea se găseşte în anotimpul toamnei târzii când frunzele copacilor nu mai rezistă cad pe rând într-o numărătoare inversă harfa e din ce în ce mai greu de acordat corzile sunt din ce în ce mai rigide iar sunetele din ce în ce mai moi mai palide nu prea are nimeni nevoie de ea nici ea nu are nevoie de vreunul de aici ori de aiurea băieții să-i scrie un rând un cuvânt să-i trimită un semn care să-nsemne viață cu viața pre viață călcând aşteptarea devine tot mai grea nopțile sunt tot mai albe se mai ține în câteva acorduri şi arpegii uşoare ca o adiere în câteva sunete moi până când Doamne mă vei uita până la sfârşit pe mine uită-mă pe ei să nu-i uiți până când voi grămădi gânduri în sufletul meu durerea în inima mea ziua şi noaptea zilele omului ca umbra trec harfista aprinde mereu câte o lumânare în speranța că asta ajută îi ajută pe cei trei îngropați în noroaiele tranşeelor întotdeauna pline cu apă şi fruntea harfistei brăzdată de riduri adânci se lipeşte de geam răcorindu-se. Ambrozie îi atinge uşor umărul.

- Nimic? - Nimic...

- Nu te mai necăji atâta. Doar ştii cât de greu vin veştile.

- Zvonuri sunt destule...

- Zvonuri sunt şi vor fi întotdeauna destule. Ele nu contează. Şi eu pot lansa chiar acum un zvon care se va răspândi prin tot oraşul cu iuțeala fulgerului.

- Unele zvonuri contează...

- Da. Există şi zvonuri care contează. Cele dirijate, gândite cu un anumit scop. Se lansează un zvon teribil. Oamenii se sperie, unii se revoltă. Apoi zvonul se adevereşte pe jumătate. Oamenii răsuflă uşurați, mormăie câteva cuvinte de nemulțumire. Bine că nu-i decât atât. E rău, dar nu-i chiar atât de rău pe cât ne-am aşteptat. Acesta a şi fost scopul urmărit. E o tactică perfidă...

- Lasă-mă, Ambrozie...

- Te las. Să nu răceşti la cap... Nu-s tocmai calde geamurile astea.

Iarăşi îndrugă Ambrozie vrute şi nevrute, încearcă să producă rumoare, aşa, mai pe ocolite. Nu are cu cine. Ăştia nu răspund la provocări. Sunt blânzi ca mieluşeii. I-am dresat. Pentru ce să-şi rişte ei pupitrul?! Doar Ambrozie se crede încă pe vremea studenției. A rămas cu mintea de atunci. Lipsă de maturitate. Când va începe cu comentariile la adresa mea? Să auzim. Despre amânarea amicului Timi, genialul flautist, despre Oda Bucuriei... Să auzim, să auzim...

Cealaltă uşă care încadrează şirul de oglinzi desemnează încăperea unde se retrag, în pauză, dirijorul şi solistul, atunci când există solist, în încăpere se află un pian şi două fotolii. La acest pian îşi încălzeşte Timotei Alidor degetele (şi le desface, cum singur mărturiseşte) înainte de a intra în scenă. Acum cele două fotolii sunt trase în dreptul uşii, aşezate față-n față. Pe ele stă întins Carol Vătan. Fumează destins o țigară scuturând scrumul direct pe jos, ignorând scrumiera. Fumează şi ascultă.

Bebe se-nvârte cu o pălărie în mână căutând un loc potrivit unde să *se* aşeze, îl găseşte tocmai undeva pe la mijlocul piramidei de scaune.

- Pe ce jucăm azi?

- Pe clarinetul tău, îi răspunde Mitică trombonistul. Bebe este omul care se descurcă. Învârte mereu câte o afacere, vânzare-cumpărare, iar timpurile îi sunt favorabile. Pe Mitică nu-l interesează verbul acesta a *te descurca,* îi produce chiar un fel de lehamite. A citit într-un zodiac că cei născuți ca el în luna decembrie sunt oameni de care nu se prinde banul, umblă după năluci şi sunt inimă largă. Mitică s-a declarat întru totul de acord cu cele citite şi i-a lăudat pe chinezi pentru profunda lor inteligență, intuiție, putere de prezicere... Atât fusese de entuziasmat încât dori chiar să învețe limba chineză. Cum nu găsise nici un profesor, se lăsase păgubaş.

- Nu faci nici o afacere, jucând pe clarinetul meu.
- Atunci, ce propui?
- Jucăm pe... un sac de cartofi.
- Nu-i cinstit. Eu nu pot face rost, prin urmare nu joc!
- Faci pe spectatorul. Ori pe arbitrul...
- Ce naiba caută un arbitru în acest joc?!

Cum se procedează? Iată cum. Foarte simplu. Pălăria este fixată cu borurile în sus. De la distanță de câțiva paşi (depinde care-i înțelegerea prealabilă între jucători) se aruncă o cutie de chibrituri. Fiecare de două ori. Cine reuşeşte să o arunce pe borurile pălăriei în aşa fel încât ea să rămână acolo, continuă bătălia. Cine nu iese din joc şi fumează ori priveşte, învingătorii o iau de la capăt iar, în cele din urmă, rămân doar doi. Există mai multe posibilități (de exemplu de la bun început greşesc toți în afară de unul singur care, automat, este declarat învingător), dar, oricum, cineva tot câştigă iar ceilalți rămân cu buzele umflate, într-un asemenea caz, învinşii vor aduce fiecare câte un sac de cartofi? Nici chiar aşa! Câştigătorul va primi tot un singur sac cu cartofi, treaba învinşilor cum fac rost de el. Să se descurce. S-au hotărât şapte paşi.

(Cum *se descurcă* un trompetist atunci când este obligat să predea vioară? Foarte simplu. Violonistul-profesor are elevi destui, e imposibil să mai accepte vreunul, norma lui e întreagă. Norma trompetistului-profesor din contră, e doar pe jumătate acoperită. Elevi care doresc să cânte la vioară sunt mulți. Atunci el predă şi vioară. Cum decurg orele? Foarte simplu. Trompetistul-profesor îi vorbeşte elevului despre muzică, dezvăluindu-i din tainele ei. Esența lumii e de natură acustică. Muzica încearcă să pătrundă şi să îmblânzească natura, să contopească ritmurile biologice ale interpretului cu acelea ale ploii, vântului etc. Să-l vindece pe om ori să-l facă să-şi regăsească iubirea... Elevul îl ascultă pe trompetistul-profesor cu gura căscată. Buun. Apoi, profesorul îi mai vorbeşte, de exemplu, despre scriitura de tip *quodlibet.*

Suprapuneri plurimelodice diferențiate, contrastante. Îi vorbeşte despre contraexpoziție şi contrasubiecte. Cum însoțesc contrasubiectele tema principală, temele în general. Pe urmă, când a obosit tot vorbind atâtea, îi cântă elevului. Evident, la trompetă. La vioară habar n-are... să sufle. Elevul nu are încotro şi va încerca să-l imite, adică să reproducă sunetul trompetei cu ajutorul corzilor şi al arcuşului. Contopeşte ritmurile sale biologice cu acelea ale ploii, vântului etc. Dacă el va reuşi, surprize plăcute viitorul îi va oferi.

Gherase îl trage pe Vasilică într-un colț, lângă cuiere, dând semnificativ din mână.

- Hai, mă, să facem o partidă de cărți. Cu femeile astea nu poți ajunge la nici un rezultat.
- Trebuie mai multă duritate, îl sfătuieşte Vasilică Sunt ele sensibile, dar le place duritatea, crede-mă.

Gherase face o mină de om plictisit. De ajuns cu acest subiect, în sinea lui, Vasilică este bucuros că Gherase a renunțat la foiala printre colege. Vasilică este un pasionat jucător ele cărți. A doua lui pasiune, cornul fiind prima, evident.

Sub şirul de oglinzi există o bancă lungă pe care nu stă nimeni. Acolo se odihneşte; uneori, câte un instrumentist pe care stăpânul a refuzat să-l lase pe scaun, în scenă. Acum acolo se află un oboi.

Lumina din oglinzi începe să se retragă, dispare treptat, adunându-se într-un ghem luminos, o minge, un bulgăre de foc. Bulgărele se mişcă un timp pe suprafețele lucioase în mişcări neregulate, imprevizibile. Pe urmă coboară până la marginea de jos a oglinzii aflate lângă uşa ce dă în hol şi după o mică ezitare, se rostogoleşte pe podea, de acolo o porneşte, pe sub uşă, în hol. Dispare. (Dacă culoarea neagră nu ar reflecta lumină, nu am vedea-o). Prin ferestrele palide, lumina continuă să pătrundă fără a mai atinge suprafețele lucioase. Acestea încep sa se coloreze. Mai întâi desluşeşti ceva ce aduce cu o roşeață în obraji, cu o discretă îmbujorare. începe de sus, o dungă subțire întinsă pe întreaga lungime a oglinzilor. De la un capăt la celălalt. Linia se îngroaşă treptat, colorându-se din ce în ce mai evident în purpuriu. Un purpuriu violent care tinde să acopere întreaga suprafață a şirului de oglinzi. O acoperă, în cele din urmă, iar acum se zbate nebuneşte, încercând să depăşească granițele. Oboiul se subțiază, se lungeşte, îi dispar clapele, arată ca un băț, continuă să se lungească îngroşându-se uşor la un capăt, îşi pierde din rigiditate, mişcă, se unduieşte, sâsâie, se transformă în şarpe. Andreea scoate un țipăt lugubru.

- Ce ai, dragă? întreabă Gherase, curios.
- M-am înțepat la deget... cu andreaua asta nenorocită... mi-a intrat sub unghie...
- Aşa-ți trebuie, dacă nu stai cu mine de vorbă. Pedeapsa cerului.
- Du-te naibii, Gherase!
- M-aş duce, dar avem repetiții. Cine ştie cât ne mai ține şefu' aici!
- E târziu. N-am stat niciodată atât de mult.

Comentează băieții, comentează. Le face bine, îi lăsăm să comenteze, să se descurce. Pot spune chiar şi bancuri pe seama mea. În felul acesta se liniştesc şi mă ascultă în continuare cu supuşenie. Nu-s periculoşi. Au o supapă. Se eliberează şi... gata! Numai Timotei Alidor nu apelează la supape. E încăpățînat. E prost. Dacă nu mă ascultă... vor trebui luate măsuri... E cu adevărat inconştient ori doar face pe naivul? Cu mine, nu ține. Eu nu risc

nimic. Cât de duios devenise, cu amintirile acelea, ca o fată bătrână! O fire slabă neorientată. Trăieşte cu capul în nori... Ori joacă teatru... E treaba lui. Îmi pare rău, dar va avea de suportat consecințe.

În joc au rămas trei. Bebe, Grigore percuționistul şi Mitică. Ultimul intrase în joc convins că nu va ajunge până la capăt, va fi eliminat pe parcurs, printre primii, închide ochii când îi vine rândul, dorindu-şi din tot sufletul să nimerească pe alături, să greşească, să nu mai continue... Strânge pleoapele, aruncă...

- Bravo, mă. Eşti un as! Şi făceai nazuri la început, că nu te pricepi adică, exclamă Bebe, dându-i un pumn între coaste.

Mitică e pierdut. Toată speranța îi este în Grigore, să nu greşească Grigore. Atunci, în tura următoare, va arunca cutia în tavan. Percuționistul nu se grăbeşte, calculează distanța, pentru a câta oară? cu multă atenție, întinde brațul drept, încet, o zvâcnire scurtă din cot şi cutia face o curbă poposind exact în interiorul pălăriei.

Doamne, nu a reuşit, fă să reuşească a doua oară. Grigore se concentrează a doua oară mai mult şi nimereşte exact în acelaşi loc. În interiorul pălăriei.

- Mitică, am rămas noi doi. Nu-mi vine să cred!

Pe fruntea trombonistului au apărut broboane de sudoare. Lupta e deschisă, imposibil de dat înapoi. Într-o clipă situația s-a schimbat. O răsturnare, o rotire de 180°. Acum cutia nu mai poate fi aruncată în tavan. Acum *trebuie* să câştige. Nici după două ore de suflat în trombon, nu se simte atât de stors, îmi păstrez calmul, mă concentrez şi-l bat. Trebuie. De unde-i fac rost de sacul respectiv, dacă pierd?! Se propteşte bine în picioare (stângul e cu o jumătate de pas înaintea dreptului), trupul e înclinat uşor în față, privirea fixează pălăria, cei asta? ce naiba se întâmplă? a deschis careva fereastra şi-a lăsat ceața să pătrundă în încăpere? imaginea pălăriei se tulbură, se unduieşte, pare scufundată în apă, strânge ochii Mitică, îi deschide fără nici un rezultat, imaginea pălăriei se dublează, întinde brațul, ce-i cu ceața asta? cine a deschis fereastra? o zvâcnitură scurtă a cotului, cutia se înalță puțin şi cade cu zgomot printre scaune.

- Mai ai o şansă, Mitică! strigă Bebe, din ce în ce mai vesel, mai optimist.

Mitică însă ştie acum că nu mai are nici o şansă. Scoate cutia dintre scaune, se-ntoarce la loc mult mai destins decât înainte, ceața aia, fâşiile înguste şi alburii n-au dispărut chiar dacă nimeni nu deschisese fereastra. Aruncă imediat cutia, fără o pregătire prealabilă iar cutia nimereşte în interiorul pălăriei.

- O adevărată performanță pentru tine să ajungi până-n finală. Pentru asta merită să dai un sac de cartofi, după cum ne-a fost înțelegerea.

- Lasă bancurile, Bebe. N-a fost nici o înțelegere...

- Cum n-a fost?! explodează Bebe. Ia spuneți, aşa-i că a fost?!

- Cam aşa... mormăiră cei din jur.

- Doar nu ai luat-o în serios, se plânse Mitică. E o tâmpenie. Ne-am distrat, trece timpul... Eu nu pot face rost, aşa că...

Bebe îl apucă de gulerul hainei, începu să-l strângă, se umflară venele de la tâmple. Îi şuieră în obraz:

- Ascultă, sufletel? Dacă nu-l am în trei zile, îți vâr capul în pâlnia trombonului până intră tot. Când nu poți onora jocul, nu joci, băiețaş! Ți-am spus de la bun început să faci pe spectatorul. N-ai ascultat de mine atunci, vei asculta acum! Jocu-i joc! îți dau trei zile. Sunt indulgent, recunoaşte. N-ar trebui să-ți dau nici măcar o singură zi. După trei zile, te prezinți cu marfa. În caz contrar, după fiecare repetiție, înainte de a ajunge acasă, la căldurică, vei încasa câte o bătaie zdravănă, pe stradă, de la nişte golani necunoscuți... În timpurile noastre, e ceva obişnuit...

Îi dădu drumul lui Mitică şi-i întoarse cu dispreț spatele. Mitică făcu eforturi să nu se prăbuşească. Râse galben.

- E pus pe bancuri Bebe, le spuse celor care asistaseră la scenă şi cărora prea puțin le păsa.

Mitică ştia însă că vorbele lui Bebe nu erau de aruncat în vânt. Se va întâmpla exact aşa cum i-a şuierat el în obraz, dacă...

(Oamenii sunt întotdeauna supuşi prejudecăților predominante ale epocii în care trăiesc. Puținii care nu se supun acestor prejudecăți şi notează totul cu fidelitate, fac un mare serviciu urmaşilor. Citat din „Istoria Evului Mediu", de Hieronimus Licures, pagina 208).

Ambrozie îl găseşte pe Ianira. Acesta sustrăsese un scaun din piramidă, cu multă precauție. Era aşezat pe el invers, sprijinindu-se cu coatele de spetează. Bineînțeles, fuma. Ianira arăta aproape neschimbat. Doar melancolia din ochii albaştri s-a şters, a dispărut împreună cu surâsul. Melancolia a târât surâsul după ea, pierzându-se împreună...

- Ianira, ce părere ai de odă?

- Ambrozie, nu am nici o părere. Cum ți-am mai spus, de ce redeschizi discuția? Iar dacă am una, nu o spun nimănui, nici măcar ție.

- Bine. Atunci te întreb ceva.

- Ştiu ce vrei să mă întrebi. E fără sens, Ambrozie...

- Ce facem cu Timi?

- Noi?

- Da, noi. Noi doi... ceilalți. Noi toți.

- Întreabă-i pe ceilalți. Vezi ce-ți răspund...

- Te întreb pe tine... prietenul lui. Ce părere ai despre lucrarea sa? Sincer...

- Ambrozie, îmi este greu să mă exprim. E stranie... naşte sentimente contradictorii... te provoacă...

- Este net superioară celei semnate de Vătan.

- Dar nici nu poate fi vorba de comparație. Lucrarea lui Vătan e o însăilare absurdă... Sunt aplauze muzicale, ovații fără cuvinte, dacă aşa ceva poate exista. Totul în cinstea celui pentru care vom cânta şi a suitei sale...

- O porcărie pentru care putem fi fluierați!

- Nu cred...

- Iar Timi să nu-şi cânte lucrarea! Vătan e un mediocru...

- O mediocritate agresivă, periculoasă... Pe Timi nu-l poate înlătura atât de uşor. Cred că l-a convins să cânte altceva, vreun concert cunoscut, i-am văzut de braț în sală.

- Nu cred în gesturile lui Vătan nici cât negru sub unghie. Doar îl cunoşti prea bine. De ce să nu-şi cânte Timi concertul?

- Mi-e greu să-ți dau vreo explicație... Cum ți-am mai spus... cred că ar fi mai bine... mai lipsit de complicații, dacă ar interpreta un Vivaldi, un Mozart... sau Jolivet...

- Ianira, ce dracu-i cu tine?! Parcă eşti altul decât cel pe care-l ştiam!

Ianira tace. Dacă a tăcut, o bună bucată de timp va rămâne aşa, cufundat în muțenie. Ambrozie, de necaz, loveşte cu piciorul într-unul din scaunele piramidei, aceasta începe să se clatine, scrâşneşte lemnos, se bălăngăne caraghios şi se prăbuşeşte pe jumătate, cu mult zgomot, împrăştiind scaune prin încăpere, unele crapă, altele îşi frâng picioarele... Chiote, înjurături, ai înnebunit Ambrozie, era cât pe ce să-mi crapi capul, mie Instrumentul, la dracu', oricum a fost o cădere măreață, un zgomot măreț, de zile mari, cum n-ați mai auzit şi n-ați mai văzut... Le pun la loc şi mai fac o dată... încearcă tu, că-ți legăm mâinile la spate şi-ți dăm drumul după repetiție... De fapt, nimeni nu se supără pe Ambrozie, căderea mai mult i-a înveselit decât i-a înspăimântat (tot mai este băiatu' ăsta pus pe şotii...). Nici unul din încăpere nu şi-a dat seama (nici n-ar fi fost în stare) că de data asta, nu era vorba de şotii... Doar Ianira...

La uşa în spatele căreia stă întins Vătan, se aude un timid ciocănit. Fără să se mişte din locul său, Vătan zice:

- Deschide...

Uşa se deschide, mai exact se întredeschide atât cât îi permite spațiul până la fotolii. Apare un cap. Un cap ceva mai mic decât unul de mărime medie. Acela n-ar fi încăput prin uşa întredeschisă. Un cap mic cu urechi mari.

- Ce-i? întreabă în surdină Vătan.

- Ambrozie a zis că Timotei trebuie să cânte, zise capul mic cu urechi mari.

- Cui i-a zis? şopteşte a întrebare Vătan.

- Lui Ianira, şopteşte ferm capul.

- Zi-i până la capăt...

- Ianira a zis că nu-l interesează, mai bine ar cânta altceva şi Ambrozie a zis că lucrarea dumneavoastră e un rahat mare, rahat cu *r* mare, că dirijorul e un imbecil, un mediocru sadea, care habar nu are de nimic, nu ştie decât să...

- De ajuns! îl întrerupe Vătan. Cu asta-i clar. Altceva.

- A răsturnat scaunele, zice altceva capul mic dotat cu urechi mari, a rupt câteva în timp ce afirma că avem un dirijor neputincios, un ratat din naştere care-i nenoroceşte şi pe alții...

- Destul de clar. Închide uşa.

Uşa se închide. Capul mic dispare cu urechi cu tot.

Zgomotul l-am auzit, era unul specific scaunelor trântite. Plăteşte Ambrozie, nu-i problemă! Dacă Ianira nu a reacționat la provocare, atunci sunt complet liniştit. Era bine dacă auzeam discuția cu urechile mele. Pe ăştia nu mă pot baza întru totul. Sunt tâmpiți, aud pe jumătate, mai inventează. Cu câtă plăcere mă făcea ratat, neputincios. Dar am nevoie de el, aşa tâmpit cum e. Ambrozie, Ambrozie, tare mi-e că va trebui să te pun cu botul pe labe... Da' de ce?! De ce să mă obosesc? Vorbeşte-n pustiu... fără nici un rezultat.

Gherase şi Vasilică joacă înverşunați cărți. Vasilică este cel care o iubeşte în mare taină pe Andreea, nu lunganul de Gherase care numai din obişnuință îi face ochi dulci violonistei, căci ochi de porumbiță sunt ochii tăi, spune el fiecărei fete întâlnită-n cale. Vasilică suferă-n tăcere. Întăriți-vă cu vin, cu mere răcoritoare, căci sunt bolnav de iubire. Iubita mea e ca o gazelă, ca un pui de cerb. E albă şi rumenă cu obraji de trandafir mirositor, strat de ierburi aromate, buzele la fel cu crinii, de pe ele miere izvorăşte, miere curge, lapte curge de sub limba ei.

- Sper că nu mă va strânge şi a doua oară peste piept, că-l dau dracului de pulover! Mă chinui atâta, îmi obosesc degetele, iar la urmă iese o porcărie!

Cei doi sâni ai ei par doi pui de căprioară, doi iezi care pasc printre crini. Cât de frumoasă eşti tu, draga mea, şi fără nici o pată. Chiar aşa!

Aplecat asupra clasorului, studiază cu lupa fiecare timbru. După ce a parcurs şirurile unei pagini, alunecând pe el cu ochiul mărit de lentilă, constatând perfecțiunea zimților, lipsa petelor, a îndoiturilor, renunță la lupă, îndepărtând-o, şi priveşte cu satisfacție întreaga pagină. E însetat de culori, de varietatea imaginilor. Marea pasiune a lui Grigore, percuționistul. Are numeroase clasoare, gândite şi organizate pe diverse teme: reproduceri de artă, peşti şi flori, capete încoronate, regi şi regine, peisaje de pe toate meridianele, fluturi... Clasorul cu fluturi îl poartă cu el la repetiții, parcă de teamă să nu-l fure cineva în lipsa lui de acasă. Aceasta e numai o părere, o presupunere lipsită de temei. Prospețimea şi avalanşa culorilor contrastând cu cenuşiul apăsător, cu zilele lipsite de strălucire şi orizont... Fluturi de azur din pădurile amazoniene zburând printre misterioase orhidee cu miresme senzuale. Fluturi colorați mai frumos chiar decât florile. *Morpho anaxibia* de un albastru strălucitor. *Morpho adonis* străbătut de fire luminoase şi cu pete violacee, specii cu aripi negre sau brune, cu baza aripilor maronie, pătate cu galben auriu ori alb străveziu. Aripi transparente. Fluturi invizibili care şi-au pierdut solzii de pe aripi pentru a supraviețui. *Dygoris dircenna* sau *Haetera pieră* trăind în locuri unde lumina se amestecă cu umbrele. Aripile total transparente îi transformă în ființele invizibile ale basmelor...

- Tot cu fluturii, Grigore? îl întreabă Ambrozie, aplecându-se şi el asupra paginii clasorului.

- Ştiai de existența unor fluturi amari!? mai mult exclamă Grigore decât întreabă. *Heliconius charitonius,* de exemplu, şi alții care zboară nestingheriți, cu lenevie chiar, la mică înălțime şi în văzul tuturor, demonstrând că nu le pasă de atacul păsărilor. Au un gust amar şi un miros insuportabil. Şi mai interesant e faptul că unele specii de fluturi dulci din familiile *Pieridae* şi *Danaidae* le-au copiat veşmintele până la perfecțiune, pentru a nu fi atacați nici ei de păsări.

- Amăreala şi mirosul insuportabil sunt mai greu de... imitat, constată, surâzând, Ambrozie.

- Ai dreptate, confirmă Grigore fără a sesiza ironia din glasul flautistului.

Față blândă, de copil, cu ochi luminoşi, privire deschisă cu o doză de naivitate în ea specifică firilor adolescente, Grigore nu s-a certat încă niciodată cu vreun coleg de orchestră şi nici cu altcineva din afara mediului său muzical. Poate momentele când loveşte cu înverşunare în tobele mari ori în cele mici, în talgere, în gong, în

tam-tam-uri, sunt descărcările sale nervoase, gâlceava sa cu lumea. Momente când nu execută vreo partitură anume, ci exersează în cele mai diverse ritmuri... Dar când sunete dulci, înaripate, se înlănțuie deasupra marimbei, a xilofonului, cu cine se mai ceartă Grigore? Atunci reproduce zborul fluturilor exotici, coloritul lor tulburător, povesteşte despre ținuturile prin care fluturii îşi poartă trupurile lor mai uşoare decât fulgii, printre orhidee şi mimoze uriaşe, ținuturi demne de un adevărat El Dorado...

- Acesta e *Morpho helena,* un adevărat rege al fluturilor, de un albastru metalic cu un şir median de pete albe şi gălbui. Dar şi *Agrias sardanapalus* este un fluture regal, cu aripile sale negre fulgerate de un roşu sângeriu...

- Grigore, am ceva să-ți spun...

- Dar de fluturii pocnitori ai auzit? Ori de cei care imită cifrele, de fluturele-frunză, un adevărat record al camuflajului, de fluturii cap-de-bufniță, de fluturii cap-de-cobră?

- Grigore, opreşte-te o clipă din zborul tău şi ascultă-mă.

- Există fluturi care se îmbată cu sucul bananelor intrate în fermentație, fluturi care se scaldă... Specia *Penthenw lisarda* zboară în timpul ploilor celor mai puternice fără a-şi uda aripile. Chiar şi dincolo de cercul polar trăiesc fluturi. Ei îşi protejează corpul printr-o haină groasă de peri. Larvele lor iernează în sol, la mari adâncimi. Scurta vară arctică nu le permite decât un zbor de câteva zile, după care adulții depun ouăle...

- Grigore, tu trebuia să te faci naturalist ori... fluturolog, dacă aşa ceva există, şi să zburzi toată ziua cu fileul în mână prin câmpii şi păduri, să-i capturezi în plasă...

- Pe aici, n-am mai văzut fluturi de multă vreme.

- Or fi zburat spre țările calde... După câte înțeleg, colecția ta de timbre e numai un pretext...

- Ce fel de pretext?

- Să lăsăm asta, nu are importanță... E frumoasă pasiunea ta, chiar te invidiez pentru ea, evadezi când vrei...

- De unde să evadez?

- Bine, Grigore, bine... întrebările astea ale tale nu pot decât să mă scoată din sărite, prin intonațiile lor nevinovate... Altceva doream eu de la tine... Să te întreb - şi eu pun, iată, o întrebare - dacă noi nu luăm nici o atitudine? Să nu mă întrebi față de ce trebuie luată această atitudine, că mă supăr cu adevărat pe tine!

- Ar fi bine să vorbim în şoaptă, fu de părere Grigore, diminuând din volumul vocii. Ambrozie aştepta răspunsul la întrebare, cu buzele strânse. Grigore oftă adânc, abordând fața unui om supus la grele încercări. Nu luăm nici o atitudine, continuă în şoaptă fără a arăta speriat, nu putem şi nici nu ar avea sens. Ne-am face tuturor rău, iar situația

ar rămâne, pe mai departe, nerezolvată. Timi poate cânta altceva... noi cântăm ce ni se dă... şi cum ni se cere. De data asta. Pe urmă...

- Pe urmă va fi la fel ca şi „de data asta", dacă nu chiar mai oribil, iar şirul compromisurilor se va lungi până când nici dracu nu-i va mai da de capăt!

- Trăim o perioadă propice compromisurilor.

- La naiba, Grigore! Dacă toți ne ascundem ca struțul, dacă nu există nici o atitudine colectivă fermă, atunci...

- Ambrozie, să-ți mai arăt câteva serii cu fluturi din Noua Guinee. Frumusețea lor te va linişti...

- Frumusețea lor ni-ar putea incita... făcându-mă să-mi doresc şi eu o asemenea frumusețe. În nici un caz nu m-ar linişti, cum spui... O lăsăm baltă, Grigore. Nu-i aşa că în fiecare noapte te visezi cu aripi uriaşe de un albastru metalic, zburând uşor prin ținuturi scăldate de lumină, cu vegetație bogată, luxuriantă, în ținuturi peste care niciodată nu a coborât ceața?

Întrebarea l-a surprins pe Grigore, ca şi cum Ambrozie ar fi ghicit cu precizie ce visează el în fiecare noapte...

Şi-a găsit cu cine să boscorodească Ambrozie! Băiatul ăsta devine din ce în ce mai comic, ce-mi bat eu capul cu el, de ce-i dau atâta importanță?! N-am prea auzit eu tot ce şi-au spus, dar pe Grigore nu-l interesează nimic altceva pe lumea asta decât fluturaşii săi. Cu de-amănuntul vom afla de-ndată.

Într-adevăr, cineva bate discret la uşă, ciocănit timid, respectuos, îmi sting țigara în scrumiera din alabastru (un cadou primit din partea primarului drept recunoaştere a valorii mele, chiar dacă el personal nu a apucat încă să intre în sala de concerte, are alte treburi mult mai Importante de făcut), strivesc bine chiştocul şi mârâi, printre dinți, un „intră" atât cât să audă respectivele urechi. Uşa se întredeschide, oprindu-se lingă fotoliile mele transformate în dormeză. Apare capul mic dotat cu urechi mari. Îi fac semn să zică. Zice:

- Ambrozie a stat de vorbă cu Grigore, au discutat despre fluturi, cum că la noi nu mai există nici un fluture, a zis Ambrozie, toți s-au cărat spre țările calde unde-i cald şi nu-i ceață deloc şi a mai zis Ambrozie că e timpul să ne adunăm în grupuri şi să luăm o hotărâre, să pornim...

Se poticneşte, nu mai ştie cum să continue. Bâlbâiala lui mă calcă pe bătătură, e tâmpit sadea, nici de fabulat nu e în stare.

- Să porniți unde, spre țările calde?

- Să ne revoltăm adică, zicea, că nu mai e de suportat, cum de stăm toți ca blegii şi doar el se agită de pomană, zicea, suportăm să-şi bată joc de noi un mediocru, o nulitate...

- Bine, drăguță, îi tai eu avântul, poți pleca. Şi... fă o pauză, altfel oboseşti prea tare... Nu-mi intra cu orice tâmpenie... renunță la zgură... comunică doar esențialul...

Capul se retrage. Uşa se închide fără zgomot. Sunt din ce în ce mai convins că din partea orchestranților nu trebuie să mă tem de vreo reacție, este exclusă orice surpriză. Aşa cum îi cunosc, sunt ascultători, interesați să-şi păstreze puținul pe care-l au, mai ales acum, în aceste vremuri. Tot mai bine şi mai călduț e aici decât pe front. Doar Timotei crede că nu are nimic de pierdut. Şi-a construit un edificiu, un piedestal, unde doreşte să rămână veşnic cocoțat. Tocmai dintr-un asemenea loc cazi cel mai uşor, brusc, dintr-o dată şi nimeni nu-ți va întinde o mână, nimeni nu va pune umărul ca să te împingă înapoi. Îngâmfarea şi inconştiența îi vor fi fatale.

- Mă, copii, nu ştiu ce se întâmplă în ultima vreme cu palmele mele că după fiecare spălat cu săpun mi se jupoaie pielea, fâşii foarte subțiri, nedureros, ce-i drept, dar deja am intrat la bănuieli. Ce să fac?
- Nu te mai speli şi gata!
- Aici nu-i glumă, zău. Sunt îngrijorat.
- Dacă nu-i dureros, va trece...
- Lipsă de calciu, de vitamine... Zarzavaturi proaspete, fructe, legume...
- Deştept eşti, mă. De parcă mama ar avea moşie!
- Nu-i strica să aibă una...
- Dacă avea, n-ajungeam instrumentist...

Bebe a scos zarurile şi încearcă să momească noi parteneri la un nou joc. E refuzat. Nimeni nu cade la-nvoială... Pe ce jucăm? Pe pantofi, pe-un pachet de ciocolată, pe-o bucată de unt, pe două conserve cu carne...? Jucăm pe doi nasturi, îi propune un violoncelist. Cu tine aş juca pe o sticlă plină cu rachiu, îi replică Bebe, pişcându-l de vârful nasului. Nasul violoncelistului este roşu, lat, borcănat, străbătut de vinişoare liliachii ca şi aripile fluturilor din frumoasa specie *Afrophaneura horisliana.* Dar pe violoncelist îl cheamă Mişu şi face parte din tagma celor care îşi îneacă necazurile, tristețile, durerile, în alcool. (Pătruc nu-şi îneacă nimic în alcool, el bea pur şi simplu din plăcere.) Următoarea poveste este a lui Mişu: soția l-a părăsit, cu puțin timp înainte de a începe războiul, luând şi fetița cu ea. Fără ceartă, fără scandal. Mişu a recunoscut, cu umilință, că motivul soției este întemeiat. Nici un medicament, nici un medic din această lume, nu l-ar putea ajuta, n-ar putea înlătura motivul invocat... Mişu i-a oferit soției libertatea fără comentarii. Soția şi-a găsit repede un bărbat. Însă Mişu a fost invadat de tristețe, de durere şi ca să le alunge a recurs la cea mai simplă metodă. Aceasta e povestea, cât se poate de banală. Dacă povestea s-ar povesti singură,

n-ar avea nimic în plus de adăugat. Ar putea doar folosi mai multe cuvinte, unele detalii în plus pentru a se lungi pe mai multe pagini. Jucăm pe palme, îi propune Ambrozie lui Bebe. Exclus, îi răspunde acesta cu seriozitate. Ne-am umfla buzele şi cine suflă în locul nostru? Dezamăgit, Bebe se aşează în cele din urmă pe un scaun, lângă Ianira. Ştie că violonistul va rămâne în continuare tăcut. Nu-l va deranja cu vreo discuţie penibilă iar el se poate, astfel, gândi la un alt joc cu care să momească vreunul, eventual în următoarea pauză.

Harfista şi-a dezlipit fruntea de geam a îndepărtat-o câţiva centimetri simţind-o rece ca un sloi de gheaţă şi răcirea aceasta i-a făcut bine o apropie mai mult de locurile unde sunt fiii săi cei trei bărbaţi dintre care doar primul poate fi numit astfel celorlalţi doi abia le-au mijit mustăţile şi-acolo la ei e frig şi rece ca-ntr-un sloi de gheaţă Doamne mila ta s-ar putea pogorî asupra lor dar ei nu au nevoie de milă printre fiare au nevoie de apărare şi e cam greu să transformi mila în apărare trebuie să existe de la început şi atunci aş fi împăcată liniştită străduindu-mă să cânt cât mai bine Orfeu a îmblânzit fiarele pădurii până şi fiarele pădurii cu lira sa eu de ce nu le-aş putea îmblânzi iau harfa şi plec să le cânt şi n-am să reuşesc în această pădure nu este vorba de fiarele pădurii sunt oameni cu chip şi sânge de fiară pe ei sunetele lirei îi pot amuza moleşi adormi plictisi dar niciodată îmblânzi...

Holul se sfârşeşte cu un şir de trepte. Treptele coboară iar la capătul lor, cuşca lui nea Topan.

- Mă, Pătruc, ce dracu au de împărţit ăştia, când meseria lor e apă de ploaie, cui foloseşte, că nici mie nici ţie şi să nu-mi spui că alţii vin aici să se distreze în timp ce ascultă nu ştiu care simfonie!? O meserie care nu aduce bani, de ce să nu se înţeleagă între ei! Nimeni nu pierde nimic. Milioane de oameni au trăit, trăiesc, fără simfonii din astea, au făcut copii, au muncit, au furat, s-au luptat, s-au iubit, s-au otrăvit, au progresat, fără să fi auzit o notă în viaţa lor, note din astea, fără nici un înţeles. Că dacă te-ai uitat în sală, cam tot ăia-s de fiecare dată care vin, ere' că neamurile plătesc biletul să nu rămână ăştia pe drumuri...!

S-au îmbătat nea Topan şi Pătruc, vorbele sunt domoale, aproape şoptite, capetele se înclină, se apropie, se lipesc frunte de frunte. Pătruc râgâie artistic:

- Io-s prost, nea Topan, da' tu eşti şi mai prost decât mine. Hă-hă-hă... Da' muzica asta există, mă auzi! Ea există, mă, şi degeaba te faci tu că nu vezi, nu auzi... Multe om mai auzi noi şi vrute... şi nevrute... şi dacă ne băgăm dopuri în urechi... degeaba... pe mine nu mă priveşte... pentru unii vremurile ăstea-s numa' bune... câştigă... se umflă... adună la ciorap... că mâine se gată războiul şi-o fi mult mai rău... io-s hotărât... nu mă las călcat de alţii!

Nea Topan îi acoperă gura cu palma. A reuşit abia după mai multe încercări. Mâna alunecă mereu prin aer, într-o lentă mişcare.

- Mă, taci... că intri la zdup... nu te juca cu vorbele... nu fă pe revoluționarul... te bagă la zdup... şi uită de tine... mai bine cântă-mi ceva... zi-i din gură... cântecul ăla de mi l-ai zis odată... de m-a uns la inimă...

Şi Pătruc începu să cânte, împleticit, încetişor, apoi din ce în ce mai legat, mai clar, creşte intensitatea, glasul umple mica încăpere făcând să vibreze micul şi unicul geam existent, vibrează sticla, se îndoaie, se umflă gata să plesnească, poate plesni în voie, nimeni nu va observa, nimeni nu va fi deranjat, cui, ce-i pasă? Pătruc cântă, iar nea Topan, mişcând ritmic din cap, se străduieşte să toarne din nou în pahare.

(29 ianuarie 1777. Ieri după-masă a fost arestat Cristian Friedrich Daniel Schubert, poet, compozitor, publicist, redactor şef al revistei „Cronica germană", din ordinul ducelui Karl Eugen de Wurtemberg. Aşa-i trebuie acestui ins turbulent cu idei revoluționare. El s-a strecurat în oraşul nostru ca un vagabond după ce a fost expulzat din Augsburg şi a pretins pentru mizerabila sa foaie o pălărie plină de libertate, dar nu va avea nici cât încape într-o coajă de nucă. Ducele a declarat clar şi răspicat că neruşinarea lui Schubert a ajuns atât de departe încât aproape că nu mai există pe fața pământului vreun cap încoronat sau vreun principe care să nu fi fost lezat în scrierile sale, în modul cel mai obraznic cu putință, de aceea e necesară arestarea lui, pentru că, printr-o pază sigură a persoanei sale, societatea omenească să fie curățată de un membru nedemn şi contagios. Drept grăit-a ducele despre acest individ care afirma sus şi tare că este prieten cu Klopstock, Herder, ba chiar şi cu studentul Schiller şi alții ca aceştia bântuiți de idei turbulente. Iată cam ce afirma Schubert în mizerabila sa foaie: „Teroarea clerului şi a principiilor spumegă împotriva oricărui sentiment de libertate. Intelectualii nu fac altceva decât să trâmbițe peste tot, cu o limbă dublă, tot ce priveşte festivitățile de la curte, vânători, treceri în revistă, orice gest milostiv sau un semn abia perceptibil de sentiment omenesc. Fac temenele în fața oricărui câine de la curte, rânjesc umili în fața principilor chiar dacă aceştia nu sunt decât nişte ticăloşi." După cum se vede, Schubert nu mai are ce căuta printre noi. Cititorii ziarului nostru şi-au dat seama acum că măsura ducelui Karl Eugen de Wurtemberg a fost cu adevărat necesară, ea impunându-se de la sine.

Schubert a stat închis primul an în pivnița fortăreței Hohenasperg. Ducele personal i-a ales acest loc şi a supravegheat, de la fereastră, întemnițarea sa. Încăpere umedă, jilavă, plină de mucegai, prost luminată, prin care mişunau gângănii deprinse cu întunericul şi umezeala. După trei ani i s-au permis unele vizite şi să se plimbe liber în incinta fortăreței. Abia după opt ani, în urma unor umilitoare petiții, scrise şi orale, l-au putut vizita rudele apropiate. A fost eliberat când se împliniseră zece ani de detenție, cu sănătatea şi moralul zdruncinate, dar neclintit în vechile sale idei.

În primul an petrecut la Hohenasperg, Schubert a început să scrie „Idei privind o estetică a muzicii". După câteva luni, ducele a hotărât să i se ia acest privilegiu. I s-a interzis scrisul. I-au fost luate hârtia şi pana. Schubert a continuat însă, dictându-şi cartea unui alt deținut printr-o crăpătură din perete. Pe respectivul deținut îl chema Peter şi nu era prea obişnuit cu pana. A notat însă meticulos tot ce i se dicta, minunându-se deseori de câte cunoaşte vecinul său de celulă şi ce bine potriveşte cuvintele. Manuscrisul acestor „Idei privind o estetică a muzicii" a fost publicat după moartea lui Schubert, prin grija fiului său.

În frumoasa lună mai, când cărăbuşii zburau veseli prin aerul înmiresmat de parfumul pomilor înfloriți, luna mai a anului 1787, Schubert a fost eliberat. Duhoarea închisorii mi-a ros pieptul, căci acolo nu putea pătrunde aerul, mi-a strecurat în mădulare o sfârşeală morbidă şi mi-a destins toate resorturile vitale ale trupului. Odată cu el s-a chircit în mine jalnic şi sufletul meu. De atunci eu m-am restabilit puțin, datorită miraculosului aer liber, dar nu voi mai redobândi niciodată entuziasmul meu de altădată şi nici armonia deplină a forțelor mele spirituale.

Şi-a reluat munca la revista sa care apare cu titlul simplu „Cronica". A fost lăsat în pace din convingerea că pentru siguranța statului aceasta ar fi cea mai abilă soluție. Schubert a compus numeroase lieduri. S-a ocupat şi de „Oda bucuriei" creată de Schiller în anul 1785, odă care l-a însoțit pe Beethoven de-a lungul întregii sale vieți. De altfel, tânărul Beethoven a fost unul dintre admiratorii lui Schubert. Sănătatea fiindu-i puternic zdruncinată, Schubert n-a mai supraviețuit după ieşirea din fortăreața Hohenasperg decât patru ani. A murit la 10 octombrie 1791.

Omul ar putea fi denumit ființă cântătoare, tot aşa precum, după Aristotel, e denumit ființă vorbitoare.

Schubert a avut deci un fiu care, la rândul său a avut alt fiu iar acesta a avut doi fii dintre care unul... Şi tot aşa până ce un Schubert a ajuns profesor de

armonie la conservatorul din Viena iar cursurile sale au fost urmărite cu atenție vădită, linguşitoare, de Carol Vătan. Acest ultim Schubert trecea sub tăcere legăturile sale de sânge cu „bătrânul" Schubert căruia îi mucegăiseră oasele în temniță timp de zece ani, lăsând să se înțeleagă că-i o simplă coincidență de nume.

Nu mai suntem decât nişte bieți corbi, servum pecus, afirma Schubert în ultimii ani ai vieții sale. Nu cel de la conservatorul din Viena, ci cel pe care-l admirase Beethoven. Servum Pecus.)

Andreea lasă mâinile în poală şi oftează zgomotos a oboseală.

- Mi-am pierdut obişnuința de a lucra. De mult n-am mai făcut un pulover, o fustă ori cel puțin un şal. Îmi obosesc degetele prea repede. E un semnal de alarmă. Te pomeneşti că-s bolnavă. Am reumatism. Nici n-ar fi de mirare.

- Oboseşti şi atunci când cânți? o întreabă Gina, colega ei de pupitru.

- Obosesc... ceva mai puțin decât acum... Le țin crispate pe andrelele astea. Până la urmă îl va termina mama. L-am adus cu mine ca să fac ceva în pauze. Dacă n-aş lucra la pulover simt că aş înnebuni.

- De ce să-nnebuneşti, dragă? se miră Gina.

- Habar n-am. Dar aşa simt. Sunt într-o permanentă stare de nervi...

- Cum mai e mama?

- La fel. Nici mai bine, nici mai rău.

Mama Andreei suferă de o uşoară amnezie. A lucrat treizeci de ani casieriță la o mare întreprindere din oraş. Era de o corectitudine ireproşabilă. Toți o respectau, de la patron până la femeia de serviciu. Când mergea după salarii la bancă, nu accepta decât bani noi-nouți, să simtă fiecare, într-adevăr, spunea, că-i răsplătit pentru munca sa. Foşnetul unor bancnote noi e mult mai plăcut, te încântă, eşti mândru cu ele în buzunar. Într-o seară, pe când se întorcea de la o prietenă care locuia doar cu două străzi mai departe de locuința ei, nişte indivizi au lovit-o în cap pentru a-i scormoni în poşetă. În mintea lor o casieriță trebuie să aibă întotdeauna asupra ei importante sume de bani. Se înşelaseră amarnic, alegându-se doar cu nişte mărunțiş. Biata femeie a suferit un şoc puternic. Loviturile au lăsat urme. Nu a mai putut lucra, începuse să încurce plicurile, să numere greşit... Acum stă acasă într-un balansoar... Andreea închide uşa când pleacă la repetiții şi nu-i lasă nici o cheie, să nu plece de acasă. S-ar putea rătăci, ar putea încurca străzile... O surprinde alarma aeriană şi cine ştie cum reacționează, în casă, stă liniştită, răsfoind albume cu poze de familie şi croşetează. Uneori uita ce a început să croşeteze, care i-au fost intențiile. Atunci strică, reface ghemul şi o ia de la capăt. Andreea nu poate studia acasă. Când aude vioara, chiar şi o simplă

gamă, mama ei izbucneşte în plâns, fără vreun motiv declarat. Andreea a renunțat la studiu. Se limitează la repetițiile de la filarmonică.

- Să ştii că Vasilică te iubeşte, tu. E mort după tine, ascultă-mă pe mine.
- Uf, Gina, termină cu prostiile astea. Crezi că de iubirile lui Vasilică îmi arde mie acum?
- Numai îți spun... N-ar strica să te mai plimbi şi tu cu cineva.
- Dar e atât de mic!
- E băiat bun... Nu prea ai de unde alege... Lunganul de Gherase e un neserios...

Gherase înalță capul, aruncând o privire veselă spre cele două violoniste.

- Mă bârfiți, fetelor? Mi-am auzit numele... înseamnă că una din voi e nebună după mine!
- Vezi-ți de cărți Gherase. Nu te-am vorbit de bine, te asigur, aşa că n-ai pentru ce fi mândru. După cum arăți, lung şi deşirat ca o prăjină, e exclus ca vreo femeie să-şi piardă capul după tine. Mai bine ți-ai tăia firele acelea de păr care-ți atârnă peste urechi, de le acoperă numai pe jumătate, să arăți şi tu a om...

A vorbit Gina. Rău a făcut. *A* încercat să fie spirituală. Mult mai cuminte era din partea ei dacă o lăsa pe Andreea să dea replica.

Andreea: tip de femeie mignon, bine proporționată, păr castaniu, în bucle rostogolite până pe umeri, gură mică, nas cârn, ochi castanii cu gene lungi, sprâncene subțiri, atent pensate, zâmbet mereu proaspăt, deschis, optimist, molipsitor, cu toate necazurile care n-au ocolit-o.

Gina: tip de fată bătrână.

Gherase pocneşte de două ori din palme, râde cam aşa: hă-hă (tot de două ori), arată cu degetul său lung şi gros de contrabasist către Gina şi-i spune în gura mare, să audă şi nea Topan în cuşculia lui:

- Tu să-ți razi mustața înainte de a vorbi cu mine!

Nea Topan nu aude vorbele lui Gherase, le aud ceilalți plus Gina, bineînțeles. Izbucnesc în râs. (Se râde şi dincolo de uşă, e foarte bine, îşi zice Carol Vătan, când îi aud atât de veseli şi bine dispuşi, sunt mulțumit. Râsul descarcă, te linişteşte, răsufli mai uşurat, altcumva suporți greutățile.)

Ochii Ginei s-au umplut de lacrimi. A cam exagerat Gherase, îşi dă şi el seama, ridică din umeri, dacă m-a provocat era să stau blând şi bleg ca un viței?

- Eşti un... nesimțit, asta eşti! izbucneşte Andreea, tremurând din întreg trupul ei mignon, bine proporționat. Gherase face semn că este de acord cu remarca ei, nu mai are replică. I-a scăpat, mai poate da înapoi? Iar, pe

deasupra, Vasilică îl bate vârtos la cărți. Ei nu joacă pe ceva anume, ca Bebe, de exemplu, dar există un anumit orgoliu de jucător care trebuie satisfăcut. Gherase încearcă acum să se concentreze doar asupra jocului. Vasilică zâmbeşte în sinea sa. Totodată, auzind glăsciorul revoltat al Andreei, lovitura de picior (căci lovise şi cu piciorul, furioasă, în podeaua dată recent cu motorină), o îndrăgi şi mai mult. Un val de duioşie îi umplu pieptul Cu greu îşi reținu un oftat, nu cumva să se dea de gol față de Gherase.

- Opreşte-ți lacrimile, îi şopti poruncitor Andreea Ginei. Pentru unul ca Gherase nu merită să plângi. Cum de poate cineva râde la asemenea glume proaste!

Gina îşi abține lacrimile. Ele nu se rostogolesc, prin urmare, pe obraji ci scaldă doar ochii. Se şterge cu mâna. Smiorcăie. Fața ei boțită, arătând veşnic ca după un somn agitat, străbătut de vise tenebroase, e acum şi mai şifonată accentuând cutele de pe frunte şi cele (mici) din jurul gurii. Adevărul e că o uşoară urmă de mustață există sub nasul Ginei şi, de asemenea, un neg mare cu câteva fire țepoase de păr, plasat exact la un colț al gurii. Se mai pudrează ea, încearcă diverse metode de mascare a mustății (şi a negului, foarte prost plasat lângă buze, mare şi negru ca un gândăcel de bucătărie), însă un ochi vigilent, o privire atentă, descoperă totul. Un bărbat i-a spus odată, în glumă mai mult, cam amețit fiind de băutură şi căldură, că are urechi frumoase. De atunci Gina le ține mereu la vedere, aranjându-şi şuvițele de păr (cam la fel de rare ca şi cele ale lui Gherase) pe după urechi. Dar care bărbat s-ar îndrăgosti de o femeie numai pentru că are urechi frumoase?! Poate mai are şi un caracter bun! Poate l-a avut, acum Ginei i s-a cam acrit de caracter bun şi cald. E bârfitoare, trage în dreapta şi în stânga cu urechile ei frumoase, ştie tot, vede tot, comentează (când i se oferă prilejul), îşi manifestă invidia. Odată cu începerea războiului toate aceste caracteristici ale firii sale s-au accentuat, fiind străbătute şi de o anumită febră. Febra timpului care se scurge implacabil, anulând încet şi meticulos, orice urmă de speranță. Gina s-a fixat, ca un soi de blândă pasăre de pradă, de Andreea. E buna şi scumpa ei prietenă, totodată colegă de pupitru. Veghează ca trupşorul mignon, bine legat şi sufletul ce sălăşluieşte în el să nu primească jigniri venite din partea bărbaților. Este gata, în orice clipă, să ofere, pe gratis, sfaturi. Observă, urmăreşte, intuieşte, prevede, prezice... Andreea e atât de lipsită de apărare, o mai are şi pe mama ei, cam bolnavă, cu mintea împuținată, cum să n-o ajuți, să nu fii alături de ea?! Gina îi urmăreşte gesturile, îi urmăreşte reacțiile, îi cunoaşte gusturile, preferințele... I-ar sta bine Andreei cu Vasilică alături, amândoi de aceeaşi statură, mignoni şi simpatici. Bănuieşte cineva că Ginei îi place de... lunganul de Gherase? Cine să bănuiască?! I se acordă prea puțină atenție fetei bătrâne a filarmonicii, fiecare îşi vede de preocupările, de gândurile şi necazurile sale. Dar ea îl iubeşte în taină, mare taină, pe contrabasist. Nimic nu-i trădează dragostea. E convinsă că iubirea ei va

rămâne neîmpărtăşită, o va duce cu ea în mormânt. S-a consolat deja cu această idee. Ce are atunci mai bun de făcut decât să fie paznicul fidel al micuţei Andreea?

După replica ironică pe care i-a plasat-o Bebe, ironică şi răutăcioasă în acelaşi timp, Mişu şi-a luat violoncelul şi s-a retras într-un colţ al încăperii. Câteva trăsături de arcuş pe corzi, sunt acordate, degetele o pot porni la drum. Lebăda de Saint-Säens. Se aude slab glasul violoncelului, abia de-l aude Mişu stând cu capul culcat pe gâtul de lemn, din cauza zgomotelor din încăpere. Un violist execută game, în surdină, negăsind pe nimeni dispus să stea cu el de vorbă.

În colţul ales de Mişu existase un ficus, până nu de mult. Mişu personal l-a adus, spunându-le colegilor că planta nu va rezista mult timp hărmălaiei de acolo (în timpul pauzelor, de regulă, mulţi suflători studiază, execută note lungi, de asemenea unii violonişti, contrabasişti, încât haosul acustic este greu de descris), chiar dacă zilnic va fi udată. Plantele sunt sensibile, reacţionează la sunete, ba chiar şi la gândurile oamenilor, spunea Mişu, pe cele rele nu le suportă, continua el în hohotele tuturor. A aşezat deci ficusul în colţul respectiv. Bebe, care la spusele lui Mişu a răspuns cu numeroase înţepături (verbale), se apropia în fiecare pauză de ficus şi-i spunea: „Bă, urâtule, nu te mai usuci odată?" Apoi sufla în clarinet, scoţând sunete înalte, stridente. Se amuzau orchestranţii copios. În cele din urmă ficusul se chirci, îşi pierdu vlaga, culoarea, se uscă şi pieri. Aţi văzut? din cauza voastră a pierit, afirma Mişu triumfător. Nu-l lua nimeni în serios, ba chiar fu acuzat că el, pe ascuns, îi tăiase rădăcinile, ca să le demonstreze câtă dreptate a avut. Pe Mişu îl întrista peste măsură o asemenea învinuire.

Acasă îşi umplu sufrageria cu plante. Era ca într-o adevărată seră.

(Pentru noi toţi există o casă onirică, afirma filosoful francez B. când ajunsese la o înaintată vârstă, o casă a amintirii vis, pierdută în umbra trecutului. Ea este arhetipul casei natale, ţara copilăriei eterne... Loc de protecţie şi de reverie, casa. Aici omul doreşte să se manifeste şi, totodată, să se ascundă. Casa este spaţiul în care teama se risipeşte, dar nu de tot pentru că omul simte în permanenţă pânda din afară a universului.)

Întâmplător, într-o zi (după ce-l părăsiseră soţia şi fetiţa) Mişu citi în „Almanahul ştiinţelor" că un anume Hermes Trismegist, considerat părintele ştiinţei egiptene, al magiei, alchimiei şi religiei afirma că plantele au viaţă, inteligenţă şi dragoste ca animalul şi omul. Tot respectivul (despre care Mişu nu auzise până atunci) mai spunea că muzica leagă intim relaţiile între oameni şi spaţiul vital al omenirii; ea se acordă cu acesta şi cu pământul, exprimând toate frecvenţele acestuia, precum mai multe chitări acordate în aceeaşi cheie. Asta nu a prea înţeles-o Mişu, dar cuvântul dragoste i s-a imprimat în minte. Tot în Almanah, Mişu a mai aflat cum un înţelept celebru de la curtea unui la fel de

celebru împărat mongol reuşea adevărate miracole cu cântecele sale: făcea să cadă ploaia, aprindea o lampă de ulei ori provoca la plante înflorirea înainte de primăvară. Minunate legende! Dar zumzetul melodios al scarabeului pestriț impulsionează creşterea viguroasă a trestiei de zahăr! (tot din Almanah). Citind acestea, în mod inexplicabil (ce conexiuni s-au putut face în creierul său?) Mişu şi-a amintit de anii copilăriei. De unele întâmplări. Cum, la vârsta de cinci ani, jucându-se pe stradă, s-a luat după câteva căruțe cu coviltir şi țigani care trecuseră pe acolo. Chiar au staționat la locul său de joacă din cine ştie ce motiv, altfel greu s-ar explica cum a urcat el într-una din căruțe şi dus a fost. Timp de două zile, integrat fără dificultăți în noua societate, se simțea perfect în mijlocul şatrei oprite la marginea oraşului. Ai săi, însoțiți de doi polițai, l-au aflat vesel, zburdând împreună cu copiii tuciurii. Apoi Mişu şi-a amintit cum casa în care a copilărit şi şi-a trăit adolescența era mereu plină de flori, cu plante ornamentale din simplul motiv că în aceeaşi casă locuia o florăreasă care împreună cu soțul cultivau flori pe aproape tot parcursul anului. Familiile se înțelegeau foarte bine, n-au existat certuri, discordie. Flori proaspete, plante decorative, ghivece numeroase... Şi, deodată, Mişu are o revelație, întotdeauna florile de la el din casă erau mai frumoase, explodau mai viu, mai colorat, plantele creşteau mai repede cu frunze mai mari, mai viguroase decât la vecini, în ghivece florile apăreau cu câteva zile înaintea celor aflate în camerele florăresei. Acelaşi soi, aceeaşi vârstă... De ce toate astea?! Pentru că la Mişu în casă mereu răsuna muzica. Mama lui obişnuia să cânte la pian, mai exact se acompania în timp ce interpreta lieduri de Schumann ori Hugo Wolf, învățate la pension. Mişu cânta şi el cu vocea, avea bună ureche muzicală, mai târziu a început violoncelul... Cânta la violoncel... îl acompania mama, când reuşea, când nu erau prea dificile lucrările. Exista o armonie sonoră în casa lor. Iată, acum înțelege influența binefăcătoare a muzicii asupra firavelor tulpine, gingaşelor plante, catifelatelor frunze...

Rămas singur cu tristețile şi durerile sale, Mişu a înțeles (după lectura „Almanahului ştiințelor") că numai plantele îi mai pot oferi o dragoste sinceră, adevărată. Şi-a transformat sufrageria (mare, spațioasă, cu ferestre largi - casa i-a rămas, soția neavând nici o pretenție în afara copilului) într-o adevărată seră. în mijlocul ei a pus un pupitru, un scaun, un teanc de note. A făcut o gaură în duşumea unde îşi fixa violoncelul. Acolo exersa, acolo interpreta mici piese, sonate, chiar fragmente din concerte, înconjurat de spectatorii săi dragi care înțelegeau şi simțeau că sunt iubiți cu adevărat. Cântându-le, Mişu descoperea cu uimire şi bucurie cum plantele se aplecau spre el, dorind parcă să-l mângâie cu duioşie, creşteau şi se dezvoltau armonios, văzând cu ochii, petuniile şi muşcatele înfloreau mai repede, filodendronul, ficusul, lămâiul, arborele pitic îşi multiplicau brațele verzi, trunchiurile se îngroşau, deveneau mai viguroase. Totul gâlgâia de viață, totul emana dragoste şi înțelegere. Un aer curat, îmbălsămat, îmbătător. O,

de-ar fi şi soția mea aici, să vadă aceste minunății, şoptea Mişu cuvintele fără voie, să vadă câtă dragoste i se poate oferi şi lui, lui şi violoncelului său... Dar imaginea femeii, apărută împotriva voinței sale, îi tulbura bucuria, îi spulbera mirajul. Lângă pupitru, la piciorul acestuia, se afla şi o sticlă. Mişu sorbea direct din ea, pentru a alunga imaginea din mediul său curat, pur, înmiresmat, împodobit cu frunze pulsând a viață (octava cea mai joasă din toată muzica are forma unei frunze) şi cânta cu mai multă ardoare la violoncel, întrerupându-se doar pentru *a* mai trage o înghițitură. Imaginea dispărea în cele din urmă iar în Mişu creştea tot mai tare următoarea dorință: plantele să se aplece spre el, să se întindă pe podele, să-l ajungă, să se încolăcească în jurul său, tulpini şi ramuri puternice, clocotind a viață şi dragoste îl înfăşoară, îi înfăşoară trupul, el continuă să cânte pentru ca ele să fie tot mai viguroase, mai puternice, strânsoarea tot mai puternică, iată-le înfăşurându-se în jurul pieptului, apoi mai sus, în jurul gâtului, a capului, tot mai strâns, tot mai strâns, cu incredibilă virilitate, cu dragoste şi patimă...

Mişu nu părăseşte sera sa decât la avertismentul alarmei aeriene. În adăpost, tremură la gândul că plantelor li s-ar putea întâmpla vreo nenorocire. Este imposibil să le care cu el când începe țipătul lugubru al sirenei. Mitică se învârte printre colegi abătut. Amenințarea lui Bebe îl speriase la început, apoi spaima s-a transformat în tristețe. A întrebat pe câțiva dacă nu l-ar putea ajuta, împrumuta pentru o mai lungă perioadă de vreme cu un sac de cartofi. Răspunsul l-a primit prin ridicări din umeri. De unde...? E greu să găseşti pe cineva care să te ajute în asemenea vremuri. Chiar şi cei care au nu riscă. Mitică îşi imaginează scena de acasă, cum ai putut fi atât de mototol? cine te-a pus să joci? numai mizerii îmi faci şi tu? asta ne mai lipsea, ai?! întrebările vin din partea soției. Cel mai cuminte e să tacă. Într-un fel, trebuie să se descurce. Nu aduce anul ce aduce clipa, îşi aminteşte el o vorbă din bătrâni.

Bebe urmăreşte foiala lui Mitică, zâmbind. Zâmbet şerpesc. (Cu siguranță aşa zâmbeşte şarpele.) Cine nu ştie, se uită la Bebe. El zâmbeşte şi gândeşte. I-am făcut-o, trombonistului. Fierbe mititelul. L-am pus pe jar. Joacă tontoroiul. Ha-ha (acum râde în gând)... După ce termină de râs îi vine o idee năstruşnică. Joacă... îi face semn lui Mitică, apropie-te puțin, colega. (Trombonul lui Mitică l-a călcat întotdeauna pe nervi. Glasul acestuia, bubuitura unui fortissimo, acoperind glasul clarinetului).

- Ştii ce idee mi-a venit? întreabă Bebe.
- Nu ştiu, răspunde Mitică intuind ceva necurat la mijloc.
- Jucăm zaruri amândoi...
- Cu tine nu mai joc niciodată nimic, îi retează elanul cu hotărâre Mitică.

- Stai, mă, să-ți explic, îți dau o şansă, mă, iar tu te răsteşti la mine. Uite cum facem. Aruncăm fiecare o singură dată. Câştigătorul e cel care face puncte mai multe. Dacă tu câştigi, te iert de sacul respectiv. Dacă eu câştig...

- Bebe, lasă-mă în pace. Ți-am mai spus. Cu tine...

- De ce nu încerci, Mitică?

Întrebarea e pusă de Ianira. Mitică îl priveşte surprins, nedumerit, întrebare derutantă...

- Te sfătuiesc să încerci, continuă Ianira. De la prima înfrângere depui armele? E vorba de hazard. Luptă cu el, altfel vei fi mereu învins. Nu e nevoie de prea multă inteligență pentru a arunca cu zarul. Ba, nu-i nevoie deloc... E nevoie de curaj, de îndrăzneală, chiar şi de puțină inconştiență. Crezi că Bebe întotdeauna câştigă? Joacă des, iar balanța se echilibrează. Îți dau eu sacul ăla... dacă va fi nevoie, fac eu rost...

În sufletul lui Mitică licăreşte speranța. Are dreptate Ianira. Întotdeauna când vorbeşte aşa, mai mult, are dreptate, spune adevăruri. Simple (ca orice adevăr) pe care le-am putea cu toții rosti în momentele de nepătată sinceritate. (Poate fi sinceritatea o dată pătată iar în unele momente nepătată?)

Bebe scutură zarurile în mână. Evident, râde.

- Dacă şi Ianira spune, atunci n-ai încotro. Cu sacul ai rezolvat, răsufli uşurat, dăm cu zarul imediat, anunț sala că ai câştigat.

- De acord, Bebe, spune Mitică luminat ca de o revelație. Dăm cu zarurile. O singură dată. Dar câştigă cel care cumulează mai puține puncte.

- Bine şi aşa, e de acord Bebe. Cine dă primul?

- Tu.

Satisfăcut, încrezător în steaua sa, Bebe mişcă de câteva ori pumnul în care ține zarurile, apoi le rostogoleşte pe podea. Zarurile se opresc lângă picioarele lui Ianira.

- Şase-trei, anunță acesta.

- Minunat, exclamă Bebe, Mitică va arunca şase-patru!

Mitică se apleacă, adună zarurile, le priveşte o clipă cum stau în palmă, tremurând uşor, închide pumnul şi le dă drumul pur şi simplu pe podea. Zarurile saltă de câteva ori, se-mprăştie, unul ajunge lângă scaunul pe care stă Bebe, celălalt către centrul încăperii.

- Nu atingeți zarul de acolo! strigă Bebe. Aici e şase. Dincolo?

Mitică nu are curajul să privească. Se ridică Ianira fără grabă, apropiindu-se de al doilea zar.

- Trebuia să încerci, Mitică, zice. Ai câştigat. Aici e doi...
- Minți! răcneşte Bebe făcând un salt spre centrul sălii.
- Convinge-te singur.
- E... doi... constată cu ciudă Bebe. Dar contează prea puțin... Am jucat doar aşa... să treacă timpul. Nu a fost ceva serios, prin urmare...
- A fost la fel de serios ca şi celălalt joc, zice Ianira. Prin urmare, Mitică nu mai are la tine nici o datorie. Te lauzi mereu că-ți place să joci cinstit.
- Bine, mă, treacă de la mine. Ai scăpat. Ai avut şi tu baftă. Eu am vrut să câştigi, ține minte. Prea te vedeam amărât... îți mai făcea scandal nevasta acasă, îți ardea două după ceafă...

Ce mai contează acum ironiile lui Bebe?! Nu aduce anul ce aduce clipa! Mitică e bucuros, e fericit. Se aşează pe banca de lângă şirul oglinzilor. Zarul din mijlocul încăperii creşte, transformându-se într-o căsuță cu cerdac. Ori de câte ori se simte invadat de fericire, prin mintea lui Mitică se derulează aceleaşi imagini. Zile de toamnă cu soare blând, auriu. O căsuță cu cerdac, la țară. Un drum care şerpuieşte printre două dealuri. Gurițe mare, cu orătănii. Pruni, meri, caişi şi nuci în spatele casei. Un lan de porumb. Dovleci mari, pietroşi, grei, cu vrejuri groase. Un câmp de trifoi. Muşuroaie de furnici. Cârtița înălțând mici piramide. Gârla încadrată de sălcii, apa limpede, şuşotind deasupra pietrelor şlefuite. Pe sub trunchiul sălciilor, ochiuri adânci, pline de eleni, mrene, plătici, roşioare. Un şarpe de apă (care nu râde) odihnindu-se pe o piatră mare, încinsă de soare. Sar cosaşi verzi cu burta gălbuie, cosaşi maronii cu burta cenuşie. Sumedenii de gâze printre firele de iarbă. Păsările cât pumnul cu pene discret colorate, ciripind în diverse tonalități. Mitică e cu coasa în mână. Iarba înaltă cade moale, fără zgomot, secerată de tăişul coasei. Mitică respiră aerul curat al unei libertăți nedesluşite. Gol până la brâu, căldura soarelui se scurge în firişoare pe trup, îl învăluie. Apoi se odihneşte Mitică pe malul gârlei, muşcând dintr-o coajă de pâine. Aruncă peştilor firimituri, îşi umezeşte buzele cu apa rece. Se descalță, face câțiva paşi pe pietrele lunecoase. Tufişuri cu mure sălbatice, acrişoare. Tufişuri cu zmeură. Flori de muşețel, frunze de mentă, coada şoricelului. Mitică se lasă pe spate, întreg universul s-a adunat printre crengile copacului. Două omizi, târându-se leneş pe scoarța groasă. Mugetul vacilor în apropierea apei.

Mitică nu a trăit şi nu a fost niciodată la țară. E orăşean din tată în fiu. În viața lui nu a pus mâna pe coasă. Nici nu ştie tocmai bine cum arată.

Curios cum din această încăpere lipsesc portrete de compozitori. Măcar unul să existe atârnat de perete. Normal, aici şi-ar găsi locul un Bach, un Mozart, un Monteverdi... În mod cu totul inexplicabil se poate vedea, lângă cuiere, o litografie. Inexplicabil este cum şi de ce a ajuns ea acolo. O ceată de bărbaţi şi femei îmbrăcate în haine peticite, mai mult zdrenţe, unii cu capetele acoperite cu pălării soioase, găurite, cu borurile ferfeniţă, încălţaţi în bocanci ori cizme stâlcite, murdari, mulţi dintre ei cu obrazul umflat; suferă de dinţi şi de foame; părul le atârnă în şuviţe unsuroase; ţin în mâini lopeţi pe jumătate rupte, cioturi de mături; în spatele lor, un soi de supraveghetor cu un baston enorm (bastonul mareşalului?), cu mâna întinsă vitejeşte, strigându-le sonor: „Hai, domnilor, cu pasiune şi elan!". Sunt nişte bieţi măturători.

Ce caută o asemenea litografie acolo? Cine a atârnat-o de perete? Ea a existat acolo de la bun început, ignorată de toată lumea. Acoperită de praf, pătată de muşte, are o culoare cenuşie, uniformă şi, în curând, nu se va mai distinge nimic.

Mai lungesc pauza? Hai, să-i mai las puţin, mă simt bine întins aici, în braţele fotoliilor. Mă odihnesc şi eu. Mai ales *eu* am nevoie de odihnă. Eu şi gândesc, pe când ei nu fac altceva decât să execute. Mult mai uşor, mult mai simplu. Nu există răspundere. Eu le-am şi cerut, de la bun început, să mă asculte fără a pune întrebări. Le indic până şi trăsăturile de arcuş cele mai exacte, vor mai mult? Nu vor, ştiu prea bine, îmi încarc capul cu gânduri fără sens. Doar Timotei şi-a amintit, chipurile, de vorbele unui dirijor oarecare întâlnit împreună la Viena! Parcă memoria mea păstrează toate întâlnirile întâmplătoare, nesemnificative?! Timotei a inventat aşa-zisa amintire pentru a-mi spune chestiile alea cu orchestra, eu personalitatea orchestranţilor, aşa, mai pe ocolite, cu fineţe. De unde atâta fineţe la el? Crede că i-am uitat palmele? Aşa ceva se uită greu, scumpul meu flautist. Nu se uită deloc. Trebuia să fac în aşa fel, să potrivesc astfel vorbele, lucrurile, acţiunile, încât să nu fi ajuns, de la bun început, pe lista programului. Dacă mă gândeam puţin la asta... Se putea înscena ceva... Am fost copleşit de importanţa concertului, n-am bănuit surprize neplăcute, periculoase... Puteam aranja... sigur că da... o solistă? Pe Ani, cum de-am uitat de ea, sărmana?! De atâta vreme n-a mai urcat pe scenă! Şi doar era o mare promisiune. Cam de multişor orchestra mea n-a acompaniat-o. Să tot fie câţiva ani bunişori. Timpul trece repede, pierzi contactul cu publicul, ieşi din mână, dai pe lângă clape... Un concert de Mozart tot îl interpretează ea onorabil. O prezenţă feminină ar fi fost pe placul oaspeţilor. Din farmec n-a pierdut prea mult... S-a mai împlinit... he-he e în plină maturitate. Cum dracu nu mi-a trecut chestia asta prin cap?! îi spuneam, adică îi sugeram lui Ianira... şi lui Ambrozie, să zicem... le insinuam cum că Timotei ar putea renunţa în favoarea Anei. Avea şi ea o şansă... Timotei n-ar fi rezistat rugăminţilor. Sentimental cum e, în amintirea vechii

prietenii... Thiii, ce idee! Oare acum e prea târziu...? Prea... Poate chiar mâine să sosească oaspetele... Totuşi, ar trebui încercat. Le vâr ideea asta în cap, îi incit, îi provoc, îi asmut... Nu... e prea târziu... Iar pe reacțiile lui Ianira şi ale lui Ambrozie nu pot fi chiar atât de sigur. Ar mirosi intențiile... Chiar dacă le-ar mirosi, Ianira ar dori să o vadă pe Ani în locul lui Timotei.... măcar o seară... măcar din când în când... E frumoasă prietenia, dar... în acest caz, prietenia trece pe planul al doilea. În artă contează prea puțin, nici nu există atunci când e vorba de concurență, când unul din doi trebuie să se afirme... Concurența dintre Ani şi Timotei, practic, nu există. Dar de urcat pe scenă parcă n-ar dori şi Ani? Mare prost am fost... Să renunțăm la gânduri, orchestranții mei sunt oameni de treabă, fac glume, au pasiuni nevinovate... Să închid ochii şi să mă mai odihnesc... Cu simfonia asta de Beethoven nu-i de glumit...

Ce-l determină pe om, la un moment dat, să renunțe la luptă, la idealul său? Greu de spus. Greu chiar şi pentru cel care renunță. Factori externi acționând lent, pe nesimțite, împotriva voinței sale. Un şoc puternic venit pe nepregătite, pe neaşteptate, dărâmând, anulând orice urmă de optimism, de încredere în forțele proprii. Sunt, oare, toți aceşti oameni slabi pentru că renunță după primul eşec? Greu de generalizat, de tras o concluzie. Aşa cum nu există două amprente identice, nu există nici doi oameni identici (care gândesc la fel, au aceleaşi reacții, stări afective...), chiar atunci când e vorba de gemeni. La un artist, reacțiile sunt de-a dreptul imprevizibile. Dotat cu o sensibilitate aparte, mai dezvoltată, mai cizelată, el se manifestă deseori, în mod paradoxal, ca fiind lipsit de respectiva sensibilitate. În ochii celorlalți, deseori el apare când prea dur, prea brutal, când excesiv de sentimental, când pueril, când naiv, când şiret, când lipsit de demnitate, când orgolios... Dacă ceva îi uneşte pe toți, acesta nu este altul decât orgoliul. O doză de orgoliu în plus față de ceilalți oameni e chiar necesară la un artist. Bine e ca acest orgoliu să nu degenereze. Un artist poate fi uşor de manipulat. Mai exact, în rândul lor se poate repede crea derută, panică, se poate crea între ei vrajbă, pentru ca să fie stăpâniți mai bine, dominați. Metodă simplă, veche, întotdeauna eficace, nu doar pentru artişti... Artistul mănâncă şi el, face dragoste, plăteşte lumina, face curățenie prin casă, cleveteşte cu prietenii, se scobeşte între dinți (cu scobitoarea), face duş, pescuieşte, creşte copii, îi educă, are datorii, se îmbolnăveşte, ca orice om. El trăieşte însă în două lumi. Lumea cea de toate zilele şi lumea creată de el. Uneori le confundă. Când face asta, are de suportat consecințe neplăcute.

Dialog imaginar:

„Ce mai faci tu, Ianira?"

„E o întrebare idioată la care nu răspund!"

„Atunci, ce mai face Ani?"

„Consider întrebarea la fel de idioată, dar răspund. Ani face bine!"
„Tot acasă?"
„Acasă..."
„Am auzit că dă ore de pian."
„Într-adevăr, dă ore de pian. La şcoală şi acasă."
„Câştigaţi bine, atunci..."
„Atunci câştigam bine. Acum mai puţin."
„Dar o ştiam solistă, una foarte bună."
„Aşa cum o ştiai este şi acum."
„Cam rar în concerte..."
„Extrem de rar. În ultima vreme chiar deloc!"
„Are ceva directorul împotriva ei? Din câte am auzit, aţi fost colegi. Ar trebui să-i facă înlesniri, nu să-i pună bețe în roate."
„Unde naiba ai învăţat să auzi aşa de bine?! Ana va mai concerta..."
„Măcar un recital. Ar putea da un recital."
„Ar putea..."
„Se spune că... tu eşti împotrivă."
„Împotriva cui?"
„Se spune că tu nu prea eşti de acord să iasă în public, să facă turnee, pentru a nu pleca de lângă tine. Doreşti s-o ţii cât mai mult în preajma ta."
„Se spune ori chiar ai auzit?"
„Lumea bârfeşte."
„Bine face. Altfel n-ar fi lume."
„Şi e adevărat că nu iubeşti copiii şi de aia nici nu aveţi?"
„Vom avea... după ce se termină războiul."
„Cam târzior. Cine ştie când se termină..."
„Copiii făcuţi la bătrâneţe sunt inteligenţi şi au noroc în viaţă."
„Aşa se zice."

„Aşa."
„Dar Ani nu regretă?"
„Cam ce să regrete?"
„Că nu s-a realizat, nu şi-a atins idealul. Era destinată să ajungă solistă."
„Cine dracu eşti tu de pui atâtea întrebări?!"
„Dracul!"

Şi Ianira, bosumflat, la plimbare a plecat. Grăbit, cu paşi mari, precipitat, ca pe timpul studenției când se ridica brusc de la masa unei cafenele şi o pornea aproape în fugă pe străzi. Pe atunci nu-i punea nimeni întrebări. Şi le punea singur. Şi Ianira, înfuriat, la plimbare a plecat, încordat ca un arc, a ajuns taman în parc. S-a aşezat pe o bancă. Şi-a aprins o țigară. A tras adânc fumul în piept. Mai multe fumuri. Numeroase. O fetiță de cinci ani (poate mai puțin) s-a aşezat alături de el. Într-un târziu Ianira o zăreşte. O fetiță drăguță. Bucle blonde, ochi rotunzi ca doi năsturei albaştri, năsuc, guriță tristă. Îngână ceva, un cântec fără cuvinte, şi bălăngăne din picioare, Ianira o priveşte mirat. Surâde. Ce caută fetița singură aici? Chiar dacă ne aflăm în plină zi, la vârsta ei nu e bine să fie lăsată singură. Urlă sirena şi... Dialogul se porneşte iarăşi. De data asta Ianira pune întrebări:

„Ce cauți aici singură?"
„Sunt supărată."
„Da' de ce eşti tu atât de supărată?!"
„Eu sunt supărată pe mama şi pe tata care mereu se ceartă şi mă ceartă şi pe mine."
„Poate ai făcut vreo prostioară."
„N-am făcut. Aşa sunt ei. Iar eu azi m-am supărat!"
„Da? Şi ce faci tu când eşti supărată?"
„Eu când sunt supărată cânt."
„Bravo! Dar când eşti bucuroasă?"
„Când sunt bucuroasă cânt!"
„Oho, înseamnă că ştii o mulțime de cântece."
„Doar unul singur."

Dialogul se întrerupe aici. Ianira o ascultă un timp cum îngână cântecul fără cuvinte pe care el îl întrerupsese. Ianira ştie mai multe cântece. Cunoaşte o sumedenie de teme muzicale.

Pianul, marcă vieneză, sunetele calde, declanşate de clapele albe şi negre pe care degetele se mişcă agil, cu uşurință, fără eforturi deosebite. Pe pian, o vază cu flori mereu proaspete. Capacul mare se deschide rareori. Pentru camera în care se află, pianul îşi face foarte bine datoria față de ascultător, chiar şi față de mai mulți. Ana, aplecată asupra clapelor, cu coama de păr roşcat, bogat, acoperindu-i pe jumătate fața. E aproape neschimbată, mai împlinită, mai matură. A pierdut din tinereasca ei veselie, din elanuri, din încredere. Un soi de acceptare, de resemnare se descifrează în privirile ei. Au dispărut, s-au topit avântul şi optimismul. Cântă la fel de bine ca altădată. Aproape. Puțin mai obosit, mai indiferent. Se intuieşte o detaşare care impune rigiditate. Ceva mecanic. Fără resentimente. Indiferența, ca o apă stătută năpădită încet şi sigur de bălării. Tăindu-i respirația. Ianira, întins pe covor, cu o pernă sub cap, în halat şi papuci de casă. În jurul său, câteva cărți deschise, o scrumieră, îi citeşte şi Anei din cărțile sale scrise în gotică? La rugămintea sa, Ana interpretează concertul în la minor de Grieg. în ultima vreme, Ianira îl preferă altor lucrări. Chopin fusese pentru anii de tinerețe. Chopin îți aduce mereu aminte. Grieg te cheamă să pleci în ținuturi albe, orbitoare, reci, te cheamă la aventură...

Zăpadă. Albă şi înşelătoare.

O întindere enormă unită cu nepăsarea cerului la fel de albă şi prima privire scăpată printre ochii întredeschişi spre un orizont necunoscut.

Primii paşi şi prima ciocnire cu vântul. Altul decât cel pe care-l cunoşti. E ca un cuțit au lama înghețată. Se învârteşte în jurul tău şi ți se lipeşte de buze.

O senzație curioasă, ciudată. Săniile nu mai scârțâie, câinii au uitat să mai latre, doar câte un trosnet de gheață îi fac să se uite întrebători la tine. Ridici din umeri fără a-ți trece *prin minte vreun răspuns. Ştii că trebuie să mergi înainte, să pătrunzi în adâncul acestui alb înghețat.*

O amintire încearcă să-şi facă loc printre rămăşițele de gânduri, dar rămâne într-o cută a frunții, chircită şi înghețată.

Atenția creşte, se încovoaie ca un arc peste ochi, gata să plesnească. Brusc, opreşti câinii, arunci din sanie ce-ai adus cu tine şi începi să construieşti, cu *febrilitate, un adăpost.*

Un popas. Câinii adunați în jurul tău. Răsuflarea lor, caldă, plăcută, ca o băutură tare.

Stropi de somn plutesc în jurul tău ca nişte globuri în culori bizare. Te pierzi printre ei cu pleoapele grele.

Afară vântul continuă să petreacă nepăsător.

Înlăuntru singurătatea e la fel de nepăsătore. Primul somn adânc şi periculos, ca un drog puternic.

Trezitul în plin vânt, în plină furtună, un lătrat de dinți speriați. O schiță de luptă cu tine însuți, cu grăuntele de îndoială.

O porneşti însă mai departe, înverşunat, spre un orizont doar bănuit, spre un ideal doar bănuit. Nu mai poți da înapoi. Nu poți, nu vrei.

Un calm îngrozitor şi un zâmbet cabotin completându-l. Un fel de împăcare, de acceptare simulată. Câinii continuă să te poarte orbeşte fără a ține seama de îndemnurile tale. La un moment dat sute de ochi înghețați încep un dans diabolic în jurul tău. Nu le dai importanță. Eşti până la urmă înhățat şi obligat să urci cu ei, în ritmul lor frânt.

Unde?

Nu ştii.

De fapt, eşti singur. La fel de singur ca şi înainte. Nu există dinți, nu există sanie.

E o singurătate monumentală, albă şi rece. Fără zâmbetul acela cabotin.

O singurătate cu ochii întredeschişi.

„Gata, Ianira. Nu mai pot, nu mai rezist. E pentru ultima oară când ți l-am cântat! Află că mă cam plictiseşti cu cererile tale. Mă plictiseşti bine de tot! Şi mi-e lehamite! Ți-o spun deschis, acum. Nu mă repet. Vezi-ți de cărțile tale iar pe mine să mă laşi în pace, auzi?! Să mă laşi în pace!

Pătruc năvăleşte în încăpere. E descheiat la haină şi la cămaşă. Pieptul, împânzit cu smocuri de păr cafeniu. Ochii îi sunt împăienjeniți, cum s-ar spune. Se împleticeşte. Nu cade. În fiecare clipă poți crede că-şi va frânge gâtul. Dar el nu şi-l frânge.

- Bă, ce fumăraieee!... Şi ce hărmălaieee!... Hâc. Brrrz. Bogdaproste! O să muriți cu toții... intoxicați... dacă nu aruncă ăştia... hâr... bombița la timp... buuuuum! În aer cu noi... toți suntem în aer, hăhăăăă... adică noi... că ăia... hâc... unde-i şefu?! Că-s furios! Am ceva a-i spune... de la obraz.

Se scarpină pe pântec. Constată că-i descheiat la haină şi la cămaşă.

- Pardon... scuzați... nu-i frumos în fața doamnelor... îîî.

Încearcă să se încheie la nasturi. Reuşeşte la câțiva, pe sărite, reuşeşte, de asemenea, să încheie haina cu un nasture de la cămaşă. Râsete şi aplauze. Pătruc se înclină. Rămâne aşa înclinat o clipă, apoi o porneşte vertiginos spre şirul de oglinzi, îşi descoperă chipul. Câteva strâmbături, câteva grimase.

- Ptuii... ce tâmpenie... Cea mai mare prostie... inventată de om... hâc... oglinda! Să-ți vezi mutra. Cât eşti de hidos... cât de urât, brrr... la suflet... chipul şi sufletul mă-sii! Femeia a inventat oglinda... daa... să-şi admire... prostia...

Pipăie suprafaţa oglinzii lăsând urme unsuroase de degete. Se propteşte în palmă. Stă câteva momente astfel, proptit în palmă, cu capul căzut în piept. Nemişcat. Apoi tresare, ca traversat de un şoc electric. Se holbează în jur, fără a-şi dezlipi palmele de pe suprafaţa oglinzii.

- Aşaaaa... la capăt îi uşa şefului... să mergem pe drumul oglinzilor...

Porneşte târând mâna după el. Mâna lasă o dâră groasă în urmă de-a lungul şirului de oglinzi. Mersul lui Pătruc e încurajat de instrumentişti, haide, băiatu! încă puţin! pasul melcului! pasul cangurului şchiop! acuma! Deschide uşa.

Uşa se loveşte de fotolii şi se închide la loc cu repeziciune, ca trasă de un arc puternic. E Pătruc, ştiu, l-am auzit de cum şi-a făcut apariţia. E beat, evident, beat bine... Eu l-am trimis la nea Topan. He-he... mi-a ascultat sfatul. E ascultător, Pătruc. Ştiai ce vrea să-mi spună. Apasă iarăşi pe clanţă, loveşte uşa cu piciorul şi reuşeşte să şi-l vâre înăuntru. Uşa se loveşte de patul meu improvizat, mă zguduie nitel, se întoarce trasă de acelaşi arc nevăzut dar întâlneşte în cale piciorul lui Pătruc. Nici nu clipesc. Rămân în poziţia iniţială. Zâmbesc. Îi zâmbesc calm, cald, prietenesc. Hai, zi-i Pătruc, varsă cuvintele. Întâi râgâie puternic şi asta provoacă râsul imbecililor de orchestranţi. Sunt fericiţi că cineva îşi permite cu mine aşa ceva. Sunt fericiţi că cineva, chipurile, îşi bate joc de mine. În neputinţa lor, în infantilismul lor, se cred răzbunaţi. Pe chestia asta sunt extrem de mulţumiţi. Eu tocmai asta doresc, nu?! Să fie mulţumiţi şi fericiţi, la-la-la... Dă-i drumul, Pătruc. Numai să nu-i vină rău... de la stomac... Pătruc îi dă drumul, ţinându-se de uşă (altfel ar pica în bot!):

- Şefule... io mă duc... şi nici dracuuu... nu mă opreşte... hâc... îs sătul de stat degeaba... să-ţi strâng partiturile... ce ceilalţi... faceţi ce-ţi vrea... nu-mi pasă, mamăăă... de cade o bombă şi pe urmă... vine maioruuuu... cine-i mai câştigat, hă?... cine-o vrea şi o putea... mă duc... am afaceri... vă las cu muzicuţa-cuţa... şi plec cu nea Topan... să ştii... nu-mi pasă nici de tine... noi afacerim... bă... nu zdrăngănim... hâc...

Duhneşte de-mi taie răsuflarea. Abia reuşesc să-mi mai păstrez zâmbetul.

- Bine Pătruc, rostesc calm şi înţelegător, poţi pleca. Ia-l şi pe nea Topan... să vă sprijiniţi. Plecaţi amândoi.
- Plecăm maistre... fără să ne dai tu voie... află!
- Bine, Pătruc. Te rog, închide uşa cu grijă. Ar putea crăpa.
- Mă dai afară?!... Tu dormi aici... şi mă dai afară!... hâc... află căci plec singur... salut... şi ne-om vedea la anu!
- Pe mâine, Pătruc...

Închide uşa fără să o trântească. Încet, foarte încet. Sunt pe deplin mulţumit.

Pătruc iese bombănind cuvinte nedesluşite. Iese sprijinindu-se de acelaşi şir de oglinzi.

Suprafața oglinzilor creşte, se lăţeşte, se întinde, acoperind întreaga sală. Se unduieşte. Un lac mic, o baltă cu apă stătută pe care bălăriile o năpădesc repede şi sigur tăind apoi respirația, anulând-o, umplând-o cu mâl negru, gros...

Harfista îşi aminteşte de băieții ei cum stăteau toți la masă şi mâncau zgomotos nu plescăiți aşa din gură că nu-i frumos dar nimeni nu ne aude dragă mamă aici putem plescăi veți face aşa şi în altă parte printre străini ea se învârte în jurul mesei serveşte unul mai doreşte celui mic nu-i place strâmbă din nas da' mofturos mai eşti dragă du-te la restaurant, la cantină e greu să mulțumeşti trei băieți când eşti singură e greu să-i potoleşti când sunt nărăvaşi precum mânjii şi e plăcut să-i vezi pe toți trei lângă tine le coşi ciorapii şi cămăşile şi nasturii să le porți mereu de grijă chiar dacă-s acum mari bărbați în toată firea doi dintre ei umblă după fete nu-i fac mamei destăinuiri dar mama simte tot ei nu-i poți ascunde nimic se vor însura şi vor ajunge la casele lor am să stau la fiecare pe rând câte o săptămână şi iată că au ajuns într-un şanț cine ştie unde oare unde sunteți dragii mamei unde vă îngheață picioarele cine vă coase nasturii cine vă pune ciorbă fierbinte în farfurii cine vă dojeneşte cine se supără pe voi? Lângă cuiere se povesteşte:

- Aveam un coleg la conservator care se numea, dacă bine îmi amintesc, Gelu ori Nelu, are mai puțină importanță. Vorbea mereu cu entuziasm despre viitoarea sa profesie, cu convingere neprefăcută, încântat de ce va face el după absolvire, cum îi va învăța pe cei mici să cânte la vioară. Decât un instrumentist oarecare într-o orchestră mediocră, mai bine un profesor bun, zicea, să descoperi şi să creşti talente nu-i lucru uşor. Între noi fie vorba, ca instrumentist era slab, printre ultimii dacă nu chiar ultimul. Vorbea numai în picioare; dacă ne aflam undeva, la o masă, se ridica de pe scaun, având deseori intenția, i-o ghiceam uşor, de a se urca pe el. Gesticula febril iar glasul avea doar accente puternice. Sinceritatea care-l caracteriza de fiecare dată făcea să treacă însă neobservate momentele comice pe care le crea. Obsesia lui era podiumul. Un mic podium. Se face o mare greşeală, zicea, dacă se crede că un profesor de instrument nu are nevoie de podium când predă. Şi ce-i dacă sala lui de predare este mică şi are doar un singur elev la oră? Un mic podium este necesar. Eu mi-am confecționat unul, îl am deja acasă şi-l voi instala în sala mea de predare. E o chestiune de tact. Copilul trebuie să te vadă undeva sus, un procedeu de a-l face să te respecte, să fie foarte atent şi să-ți urmeze întru totul instrucțiunile. Altfel o ia brambura. Mai târziu îşi vor da seama că totul s-a făcut spre binele lor, sper să mă pot mândri cu ei. L-am vizitat într-o zi acasă şi, într-adevăr, în cameră avea un mic podium. S-a urcat pe el ca să-mi facă o demonstrație. A început să explice cum trebuie ținută vioara la gât, cât trebuie înclinat capul pe ea, care e poziția mâinii stângi şi altele. Mă bufnea râsul văzându-l cu câtă

patimă spunea toate acestea fără a avea instrumentul în mână, în schimb, gesticulând febril de parcă ar fi dirijat o orchestră nevăzută. Când mergea la concerte ori la recitaluri, găsea întotdeauna pe cineva căruia să-i explice, în timpul interpretării, muzica. Trebuie să pricepi că aici e vorba de zbucium, aşa e, nu altceva, şuşotea el, vezi cât de corect e construită fraza muzicală... acum trebuie să tresari, s-a întâmplat o răsturnare de teme deosebit de importantă pentru evoluția motivului principal... acum e vorba de primele licăriri ale speranței, va învinge... tonalitățile minore se retrag, cele luminoase sunt din ce în ce mai evidente, trebuie să... Şi tot aşa o ținea, încât bietul ascultător mu mai auzea nimic din lucrarea muzicală respectivă. Gelu ori Nelu, cum l-o fi chemând, că de mult a fost asta, a ajuns profesor cum şi-a dorit. L-am întâlnit într-o bună zi şi mă anunță că are un elev începător, în prima clasă, deosebit, care va ajunge departe. Să-l vezi cum ascultă, cu câtă atenție, nu comentează, înțelege tot ce-i spun, ceilalți sunt mai obraznici, vorbesc neîntrebați, dar în băiatul acesta am mare încredere. L-am întrebat dacă băiatul a început să tragă cu arcuşul pe vioară, se scurseseră câteva luni bune de la începerea şcolii, ba, dacă țin minte, era chiar la sfârşitul anului şcolar. Nici vorbă, dragul meu, mi-a răspuns contrariat, până acum i-am explicat ce-i vioara, am făcut un scurt istoric, i-am vorbit despre înaintaşii celebri, despre lemnul din care se face, cum trebuie ținută, i-am explicat şi toate celelalte. Aş dori să vii, dacă poți, la ora în care îi voi da vioara în mână.

- Cred că te-ai dus. Cam tâmpițel colegul ăsta al tău.

- Evident că m-am dus. Ardeam de curiozitate, îşi instalase, într-adevăr, aşa cum mi-a spus, podiumul de acasă, în sălită, sub fereastră. Vine băiețelul. Un nas cârn stropit cu pistrui, păr scurt şi țepos, iar în dosul lentilelor (purta ochelari) bănuiam o privire inteligentă. A salutat respectuos şi apoi n-a mai scos un cuvânt. Colegul meu s-a cocoțat pe podium, a recapitulat pe scurt câteva probleme mai importante. Apoi deschide tocul de la vioară, scoate arcuşul şi i-l dă. Imediat am să-i dau şi vioara, îmi şopteşte el, vădit emoționat. Băiețaşul priveşte câteva clipe arcuşul în tăcere. Apoi îl apucă şi de celălalt capăt şi întreabă zâmbind: „Nenea, ce se întâmplă dacă fac aşa cu el?"

- Şi ce-a făcut?

- L-a îndoit ca pe un arc până l-a rupt.

- Ha-ha-ha! Minunat. Cred că profesorul a leşinat.

- Nu chiar... Dar o asemenea reacție l-a zguduit profund. A rămas fără grai, înțepenit. L-am părăsit, lăsându-l cu băiețelul care continua să zâmbească, aruncând asupra profesorului său aceeaşi privire inteligentă prin lentilele ochelarilor.

- Eu n-aş fi rezistat să predau. Nu-mi stă în fire. Sunt mai nervos, n-aş fi avut răbdare cu toți nepricepuții. Să-mi scârțâie în urechi ziua întreagă...

(Analizând o fugă de Bach descoperi mereu contra-subiectul însoțind tema principală la una din cele patru voci. Un pianist îşi aminteşte de ziua în care s-a hotărât să renunțe la muzică!)

„Gata, îmi zic, nu mai pun mâna pe pianul ăsta niciodată, au avut dreptate cei care spuneau că nu am pic de talent, parcă era nevoie să mi-o spună, îmi dădeam seama şi singur, dar m-am încăpățînat ca un catâr până azi, până la ora asta, până-n clipa asta. Acum, gata!", închid calm capacul pianului, cu siguranță sunt calm. Soare. Afară. Dacă aş bate nişte cuie, să nu-l mai pot deschide niciodată? N-am dreptul să-l rănesc. Marcă bună, veche. Obiect de valoare. Bun pentru muzeu. Ca şi cum aş sugruma o privighetoare. Iau partitura, o aşez cu grijă peste celelalte. Compozitorul încercase să-mi descrie nişte tablouri dintr-o expoziție, el e de vină că n-am priceput nimic? Să-mi tocesc anii, tinerețea, între patru pereți, inutil, la sfârşit să-mi dau seama că am trecut pe lângă viață ou ochii legați. Cică ăştia sunt pereții tăi, meseria ta, aşa-s legile, mai trebuie să te însori, să faci vreo doi-trei copii, la sfârşit devii bunic, mai trăieşti un pic, nu mai faci nimic... La sfârşit. Când altă treabă nu mai am decât să colecționez timbre şi regrete. Aşez partitura peste celelalte, la fel de calm ca şi înainte. Apoi le iau pe toate în brațe şi urc cu ele în pod, unde există o ladă cu romane polițiste şi de dragoste din prima tinerețe a tatălui (şi a mamei). Acum! Le arunc acolo, încui lacătul şi vâr cheia în buzunar. Am s-o pierd chiar azi. Cheia. Afară e o zi splendidă şi m-am hotărât să dau o raită prin oraş, să-mi întâlnesc prietenii şi să bem o cafea, să facem ceva. De câte ori dau brusc o raită prin oraş, îi întâlnesc şi bem o cafea. „Salut, salut, ce mai faci, bem o cafea?”

Străzi. Oameni. Birje şi automobile. Toată lumea e grăbită. Parcă sunt urmăriți, îi alungă cineva. Nu e mai bine să păşeşti calm cu mâinile la spate? Mă strecor printre oameni, birje şi automobile. Odată, un prieten (câți am, Doamne!), după ce s-a îmbătat bine, a început să vorbească despre luptele de pe vremuri, cu cai şi săbii, despre oameni care ştiau să vâneze cu arcul şi să strivească sub tălpi bobul de strugure: apoi, n-am priceput legătura, a încheiat: „eu nu lupt, eu mă strecor printre oameni şi automobile".

Pulsul oraşului. Viața. Toate gem, scrâşnesc din dinți, fac zgomot şi praf. Aşa trebuie să fie. Se rostogoleşte sângele prin vene năvalnic. Te opreşti pe pod şi priveşti apa, asculți gâlceava ei printre pietre. Un oraş fără poduri e un oraş obosit, uscat, nu-l pot salva decât parcurile. Iată şi parcul. Mă bucur. Aici aerul e curat, copacii înalți, noduroşi, cu crengi pline de frunze şi e mult verde. Ce te legeni codrule... nu-i chiar un codru, e un simulacru de codru. Verdele e o culoare necesară pentru a trăi fără coşmaruri. Clorofilă. Bioxid de carbon. Păsări nu prea sunt din

cine ştie ce motive, dar asta nu mai are importanță. N-ar fi fost plăcut să-mi ciripească toate deodată în urechi, fiecare în stilul ei. Dacă doresc, mă pot aşeza pe o bancă, să privesc la mamele care-şi plimbă copiii (îndrăgostiții vin ceva mai târziu), ori la bătrânii care se plimbă, la fel ca şi mine. Copii drăguți, între o lună şi douăzeci şi patru, culcați în cărucioare roz. Culoarea asta mă calcă pe nervi. Toți dorm frumos, ce le pasă lor de copaci şi de toate celelalte? Nu chiar. Unul a început să scoată sunete ascuțite pe gură (adică țipă), cioplindu-mi timpanul, nu pricepe nimeni ce vrea, ce nu-i convine, mama sa se străduieşte, dar nu reuşeşte. Eu îmi amintesc de studiul meu, de exercițiile mele şi grăbesc pasul. Trebuie să sorb neapărat o cafea.

În sfârşit, la cafenea, pe terasă, cu prietenii în jurul mesei. Discutăm, fumăm, se spun bancuri, mai râdem. „Douăzeci şi cinci!". La o masă vecină se joacă chibrit. Un joc extrem de interesant cu o cutie de chibrituri aflată pe marginea mesei şi care se pocneşte cu degetul gros, de jos în sus. Se soarbe cafea şi suc. Unii foşnesc ziare, de parcă ar fi pierdut ceva printre paginile lor. Degetul gros a lovit cutia: „cincisprezece puncte!". îmi pare tare rău că nu mă pricep la politică să particip la disputele băieților. Nu sunt dispute propriu-zise, aşa, nişte păreri vagi, neclare, nesigure. Degetul gros loveşte cutia, aceasta se înalță cât poate, apoi cade pe masă într-o anumită poziție, după care se dă un anumit punctaj. Numărul de participanți e nelimitat. A apărut un acordeonist zdrențăros. Cântă ceva ce aduce a vals. Îmi place la nebunie. Un adevărat maestru. Crede în arta sa. Speră să primească ceva pentru ea. Momentan cântă, ignorând lumea de pe terasă. E proptit de unul din stâlpii de susținere. O fată a închis ochii şi mişcă uşor din cap în ritm de vals. Încerc şi eu ritmul cu piciorul şi mai sorb din cafea. Degetul gros loveşte cutia: „zero puncte!", „dă-o încoace să-ți fac eu o demonstrație!". Trece timpul. Mă gândesc că efectul cafelei e cu totul altul decât cel pe care mi l-am închipuit. Unul de la masă ştie multe jocuri distractive, aşa că o să ne distrăm. Sunt un fel de ghicitori, de teste de inteligență şi altele de genul acesta. „Douăzeci şi cinci". Se pune o întrebare-cheie sau se arată

o figură geometrică. Toți se gândesc febril, nimeni nu-i în stare de vreun răspuns. Cutia produce un zgomot de zurgălăi înfundați. Obligatoriu (trebuie să fie plină ele bețe. În cele din urmă unul găseşte o rezolvare, altul îl contrazice şi uite aşa se înfiripă jocul. „Formidabil! O sută de puncte!" Degetul gros loveşte cu înverşunare cutia ca şi înainte, de jos în sus. Las banii pe masă, mă ridic şi plec la fel de grăbit precum am venit.

Traversez o stradă, încă una, printre automobile. Unul era să mă calce. Scurtă înjurătură scăpată printre dinți. Din nou aprind o țigară. Se spune că nu e bine să fumezi pe căldură, afară, în soare. Multe se spun. „Trebuia să rămân în cameră şi să mă culc." După un somn bun altfel priveşti la ce se întâmplă în jurul tău. Poți oare rămâne nepăsător? Zgomotele trec prin creierul meu. Şi pot oare spune că e bine, că mă bucur de plimbarea pe care am făcut-o, de perspectivele pe care le am ori de surprizele rezervate de clipa următoare? Nimic nu e sigur. Dacă fac un pas greşit, alunec şi-mi scrântesc piciorul ori îmi frâng gâtul? Tot ce se poate. Din nou în parc, îl traversez în grabă. Miroase şi aici a praf, frunzele ar trebui din când în când şterse, altfel n-au nici un rost. Mai există şi un restaurant în parc. Şi un stadion pe aproape. După meci se bea vârtos. Tot sunt buni la ceva copacii, se poate omul sprijini. Trec durerile de cap. Zăresc pe unul sprijinit de un copac. E foarte vesel, nu-l doare capul. „Foaie verde foi de cuc / Eu la slujbă nu mă duc, măi, măi..." M-a zărit şi-a pornit-o spre mine. E hotărât să-mi devină prieten pe viață. „Liliacu-i liliac / Eu la toată lumea plac, măi, măi..." îl apuc de braț şi-l las să-mi cânte. Până ajungem pe pod, el cântă. Se simte util, se simte bine. „Până nu se va schimba / Toată ziua-n crâşmă-oi sta, măi, măi..." îl asigur că totul se va schimba în cele din urmă, nici răul, nici binele nu durează o veşnicie, după cum spunea Don Quijote. Îmi răspunde cântând: „Nici acasă nu mă duc / Că sunt trist şi singur cuc, măi, măi..." Brusc încetează cu cântecul său şi-mi şopteşte la ureche, să nu-l audă cineva: „Mă, băiete, înainte de a ne despărți pentru totdeauna, să-ți spun un lucru. Apa asta la care-ți place să te uiți, că şi mie îmi place, mă, apa asta nu mai are pic de personalitate. Semn rău, ascultă-mă pe mine. Semn rău. Asta-i. Acum poți să pleci, eu mai rămân pe pod, poate fac un salt. Mă transform în pană de gâscă şi plutesc în aer lin, până mă aşez pe suprafața apei, să vedem unde mă duce. N-ai plecat încă?!" Am plecat. Mi-am zis că oamenilor le cam place să facă paradă de necazurile lor şi cam atât. Ajung din nou în camera mea, de unde am plecat, trântesc uşa, o încui hotărât să o las aşa, încuiată, cât voi putea mai mult. Să mă culc şi să dorm, asta trebuia să fac de la început. Odihnă. Pianul. Negru ca un cioclu. S-a întredeschis capacul clapelor. Rânjesc. Trag husa peste el şi mă întind în pat. Evident, nu pot adormi. Privesc pereții. Pentru prima oară mi se par caraghioşi. Căptuşiți cu portrete de compozitori din vremea când încercam să le descifrez operele. Crâncenă vreme! Mă privesc. Le dibuiesc ironia în ochi. „Am să vă azvârl şi pe voi în lada cu romane polițiste. Doresc linişte!" Ironia lor, născută din neputința

mea, îmi macină nervii. Printre portrete lipisem citate din scriitori celebri. Deasupra lui Debussy tronează unul semnat de Baudelaire: „Vreau câmpii colorate în albastru şi copaci colorați în roşu". Cu siguranță, atunci când mi-am împodobit în halul ăsta pereții, îmi închipuiam că fac reclamă culturii mele generale. Ori că impresionez niscaiva fetişcane sentimentale în scopuri nu tocmai oneste. „Trebuie să-mi curăț imediat pereții, ca tot omul, cine a mai pomenit o asemenea tâmpenie?!" Mă ridic şi întind mâna să apuc un tablou să dau cu el de pământ, să rad citatele... Spaimă. Totul e încrustat adânc în tencuiala, în ziduri. Nu se poate face nimic, doar dacă le dărâm. Zidurile. Mă reped la alt tablou şi constat cu înfrigurare acelaşi lucru, încep să mă rotesc. Sunt prins într-o plasă, amețesc, oare ce vor să-mi facă?! Să se răzbune. De ce? Nu mă doare nimic, mi-e puțin rău de la stomac. În cele din urmă cad. Ca un ştergar stors. Neputincios. Ca într-un ring de box. Unu... doi... trei... cinci... opt... zece! A trecut o oră, un an, cine mi-ar putea spune? Eram singur. Când am deschis ochii, am zărit tavanul alb deasupra mea. Curat, într-un fel. Era şi acolo un citat, mâzgălit cu litere mari, strâmbe: „Sunt de acord că 2 + 2=4 este un lucru minunat, dar voi spune că *2 + 2=5* este, de asemenea, un lucru încântător". Dostoievski. Şi dintr-o dată, fără nici un fel de explicații, totul mi s-a părut foarte normal. Şi faptul că am deschis pianul şi am apăsat pe o clapă la întâmplare, fără să ridic degetul multă vreme. Sunetul s-a rostogolit în cameră, a cercetat toate ungherele izbindu-se de pereți, cred că a încercat să iasă afară, dar s-a întors în cele din urmă de unde a plecat. Supus. L-am simțit în clipa aceea o parte din mine, mai nărăvaşă decât celelalte, cea răzvrătită, un fel de rămăşiță a anilor când galopam ca un mânz, scăpând zâmbete pe la toate colțurile. Cuminți acum, pusă cu botul pe labe de nepăsarea din jur. Mă voi urca în pod şi voi cotrobăi în lada cu romane polițiste după partituri în speranța că le voi mai găsi acolo. Aici amintirea se întrerupe cu două bare groase şi negre. Da capo al fine.)

Andreea: Ştii, Gina, am periodic un vis. Un vis care se repetă identic, în toate detaliile.

Gina: E un vis frumos? Andreea: E... frumos, într-adevăr, dar mă pune pe gânduri...

Gina: Adică?

Andreea: Visez o casă. Aceeaşi casă cu acelaşi mobilier. Ferestre mici, cochete, cu rame albe, curate. O casă puțin bătrânească, oare cum să-ți explic mai bine? Nimic nu-mi dă impresia de nou, de actual. Şi totuşi, acolo mă simt bine, foarte bine aşa cum niciodată nu m-am simțit acasă unde, crede-mă, am mereu impresia că mă aflu într-un hotel, în trecere. Când mi-a apărut prima oară casa în vis, cu încăperile ei, nu a fost o surpriză. Ca şi cum într-o asemenea casă am mai trăit, altădată, în altă viață. Recunoşteam fiecare colțişor, fiecare obiect. Broderia de pe masă, perdelele de la ferestre, bradul din dreptul ferestrelor, un cui ruginit aflat în canatul uşii, scaunele de un vişiniu

închis, credențul, o farfurioară pentru dulceață, un cleşte de spart alune. În viața de toate zilele n-am văzut o asemenea casă, nici măcar în vizitele pe care le-am făcut. Şi totuşi, îmi e extrem de familiară... Mă simt bine, liniştită, fericită, numai acolo... Oare m-am exprimat destul de bine ca să mă înțelegi?

Gina: Asta-i nimic, dragă. Eu te înțeleg. Cu mine se întâmplă ceva şi mai curios. Am ajuns în locuri complet necunoscute, pentru prima oară într-o zonă a țării, ori pe o stradă şi dintr-o dată totul mi s-a părut deosebit de familiar, ca şi cum locurile respective le mai vizitasem... de mult. Uneori ştiu cu precizie că trebuie să apară un om de după colț, că mă va opri o femeie şi-mi va pune o întrebare... Una pe care o prevăd dinainte. Nu ți s-a întâmplat niciodată?

Andreea: Aşa ceva, nu...

Gina: Am fost în excursie, acum câțiva ani. În satul în care poposisem înainte de a porni spre cabana aflată în munții din apropiere, totul mi-era cunoscut, ulițele, casele, oamenii, chiar şi câinii din ogrăzi. Ca în visul tău, cum povesteai...

Andreea: La tine e şi mai interesant decât la mine, dragă. Oare am mai trăit noi şi altă dată, înainte de a ne naşte? C-am auzit şi chestii din astea.

Gina: Nu cred, dragă. Astea-s nişte întâmplări... mai ciudate, mai stranii... ce să zic...

Gina renunță la comentarii pe marginea unui asemenea subiect. Are o experiență bizară, amară şi grotească totodată. Tatăl ei fusese un om deosebit de aspru, care-şi impunea respectul față de copii şi soție cu cravaşa în mână. Când Gina împlinise paisprezece ani, tatăl fu atins de o boală necruțătoare. Se mută separat de familie, în curte, într-o încăpere destinată zilelor de vară. Ieşea periodic în uşă, pocnea din cravaşa şi-i amenința pe toți. Să vă intre bine în cap, striga el, nici după moarte nu veți scăpa de mine! Tot aici rămân, să-l văd pe fiecare ce face! Invizibil, am să vă urmăresc pas cu pas şi după ce mă îngropați. Urmărea întoarcerea Ginei din plimbările ei adolescentine şi încerca să o atingă cu cravaşa, în timp ce o amenința şi înjura. Uneori reuşea să-i lase câte o urmă pe trup. Gina se speria şi fugea îngrozită în casă. Hălăduieşti cu golanii, striga tatăl în urma ei, crezi c-o să-ți faci de cap după ce eu mor, şi n-am să te văd?! Fratele tatălui, în schimb, era un om vesel, glumeț, mereu cu zâmbetul pe buze. Râdea de spaima Ginei spunându-i că bolnavul din curte nu vorbeşte el chiar prostii. Iată ce i s-a întâmplat lui. Povesteşte unchiul, cu un zâmbet şiret în colțul gurii. Gina îl ascultă cu inima strânsă: „Am avut un prieten. Cel mai bun prieten al meu. Şi ce ne-am spus noi, într-o bună zi? Cel care moare primul să-i dea celuilalt un semn cum că mai există ceva şi dincolo de moarte, aşa, sub formă invizibilă, cum zice tatăl tău. Eu i-am promis că-i voi sparge un

geam iar lui i-am propus să-şi treacă degetele peste clapele pianului meu de acasă. Să le aud şi să le văd mişcându-se aşa, de la sine, cum s-ar spune. Şi prietenul meu moare într-un accident penibil. Am fost foarte trist, durerea m-a încercat zile în şir. O pierdere grea, pentru mine. La câteva săptămâni după înmormântare, într-o după-masă, numai ce aud pianul, ca şi cum cineva şi-a petrecut degetele peste clape de la nota cea mai gravă şi până la cea mai înaltă. Atunci mi-am amintit de convenţia noastră. Uitasem de ea. Aşa că, fii atentă ce faci..." Unchiul s-a amuzat copios, nu şi-a putut reţine hohotele de râs, dar în sufletul Ginei se instalase spaima. După moartea tatălui trăia mereu cu obsesia că fiecare gest, fiecare mişcare a ei este observată de nişte ochi nevăzuţi, într-o seară, după ce toţi ai casei se vârâseră în pat, Gina de asemenea, răzbiră din sufragerie până la urechile sale sunetele pianului, ca şi cum nişte degete s-ar fi plimbat pe clape, în sufragerie nu era nimeni... Gina a leşinat. Luni în şir a trăit sub influenţa unui şoc nervos. Clapele pianului fuseseră mişcate de Miţi, pisica din casă, care făcuse o scurtă plimbare pe claviatură, găsind capacul deschis. Trecut-au ani de la această întâmplare, unchiul i-a explicat Ginei că făcuse doar o glumă nevinovată cu ea, s-a aflat şi de plimbarea pisicii, dar Gina a păstrat ceva din spaima iniţială.

Ştie că nu va scăpa niciodată de ea. Umbra ameninţătoare a tatălui o va urmări până în ultima clipă.

Andreea îi prinde mâinile şi cu voce dramatică îi spune Ginei:

- Ce m-aş face eu fără tine?!

Se privesc în ochi. Ochii sunt împăienjeniţi de lacrimi.

Etern-femininul
Ne-nalţă-n tării

Şirul de oglinzi, un ochi uriaş multiplicat.

În oglinzi, o lume de-a-ndoaselea, hilară, grotească. Animale cu mâini ţâşnind din spate sau de la piept, picioare coafând un cap, o capră cu coadă de cocoş, şi aripi de albină, o femeie cu cioc de pasăre puternic coroiat, un ţap muzicant cu o halcă drept violă şi o greblă ca arcuş, un cap de cerb cu trunchi de omidă, un cap aşezat direct pe picioare agitând în mână un oboi transformat în şarpe, plante cu capete, plante cu trunchi omenesc, un trompetist cu un instrument dublu şi patru mâini, un contrabas cu două gâturi încolăcite de păsări de pradă, un pitic bărbos cu pântec uriaş plutind prin aer.

Şirul de oglinzi, un ochi uriaş multiplicat. Un ochi ce urmăreşte, înregistrează, prelucrează, răstoarnă şi modifică imagini.

Blândul percuționist Grigore scoate un țipăt de luptă:

- Care mi-a furat clasorul?! Să apară imediat, altfel sparg toate oglinzile! Cu mine să nu faceți asemenea bancuri.

Orchestranții sunt stupefiați de o asemenea reacție. Îi bufneşte râsul. Prea mare discrepanță între țipăt, amenințări, şi firea percuționistului.

- Dacă spargi oglinzile, ai ce plăti, Grigore!

- Crapă-le numai nițel, ieşi mai ieftin...

Grigore renunță la oglinzi şi se repede asupra piramidei din scaune. (Piramida e un simbol al morții, i-a explicat odată Ianira lui Ambrozie.) Grigore smulge un scaun taman din centrul piramidei şi-şi atinge scopul. Scaunele se răstoarnă pentru a doua oară cu şi mai mult zgomot decât cel provocat de Ambrozie. Țipete, înjurături, fluierături!

- Rupe scaunele, Grigore! îl îndeamnă Bebe.

La vederea lui Bebe, ochii lui Grigore se înroşesc de furie. (Nici cu Bebe nu s-a certat vreodată.) Înalță scaunul deasupra capului şi se apropie amenințător de clarinetist:

- Numai tu puteai face asta! Scoate clasorul, altfel îți crăp capul!

- Eşti copil...

- Scoate clasorul, Bebe! Fără glume!!

Şi Grigore, într-adevăr, nu glumeşte. Glasurile se potolesc, pe rând. Toți urmăresc scena. E un alt om Grigore, unul complet diferit de cel cunoscut până azi, până-n clipa asta. Bebe simte tensiunea, simte că amenințarea e serioasă, îi poceşte mutra, percuționistul. Rânjeşte palid, întinzând mâna dreaptă înainte a apărare:

- Lasă scaunul jos, Grigore. Hai, a fost o glumă. Prea te uitai toată ziua în el şi pe noi, colegii tăi, ne ignorai... L-am ascuns să văd cum reacționezi... Vezi, un moment de neatenție şi cineva ți-l poate fura cu adevărat... Ai acolo o valoare, cred...

- E o valoare, Bebe... Gluma ta a avut şi ceva serios... Poate rămâneai cu el, te-ai gândit...

- Fii serios, Grigore. Ce să fac eu cu fluturii tăi? Dar Grigore a renunțat la expresia amenințătoare.

Pune scaunul jos, cu blândețe, parcă scuzându-se pentru gest. Le adună pe celelalte, încercând să refacă piramida. Apoi îşi ia clasorul şi se retrage ca un copil care şi-a primit jucăria preferată şi nu mai are nevoie de nimeni şi de nimic.

- Ambrozie a ieşit în hol cu Ianira.
- S-or fi dus să se pişe, mă!
- Dar a zis Ambrozie, când a deschis uşa, că Vătan... adică...
- Eu! Ştiu! Dă-i drumul mai departe!
- Că Vătan, a zis, e tipul de stăpân silit la orice compromisuri... ăăă... şi sacrificii...
- Ia aminteşte-ți tu frumos până la capăt!
- Şi sacrificii, zicea... pentru păstrarea puterii, zicea...
- Şi ce mai zicea?
- Păi, atât am reuşit să aud, că începuseră discuția şi au ieşit discutând şi când au ieşit am auzit ce zicea, că eram lângă uşă...
- Ai auzit pronunțat numele meu?!
- Aşa zicea, cât am auzit în hărmălaia aia, că auziți ce hărmălaie este iar, ce mai vorbesc pe hol, e imposibil să aud şi nici să ies după ei nu pot, că-s numai doi pe hol şi mă văd...
- Închide uşa! Intri doar când te chem eu, înțeles?!
- Cum ziceți...
- Zic!

Vătan se gândeşte. Arată surprins. Ceva neclar, nelămurit i se pare. Tipul stăpânului silit la orice compromisuri şi... sacrificii? Ce fel de sacrificii? Cei doi puteau vorbi despre cu totul altceva, cu totul altcineva decât mine. Uneori poartă discuții pe teme... mai puțin terestre... filosofice, oarecum. Discuții provocate de Ianira. Vorbeşte el mai mult despre cărțile citite, le comentează, în Ambrozie găseşte un ascultător ideal. Ianira a spus cele auzite şi înregistrate de urechile mari. Sunt eu *silit* la compromisuri? Nu mi-am pus niciodată astfel problema. Le fac atunci când consider că-mi sunt necesare. Cine mă sileşte? Cine naiba? Există un ceva, un cineva nevăzut care mă împinge, obligându-mă... silindu-mă?!

E contrariat Carol Vătan. Reacționează ca în fața unei descoperiri neaşteptate care-l tulbură. Nişte vorbe aruncate în vânt, nici măcar lui adresate îi zdruncină siguranța de sine. Întotdeauna a făcut ce-a vrut. Întotdeauna a gândit bine înainte de a lua o hotărâre. Ştia că are faima aceasta şi era mândru de ea. Nu-i păsa de cei din jur, nu-l deranja singurătatea, o considera chiar necesară pentru felul său de a fi.

Silit, eu? De cine?! Era vorba de altul, vreun personaj dintr-o carte citită şi povestită de Ianira. Ăsta trăieşte mai departe cu capul în nori, visează. Tot visând, a distrus-o şi pe Ana. Cu ceva am contribuit şi eu, trebuie să recunosc. Dar ce sacrificii am făcut? La ce sacrificii am fost supus? O anomalie, un nonsens. Un sacrificiu nu-l poți face în mod inconştient. Care dracu au fost ori sunt sacrificiile mele?

Împotriva voinței sale, Carol Vătan e încolțit de întrebări, întrebările fără răspunsuri precise dau naştere la îndoială, îndoiala nu i-a dat niciodată târcoale lui Carol Vătan. Îl găseşte nepregătit, neştiind cum să se apere împotriva ei. Încearcă s-o alunge, ştergându-şi din memorie cele auzite. Dar îndoiala odată strecurată în suflet rămâne acolo. Uneori nemişcată, adormită, amorțită, şi atunci ai impresia că nu mai există, a ieşit, a dispărut. Apoi se trezeşte, mişcă, se împrăştie şi te cuprinde. După un timp, amorțeşte iarăşi... Carol Vătan e convins că va scăpa de ea. Găseşte el o metodă! Pe moment cea mai bună metodă e să anuleze pauza şi să reînceapă repetiția. A lungit-o cam mult. Prea mult, chiar. Aici a fost greşeala sa. Din dorința de a se odihni, de a urmări eventualele reacții. Caraghios din partea lui să bănuiască posibilitatea unor reacții. Iar ăla nu trebuia lăsat să intre, să *zică* prostiile pe care le auzea. A lungit excesiv de mult pauza. Iată ce se întâmplă când încâlci o regulă. El are de suferit, nu orchestranții! E prima şi ultima oară când se abate de la cele stabilite cu atâta strictețe chiar de persoana sa!

Deschide uşa şi bate de două ori din palme. Hărmălaia încetează ca prin farmec. Orchestranții o pornesc în şir indian spre scenă. Ultimii vor intra Ianira şi Ambrozie. Ba, nu ei vor fi ultimii, ci Carol Vătan. După ce fiecare s-a aşezat pe scaunul său şi şi-a luat instrumentul în mână şi-şi reglează respirația. Nimeni nu mai vorbeşte, nu spune nici pâs. Atunci intră el şi-şi ocupă locul la pupitrul dirijorului, în centru.

Finis ludus tonalis. Servum pecum.

* * *

Când mi-a spus, Rosi avu o expresie aparte, cu totul alta decât cea cu care mă obişnuisem până acum. Obişnuit este însă un cuvânt nepotrivit. Se mai întâmplase doar de două ori, cel puțin de două ori eu nu refuzasem propunerea (iată un alt cuvânt care nu mi se pare că se potriveşte întocmai, am început să nu mai am încredere în ele, în cuvinte, le suspectez, îmi alunecă printre degete, nu le prind sensul pe de-a-ntregul ori nu le mai pun în ordinea potrivită, firească, mi-o fi mai uşor cu sunetele?), pe care Rosi, cu sânii ei mari mişcându-se moale sub bluza subțire, transparentă, mi-o transmise, ca un intermediar corect, uşor insinuant, atât cât eu să înțeleg pe deplin şi de la

bun început. Mă credea oare atât de naiv ori doar îi plăcea ei să mă creadă astfel dintr-un sentiment pe care refuza să mi-l dezvăluie? O tipă doreşte să te cunoască, zicea şi dincolo de cuvintele hârâite, răguşite, bănuiam un vag sentiment de gelozie. Bineînțeles că doreşte câte una să mă cunoască - a auzit de mine, m-a ascultat cântând - mai ales în aceste vremuri tulburi când ziua de mâine nu poți şti ce-ți mai rezervă, când bărbații... Am fost şi eu de acord, trebuie să recunosc, am acceptat chiar cu mândrie... Piciorul pe care-l târăsc după mine nu arată chiar atât de rău... înainte de a ne survola bombardierele oraşul, nevăzutele bombardiere, după concert primeam flori, uneori cu câte un bilețel printre firele parfumate, o invitație, un semn de întrebare, o dorință exprimată numai pe jumătate... Pe atunci nu o cunoşteam pe Rosi, nu aveam nevoie de ea... Urcam deseori pe scenă, în numeroase oraşe... Nu plutea nici o amenințare asupra capetelor noastre.

Rosi îmi făcu semn să mă opresc. Semn că doreşte să-mi spună ceva. Aplecată peste tejgheaua gălbuie, proptită în coate, cu cearcănele mai evidente ca niciodată. Palida lumină de afară o dezavantaja. Nu poate aştepta să-mi termin piesa? Cânt pentru ea, e adevărat, asta însă nu-i dă dreptul să mă întrerupă. Nu o făcuse niciodată până acum. M-am oprit, o clipă, i-am aruncat o privire mirată şi nemulțumită totodată, apoi mi-am lipit buzele din nou de flaut, lasă-l acum şi apropie-te, vino până lângă mine, şopteşte Rosi într-o tonalitate suspectă, ambiguă, care te atrage şi te respinge în acelaşi timp.

- Bine, fată dragă, izbucnesc eu, nu poți aştepta până termin? Suntem doar noi, cânt pentru tine iar tu...

- Dacă e numai pentru mine, dispun de melodie după bunul meu plac. Dar Alidor, dragul meu, tu cânți în primul rând pentru tine, chiar dacă eu te-am rugat... (Voce blândă, scursă printre buzele groase, moi, umede, păstrând aceeaşi tonalitate suspectă). Haide, apropie-te să-ți şoptesc ceva la ureche...

Câteva muşte cercetau, în zigzaguri scurte, rapide, tejgheaua, gustând porțiunile umede. Pe buzele lui Rosi sunt oare tentate să se aşeze? Îi fac hatârul şi mă apropii. Atât de mult încât îmi pot lipi nasul de al ei. Ceea ce şi fac mârâind:

- Dă-i drumul!

Mă sărută fără ezitare, mârâiala mea nu a jignit-o câtuşi de puțin, obrazul ei alunecă pe al meu (zăresc iarăşi muştele cercetând năuce printre coatele noastre), răsuflarea i se fixează în ureche, în urechea mea dreaptă, doreşte să te cunoască cineva, şopteşte, iar eu plesnesc câteva muşte cu palma lipindu-se zdravăn de tejghea.

- Dă-o dracului, Rosi. Chestia asta mi-o puteai spune după ce terminam de cântat!

- Nu... cred... Acum am simțit că trebuie să-ți spun. Dacă aş fi aşteptat să închei, nu ți-aş mai fi spus nimic...

Atunci mi-am dat seama de expresia ei aparte, tonul nu mai era ca altădată când făcea pe „intermediara", pe mesagera (voit insinuant, mascând o vagă gelozie care mă incinta, de altfel). Nu înțelegeam. Acum era ceva duios aproape matern, poate şi pentru că începuse să mă mângâie pe obraz (mişcare a mâinii, aproape mecanică, doar de câteva ori), după care se îndreaptă, lăsându-mă numai pe mine sprijinit în coate pe tejghea. Nu, nu era nici duioasă, nici maternă privirea ei, expresia feței. Era greu de înțeles, ar trebui să fac eforturi deosebite pentru a ajunge dincolo de învelişul aparențelor, al jocului de lumini şi umbre, joc ambiguu, derutant. De fapt, treaba ei.

Mă scarpin la rădăcina nasului şi rostesc, cu clară indiferență:

- Arată bine tipa?

- Cântă-mi ceva vesel... dacă mai ai chef. Eu şterg paharele astea, pe urmă bem ceva... O vezi mâine seară.

Un menuet de Mozart poate fi vesel. Eu m-am pornit să-l cânt cu debordantă veselie, dansând în acelaşi timp şi provocând-o pe Rosi să mă imite. Ea ştergea paharele, cu expresia neschimbată (joc ambiguu de lumini şi umbre) apoi, brusc, scapă unul pe jos. Nu m-am oprit din cântat, zgomotul paharului spart a avut un efect declanşator de energii ascunse. M-a impulsionat. Dansam tot mai vârtos precipitând dansul, estompând grația inițială, mozartiană, specifică genului. Pe nesimțite am schimbat accentele, nu mai eram în măsura de trei pătrimi, picioarele loveau podeaua jilavă în ritm de marş, unul grotesc dar oricum veselia şi grația mozartiană s-au diluat, în spatele lor iată ce se poate ascunde...! Nu se ascunde nimic, iată cât de uşor poți să le transformi în altceva, cu totul opus, modificând accentul, renunțând la măsură, impunând una nouă. Aceleaşi note, nici una în plus ori în minus, doar duratele ceva mai lungi ori mai scurte, în schimb accentul cade mereu la intervale egale, din ce în ce mai apăsat, ca şi piciorul meu drept care amplifică accentul, îl face terestru, podelele tremură iar jocul începe să-mi placă.

Rosi apăru de sub tejghea cu cioburile de pahar în mână... Veselia mea debordantă pare să o deranjeze. Priveşte la mine nedumerită, a semne de întrebare şi dintr-o dată îşi roteşte cu teamă privirile în jur, nu-i cineva pe-acolo, nu intră careva, nu mă observă altcineva... Dar barul e gol, draga mea, urechile astupate, ochii strânşi în carapacea pleoapelor...

- Încetează, Timotei...!

Eu răstorn un taburet, pe accent, evident şi asta îmi dă un sentiment înălțător, de mândrie, de putere chiar. Să mai răsturnăm unul, nu haotic ci în mod organizat, gândit, pe muzică, cu ritm şi veselie, altfel nu merge...

- Timi, încetează...!

Voce speriată, pasăre prinsă-n colivie. Eu continui să răstorn taburete şi să cânt, să suflu-n flaut cu putere ca într-un trombon. E noapte afară. Lumină murdară scursă din câteva becuri gălbejite în barul Rosei. Ar trebui să mă doară piciorul drept. Nu mă doare. Nici nu-l simt. Îl văd cum loveşte taburetul fără greşeală.

(*Imagine:* piciorul dezlipindu-se de podea. Traiectorie precisă. Punct de plecare, punct de oprire. Botul pantofului izbind marginea vişinie, roasă, a taburetului. Taburetul înclinându-se cu repeziciune şi lovind podeaua cu zgomot. A doua traiectorie. Prima era de jos în sus, a doua de sus în jos. Eu văd toate acestea. Piciorul meu drept, botul pantofului, taburetul, podeaua şi cele două traiectorii. Altă imagine: eu mă văd pe mine. Uşor încovoiat, cu flautul lipit de buze, cu privirea înfiptă în podeaua jilavă. Piciorul drept face o mişcare, ca şi cum ar lovi o minge. Dar el nu loveşte o minge, ci un taburet. Mai multe taburete.

Timotei Alidor, într-un moment de sinceritate, dezvăluie adevărul: am declarat ferm şi hotărât, în mai multe rânduri, că eu *văd cu auzul!* Auzul fiindu-mi tulburat în aceste momente, nu garantez de veridicitatea imaginilor.)

- Ce-i asta, Timotei?! Ce dracu te-a apucat?

A ieşit pasărea din colivie. Nu mai este speriată. Acum țipă cu hotărâre. Eu râd, hohotesc.

- Asta-i muzică de Mozart, scumpo. Doar o cunoşti, ți-am cântat-o de atâtea ori. E însă adaptată, după cerințele timpului. Ce, crede cumva domnu' Mozart că-şi poate face de cap?! Să participe şi el, să-şi modifice viziunea... că de nu, îl modificăm noi, îl interpretăm adecvat... Marş! Un, doi, un, doi... eins, zwei! eins, zwei!

Alte două taburete se rostogolesc vântos pe podea, lovite la fel de vânjos cu piciorul meu drept, mai scurt şi mai plăpând decât celălalt...

- Te-ai îmbătat cu sirop!
- Pe dracu! Gândesc cu luciditatea momentului. Asta crede că-i sfânt, ori rege?! Fii atentă ce fac eu din el...
- Dacă mai scoți un singur sunet la flaut, îți arunc cioburile în cap!!
- Nu cred...
- Iar la întâlnirea de mâine vei arăta tăiat ca un borfaş.

Apropo de întâlnire. Ce naiba, Rosi. N-ar fi mai bine să... să ne întâlnim noi doi?! Avem avantajul că ne cunoaştem. Nu mai sunt nevoit să fac diverse introduceri, să pierd vremea cu potrivirea unor propoziții şi fraze de conjunctură, goale, banale. Chiar şi atunci când e vorba de o târfă, tot e nevoie de câteva momente... mai romantice! Eu mă prefac că nu ştiu scopul întâlnirii şi-i recit chiar o poezie ori... îi cânt, nu? Ea se preface că-i încântată, se topeşte de emoție şi plăcere. Apoi, o scurtă atingere la mâinilor. Un sărut, aproape respectuos, pe cot... Mângâiatul

obligatoriu al părului şi holbăitul tandru în ochi. Mai că i-ai şopti, şuierat, în urechi: „dragostea mea..." Cu arătătorul îi urmăreşti linia gâtului... Ca şi cum asta te-ar interesa cel mai mult pe lume! Câțiva nasturi de la bluză se desfac singuri... Aşa, din întâmplare, începem să ne dezbrăcăm. Ea mimează pudoarea... Un scenariu idiot. Pe când cu tine nu mai e nevoie de toate astea! Toată mascarada asta. Trecem direct la acțiune. Ne cunoaştem preferințele şi nu mai pierdem vremea să le descoperim... Scurt şi la obiect. De cântat ți-am cântat aici destul, nu-i nevoie să o mai fac şi acasă, în pat...

Rosi nu a plâns niciodată. Eu n-am văzut-o plângând. Deci, Rosi nu plânge. Pune cioburile pe tejghea. Le aranjează în formă de floare, cu atenție, ignorându-mi persoana. Brusc, mă simt înfiorător de obosit, sfârşit. Întorc unul din taburetele răsturnate şi mă aşez cu greutatea unui bătrân copleşit de ani. Aud vocea Rosei:

- De ce vrei să pari altceva decât eşti, Timi?

- Şi dacă sunt aşa, dacă aceasta e adevărata mea față?

Întrebare fără răspuns. Cine să-l dea?

În muzică, tăcerile se pot nota. Ele se şi notează atunci când se simte nevoia unei respirații, a unui moment de linişte, când am obosit cu toții - interpreți şi ascultători. Să notăm atunci tăcerea cu un punct şi un spațiu alb, lipsit de cuvinte. Am putea oare altcumva?

* * *

Rosi îmi face un semn discret cu bărbia, indicându-mi masa din colțul cel mai puțin luminat al barului. În general, lumina e slabă, gata în fiecare clipă să-şi dea duhul, să piară. Mă apropii fără grabă, aproape şovăielnic. Ca şi cum m-aş duce să îndeplinesc o obligație care nu-mi face nici o plăcere. Pur şi simplu îmi este indiferent. Dar toate acestea vor trebui mascate după ce iau loc alături de ea... Îi disting vag trăsăturile, nu face eforturi în acest sens... E puternic fardată, cum altfel? şi suge vârtos dintr-o țigară. Filtrul i se lipeşte uşor de buza inferioară, o trage o clipă după el... Rotocoale de fum deasupra capului, ca o sfântă care a făcut rost de mai multe cercuri... Iar eu oare nu fumez! Voi îmbrățişa o....tutungerie! Mai are vreo importanță?!

Se apropie în silă. Piciorul drept îi şchioapătă mai mult decât altă dată. Cât e de palid! Îi stă bine... Uf, genele astea atât de lungi, mă obligă să lăcrimez şi să văd totul ca printr-o perdea murdară. Măcar de-ar fi mai multă lumină... Nu, mai bine aşa.

Oare cum mă găseşte? Cred că prea puțin îl interesează. Lipseşte flautul strălucitor, nu-i zăresc cutia în nici unul din buzunarele largi ale hainei... Cam atârnă hainele pe el... N-a dat nici cea mai mică importanță întâlnirii... Să mă supăr pentru asta? Eu am fost cea care l-a chemat... Totuşi... Se aşează. E încurcat, n-are nici o idee cum să înceapă... îi arunc rotocoale de fum în nas. Ştiu că e împotriva fumatului. Pentru a-l scoate din impas, pentru a trece peste momentele acestea penibile, rostesc replica:

- Hai să bem ceva scurt, dragă, şi ne-om cunoaşte mai bine! o aud rostind cu voce guturală, după ce m-am aşezat la masa ei. O masă doar cu două taburete, să fim doar noi doi, ca doi îndrăgostiți! Foarte bine că a vorbit prima, direct, scutindu-mă pe mine de introducere. Habar n-aveam cum să o fac. Descopăr că are gene enorme. Sunt false, desigur. Şi atât de grele încât îi ține permanent pleoapele pe jumătate închise. Cred că mă vede vag... Faptul acesta nu mă deranjează câtuşi de puțin. Chiar dacă s-ar holba la mine cu ochii lărgiți peste măsură, mi-e indiferent...

- Coniac? întreb şi ea izbucneşte în râs, un râs nefiresc, vulgar. Flutură mâna deasupra capului, făcându-i semne lui Rosi, de parcă numai ea s-ar afla în tot localul. Spre deosebire de alte seri, în aceasta aproape toate mesele sunt ocupate. Nimeni nu-mi acordă vreo atenție deosebită, se discută cu voce slabă, în surdină, un murmur continuu acompaniat de fum străveziu şi de clinchet de sticlă. Atunci ce-i cu stânjeneala asta care-mi dă târcoale? Nu mă aflu pentru prima dată într-o asemenea situație, totul e clar, a fost clar de la bun început. O seară şi o noapte care se vor îneca repede în uitare, fără a lăsa vreo urmă. Lipsa flautului să fie motivul stânjenelii mele? M-am obişnuit atât de mult cu el alături de mine... Pe asta n-o interesează muzica... Altădată îndrugam o mulțime de prostioare, înşiram bancuri caraghioase iar acum mi-am pierdut cuvintele, nu le găsesc... E nevoie să fie alese, cu grijă? Rosteşti şi tu acolo, tot ce-ți vine pe limbă.

Rosi aşează pe măsuță o tavă cu două pahare cu coniac şi alte două cu apă minerală. Duceam cam lipsă în ultima vreme de apă minerală. Rosi are o expresie serioasă, chiar gravă. Mă pufneşte râsul. Sub pojghița acestei expresii însă desluşesc neliniştea. Ori nu e nelinişte? Mi s-a părut că i-a zâmbit, o clipă, celei de lângă mine, ca unei surori mai mici...? Ea, care nu are pe nimeni în lumea asta... Doar pe mine, ca un sprijin afectiv... Aşa-mi place să cred.

- Să aveți noroc, ne spune şi ne întoarce imediat spatele.

Pun mâna pe paharul de coniac, ezitând să-l ridic. E cam mult, am dorit doar jumătate... Bănuiesc că mă pot ameți. Degetele sale se plimbă uşor pe pahar, parcă ar mângâia un obraz de copil. Şi el ezită să-l ridice. Degetele

lungi şi subțiri, de o aparentă fragilitate. Când l-am văzut prima oară în concert, m-au impresionat în mod deosebit, puternic, mâinile sale... Cântau chiar şi atunci când se odihneau... Sting țigara. Descopăr urme de ruj pe filtrul alb. Arată rău, aşa mânjit, chiar indecent.

- Pentru ce ciocnim? întreabă Timotei. Nu sună a întrebare. Ori sună ca una ce nu mi-e adresată, întotdeauna vorbeşte atât de puțin şi e aşa de încurcat... lângă o femeie?

- Pentru noi, dragă, nu? Şi Rosi ne-a urat noroc, după cum ai auzit. Putem bea şi pentru ea, dragă.

Mi-a răspuns chicotind. Ca un chițcăit de şoarece.

- Păi, atunci hai să bem, dragă, zic accentuând ultimul cuvânt, poate pricepe că mă agasează cum îl tot repetă şi felul cum îl spune. Sorb jumătate din conținutul paharului. Ea-l duce la gură, verifică dacă-i de calitate. Descopăr gâtul alb, frumos, cioplit cu deosebită finețe. Albul, în contrast cu părul negru, strâns într-un coc. O fi vopsit? Tot ce se poate. Cuvinte nu găsesc, nici alese, nici banale... Renunț la ele. Aştept sporovăiala ei, femeile găsesc mereu câte ceva de spus, nimicuri umflate ca baloanele de săpun, uneori colorate şi atunci au haz... E tare coniacul.

E tare coniacul. Mă va ameți. Trebuie golit paharul dintr-o răsuflare. Acum sorb din el... Dacă-l beau ou înghițituri mici, mă pot chiar îmbăta... N-ar fi mai bine? Văd că pe pahar nu las urme de ruj... Ba da, uite, pe partea exterioară. Uf, şi n-am cumpărat din cel mai scump, de cea mai bună calitate... Timotei chiar nu găseşte nimic de spus? Să-nşire, acolo, nişte cuvinte... altfel situația devine penibilă... Am impresia că toți consumatorii se uită la mine... bărbați şi femei... Dar nu zăresc altă femeie în afară de mine şi de Rosi... Şi, totuşi, nu se uită nimeni la mine... Arăt chiar aşa de rău încât nu atrag privirile nici unui bărbat? Ce întrebări prosteşti îmi trec prin cap? Ştiu foarte bine cum arăt... iar acum mă aflu la masă cu Timotei Alidor, foarte aproape de el, atât de aproape încât l-aş putea atinge... Degetele sale alunecă încet pe pahar ca pe o piele catifelată... Mă evită... M-a studiat puțin... De fapt, nu m-a studiat deloc... Câteva priviri aruncate în treacăt... Scăpate în fugă... De ce îmi fac asemenea probleme? Sunt aici, lângă el, aşa cum mi-am dorit... Îi simt prezența... Ce-mi pasă de cei din jur? Sunt doar nişte amărâte manechine îmbibate cu frică... Atmosfera nu-i prea veselă... Măcar azi, în această seară... S-ar putea, oare? De decor nu am nevoie, nici de figuranți... Doar de Timotei... Aici simt că mă înăbuş...

- Să-l bem şi să plecăm cât mai repede. Prea multă lume în local, dragă.

Pun accent pe ultimul cuvânt. Ştiu că-i displace, sună atât de fals, de vulgar... El îşi dezveleşte dinții (albi, curați, incisivii lați, uşor îndepărtați) într-un soi de rânjet ce prevesteşte furtună.

- Ascultă. Renunță la dragă ăsta al tău! Măcar cât stai cu mine, controlează-ți puțin vocabularul, îmi zgârii auzul şi mai am nevoie de el. Cât despre lumea din jur, te deranjează?! Mă faci să râd.

Râde, într-adevăr, Timotei. Râzi, dacă-ți face bine, dacă-ți face plăcere. Pe mine nu mă poți jigni, cu toate eforturile tale. Iar mie mi-e imposibil să mă supăr pe tine... simt nevoia să te mângâi pe obraz...

- Ai dreptate, Timotei. Lumea aceasta năucă, speriată din jurul nostru nu mă interesează. Aşa cum nici pe ei nu-i interesează ființa mea. Suntem atât de preocupați cu apărarea amărâtei noastre persoane încât nu mai avem timp şi pentru alții...

Ce bruscă schimbare de ton! Acum mă mângâie pe obraz. Uşor. Discret. Matern. Aşa-s astea. Trec rapid de la o stare la alta, devin sentimentale, melodramatice, lacrimile pot curge în orice clipă... îi prind mâna şi-i sărut încheietura. Treabă de rutină... Mâna-i zvâcneşte ca o pasăre albă, mică, prinsă-n colivie... De sub mâneca bluzei mov nările mele culeg miros de trup proaspăt... Vreun parfum scump, special, derutant, înşelător! De unde atâta prospețime! Şi totuşi... nu pare artificial...

Cât de mult ne place să ne amăgim. O mai sărut o dați în căuşul palmei şi recunosc deschis că are o mână frumoasă, mică, delicată... Contrast evident cu vulgaritatea feței... Ce-ar fi să o ridic puțin în picioare, să vedem cam cum arată în ansamblu?! Ce tâmpenie...

M-a sărutat de două ori... Fără afecțiune, fără dragoste dar... Să nu mă dau de gol! Timotei Alidor mi-a sărutat încheietura mâinii şi căuşul palmei. I-am adunat, o clipă, răsuflarea... Apoi, de acolo, din căuşul palmei răsuflarea s-a împrăştiat cu repeziciune prin tot trupul. Mi-e cald... mi-e rece... Un fior s-a strecurat pe şira spinării... îmi retrag mâna însoțindu-mi gestul cu un râs scurt, forțat... Ezit, o clipă... Mâna, suspendată-n aer de un nevăzut fir... Să-mi plimb degetele prin părul lui ori să-l bat de câteva ori pe umăr ca un semn de încurajare după acest timid început...? Apuc paharul cu coniac şi torn pe gât o cantitate apreciabilă. Apoi aprind o nouă țigară. Timotei Alidor, uşor aplecat asupra mesei, continuă să mă trateze cu indiferență. Agresivitatea însă cu care mă întâmpinase, pe care o simțeam emanând din întreg trupul, s-a estompat acum, s-a moleşit. S-a transformat într-o agresivitate blândă... Îi stă bine... Descopăr că are urechile cam mari... De pe scenă nu se vedeau... Ei, dar nu sunt exagerat de mari... Le-aş săruta loburile... M-aş juca cu părul său. E cam nepieptănat... Nu i-ar sta bine cu el lipit de țeastă, uns cu uleiuri frumos mirositoare... Arată ca proaspăt ieşit din adolescență... îmbufnat... încearcă să pară un dur, un indiferent... Eu îi sunt, totuşi, indiferentă... Mi-ar place să-mi vorbească despre el, despre viața lui, să-mi dezvăluie unele amănunte tainice, nedezvăluite încă nimănui... Doar mie... Din anii copilăriei, ai studenției, din confruntările sale... Viața nevăzută din

exterior... Nu doar evenimente, întâmplări, poveşti... Câte ceva din gândurile sale... Dar pentru asta, fată dragă, e nevoie de timp! De puțin sentiment. Cine se destăinuie la comandă? Şi, mai ales, unui necunoscut?

Rosi a început să se plimbe printre mese. Ce-a apucat-o? De obicei stă în spatele tejghelei învârtindu-şi privirile prin local, mereu iscoditoare. De acolo are o vedere generală, de ansamblu. Clienții se servesc, de regulă, singuri. Nici acum Rosi nu-i serveşte, doar se plimbă printre mese, lăsând să-i scape câte o vorbă, câte o replică spirituală. În schimb, ocoleşte masa noastră, nu ne acordă atenție, nici un cuvințel măcar, parcă am fi transparenți, invizibili. Hazul ei e forțat, ce a apucat-o, ține neapărat să-nveselească lumea, clienții?! Pe majoritatea îi cunoaşte. Tocmai de aceea, jocul de-a veselia, încercând să-i molipsească, e lipsit de logică... O aud cum râde de una singură, unii o acompaniază discret, mai mult din complezență. La ce-i serveşte tot circul ăsta? N-am mai văzut-o într-o asemenea postură de... cabotin. Iar femeia iasta, de lângă mine... nu mai ştie ce să spună, şi-a epuizat, te pomeneşti, întreg vocabularul, cunoaşte doar un număr fix de cuvinte pe care le înnoadă în propoziții şi fraze numai în situații fixe, clare, în rest... tăcerea. Ba, parcă a suspinat. Ori a sughițat... subtil. Să bâigui eu ceva. Să mă port ca un adevărat gentleman. Dacă nu vorbim e în stare să dea pe gât, repede, tot coniacul şi... să mai ceară unul. N-ar fi politicos să o refuz. Tocmai în această seară plină de promisiuni...

- E multă lume în local.
- Nu-i la fel în fiecare seară?
- Nu... Eu sunt un constant vizitator al acestui local.
- Ştiu. Şi mie îmi plac localurile. Dar frecventez altele... dragă...
- Vrei să spui... de altă categorie?
- Vreau să spun că din alt cartier...
- S-au cam rărit. Şi-s prețuri mari... listele sărace în sortimente... Şi se închid devreme...
- Aici e drăguț.
- De când o cunoşti pe Rosi?
- De... aşa... nu de multă vreme...
- Enorm de mult fum... astă seară...
- Îți face rău?
- Nu-mi face rău, nici bine. Pur şi simplu nu-mi place.
- Atunci... să terminăm ce avem în pahare şi să ieşim.

- Iată o idee foarte bună. Noroc!
- La ce să avem noroc?
- La nimic anume... Azi e binevenit oricând şi oriunde...

Când ne-am ridicat Rosi s-a oprit din pălăvrăgeală, întoarsă spre noi, în picioare, dreaptă şi nemişcată ca o coloană, cu chipul golit de orice expresie. I-am făcut semn cu mâna, o fluturare de adio şi pe curând. Ceva hazliu... N-a schiţat nici un gest. Cearcănele erau încărcate de tristeţe... Şi aveam impresia, totuşi, că nu ne vede, că trece prin noi cu privirile... Femeia de lângă mine a pornit-o spre ea. Înaltă, subţire, cu o fustă strânsă, prea strânsă, pentru a-i scoate formele în evidenţă. Şolduri înguste, aproape băieţeşti. Picioare lungi frumos desenate, în curburi molcome, ridicate pe nişte tocuri extrem de înalte şi subţiri. Echilibru precar. Poate s-a ameţit, îşi mişcă exagerat posteriorul. Vrea să aţâţe aerul din jur, să-l excite... Fesele mici, jumătăţi de cercuri pline, nu prea reuşesc să-şi ducă la bun sfârşit intenţiile. E o disonanţă. Acceptabilă, ce-i drept, dar... disonantă. De-a dreptul dizgraţios arată poşetuţa care i se bălăngăne în mână, ovală, moale, de un gri spălăcit, tulburat de ani. Parcă ar fi un şobolan gras, cu pielea tăbăcită, roasă. Rosi o cuprinde de mijloc şi-i şopteşte ceva la ureche, buzele moi, umede, mişcându-se încet, lipindu-se pentru o clipă, alunecând una pe suprafaţa celeilalte, uşor, ca şi cum s-ar mângâia reciproc ca să fie apoi despărţite de răsuflarea caldă... Am imaginaţie în seara asta, pe cinste! S-au îmbrăţişat ori aşa mi s-a părut doar, fumul gros din bar putând deforma imaginea. Au stat câteva clipe foarte aproape una de cealaltă. Capul Rosei aplecat pe umărul femeii, cu faţa întoarsă puţin spre gâtul subţire (îl remarcasem încă de la masă) şi silueta înaltă, văzută din spate... Caraghioasa poşetuţă, încetinindu-şi balansul, ca şi cum şi-ar da duhul.

Îi simt privirile. Mă studiază, se amuză poate... Acum mă despart de Rosi şi trebuie să mă întorc spre el. Ultimele cuvinte ale Rosei nu le aud, sunt şoptite... nici nu doresc să le aud. Sunt lipsite de putere, de vreun efect, s-au golit de sens... Palide, transparente, neputincioase. Cuvintele. Mă întorc brusc, aruncându-i lui Timotei Alidor un zâmbet încărcat de promisiuni. Câţiva bărbaţi, fără a-şi întrerupe şuşoteala, m-au privit scurt, neutru. Atât. Privirile lor îmi sunt complet indiferente.

Timotei mă aşteaptă. O aşteptare calmă, blândă, înţelegătoare. Ce fel de om este el, de fapt? O întrebare inutilă... Toate întrebările sunt inutile...

Ieşim. Când să închid uşa, îl zăresc pe Emanuel! Se holbează la mine insistent. Chiar s-a ridicat puţin de pe taburet. Rânjea. Rânjetul său nu prevesteşte nimic bun. Un rânjet, oricum nu anunţă zile frumoase, nici gânduri bune. Ceea ce m-a înfuriat însă a fost intenţia lui clară să-mi dea de înţeles că ştie tot, chiar mai multe decât îmi pot eu

imagina. Aroganța, plinătatea de sine a celui care singur a aranjat şi gândit totul şi mişcă piesele conform unui plan stabilit în cele mai mici amănunte. Când a intrat oare? Nu i-am auzit nici glasul! A tăcut, înseamnă, el căruia îi plac atât de mult cuvintele! M-a urmărit. Ori... ne-a urmărit? Atunci să o pornească după noi... poate îi pocesc mutra aia imposibilă, chiar şi fără flaut, cu pumnul! O mână mi se vâră sub braț, un trup se lipeşte de al meu.

- Ce s-a întâmplat?

- Nimic... Am zărit pe cineva când am închis uşa. Un tip nesuferit.

- Uită-l.

Şoapte ce curg pe umărul meu. S-a strâns lângă mine şi o simt dintr-o dată complet lipsită de apărare. Uită-l, repetă iar suspinul ei miroase a spaimă.

Strada gâtuită de întuneric. Nici un bec pe stâlpi, nici o alee luminată. Câteva ferestre doar, oamenii se culcă devreme. Lumina scăpată prin geamurile ferestrelor, ici-colo, necamuflată (din inconştiență, din nepăsare?), mai mult te stânjeneşte decât te ajută. Cunosc drumul şi cu ochii închişi. Acum, chiar aşa suntem. Cu ochii legați. Am făcut de atâtea ori drumul acesta! Doar găurile din trotuar, bucăți de asfalt desprinse ori scufundate, te pot deranja. Dacă-şi rupe tocurile ei înalte şi subțiri? Dar păşim încet, ca într-o nesfârşită plimbare. Nu ne grăbeşte nimeni, încep să mă mai liniştesc, în fond, Emanuel, sau cum l-o fi chemând, e un nenorocit, un mutilat sufleteşte, un neputincios, un epuizat. Brutalitatea şi falsitatea, artificialul îi caracterizează pe epuizați. Sforțarea lor de a-şi pune mereu măşti pentru a-şi ascunde adevărata față. M-aş putea şi înşela...

Păşim încet, lipiți unul de celălalt. Ar trebui să o cuprind de mijloc. Dar ea şi-a încolăcit acum brațele de brațul meu drept iar capul poposeşte pe umăr. Îi este frică de întuneric. De întunericul de pe stradă. De cel din camere nu, evident, acolo-i în elementul ei... Ori îi place cu lumină, una discretă, o veioză acoperită de un voal transparent... O să-mi păteze haina cu rujul ei strident. S-a rujat atât de tare încât e greu să-ți dai seama cum arată buzele, ce formă, ce culoare, sunt subțiri, uscate, rele... Ei, Timotei, tu eşti rău. Noroc că nu-ți aude gândurile. Biata femeie! A dorit să mă cunoască... - eu am fost de acord. Să fiu mândru, încântat... De ce-mi bat joc de ea? Chiar dacă nu rosteşti cuvinte batjocoritoare, o femeie le intuieşte, simte... Să nu dea importanță cuvintelor...!

Aerul călduț, brăzdat de aburi uşori care-ți ating obrazul. Se respiră destul de anevoie. Ai prefera răcoarea nopții. Noaptea există, ca o pasăre de pradă enormă, culcată peste oraş, ținându-l strâns în gheare. Mai latră un câine, anemic, şovăielnic, abia începe şi se opreşte, speriat de propriul său glas. Lipseşte ecoul. Şi luna. Exact, lipseşte luna. O fi iarăşi ceață sus, densă, compactă. Dacă s-a înnorat? Atunci ar putea ploua. Ploaia spală casele şi

străzile, spală oraşul şi împrospătează aerul. Aşa erau ploile, altădată... Acum sunt lipsite de orice urmă de personalitate. Până şi ele şi-au pierdut-o. Personalitatea. Au devenit anoste, mărunte, semănând leit una cu cealaltă. Ploi mărunte şi... ude. Atât. Stropi mici şi cenuşii.

M-am lipit strâns de brațul său. Mi-e puțin teamă de întuneric, în acelaşi timp, întunericul mă apără... Acum mă simt eu însămi... Aş dori să mergem mult timp, aşa, unul lângă celălalt, eu cu capul culcat pe umărul Său, ca doi îndrăgostiți. Ne vede cineva? Dacă ne-ar vedea, ar putea crede tocmai asta despre noi? Doi îndrăgostiți... El e cu totul nepăsător. Totuşi... Iată, strânge brațul, doreşte să mă simtă mai aproape... Dacă l-a cuprins răcoarea? Atunci s-ar grăbi. Dar nu se grăbeşte. Paşii îi sunt calmi, de plimbare... Ce-o fi în capul tău, Timotei? Ce gânduri te încearcă? Poate o melodie, o temă de Bach... odihnitoare, nepăsătoare la tot ce-i în jur, la tot ce se întâmplă în exterior, interesată doar de liniştea interioară... Şi eu sunt liniştită, împăcată... Sunt liniştită acum, în momentele acestea de plimbare aparentă, pe care le doresc cât mai lungi, să nu se sfârşească... Mi-a apreciat fusta? Se pot face aprecieri exacte asupra formelor... întotdeauna mi s-a spus că am picioare frumoase. Chiar şi prietenele au recunoscut. Mă cam deranjează tocurile acestea atât de înalte şi de fragile ce-mi produc un echilibru instabil. Dar asemenea tocuri pot oferi un plus de grație picioarelor... Dacă mă împiedic? Aş izbucni în râs şi s-ar enerva... Poate izbucneşte şi el în râs. Ne-am apropia mai mult... M-ar mângâia, şi-ar trece brațul în jurul umerilor mei... Un sărut scăpat pe tâmplă, ca pentru o fetiță care a făcut o gafă... Se spune că iubirea se diluează în momentul când partenerul nu mai are nici o enigmă, nici un mister. De ce n-ar începe tocmai atunci? Atunci ar trebui să înceapă, dăinuind... Până nu-l cunoşti, iubeşti un chip şi un suflet cioplite de tine, de imaginația ta. Ceva ideal... mă rog, din punctul tău de vedere. Ceva ce seamănă puțin şi cu tine... Cred... Pe un om trebuie să-l iubeşti după ce s-au risipit enigmele... Rosi mi-a vorbit despre Timotei. Cred că l-a iubit... Dacă-l mai iubeşte? Mi-a declarat, de câteva ori, că ea nu iubeşte pe nimeni... Femeile mint frumos, cred în asemenea minciuni...

- De ce-ai chicotit?

- Mă vedeam căzând... cu găurile astea... şi cu tocurile astea!

- Nu-ți face griji. Doar eşti bine agățată de brațul unui bărbat, chiar dacă nu-i braț de boxer. Tot nu te las eu să cazi.

Râde încetişor, fără a sparge liniştea din jur. O acompaniez discret, îmi vine chiar să o sărut, în fugă, pe frunte ori pe nas. Am început să ne jucăm copilăreşte, să ne copilărim adică, poate urmează hârjoneala, ca doi adolescenți inconştienți? Ce idiot şi stupid. Şi totuşi... mă simt bine... râsul a fost fără ecou... intim. Trupul strâns lângă trupul meu

emană căldură. Dacă se porneşte să țipe tocmai acum sirena? O va pune pe fugă, iar eu n-am s-o pot urma. Trebuie să rămână, aşa cum am hotărât, pe loc. Sus.

Vântul bâjbâie prin întuneric. Caută ceva, vreun cotlon pentru somn. Fără grabă, puțin derutat. A vrut să se vâre printre noi, apoi s-a răzgândit. A poposit, o clipă, pe umerii noştri. Legănat de mersul lin, fără asperități. Apoi a alunecat şi ne-a părăsit.

Am ajuns în dreptul casei. La proprietăreasă e întuneric. Şi-n restul apartamentelor. Constat cu uimire că la demisol, în camera bătrânilor, pâlpâie o lumină. Printre ferestruicile murdare, închise de ani de zile, răzbat fâşii palide, temătoare, de lumină. O fi lampa cu petrol, ori lumânarea cea mare, găsită într-o zi într-un coş de gunoi. O lumânare albă, groasă, ca cele purtate la nuntă ori la botezuri. Bătrânul o adusese. Era mândru de ea. Tare mândru. La nunta mea n-am avut o asemenea lumânare, *zicea,* de nici un fel. Atunci... nici nuntă n-am făcut! Râdea, iar femeia îl privea chiorâş. Părea supărată. Pe vorbele bătrânului?

E curios că la o asemenea oră există la ei în încăpere lumină. Niciodată n-au stat atât de târziu... Se culcă devreme, odată cu stingerea serii. Am fost tentat să cobor până la ei. Mi-am înfrânt curiozitatea. Poate dorm de mult şi au uitat pur şi simplu să sufle în lumânare ori în lampă.

- De ce ne-am oprit?
- Aici locuiesc.
- Aici...?
- Da. Mai doreşti să ne plimbăm?
- Poate...
- Să intrăm. Noaptea e scurtă.
- Ai dreptate. Uneori... nopțile sunt atât de scurte. Camera. O scoică uriaşă în *care* alunec fără zgomot, încercând să renunț la gânduri, la întrebări. Puțin curioasă, de ce să nu recunosc? Pupitrul metalic, lângă fereastră. Luceşte discret (palid joc de lumini), ca şi cum raze de lună s-ar prelinge pe suprafețele sale. De unde raze de lună? Subțire, scund, şi cu toate acestea domină încăperea. Cutia flautului pe o măsuță, un fel de noptieră la un capăt al patului. E închisă. Flautul se află înlăuntru protejat cu grijă. Un culcuş moale, călduț, în care te simți în siguranță, în acelaşi timp puternic... (închis fără să-l deranjeze carapacea... Un dulap, nu prea mare. Un dulap de burlac, cu haine aşezate-n dezordine, ciorapi alături de cămăşi şi batiste, un singur umeraş pe care-şi ține fracul, pantalonii sunt adunați sul, cred... E curat, miroase a curat, a plantă verde, crudă. Lângă rafturile unei biblioteci modeste (cam puține

cărți, un interpret de celebritatea sa, de talentul său citeşte puțin?), un acvariu mare, enorm, aşa-l văd, poate şi pentru că în el înoată numai doi peştişori colorați. Multe plante de apă, transparente, mişcându-se lent, abia perceptibil, ca brațele unui ciudat animal. Irizează lumina... Constat acuma că Timotei, n-a aprins lumina în cameră, singura existentă e cea din acvariu, o lumină verzuie, odihnitoare. Peştişorii se hârjonesc printre tulpinile plantelor. Calc pe ceva moale, picioarele se scufundă. Un covor gros, acoperind întreaga suprafață a camerei ca şi cel din camera mea... Lumina acvariului îmi dezvăluie încă două fotolii joase, largi. Unul mă îmbie să mă aşez. Umbre bănuitoare îl înconjoară...

- Doreşti să aprind lumina?
- Nu e nevoie...
- Am putea camufla ferestrele...
- E mai bine aşa...

Se aşează într-unul din cele două fotolii cumpărate de ocazie. Sunt deosebit de comode, stai destins în ele. Te odihnesc, te calmează. Stă cam țeapănă fără a se lăsa pe spate. O fi mai mult obişnuită cu patul... Bine că a renunțat la lumină. Camera asta nu-i grozavă, mai ales cu preşurile de pe jos... Curate ele, dar tocite de vremuri. Nişte cârpe, ce mai! Acum mă aşez şi eu în celălalt fotoliu şi vom plonja amândoi în acele momente penibile în care nici unul nu ştie cum să înceapă. Priveşte peştii. Doar ăştia doi mi-au mai rămas din câți am avut. Vreo opt sau nouă. Ceilalți erau viu colorați, o adevărată încântare a ochilor. Şi mult mai veseli decât ăştia doi caraşi cenuşii, cam plictisiți... Apa s-a înverzit, trebuia de mult schimbată. Mai rezistă ei, s-au adaptat la noile condiții. Nepăsarea şi indiferența mea.

- Mai bem ceva?
- Poate... Da, desigur, să ciocnim un pahar şi aici, la tine.

Am ezitări în glas şi nu e bine, nu-i frumos, poate zâmbi ironic pe seama bâlbâielii mele... Dacă aprind o țigară? S-ar umple camera de fum alungind mirosul de plantă crudă. O țigară nici măcar n-ar ajuta la ceva. Mi-ar da un plus de siguranță, ar alunga spaima? Dar sunt calmă, *doar* că nu mă pot lăsa în voie în brațele acestui fotoliu atât de îmbietor. Scap discret de pantofii care mă strâng şi, până la urmă, mă scufund în scoica fotoliului (o scoică mică în cea mare.'), dezgolindu-mi genunchii. Am picioare frumoase... Lumina verzuie, ambiguă, le dă un plus de mister... Timotei toarnă dintr-o sticlă. Când a adus sticla şi paharele? De unde le-a scos? Îmi întinde un pahar şi eu îi strâng degetele, încerc să chicotesc, dar nu reuşesc... Mai are vreun sens să fac asemenea eforturi? Simulări inutile, când umbrele mă protejează, sunt de partea mea.

- Ce-ar fi să-mi cânți ceva?

- La ora asta?! Deranjăm vecinii... Şi doar n-ai venit aici ca să-ți dau un recital!

Mă jigneşti, Timotei, ți-aş putea răspunde. Ce anume? El are dreptul. Eu l-am chemat, eu... Îi face plăcere să mă jignească? Chiar dacă aş fi o târfă... în fond, ce sunt eu pentru el? Ce reprezint? Nimic. Nu ştie nimic despre mine şi nici nu şi-a dat silința ca să afle. Jocul, scenariul, decurge până acum aşa cum mi l-am imaginat. Atunci, de ce mă mir? Să bem, mai bine. Totuşi, pe Timotei îl bănuiam mai puțin dur, mai puțin brutal... Asta-i brutalitate? Bineînțeles. Cuvintele, tonul cu care le-a rostit... Nu e brutalitate, e o ironie pe față, directă, batjocoritoare. Mă poți jigni în continuare, Timotei, dacă asta vrei.

- N-am venit aici să-mi dai un recital. Dorința mea e de prost gust... Trebuia să spun şi eu ceva... Mai bine să bem.

- Te rog să mă scuzi...

- Perfect. Bem paharul şi ne-am împăcat.

E aberant să-mi cer scuze. E bine să păstrăm aparențele. Oricum, de cântat la această oră e imposibil.

Dă paharul pe gât până la ultimul strop. Îl lasă apoi jos, lângă piciorul fotoliului. Un timp, îşi odihneşte mâinile pe genunchi şi priveşte acvariul. Nemişcată. O siluetă pe care o disting doar vag. Pe chip se unduiesc zdrențe de lumini şi umbre. Şi-a închis ochii? Am aşezat şi eu paharul jos, lângă piciorul fotoliului. Mă atinge un val de căldură. De unde vine? Să fie băutura de vină? Ori trupul ei fierbinte îmi trimite mesagerii... Miroase în cameră a plantă crudă, a frunze proaspete, desfăcându-se cu bucurie, cu încredere, respirând curat... îşi ridică brațele iar mâinile caută ceva la ceafă. Desprinde agrafele din păr lăsându-le să alunece pe speteaza fotoliului. Îşi odihneşte un timp mâinile pe genunchi, păsări obosite după zile întregi de zbor. Se ridică şi constat că e mai scundă! Şi-a descălțat

pantofii. Fusta strâmtă coboară încet, greu, ajutată de mâini... Silueta se conturează pe fondul străveziu al apei din acvariu, unduindu-se alături de plantele delicate. Peştii se zbat pe linia coapselor, hârjonindu-se... Suspine (ori numai unul singur întrerupt de mai multe ori), mirosind a spaimă...

Flautul, închis în cutie, odihnindu-se fără să bănuiască ceva.

Camera, o scoică uriaşă cu pereții sidefii, alunecoşi şi moi. Alunec pe marginea scoicii, încerc o clipă să mă agăț de ceva, de marginile scoicii, renunț imediat, mă las în voia pantelor line pe care trupul meu gol, înfiorat, coboară... E o alunecare într-un balansoar care treptat îşi întrerupe balansul... Alunecările se petrec pe suprafețe tot mai mici până când dispar complet, trupul meu poposind în căuşul scoicii... E mai frig aici, e mai cald? Descopăr cutia flautului din nou, aproape de mine, lângă mine, lângă locul în care m-am oprit, căuşul cald şi rece al scoicii... Lumina din apa verzuie nu se poate stinge? Acum mă deranjează, mă supără, o simt ca pe o persoană străină care mă priveşte cu ochii holbați... Dar eu am ochii închişi, strâng, fără să vreau, pleoapele... Pot să-mi dezlipesc genele false... Timotei... Se apropie de căuşul scoicii, acolo mă aflu eu, ocrotită inutil de întuneric. E lângă mine, răsuflarea sa îmi pipăie coapsa. Cu siguranță stau prea țeapănă, prea încordată. Acum pot să-mi răsfir degetele prin părul său. Buzele ating pielea, cu sfiiciune, ezitând, cercetând locurile... De ce cu sfiiciune?... Stau în continuare crispată, nemişcată, de ce ar trebui să mă mişc? Poate îl supăr... el ştie cum se sărută o femeie... Se mişcă încet pe suprafața pielii atingând-o din loc în loc. Răsuflarea caldă, tatuând pielea... Fără duritate, fără durere... Cu nefirească delicatețe, ca şi cum trupul meu ar fi din cel mai fin porțelan şi-i este frică să nu-l spargă... îmi mişc doar degetele prin părul său... nu ştiu decât atât... pe după ceafă apoi iarăşi înapoi... îmi strâng buzele. Gustul amărui al rujului... Timotei, să nu te grăbeşti! Nu se grăbeşte deloc, e un cântec fără cuvinte... *acum* e ca un cântec fără cuvinte, dar mai târziu? Am terminat cu întrebările... nu mai doresc nici o întrebare... Degetele sale, iată, au pornit-o şi ele... le simt peste tot... parcă ar dori să-nvelească trupul... în sunete... ele cântă, într-adevăr... ori eu sunt cea care cântă... cu buzele strânse muşcându-le până la sânge... cu trupul încordat, nemişcat, crispat... dar cânt, Timotei... nu ştii încă, mulțumesc că nu te grăbeşti...

Stau în genunchi la marginea scoicii şi doar buzele răsuflarea descoperind, curioase, coapsele... şi degete acoperindu-i trupul...

Stau pe malul unei ape, în iarbă, prizoniera firelor verzi. Soarele e blând, la început, îşi petrece razele peste mine cu indiferență. Valurile apei se aud molcom. Le aud întinsă pe spate. Sunt foarte aproape de ele. Nu mă ating încă. Apoi soarele mă descoperă şi se apropie de mine curios. E din ce în ce mai cald, începe să ardă încingând

aerul din jur. Soarele se apropie din curiozitate, fără intenția de a-mi face vreun rău... Mă arde iar eu sunt prizoniera firelor de iarbă, fără să mă pot mişca, fără să mă pot apăra...

Brațele subțiri şi lungi ale unei sălcii coborâte peste trupul meu, atingându-mă cu vârfurile, încercând să mă apere de soare. Reuşesc numai să mă zgârie uşor... Şi ele, încet şi sigur, încep să fie încălzite de razele fierbinți. Nu rezistă apropierii bulgărelui de foc.

Un val se rostogoleşte peste mal, ajunge la mine, mă acoperă până la pântec, răcoros, apoi se retrage... Revine iarăşi, cu bune intenții... Pielea se încinge repede...

Zbaterea valului, ritmică, mereu până la jumătatea trupului... Un contrast palid, o boare răcoroasă, anulat imediat de curiozitatea soarelui...

Zbaterea valului, ritmică... Nisip scurgându-se pe rotulele genunchilor...

Nu m-am înşelat! Într-adevăr, mirosul acesta de plantă crudă, verde, proaspătă este al ei. Eu nu am nici o plantă în cameră. Doar pe cele din acvariu. O sărut fără grabă, cu atenție, ca şi cum aş executa un ritual. Detaşat, complet detaşat, amuzându-mă în hârjoana buzelor cu genunchii rotunzi. Stau în genunchi, la marginea patului. Mâinile mele încep o minuțioasă cercetare, transformată, pe alocuri, în mângâiere. Mângâierea formelor întâlnite în cale. De ce stă atât de țeapănă, rigidă, crispată? Te pomeneşti că nu-i place...!? Şi-a vârât mâna în părul meu cu multă tandrețe, cu multă căldură. Mi-o transmite, pe nesimțite, cu toate că o ştiu încordată, gata parcă să izbucnească, să sară ca un arc eliberat din strânsoare. Ce-i, dragă, cu tine? Nu-i patul meu tocmai comod, recunosc, nici aşternutul deosebit de fin. E pentru burlaci, mai aspru... Cu degetele acestea care încearcă să-mi mângâie fața, fără a reuşi pe deplin (mi-o îngrop tot mai des în învelişul catifelat al trupului cutremurat de răsuflarea sincopată), cu degetele acestea, deci, ar fi putut ajunge pianistă ori harfistă. Şi dacă ea cântă cu adevărat la unul dintre cele două instrumente? Ei, cântă...! Nu ştiu nimic despre ea... absolut nimic. Acum descopăr un trup minunat, îl intuiesc mai mult în jocul palid al luminilor şi umbrelor pornite din acvariu, din apa verzuie...

De ce am brusc senzația că cele două vietăți mici şi alunecoase din acvariu s-au oprit din goana lor, din jocul lor şi ne privesc...?

Un trup, acoperind alt trup.

Brațele sălciei, vârfurile ascuțite ce-mi rănesc epiderma...

Sânii mici zvâcnesc ca doi peştişori, încerc să-i domolesc. Nu reuşesc. Mai mult îi incit...

Buzele au ajuns pe umărul meu drept. Alunecă pe gât... Şi dinții... printre buze...

Mă plimb pe gâtul ei, o muşc uşor de lobul urechii... O frază melodică plină de grație... Mozart, cu senzualitatea sa grațioasă...

Îmi înfig unghiile în umerii săi. Totul se zbate în mine. Va trebui să țip... Nu voi scăpa de țipăt... În urechea lui... Şi-mi va fi ruşine... Nu s-ar putea fără țipăt? De ce să-mi fie ruşine...?

Gâtul ei, o adevărată bijuterie... O frază muzicală perfectă... în contrast cu gâfâiala hârâită care năvăleşte în urechea mea dreaptă, înnebunindu-mi timpanul... Şi unghiile... cam prea puternic înfipte în pielea mea... Ce are? Parcă....

Țipătul a ajuns în gâtlej... Doar să nu pară caraghios... Doamne, bulgărele de foc se rostogoleşte peste pântecul meu... întorc capul, îmi smulg răsuflarea de lângă urechea bărbatului şi țip.

Nu-mi aud țipătul! Mă încearcă o vagă durere... dar nu-mi aud țipătul! Cum se poate...?!

Şi-a întors brusc capul, zvâcnind din tot trupul, mâinile s-au desprins de pe umerii mei, lovind marginile patului, încleştându-se acolo, cred... Şi-a întors capul şi în clipa aceea a început să urle sirena. Țipăt gâtuit, sfârtecând întunericul.

Mi-aud țipătul afară... înălțându-se deasupra oraşului...!

Îi cuprind fața în palme, după ce-i întorc cu greu capul spre mine. Îi şterg rujul de pe buze. Acum am înțeles de ce şi-a pus gene false... Ca să nu-i văd ochii... Să nu înțeleg de la început...

Camera, o scoică uriaşă, în căuşul scoicii, două trupuri nemişcate, contopindu-şi respirațiile.

Zgomotul bombardierelor, tot mai aproape, făcând să tremure clădirile.

Doar cele două trupuri, strângându-se până la durere.

Peştii, cu ochii holbați de mirare, întrebându-se cum de pot două trupuri să stea atâta timp nemişcate...?

Peştii, doar, cu ochii holbați. Nici urmă de mirare. Nici urmă de vreo întrebare.

Zgomotul bombardierelor, din ce în ce mai aproape, din ce în ce mai puternic, mai amenințător.

Şoapte. Şoapte scurse pe marginea patului.

- Ți-e frică?
- Mi-a fost... recunosc...
- Acum, te întreb... ți-e frică?
- Acum... de ce?
- Vrei să coborâm?

- Unde?
- În adăpost. Nu auzi ce-i afară?
- Credeam că e ţipătul meu... s-a amplificat... De data asta oare vor...?
- Nu cred... Ceva îmi spune că n-o vor face-o niciodată. Dar ar trebui să coborâm... Dacă...
- Puţin îmi pasă...
- N-ai coborât niciodată în adăposturi?
- Niciodată...
- Nici eu... Credeam că sunt singurul...
- Nu eşti...
- Spune-mi... de ce ai...?
- Taci! Lasă întrebările...

După ce uruitul bombardierelor s-a stins fără a lăsa vreo urmă, a intrat în baie. Desprinzându-se de mine, am avut senzaţia că o parte din trupul meu a plecat cu ea. Am aprins veioza şi m-am aşezat pe marginea patului.

Sunt momente când ne simţim dintr-o dată foarte mici. Bănuim că suntem vinovaţi fără să reuşim a concretiza cauza. Nu-i dăm de capăt. Dar simţim, ştim cu toată fiinţa noastră că undeva am greşit. Şi atunci ne retragem în noi, devenim mai mici, ne adunăm braţele şi picioarele, ne facem ghem, încercând să descoperim cu ce ne-am făcut vinovaţi. Lucrul acesta se întâmplă când eşti singur, când rămâi singur, când cineva pleacă de lângă tine...

Zac ghemuit pe marginea patului. Aud apa curgând în baie. Un timp o ascult, nemişcat. Trupul ei se destinde acum, se linişteşte, se calmează, începe să surâdă. Sânii nu mai zvâcnesc nebuneşte. Trupul ei se destinde iar al meu devine tot mai încordat. Cu cât mă gândesc mai mult la situaţia în care mă aflu, pentru întâia oară în viaţă, cu atât devin mai rigid. Poate şi un pic ridicol? Trebuie să mă port blând cu ea, să-ncerc a şterge brutalitatea cu care am tratat-o. Dar n-am nici o vină! Nu Ştiam... E caraghios să mă scuz faţă de mine... Mă ascund după degete, ca un laş... întind mâna şi deschid cutia flautului. Nu mă îmbie să-l scot de acolo. Prima oară când rămâne indiferent la vederea mea... Timotei, îmi spune, te descurci de data asta fără mine. Nu te ascunde în spatele meu, în spatele sunetelor mele. E prea uşor, e prea simplu. I-aş putea, totuşi, cânta? Ea merită acum mai mult decât oricare altcineva. Merită, bineînţeles că merită, îi vei cânta, înainte însă Veţi sta de vorbă. E nevoie de cuvinte şi tocmai tu îmi dai asemenea sfaturi? N-am să mă descurc. Trebuie, Timotei, nu ai încotro...

E ca o ameninţare. Las cutia deschisă. Îl simt astfel mai aproape, îmi oferă un plus de siguranţă.

A revenit în cameră. *Aşa* cum mi-am imaginat, aşa cum *ştiu* deja, e alta decât cea cunoscută în barul Rosei. Nimic din masca vulgară pe care şi-o confecționase cu atâta migală. Lipsiți de genele false, ochii s-au deschis, s-au mărit, s-au limpezit, chiar dacă fuseseră înecați în lacrimi. Părul desfăcut, pe jumătate ud, îi ating umerii cu înfiorare. E răvăşit, nu arată aranjat, deci a ignorat oglinda, a refuzat să-şi vadă chipul, din pudoare... Nici o pregătire pentru reîntoarcerea în cameră, reîntâlnirea cu mine... Arată ca o femeie extraordinar de tânără, nici copilă, nici adolescentă... Buzele, frumos desenate, mult mai subțiri decât atunci când fuseseră rujate, schițează începutul şovăielnic al unei abia desluşite tristeți.

Acum, Timotei, după cum mă priveşti, bănuiesc că vrei să devii melancolic, sentimental. Cazi în cealaltă extremă. Are ochii vinovați, îşi caută cu înfrigurare cuvintele. E în stare să spună cine ştie ce nimicuri... Dar nu eşti vinovat, dragul meu. Cât de repede, de brusc, s-a schimbat atitudinea sa față de mine! Se simte asta chiar dacă tace. Mă aşez lângă el. El alunecă la picioarele mele şi-mi sărută genunchii. Seamănă aceste sărutări cu cele dinainte...? El doreşte să nu semene, să fie altele, să exprime altceva. A deschis capacul cutiei în care se odihneşte flautul. A vrut oare să cânte, să mă întâmpine cu fraze muzicale, apoi s-a răzgândit? Îmi vei cânta mai târziu, Timotei, e încă noapte, cred, trebuie să păstrăm liniştea... Eu am să-ți vorbesc. Am să-ți povestesc câte ceva şi, totodată, te voi mângâia. Vezi, a dispărut crisparea, chiar dacă obrazul tău poposeşte, în continuare, pe genunchii mei...

- Părinții au fost întotdeauna mari amatori de concerte. Au iubit muzica şi o mai iubesc, în special mama, ou pasiune, cu nebunie... Uneori, în unele dimineți, mama, după ce-şi lua cafeaua şi începea treburile gospodăreşti, căuta muzică la aparat ori punea câte un disc: Mozart, Beethoven, arii din opere celebre... chiar Brahms. Ți-o imaginezi preparând tocănița pe... muzică de Brahms? Prin urmare... uite aşa te-am cunoscut... Doreai să afli. Întrebarea ți-o ghiceam pe buze...

(Buzele mele descriind cercuri concentrice pe rotulele genunchilor lipiți. Glasul coborând asupra mea cu puțină oboseală, cu lene...)

- Te-am cunoscut, e prea mult spus. Prima oară când te-am ascultat interpretai Jolivet. Te-am ascultat şi... te-am văzut. Vrei să-ți spun că în clipa aceea m-am îndrăgostit de tine? Ar fi o mare minciună, Timotei. Nici mai târziu, după ce te-am urmărit în numeroase concerte... Sinceră să fiu, n-am pierdut nici unul dintre cele în care figurai şi tu pe afiş. Mereu mă însoțeau mama şi tata... O dată am venit singură... Şi atunci, nepăzită de nimeni (nici n-am fost vreodată păzită de părinții mei aşa cum sunt alte fete, aveau multă încredere în mine, dar simpla lor prezență nu-mi lăsa imaginația să zburde în voie, ca şi cum mi-ar fi cenzurat-o), m-am apropiat mai mult de tine... Arătai destul

de caraghios în fracul prea larg atârnând pe tine ca pe un umeraş, cu capul înclinat spre dreapta, cu spatele încovoiat... Mi te închipuiam acasă la tine, studiind, aşezat pe un scaun ori pe o canapea, numai în halat şi în papuci ori în picioarele goale... Făcând lungi şi obositoare exerciţii... Ştiam că eşti singur... burlac...

(Noaptea picură venin pe buzele îndrăgostiților. Noaptea îndrăgostiților e o noapte încărunțită de stele. Ce noapte o fi cea de afară? Degetele ei se plimbă prin părul meu. Mă mângâie, transmit căldură... Oare şi nelinişte?)

- Şi... ți-am îndrăgit mâinile. Le urmăream încântată, zbaterea pe suprafața strălucitoare a flautului. Mişcarea continuă a degetelor printre care se scurgeau frazele muzicale. Şi... mi-am dorit ca aceste degete să mă mângâie odată... într-o bună zi... Cine putea bănui că o vor face atât de repede? Mult mai repede decât mi-am închipuit... Ştiam că dorința mea va rămâne o taină fără să fie vreodată exprimată. Aşa hotărâsem. Nimănui n-am să-i spun, cu atât mai puțin ție... Va rămâne în mintea mea... Dacă, întâmplător, ne vom cunoaşte, fără să fac ceva în acest sens, vom da mâna unul cu celălalt, atunci... poate... Cochetam cu propria mea imaginație în timp ce te ascultam...

(Suspinul ei mirosind a spaimă. N-am de gând să o întrerup. E vocea ei un cântec de Grieg. O melodie tivită de tristețe, de tristă melancolie.)

- Totuşi... ai să râzi... până la urmă i-am spus mamei. N-am putut ascunde. Mama a zâmbit cu multă înțelegere, înseamnă că îndrăgeşti foarte mult muzica, mi-a spus, şi anume cea de calitate. Iar dacă-l îndrăgeşti şi pe interpret... Am negat cu vehemență. Nu era adevărat. Nu-l îndrăgeam pe interpret... Poate-ți rănesc orgoliul făcând această afirmație. Nu mi-a trecut prin gând că-l voi îndrăgi pe interpret. Mă fascinau mâinile sale... vocea flautului... muzica. Să nu te superi, Timotei, pe mine... Te simți jignit? Ai să mă întrebi ce caut eu atunci aici, în camera ta? Lipsesc de multă vreme concertele... Poate *am* venit ca să mai ascult o dată un concert interpretat de tine... Acum, degetele care au călătorit pe trupul meu, au cules ceva din mine, din sufletul meu. Au cules impresii... iar când vor cânta pot să povestească şi despre anonima mea persoană. În felul acesta voi ieşi şi eu, o clipă, din anonimat... Voi avea o clipă de nemurire... (îmi proptesc bărbia pe genunchii ei. O privesc. Gândurile i-au zburat într-altă parte, pe alte tărâmuri. Se uită la mine fără să mă vadă. Întind mâna şi-mi petrec un deget peste buzele ei. Îl sărută în grabă, trezită ca dintr-un vis. Schițează un zâmbet care nu-mi place. De ce? Ca şi cum ar fi depus un efort deosebit zâmbindu-mi.)

- Eşti obosită?

Auzindu-mi vocea, tresare. M-am străduit să fiu cât mai cald, mai afectuos.

- Obosită? Da... într-un fel sunt obosită. Mi-e puțin frig. Am să mă învelesc...

O învelesc cu multă grijă, ca pe un vas de porțelan fin. Şi-a adunat picioarele, s-a făcut ghem. O bat uşor pe obraz.

- Fată dragă, să alungăm tristețea din noi, din această încăpere, îi dăm un picior în spate. Acum suntem doi. Mi-ai alungat singurătatea, chiar fără să-mi faci vreo declarație! Eu, însă... Nu ți-am făcut, dar tu te grăbeşti acuma să-mi faci una... Cât de bruscă, de totală e schimbarea. Pentru ce? S-a întâmplat ceva atât de deosebit? Cred că ar fi în stare să-mi înşire cuvinte de dragoste... Aşa reacționează oare toți bărbații? Ar fi pueril, simplist. Un sentiment născut prea repede, forțat de anume împrejurări, fără motive serioase, se va destrăma la fel de repede... Şi ura ca şi dragostea au nevoie de timp, să dospească o vreme. Altfel sunt doar simple izbucniri, simple scântei care nu ard, fac doar puțin zgomot... Aşa cred. Aşa am crezut întotdeauna. Mai avem oare timp?

- Timotei, te rog ceva.

- Orice!

- Mi-e foame! Dacă se poate...

- Excelentă idee. Cum de nu mi-a trecut mie prin cap mai repede! Şi eu îmi simt stomacul gol. Am cartofi, o conservă cu carne şi... un borcan cu dulceață de vişine. Voi face un morman de cartofi prăjiți în untură. Să ai puțină răbdare până-i curăț şi-i prăjesc...

- Te ajut şi eu.

- Draga mea, bucătăria e atât de mică încât cu greu vom încăpea amândoi...

- Cu atât mai bine. Înseamnă că va fi cald. Mă îmbrac şi vin după tine. Ia-ți şi tu un halat, să nu răceşti...

- Bineînțeles. Îți închipui că mor de căldură...? Bucătăria, cam trei metri pătrați, bine luminată, e veselă, primitoare, curată. Un ochi de geam camuflat, sus, aproape de tavan. Dacă l-am deschide ar năvăli răcoarea de afară. Ar năvăli bezna, întunericul. Noaptea e lipită, cu siguranță, de ochiul de geam. Cui, ce-i pasă?

Cojile cartofilor ne alunecă printre degete ca nişte pui de şerpi inofensivi. Râdem fără rețineri, încetişor, fără prea mult zgomot, să nu ne audă cineva... Parcă ne cunoaştem de multă vreme, de ani de zile. Ca şi cum de nenumărate ori am curățat cartofi împreună. Untura s-a topit, s-a-ncins, sfârâie. Tăiem felii subțiri, să fie cât mai multe, să se prăjească repede. Feliile plonjează de la mică înălțime în cratiță (una adâncă, roşie pe dinafară, un roşu şters, pătat, iar mâinile noastre umede se hârjonesc deasupra ei. Mirosul de cartofi îmi gâdilă nările, mărindu-mi pofta de mâncare.

- Pe aici pe undeva trebuie să mai existe un borcan de castraveți murați.

N-am avut mult de căutat în spațiul mic în care ne aflam. Ne-am lovit capetele de marginea dulăpiorului suspendat şi, evident, am izbucnit în râs. Borcanul era acolo, ne aştepta cuminte, pe jumătate plin. Ne-am vârât mâinile în el, amândoi deodată, străduindu-ne să apucăm trufandalele. Scăpau ca nişte peşti lunecoşi, lipsiți de solzi. Până la urmă reuşim. *Zeama* acrişoară ne umple gura, scurgându-se pe marginea buzelor.

S-a făcut cald în bucătărie. După lupta cu borcanul cu castraveți, mă prăbuşesc pur şi simplu pe un scăunel (unul cu trei picioare adaptat special spațiului existent) şi o trag după mine, aşezând-o pe genunchi.

- Te voi invita în fiecare seară la câte o porție de cartofi prăjiți. Să nu protestezi, îți închipui că-ți fac invitația având alte intenții...?
- Şi dacă ai alte intenții, cum le spui tu, crezi că mă supăr?
- Cartofi mai găsesc eu. Când mi se vor termina, aduci tu câțiva de acasă...
- Aşa voi face. Avem o ladă după uşa de la bucătărie...
- Vezi să nu te prindă mama că furi!
- Şi dacă mă prinde? Îi spun... că mă duc cu ei la o prietenă...
- Voi cumpăra şi o sticlă de coniac. După cât suntem de bețivi amândoi...
- Mie mi-ar ajunge un an întreg. Te pomeneşti că ție îți place... să tragi la măsea!
- Grozav ce-mi place. Cantitativ, adică vrei să zici?
- Desigur!
- Păi, să-ți mărturisesc atunci că, în barul Rosei, după ce ai comandat...
- Tu ai comandat!
- Mă rog, eu ori tu, tot acelaşi lucru. Deci, după ce am golit paharele mi-a fost tare teamă să nu mai doreşti o tură...
- Şi mie mi-era teamă că ceri tu o tură! Mă amețeam şi cine ştie ce-ți spuneam!
- Şi eu mă amețeam şi... mă dădeam de gol. De spus, mi-ai spus... câte ceva...
- Da' ştii că aveai nişte gene grozave! îți acopereau pe jumătate ochii... şi mă scoteau din sărite...
- Crezi că pe mine mă încântau? Nici nu vedeam bine. De-ai şti ce eforturi făceam!
- Păreai pe jumătate adormită, în tot cazul, ți-ai jucat bine rolul. Ca o adevărată actriță.
- Ți se pare. L-am jucat bine pentru că tu mă ignorai...
- Asta cam aşa-i! Când te-ai ridicat de la masă te-am studiat, să ştii...

- Ştiu. Privirea ta o simțeam... în ceafă...
- Dar eu nu ceafa ți-o studiam, fată dragă!
- Şi ce ți-ai spus?
- Acceptabili. Am remarcat, îndeosebi, picioarele.
- Sunt frumoase?
- Deosebit de frumoase.
- Eram cam lipsită de echilibru pe tocurile acelea înalte.
- Sunt frumoase şi fără tocurile acelea înalte!
- Atenție, că terminăm castraveții şi nu mai avem la cartofi.
- Ai dreptate. Gata! Nici o înghițitură în plus. Pune-l la loc pe ăla din mână.
- Merele murate îți plac?
- Încă n-am avut ocazia...
- Te asigur eu că sunt delicioase.
- Atunci vom pune nişte mere la murat, împreună. Le pui tu, eu îți pun la dispoziție bucătăria. E de ajuns spațiul pentru o asemenea activitate nobilă?
- Suficient.
- Dacă nu, ne extindem şi în cameră.
- Haide în cameră. Mâncăm acolo.

Ne aşezăm în fotolii. Scoici mici în scoica mare a camerei. Între noi, o tavă plină cu cartofi prăjiți, o piramidă de cartofi prăjiți, conserva cu carne, desfăcută şi borcanul cu castraveți murați. Nici o reținere în gesturi, nici un control al lor, născându-se firesc, cu degajare, creând o intimitate blinda, aproape familiară.

Frumusețea ei lipsită de ostentație. O plantă proaspăt crescută, îmbibată de viață, de tinerețe încă nealterată, neatinsă de vicleşuguri, de tertipuri care să-i roadă firescul, dezinvoltura, sinceritatea, întreaga ei ființă e acum descătuşată de orice crispare, de orice fals. O pasăre scăpată din colivie, bucurându-se de libertate. Pe sub ochii negri (într-adevăr, are ochii negri) se zăresc însă două dâre de violet închis, răsucite în două semicercuri, dând impresia unei nesiguranțe, unei nelinişti, ca şi cum în adâncuri ar clocoti o apă care este în orice moment în stare să năvălească la suprafață, deformând imaginea, tulburând atmosfera. Dar nu-i nimic din toate acestea, eu complic lucrurile scormonind în spatele aparențelor tocmai acum când sunt convins că ele nu mai există. E vorba de o normală şi firească oboseală, mai mult fizică decât psihică...

- Am auzit că se pregăteşte un concert deosebit, e adevărat?

- Mda, se pregăteşte unul. Va fi, într-adevăr, deosebit.

Răspunsul său are o ironie accentuată, încearcă să fie sarcastic şi atunci trebuie să mă lămuresc dacă l-am intuit bine ori nu.

- Mi se pare că eşti ironic.

- Sunt. Nu la adresa ta, fată dragă. Crezi că mi-aş mai permite?

Mă învăluie într-o privire atât de duioasă încât mi-e jenă. Pentru el mai mult, nu pentru mine. Ce pot face altceva mai bun decât să-mi părăsesc scoica şi să mă cuibăresc în brațele sale? Buzele unsuroase se adună într-un sărut lunecos.

- Aşa. Mă întorc la loc să putem mânca mai departe. Crezi cumva că m-am săturat?

- Parcă eu m-am săturat? Să ne continuăm deci activitatea culinară. Dacă se răcesc cartofii, nu mai sunt atât de buni.

- Eu pot să-i mănânc cu aceeaşi poftă şi reci.

- Eu de asemenea.

- Vorbeşte-mi despre concert... Mi-e dor de sala de concerte, de muzică bună...

- Va fi, cum ți-am mai spus, un caz special. Se va da în cinstea Maiorului şi a suitei sale care ne vor vizita în curând. Nu se ştie precis când, în tot cazul vizita *e* pe aproape...

- A Maiorului?

- Exact. Unul dintre cei care răspund, ca să zic aşa, de bombardiere. Nu de bombardierele duşmanului... De bombardierele aliaților. Aho... O figură importantă din moment ce pregătirile la filarmonică sunt atât de febrile.

- Important e programul. Important e să-i mulțumiți pe iubitorii de muzică... Sunt convinsă că va fi o seară foarte reuşită. Cu un solist ca tine şi un dirijor ca Vătan...

- Vătan e un porc!

Replica a venit atât de direct, de dur, de abrupt, încât m-am speriat. Timotei mă descoperi speriată, şocată, uimită, şi continuă impasibil:

- Aşa cum ai auzit. Acum şi-a dat negreala din suflet afară, împroşcând cu ea...

- Eşti cam... dur, Timotei.

- Tu nu-l cunoşti.

- Într-adevăr, nu-l cunosc decât ca dirijor. Şi mi se pare un dirijor bun...

- Bun?! Mă faci să râd şi uite, chiar râd. E un farseur care înşeală fiinţe nevinovate... ca tine, de exemplu.

- Lumea îl apreciază, după câte ştiu. Ascultătorii, melomanii. Chiar şi criticii.

- I-a năucit cu bălăbăneala sa din braţe... Crezi că aprecierile favorabile nu se pot şi ele aranja? Verbal ori scrise? Ba, se pot foarte bine. Iar Vătan la aranjamente, se pricepe de minune, îl cunosc încă din conservator. E însă complet lipsit de personalitate. Un simplu meseriaş care descifrează partituri având impresia că face treabă savantă. Fiind un neputincios în muzică, încearcă să compenseze această neputinţă în altă parte, în relaţiile sale cu subalternii. Având şi funcţia de director, bagă spaima în fel şi chip în bieţii orchestranţi care tremură doar la simpla sa apariţie. Acum, în aceste vremuri nesigure, îi joacă pe degete cum doreşte. Nimeni nu îndrăzneşte să comenteze, să aibă vreo părere. Doar Pătruc, sărmanul, care-i veşnic beat, numai că el nu contează.

- Pătruc?

- Un fel de om de serviciu. Aranjează pupitrele şi partiturile. Cu mine, în schimb, nu se poartă ca şi cu ceilalţi. Eu uşolist!

- Credeam că sunteţi prieteni. Aşa ştie lumea...

- Prieteni?! Ha, ha... Acum îşi dă prietenia pe faţă, cum ţi-am mai spus, împroşcând cu ea! Cu mine nu ţine însă!

Timotei s-a ridicat din fotoliu. Se plimbă prin faţa mea surexcitat, nervos, cu mâinile adunate la spate. Subiectul acesta, apărut întâmplător în discuţia noastră, l-a schimbat iarăşi, e altul decât cel din bucătărie şi altul decât cel cunoscut în bar... Îi urmăresc metamorfozele şi, nu ştiu de ce, mă simt mai legată de el în timp ce pătrund în tainele intime ale sufletului său. Dacă voi începe să-l îndrăgesc!? Mi-e frică...

- Ştii ce încearcă maestrul Carol Vătan?

- Nu...

- Îţi spun eu. Să mă scoată din programul serii care se pregăteşte.

- De ce să te scoată?

- De frică.

- Nu înţeleg.

- De frică să nu am succes mai mare decât el, să nu-l eclipsez în ochii Maiorului, astfel încât aprecierile acestuia să-mi fie mai mult mie adresate. Face totul ca să-i intre în graţii. Imaginează-ţi că a modificat uşor textul la

Oda Bucuriei afirmând că la o muzică de geniu se potriveşte orice fel de text. O mai mare imbecilitate nu mi-a fost dat să aud. Dar e parşiv când face asemenea afirmații. Cuvintele potrivite sunt o subtilă linguşire aduse persoanei în cauză. Apoi a mai comis o piesă, un fel de schiță simfonică, cum naiba să-i spun! O adevărată oroare. O înlănțuire de acorduri ce se vor un fel de marş triumfal ce poartă semnătura sa. Marşul ăsta se vrea, totodată, şi un fel de osanale înălțate aceleiaşi persoane, încearcă să demonstreze că e un muzician complex, un artist autentic. De multe ori ne spunea de la înălțimea podiumului său că geniul muzical îşi dezvăluie întreaga sa forță în compoziție şi în instruirea unei mari orchestre. înțelegi unde bate? Doreşte să arate... că-i un geniu muzical!

- Nu exagerezi, Timotei?

- Nu... în tot cazul, un lucru e cert. Mi-e clar! Pe mine vrea să mă scoată de pe afiş. Umblă cu tertipuri, încă n-am făcut nici o repetiție cu concertul meu...

- Care concert...

- Am uitat să-ți spun. M-am înfierbântat... E o compoziție proprie.

- Ai compus un concert pentru flaut?

- Da. Nu-i grozav, îmi dau seama prea bine, dar țin să-l cânt neapărat în seara respectivă, în audiție absolută. Față de însăilarea lui Vătan, lucrarea mea e genială. El îşi dă foarte bine seama de asta şi atunci încearcă să înlăture orice urmă de concurență. Dacă aş schimba concertul şi aş cânta un Vivaldi, de exemplu, chiar şi atunci ar încerca să mă înlăture. Să rămână singur, să strălucească singur. Aspiră la numeroase avantaje. Dar eu îmi voi cânta concertul! Am aflat că pe ascuns, adică în lipsa mea, a repetat lucrarea, a ascultat-o... că nu-i în stare să citească o partitură nouă şi s-o priceapă...!

- Iarăşi nu înțeleg, Timotei!

- A dat ordin ca nimeni să nu sufle o vorbă. S-au abținut cu toții, de frică. Doar Ambrozie mi-a mărturisit, în grabă, în câteva cuvinte. El interpretase partea solistă. Mi-a fost de ajuns ca să înțeleg. Tot ce-a mocnit între noi, nemărturisit, a izbucnit acum, cu ocazia viitoarei noastre apariții în public. Dar publicul contează prea puțin. Contează doar Maiorul şi suita sa. În rest pot fi la fel de bine şi... nişte manechine pe scaune. Vătan doreşte să fie singur pe scenă. Ceilalți, simpli executanți, nu se pot evidenția decât sub magica sa baghetă. Vătan e unul care aude toate sunetele dar nu aude muzica...

- Ați discutat direct despre concertul tău?

- Mă amână cu repetițiile, invocând diverse motive. O confruntare directă nu am avut. Ziua în care va sosi în oraşul nostru Maiorul e imprevizibilă. S-ar putea însă ca Vătan să o cunoască... Ce şi-a spus atunci? îl amân pe scumpul meu fost coleg până-n ziua respectivă când, pe neaşteptate, aflăm, cu mare părere de rău pentru el (adică pentru mine) că seara trebuie să cântăm. Nemaifiind vreme, cu multe regrete renunțăm la punctul din program numit Timotei Alidor.

- Şi atunci...?

- Atunci eu, prieteneşte, vorbind cu multă îngăduință, cu blândețe, îl anunț că voi cânta şi fără nici o repetiție. Orchestra e în stare să mă acompanieze, nefiind la „prima vârstă", cum am aflat din gura colegilor, iar cu un dirijor de valoarea sa vom putea cânta fără greş. I-am şi spus-o de altfel, îi va fi imposibil să găsească ceva, în clipa aceea...

- Se va răzbuna pe orchestranți...?

- Poate... Dar s-ar putea să nu o facă. Cine ştie? Un om ca el, nu ştii niciodată cum va reacționa. Eu am să ies bine, în tot cazul...

A obosit. Oprit în dreptul acvariului, urmăreşte mişcarea peştilor printre plantele firave. Se spune că urmărind peştii dintr-un acvariu te linişteşti, te calmezi. Mişcări lunecoase, silențioase, printre plante aproape transparente. Ceva te mângâie fără să te atingă, îmblânzindu-ți pornirile, calmându-ți nervii... N-aş fi bănuit că între el şi Vătan să există o asemenea concurență, denaturată într-o adevărată aversiune, mascată, ce-i drept, încă nemărturisită. Aşa am înțeles din cele spuse de Timotei, din tonul vocii sale. Contează atât de mult părerea Maiorului? Un străin, în fond, care vine şi pleacă... De ce îmi pun asemenea întrebări? Nu am timp să le mai caut răspunsurile... Iar Timotei, care îmi este din ce în ce mai drag! Şi-a lăsat bărbia în piept, mâinile i s-au desprins de la spate adunându-se moale de-a lungul trupului încovoiat şi, o clipă, ființa sa exprimă neputința, resemnarea. Pe umeri i-a pogorât o povară grea, prea grea, de care nu ştie cum să scape.

În cameră întunericul se subțiază, retrăgându-se prin unghere.

Timotei se apropie de mine. Privirile blânde, drăgăstoase, încărcate de iubire. Ştiu că se va aşeza din nou la picioarele mele, că-mi va săruta genunchii şi va dori să vorbim doar despre noi doi, uitând complet de restul lumii...

Octava acută se înclină de bună voie către septima mică atunci când sunetul ei îşi pierde din strălucire, aşa cum bărbatul se apleacă să-şi sărute femeia. Mă aplec şi-mi sărut iubita...

Se aşează la picioarele mele, după ce m-a sărutat pe frunte, îmi dezgoleşte genunchii, acoperindu-i cu sărutări... Buzele s-au uscat, sunt mai aspre... Din cauza cuvintelor cu prea mare patimă rostite. Nu-l pot opri, nici nu vreau. Se opreşte singur, pentru a spune:

- De azi nu mai sunt singur. Mi-ai alungat singurătatea. Va fi mult mai uşor...

Pentru cine va fi mult mai uşor, Timotei? Ce va fi mult mai uşor? Mai bine îl rog să-mi cânte.

- Te rog cântă-mi, Timotei, rosteşte (glasul coborând asupra mea ca o adiere înmiresmată), orice, dacă se poate la această oră, fără să deranjăm.

Are dreptate. I-am împuiat capul cu problemele mele, i-am vorbit despre ciocnirile mele cu Vătan, despre mizeriile de la filarmonică. Despre aşa ceva discuţi mai târziu, când legaturile sunt mult mai strânse. În plină zi şi nu într-o astfel de intimitate care cere poezie... şi muzică. Am fost un prost. Puteam strica totul cu pălăvrăgeala mea.

- Ai dreptate, draga mea. Cu siguranţă te-am obosit cu vorbăria mea nepotrivită la această oră... în această situaţie... Avem timp destul să ne cunoaştem...

- Avem... Doresc puţină muzică, Timotei. Dacă nu deranjăm...

- Nu deranjăm. Proprietăreasa doarme adânc. Şi ceilalţi, încordarea, tensiunea de peste zi, prelungită până seara târziu, îi obligă să doarmă adânc. Dacă unii au insomnii, flautul meu îi leagănă. N-am avut încă reclamaţii, nici atunci când studiam, când executam game şi arpegii... ori note lungi. Voi cânta încet, în surdină, numai pentru tine... Norocul meu... Zidurile sunt groase, protejează sunetele...

Iau flautul. E călduţ, mă aşteaptă. Mă opresc în dreptul ei. *Singur* pe podium în faţa unui *singur* spectator. Cel mai drag...

Aţi urmărit vreodată zborul unui fluture? Desenul său dantelat, zdrelit de gingăşie? L-a *urmărit, desigur, fiecare dintre noi când copleşit de oboseală, potopit de măruntele probleme zilnice, s-a întins pe spate într-o pajişte, strivind cu trupul firele moi de iarbă. L-a urmărit cu dorinţa secretă de a scăpa o clipă de măruntele ori marile griji care se adună zilnic ca boabele pe un ciorchine şi de care nu suntem în stare să ne scuturăm...*

Dansul fluturelui executat ou uşurinţă, dans care exultă o bucurie inconştientă, o fericire ce nu-şi cunoaşte originea, cauzele, dar nici nu încearcă să le afle. Urmărind fireasca zbatere a aripilor multicolore, creierul ţi se curăţă de praf, de zgură, elimină durerea, trupul se destinde, devine tot mai lipsit de greutate, încât ai senzaţia că fluturele te poartă *pe aripile sale în zig-zag-urile lui tremurătoare, atingând petale înmiresmate. Nimic nu te răneşte. Dintr-un exces de admiraţie, întinzi mâinile şi atingi aripile. Atingerea transformată în rană.*

Lacrimi de rouă, rouă de lacrimi.

Fluturele se străduieşte să-şi continue zborul, dansul întru încântarea ochiului tău, nu vrea să-l întrerupă, să cadă, a devenit conştient de cât este de important, de unic în frumuseţe. Perfecţiunea îmbinării culorilor cu mişcarea,

a culorilor au dansul. Eforturile sale, după zgândărirea striatului fin, auriu, de pe suprafețele aripilor, nu sunt vizibile cu ochiul liber. Trebuie să le intuieşti, să le simți... îşi ascunde cu dibăcie rana, continuând să te încânte pe tine, cel trântit în iarba moaie, într-o pajişte, dornic doar de odihnă, de nimic altceva...

- Mozart?

- Da, o mică gavotă. O transcripție pentru flaut...

- Nu e întotdeauna vesel şi bine dispus, cum ar părea la prima vedere.

- Categoric. Ai intuit un adevăr. Muzica sa a fost caracterizată drept veselă, exuberantă, optimistă. Uşurința extraordinară cu care compunea... Nici un strop de efort, nici un strop de înverşunare, ca şi cum nimic nu l-ar fi stingherit vreodată. Stravinski mărturisea că, atunci când e lipsit de ceva care să-l stingherească, e lipsit şi de forță. Nu are Mozart forță? La Mozart trebuie căutat, mai mult decât la oricare alt compozitor, dincolo de aparențele înşelătoare. Trebuie sesizat acel grup de note, uneori doar o singură notă, un acord, care dă alt sens imaginii muzicale, altă încărcătură, alte semnificații... După cum ştii, aceeaşi idee muzicală apare - nu numai la Mozart, evident, ci în general - sub diverse înfățişări exprimând mereu altceva, alte imagini, deseori opuse una alteia. Pe parcursul dezvoltării, tema îşi pierde integritatea sa, dezmembrându-se în motive. Motivul este supus, la rândul său, unui proces de transformare... Dar asta e deja teoretic, draga mea. Şi tu nu duci lipsă de teorii. Revenind la Mozart, pot spune că el nu a lovit niciodată cu pumnul în față şi nici nu şi-a strigat deznădejdea...

- Timotei... Mi-ar place... să-ți ascult concertul... Aici... Poate n-am să vin...

- Ce tot vorbeşti, draga mea! Vei sta în primul rând, invitată de onoare. Invitata *mea* de onoare. E o bucurie să ți-l cânt şi aici, numai ție. Am să-l dedic... iubitei mele! Dar să nu te aştepți la cine ştie ce capodoperă. N-am de gând să devin compozitor. Rămân solist pe mai departe. Compoziția aceasta s-a născut din întâmplare. Un capriciu, un moft... Aproape împotriva voinței mele. Am o introducere lentă pe un fundal de voci, un murmur de cuvinte fără înțeles. Un soi de rugăciune, mormăită de bărbați. De către suflători care aici au pauză... Carol Vătan spunea că-i o porcărie să începi în felul acesta un concert. Se referea la introducerea lentă şi, în special, la murmurul bărbaților neînțelegând în ce limbă e textul, care-i semnificația lui. I-am explicat că e... în sanscrită!

Plimbarea mea calmă începe să se transforme într-un mers mai precipitat. Un început de înverşunare împotriva a ceva nedefinit mă cuprinde, îmboldindu-mă... Drumul urcă ciudat, nu există nici un deal, n-am conştiința că m-aş afla pe un deal, e doar o câmpie întinsă ca palma şi totuşi ceva se opune mersului. S-a înfuriat?

- Din contră. A râs gălbui. Se stăpâneşte perfect. Nu putea însă accepta ideea că respectivele silabe nu înseamnă nimic, ele creând doar o anume atmosferă şi nimic mai mult. Mai bine să-ți cânt şi să las explicațiile deoparte. Când închei, nu eşti obligată să aplauzi...

- Dacă-mi displace... îți arunc papucul ăsta în cap?

- Aşa să faci...

Râdem iarăşi. O sărut, mi-e imposibil să mă abțin, doresc să o simt lipită de mine, să-i beau răsuflarea strângând-o în brațe. În câteva ore m-am legat de ea ca de nici o altă femeie până acum. Mă îndepărtează cu blândețe, cântă-mi Timotei, şopteşte, şi din nou ochii săi sunt bântuiți de tristețe.

Încep concertul. Note lungi, născându-se una din cealaltă, firesc, într-o lină înlănțuire. Mă ascultă şi mă priveşte ghemuită în scoica fotoliului.

Pleoapele îmi acoperă ochii, pe nesimțite, împotriva voinței mele.

Un drum ars de soare, crăpat, împânzit de bolovani. Merg pe el cu destulă uşurință, ignorând peisajul. Un peisaj auster, aproape deprimant, lipsit de verdeață. La început, mişcarea mea seamănă cu o plimbare de agrement. Sunt atent la bolovanii întâlniți în cale. Îi ocolesc cu atenție. Căldura soarelui e inofensivă cu toate că cerul e lipsit de orice urmă de nor... îndârjit, din ce în ce mai înverşunat, orizontul se colorează în purpuriu, cu cât înaintez strâng din pumni, am dintr-o dată senzația că nu sunt singur, în spatele meu mai sunt şi alții, la fel ca mine... nu-i văd, îi simt doar... „Ce chestie!? Nu mi s-a mai întâmplat să am asemenea imagini... Renunț la ele... mă deranjează... *Muzica nu exprimă ideile ori treptele obiectivării voinței, ci - nemijlocit - voința însăşi...* Notasem pe prima pagină la unei partituri... fără a menționa autorul... Cânt...

- Timotei!

Deschid ochii şi o descopăr cu obrajii brăzdați de lacrimi, cu chipul răvăşit ca după o puternică luptă interioară, un zbucium sufletesc răscolitor. Şi-a adunat mâinile în jurul trupului, îl strânge cu putere, cu deznădejde, încercând să-i domolească zbaterea nervoasă, convulsionată.

- Draga mea, iartă-mă că te țin trează, obligându-te să-mi asculți concertul... Trebuia să-ți cânt doar câteva portative... Tu eşti frântă de oboseală iar eu... cu muzica asta a mea... Trebuie să dormi...

- Timotei!

Glasul ei sună straniu, aproape amenințător. Nu-mi ascund nedumerirea. Aştept. Ea continuă fără a se descătuşa din înlănțuirea propriilor sale brațe, strânsă ghem în fotoliu.

- Timotei... Am înțeles de ce încearcă Vătan să te evite, să te elimine din program...

- Din invidie... De frică...

- Da, îi este frică. Însă nu de aplauzele şi laudele pe care le-ai putea primi în defavoarea lui, nu din cauza concurenței...

- Atunci...?

- Timotei...! Lui îi este frică de concertul tău...!

- De concertul meu?! Fată dragă, eşti, într-adevăr, obosită... Vorbeşti cam... ce naiba-i cu concertul ăsta? E o lucrare acceptabilă, dar pe el invidia îl roade...

- E periculos. Are un efect... ciudat. Te răscoleşte... te incită... cum să-ți spun... Fereşte-te, Timotei. Vătan a înțeles perfect şi va face totul ca să nu urci pe scenă.

- Doamne, uite unde duce oboseala şi uite ce-am făcut! Eu sunt de vină. Un prost. În loc să te trimit la culcare, te obosesc şi mai mult cu instrumentul ăsta al meu. Arăți ca o pasăre zburlită de ploaie. Să ştergem lacrimile acestea că-s urâte, strică ochii... Cât despre Vătan, fii fără teamă. Nu-i periculos, pentru mine. Iar acum forța mea a crescut. Nu mai sunt singur! Suntem doi. Eşti lângă mine, vei fi mereu lingă mine. Ai alungat stupida şi periculoasa mea singurătate. De acum, în doi, îmi va fi mult mai uşor.

- Taci, Timotei!

A sunat ca un ordin care m-a obligat să-mi înghit cuvintele. Sunt uimit, derutat. O văd cum îşi şterge lacrimile cu mişcări hotărâte, precise, lipsite de şovăieli.

Se ridică şi începe să se îmbrace. Vrea să plece...?! Nu pot crede. Ar fi caraghios, idiot... O urmăresc fără a fi în stare să rostesc ceva...

- Timotei, aşa-i că nici măcar nu mi-ai reținut numele?

Are dreptate. Într-adevăr, nu ştiam cum o cheamă. Mi-a spus ea, în bar, ori Rosi.... în tot cazul, n-am reținut... Se întâmplă...

- Ai dreptate, draga mea. Se întâmplă, când faci cunoştință şi nu eşti atent. Ție nu ți s-a întâmplat niciodată? Hai, să facem cunoştință. Mi-e ruşine...

- Să nu-ți fie ruşine. Rar rețin şi eu numele persoanei cu care fac prima dată cunoştință.

Îi întind mâna. Mi-o apucă strâns cu ambele mâini. Mă priveşte în ochi ca pe un condamnat la moarte.

- Te-am întrebat din alte motive. Mâine, adică azi, deja suntem *azi,* la o oră exactă, fixată cu precizie, tata, mama şi cu mine vom merge la gară unde vom fi *urcați* într-un vagon comun şi vom fi duşi.

Îi întorc spatele şi continui să mă îmbrac. Mişcări precise, automate, îl aud cum respiră. Stă nemişcat în spatele meu şi mă fixează cu privirile. Două piroane care-mi străbat trupul. Să tacă! Să nu spună nimic! Acum vorbele, muzica, sunt de prisos... Doar tăcerea, întreruptă de foşnetul hainelor îmbrăcate de mine...

Am terminat cu îmbrăcatul şi el n-a făcut nici o mişcare, îl descopăr în picioare, în acelaşi loc, cu chipul golit de expresie.

Se întoarce încet spre acvariu. Ca şi cum l-ar interesa zbenguiala voioasă a peştişorilor. Mă apropii de el, mă opresc în fața sa acoperind imaginea acvariului. Stăm aşa, nemişcați, față în față. Nu mă vede. Ochii îi sunt străbătuți de unde verzui. Şi umbrele peştilor... Iartă-mă, îi şoptesc, n-am vrut să-ți fac nici un rău...

Deschid uşa şi ies. În momentul în care o închid (imaginea camerei dispărând pentru totdeauna, scoica scufundându-se în adâncuri întunecate, de nepătruns) ştiu că-l iubesc pe Timotei Alidor şi că nu-l voi mai putea ajuta cu nimic. Doar cu gândurile mele...

Flautul alunecă singur în cutie. Se închide capacul peste el.

Adun resturile de mâncare de pe măsuță. Duc totul în bucătărie. Mă întorc în cameră. Adun firimiturile de pe jos în palmă, le dau peştilor presărându-le deasupra apei. Încerc să mă aşez pe pat. Nu reuşesc. Dau ocol camerei de câteva ori.

Mă întind pe jos, pe preşurile vechi. Mă întind pe burtă, cu capul răsucit într-o parte, cu mâinile lipite de corp. S-a făcut frig şi e bine. Mă vor durea oasele şi e bine.

o, voi oameni care mă socotiți sau mă numiți răuvoitor, îndărătnic, mizantrop, cât de nedrepți sunteți cu mine.

Strâng pumnii. Singur între pereții goi care-şi aruncă privirile nepăsătoare asupra mea. E rece. Aud, pentru prima oară, cele patru lovituri. Patru lovituri. Nu afară, în uşă, ci undeva în mine, ca un hohot sarcastic al destinului. Podeaua e din lut, lut rece, fața mi-e îngropată în el, întind brațele iar pumnii încep să se deschidă. De sus arăt ca o cruce.

inima şi mintea mi-au fost înclinate încă din copilărie spre sentimentul gingaş al bunătății

Mă obsedează cele patru lovituri... oare mă obsedează? La început se zvârcoleau în mine ca nişte întrebări fără răspuns. Mă ridic în genunchi şi mă hotărăsc să le schimb intenţiile. Afară nu poate fi decât ceaţă.

o providenţă! dăruieşte-mi măcar o singură zi de bucurie adevărată, căci de mult ecoul lăuntric al bucuriei adevărate e străin, când, o, zeitate îl voi mai auzi în templul naturii şi al omenirii?

Nu am voie să mă las intimidat. Dintr-o dată se înlănţuiesc, ies din mine şi mă înconjoară. S-au înmulţit, am senzaţia unui păianjen care îşi ţese pânza în jurul meu. Dar ele au acum o altă înfăţişare. Sunt mai liniştite. În mine erau puternice şi dezamăgitoare. Va trebui să ies din cercul acesta şi să-mi plimb degetul peste frunte

oare nu cumva niciodată? nu, aceasta ar fi peste măsură de crunt.

La picioarele fotoliilor, câte un pahar gol.
Dimineaţa, palidă ca spaima unei fecioare. Şi-a făcut apariţia.
Se lipeşte de geamuri cu o curiozitate batjocoritoare. Căutându-mă.
O urăsc.

încrederea într-un viitor mai bun pentru *noi toţi nu se poate exprima la un artist vizionar decât prin simboluri, chiar dacă ele ţintesc utopia ori sublimul însuşi.*

Micsandre, zambile, crăiţe, bujori, crini, hortensii, dalii, zorele, lalele, margarete, regina nopţii...
Mă voi îngriji de flori. Florile pe care le îndrăgeau. Cu această impresie am rămas, că le îndrăgeau. Regina nopţii... E noapte? Acum ar fi pornit-o pe străzi. Ora la care se sculau, îşi încălzeau un ceai, sorbindu-l pe-ndelete.
De când ne naştem, nu facem altceva decât să ne apropiem de moarte. Din clipa aceea începem să îmbătrânim.
Hârleţul intră în pământ cu neaşteptată uşurinţă. Ţin pentru întâia oară o asemenea unealtă în mâini şi mă simt ca şi cum deseori am lucrat cu ea. Am călcat straturile de flori în picioare, tulpini şi petale retezate, măcinate de lama hârleţului, amestecându-se cu pământul umed, cleios. Şi totuşi, cu câtă uşurinţă sap, fără eforturi, fără transpiraţie.

Ai plecat, iubita mea, iar eu am bocit ca o muiere, singur, în camera noastră, care a fost a *noastră* timp de o noapte. Am bocit fără să-mi fie ruşine. Iubita mea fără nume... O pot numi cum vreau, cum mi-ar place mie mai mult, pentru a întregi amintirea. Deja e vorba de o amintire... Ce bine ar fi dacă am scăpa de unele amintiri! Eu nu doresc să scap de această amintire... Nici n-aş putea... Am s-o alimentez mereu, ştiu, rotunjind-o, îmbogățind-o, dându-i multiple semnificații... Iubita mea fără nume care mi-a alungat singurătatea pentru o clipă, oferindu-mi speranța, perfida speranță c-am scăpat de singurătate... Dar nu m-am simțit oare bine singur până ea a spulberat această stare? Se poate şi altfel. Se poate mai bine... Acum voi începe să aştept? Va începe o lungă şi inutilă aşteptare?

Acum sap. Pământul nu opune rezistență, e de partea mea. O groapă frumoasă. Cum poate fi o groapă frumoasă? O aberație.

Micsandre, zambile, crăițe, zorele, regina nopții...

Stăteau pe spate amândoi, parcă dormeau. Un somn adânc cu respirația insesizabilă. Pe fața bătrânului se aşternuse o expresie de împăcare. Trecerea dintr-un ținut în altul. O strămutare dintr-o încăpere într-alta. Şi pe fața bătrânei se putea desluşi liniştea. Dar buzele păstrau urme de răutate, de înverşunare împotriva celui alături de care trăise o viață. Buzele bătrânului continuau să zâmbească.

în ziua morții mele când *fi-va purtat sicriul meu, Să nu crezi că voi simți durere după* această *lume.*

Lemnele trosneau în sobă. Plita se încinsese emanând căldură. Prin grătarul din mijlocul camerei care acoperea gura de canal mirosurile răzbeau mai puțin, se mai domoliseră.

Bătrânul îşi umpluse pipa, un adevărat ritual, cu mişcări domoale, ponderate, precise. Exprima o deosebită satisfacție, chiar bucurie. Bătrâna îl privea chiorâş. Ce-o nemulțumea oare? Îi ştiam împăcându-se de minune, acceptându-se unul pe celălalt cu neprefăcută îngăduință. Eu sorbeam din ciorba

aburindă. Rupeam bucăţile din colţul de pâine neagră şi le lăsam să cadă în farfurie. Fiecare înghiţitură era acompaniată de câteva felioare de ceapă roşie.

Pe genunchii bătrânului, cureaua nou-nouţă cu cataramă strălucitoare.

O mângâie cu privirile, înălţând rotocoale de fum.

„Sunt fericit, rosteşte el simplu, cu voce hârâită, că mi-am cumpărat, în sfârşit, o curea adevărată, din piele veritabilă."

„Nu-i din piele", şuieră bătrâna. El nu-i acordă importanţă. O vede dar n-aude.

„Ei, dragul meu, continuă bătrânul (îl ascult, îl urmăresc, fără a mă opri din mâncat) n-am prea lucrat eu în viaţa mea cu multă tragere de inimă..."

„N-ai lucrat nimic o viaţă întreagă", şuieră bătrâna în surdină, iar vorbele ei sunt recepţionate doar de urechile mele.

„Mi-a fost mereu o lene... Puteam face o meserie, recunosc. Cine m-a oprit s-o fac?"

Întrebare rămasă suspendată în aer, fără răspuns.

„Adevărul e că mi-a fost o lene toată viaţa, o lene grozavă, o lene apocaliptică..."

În camera de la demisol, sărăcăcioasă, cu pământ pe jos, există pe un raft, printre borcane murdare, cratiţe îndoite, unele găurite, o carte cu coperţi ferfeniţă, cu paginile înnegrite, mâncate de carii. Cred că e vorba de Biblie ori o carte de rugăciuni. Cine citeşte din ea? mă întrebasem atunci. Nu cred ca vreunul din cei doi să ştie citi ori scrie... O ţin de formă, ca pe un soi de paznic iluzoriu. Am evitat să-i întreb, mă interesa prea puţin... Lenea apocaliptică a bătrânului mi-a amintit de carte. Acum mi-am amintit de ce *mi-am amintit* atunci... Atunci era înainte de a o cunoaşte pe... Pe cine? Pe cine am cunoscut eu? Cei doi bătrâni se cunoşteau de-o viaţă. Cel puţin aşa credeau, din moment ce au trăit atâta timp împreună. Eu n-am cunoscut pe nimeni... Am riscat, confecţionându-mi mari iluzii într-o noapte (noaptea se nasc ele şi dospesc mai bine) şi o dată cu ivirea zorilor s-au spulberat iremediabil, dispărând la fel de repede precum au şi apărut.

Sap fără înverşunare, pământul opune o formală rezistenţă.

„Crede-mă, nu-mi pare rău. N-am avut chef să fac nimic, de aia am măturat străzile..."

„N-ai măturat!" şuieră femeia.

„Cam aşa-i. Mai mult mătura baba. Şi ce dacă au fost alte vremuri? În orice vremuri, mie tot lene mi-ar fi fost. În orice lume aş fi trăit, zic şi recunosc, tot n-aş fi făcut nimic. Lenea e ceva grozav. Şi de-aş trăi peste o mie de ani,

când se va umbla motorizat, când oamenii n-or mai avea nevoie nici de picioare nici de mâini, mie tot lene mi-ar fi. Stau şi pufăi din pipă privind la alții cum se agită, cum îşi macină nervii. Toată agitația lor e degeaba. La ce le foloseşte? Unde ajung? Tot acolo. Nu-mi pare rău... Doamne, ce lene mi-a fost întotdeauna!

în ziua morții mele, când fi-va purtat sicriul meu, Să nu crezi că voi simți durere după această lume!

„Ai fost un puturos, ai trăit pe spinarea mea!" şuieră bătrâna.

„Vorbeşti cu păcat, femeie, îi replică bătrânul. N-am fost mereu alături de tine? Altfel rămâneai singură pe lume. Te-am şi ajutat, cu prea puțină tragere de inimă, recunosc, îmi plăcea să te văd cât eşti de harnică, o adevărată albinuță."

„Un leneş, asta ai fost..."

„Am şi recunoscut. Lenea e ceva deosebit. Trebuie să ştii cum s-o guşti, s-o apreciezi cu adevărat. Ceea ce mi-am dorit toată viața a fost o curea, cureaua aceasta! Am adunat, pe ascuns, câte un bănuț, ani în şir, să nu-ți dai tu seama şi acum am reuşit. Dorința mea a fost îndeplinită. Mi-am îndeplinit-o singur."

„Ai găsit-o într-un coş de gunoi", şuieră bătrâna spre uimirea mea crescândă. De fapt, replicile ei sunt lipsite de agresivitate. Există numai un soi de amestec de invidie cu răutate. Ceva cam nedesluşit. Tonul cu care-şi rosteşte replicile periodic e hotărât, lipsit de echivoc.

„Cum poți găsi aşa ceva la gunoi?! Vezi ce prostii îndrugi şi speri ca cineva să te creadă. Cu atât mai puțin te va crede flautistul nostru care, dacă ne certăm, nici nu se va putea bucura de ciorbă..."

„Îți place?" mă întreabă femeia.

„Ca de obicei, e delicioasă", răspund eu fără să mint câtuşi de puțin.

„Am şi o sticluță cu vin, rosteşte bătrânul învăluit în fumul pipei sale, cureaua trebuie udată, să mă țină mulți ani, până când va veni sfârşitul..."

„Să-ți țină lenea!" şuieră, în continuare, bătrâna.

„Lenea mi-o țin eu, râde bătrânul măturător, n-o dau la nimeni. Asta-mi va ține pantalonii. Aşa o lene se găseşte greu. Valorează aur..."

„De prea multă lene poți crăpa până la urmă!" „Până la urmă toți ne ducem. Nu crăpăm. Ne ducem frumuşel în altă parte. Şi acolo, în altă parte, am să duc lenea cu mine. Doar n-am să las aici ce am mai de preț. Lenea şi cureaua..." „Ai furat-o! Asta-i!" „Ce spui?!"

„Acuma ştiu! Ai furat-o!", afirmă bătrâna fără să ridice tonul. „Am înțeles. Ai furat-o! Te asigur că a furat-o (mi se adresează mie), îl vor prinde şi-l vor arunca în temniță. Aşa-i trebuie, în temniță poate să-i fie lene..." „Ai început să vorbeşti prostii, femeie. Ne-om certa în fața lui? N-ai cu cine, ştii prea bine. Eu nu mă cert cu nimeni niciodată, în loc să te bucuri de bucuria mea!" „A furat-o! Ştiu foarte bine!" o ține, în continuare, femeia, dar pe bătrân îl lasă complet nepăsător asemenea afirmații.

„Vezi? De aia e bine să ai o femeie lângă tine, mă sfătuieşte el. Ai cu cine discuta, are cine te contrazice. Nu te plictiseşti. Eu nu m-am plictisit niciodată. Ce-o fi aia plictiseală? I-am mai auzit pe câte unii plângându-se de ea. N-am priceput. Tu te plictiseşti vreodată?"

Ce i-aş putea răspunde bătrânului care îndrăgeşte şi apreciază atât de mult lenea, lenea apocaliptică?! Renunț la răspuns, îi adresez un zâmbet echivoc, acceptat de el imediat.

„Un leneş ca tine, cum să se plictisească?!" zice bătrâna, aruncându-i aceleaşi priviri chiorâşe.

Lentilele ochelarilor, rotunde, au zvâcniri luminoase. Lampa cu petrol, pe colțul mesei. Sticla lămpii, pătată de muşte. Eu mă aflu la masă, cu farfuria aburindă sub nas. Îi ascultam pe cei doi (vocea calmă, lenevoasă a bătrânului contrapunctată de replicile şuierate ale bătrânei) şi, în sinea mea, mă amuzam. Atunci mai dispuneam de resurse...

„Sunt pe deplin mulțumit, afirmă bătrânul (stranie figură cu ochelarii săi brăzdați de minuscule fulgere, cu fumul albăstrui ce-i înconjoară chipul, înălțându-se deasupra capului ca un fuior), mi-am trăit viața aşa cum mi-am propus iar acum am izbutit să-mi satisfac dorința...

„Furând!"

„Nu-i frumos, femeie, să faci asemenea acuzații în fața oaspetelui nostru drag. Singurul pe care-l mai avem. Ce-şi închipuie? Noi nu ne-am certat niciodată, degeaba încerci tu acum..."

„Cu tine nu se poate omul nici certa!"

„La ce folos să-ți mănânci nervii? Eu am fost şi sunt mereu alături de tine. Chiar te admir cât poți fi de harnică, ți-am mai spus. Cum poți tu stoarce apă şi din piatră seacă..."

„Ce te făceai fără mine...?"

„Drept vorbeşti. Nu ştiu... Dar din minunata lene tot n-aş fi ieşit. Când eram copil mergeam cu ceilalți la gârlă. Ei se aruncau imediat în apă, cu țipete, cu chiote. Eu abia apucam să mă dezbrac pe jumătate şi mă întindeam pe spate ori pe burtă, la soare, învelit de căldura soarelui. Ceilalți îşi loveau picioarele de pietrele ascuțite ale gârlei, li se înroşeau ochii ori li se umflau urechile suportând o sumedenie de necazuri. Unii răceau de-a binelea, le curgea nasul, tuşeau, dârdâiau de frig, că stăteau ore-n şir în apă. Eu mă topeam plăcut în razele soarelui."

„Asta ai făcut toată viaţa! Ai stat cu burta la soare!"

„Exagerezi, femeie. Păi ce, toate zilele au fost cu soare?! Că-n ultima vreme am şi uitat cum arată. Cu ceaţa asta, de când a început războiul..."

„Ţie nu-ţi pasă de nimic. Nici de ceaţă, nici de avioane."

„Când va cădea o bombă peste noi, la ce-ar fi folosit dacă mi-ar fi păsat ori ba? Dacă mă agitam ori ba? Crezi că mori altcumva, cu mai multă importanţă? Şi, poate-mi pasă şi mie de câte una alta... dar mi-e o lene, dragii mei, o lene apocaliptică!"

Hârleţul scoate sunete metalice. Scrâşneşte.. A dat de o piatră mai mare. Mă aplec şi bâjbâi după ea. Pipăi întunericul şi pământul umed. Cum de-i umed? N-a mai plouat de mult. Scot piatra, mai mare decât palma. O arunc. Se loveşte de grilajul ruginit şi nu face zgomot. Continui. Nu am nevoie de lumină. Cunosc bine locul, straturile de flori pe care cei doi le îngrijeau cu atâta atenţie. Le îngrijeau, le îndrăgeau. Unde era lenea bătrânului când plivea buruienile, când stropea florile, când săpa straturile?

Sap.

Trebuia să o opresc la mine, s-o închid în camera mea şi să nu-i mai dau drumul. O ascundeam la mine până... Până când? Era o ascunzătoare bună... Cine ştia de ea? Ştia doar Rosi. Pe ea puteam conta. Cât sunt de naiv, de prost, de idiot! Mai ştia cineva. Emanuel ori cum l-o fi chemând... De aceea m-a urmărit cu privirea atât de insistent. Mi-a dat de înţeles că ştie tot... Ca şi cum el pusese la cale... Pusese, pe dracu! Un amărât, un nenorocit. Ne speriem de vorbe, de priviri. Le interpretăm, le dăm alte sensuri, le dăm importanţă când nu ar trebui nici măcar luate în seamă. Bruma de incertitudine, de frică, existentă în noi, modifică, prelucrează semnalele exterioare. Poţi rămâne nepăsător? Lenea bătrânului era minunată, era apocaliptică, după cum îi plăcea lui să o numească. Lenea asta înseamnă şi nepăsare?

Iubita mea, fără nume. Am apucat s-o îndrăgesc cu adevărat? Mă simţeam vinovat faţă de ea... Degetele tale au cules impresii, au rămas cu ceva din fiinţa mea... Voi avea şi eu o clipă de nemurire... Anonima mea persoană... Nici măcar numele nu i l-am reţinut...! Ea ştia totul de la bun început... Totul, până la sfârşit... Eu am fost un soi de figurant... Intrasem în scenă fără să am habar de roluri. Nici pe al meu nu-l cunoşteam. Ce de prostii am putut vorbi! Câte nimicuri i-am putut înşira! Aştepta altceva de la mine? Să-i fi povestit întreaga mea viaţă, să aibă o imagine completă...? Credeam că voi avea timp destul pentru asta... Măcar ea ştie cum mă cheamă... Îi este de ajuns... Şi mie îmi este de ajuns. Timpul domoleşte pornirile, îndulceşte laturile aspre ale amintirilor, te ajută să uiţi amănunte, rămân doar fantasme, năluci inofensive... Timpul îmblânzeşte amintirile.

Iubirea nesăbuită, iubirea reală față de un obiect al iubirii ireal.

Sap.

Cu fiecare pas, cu fiecare zi, cu fiecare oră, cu fiecare minut suntem mai aproape de moarte, nicicum nu ne vom putea depărta de ea, doar apropia, apropia... Mai bine să nu ne gândim.

Oboseala îmi dă târcoale, mă încearcă, îşi anunță prezența. Merg până la capăt, cum am hotărât. Chiar de mi se vor ivi bătături în palme, la degete şi n-am să mai pot cânta. Ba, am să cânt, stimate domnule Carol Vătan, acum mai hotărât ca niciodată, spre marea ta invidie! Poți crăpa de invidie. Ar fi grozav. Ar fi o mare crăpelniță.

„Dacă ai terminat, te rog, cântă ceva."

Era rugămintea ambilor bătrâni. Terminasem. Ultima înghițitură.

„A fost o ciorbă minunată. Chiar pot spune că am mâncat cam mult. Mă simt greu..."

Asta nu înseamnă că nu le voi îndeplini rugămintea.

„Mai terminăm şi noi cu cearta" zice femeia. Nu avusese loc nici o ceartă.

Mi-am şters buzele şi le-am cântat. Pentru prima oară, din concertul meu. Partea întâia cu introducerea lentă, apoi *allegro...*

Bătrânul se ridică brusc în picioare şi-mi face semn să mă opresc. E într-o stare de agitație cum niciodată nu mi-a fost dat să-l văd. Bătrâna are ochii plini de lacrimi.

„Te rog, cântă altceva... ori, mai bine, nu mai cânta. Cred că suntem obosiți. Am dori să ne culcăm".

Îi sclipesc ochelarii bătrânului pe nasul său lat şi-mi vine să râd. Mă pufneşte râsul. Cu greu reuşesc să mă abțin. Sunt obosiți, sărmanii de ei, n-au mai avut putere să mă asculte până la capăt. Se întâmplă pentru prima oară. Dacă m-au întrerupt ei, care ascultau întotdeauna până la sfârşit, atunci cu adevărat sunt obosiți. După disputa avută... Mâine se vor scula de dimineață...

„Dar să ştii, şuieră femeia slab, el a furat cureaua!"

Micsandre, zambile, crăițe, bujori, crini, hortensii, dalii, zorele, lalele, margarete, regina nopții...

Voi îngriji florile. Straturile cu flori. Sunt puține. Voi încerca să arate totul ca şi înainte, ca pe vremea când cei doi stăteau printre petalele înmiresmate. Ei se vor odihni sub rădăcini. Aşa am hotărât. Fără să-i întreb. Când era s-o fac?

Uneori am să le cânt la flaut. Şi îmi voi găti şi câte o ciorbă, din când în când, şi-am să beau un pahar cu vin după ce-am terminat de mâncat... Ştiu că marea lene a bătrânului îmi va rămâne multă vreme în minte. Mă voi gândi la ea cu mare amărăciune.

* * *

Dimineața, palidă...

Pătrunde anevoie prin ochiurile perdelelor înnegrite de scurgerea zilelor, o scurgere lentă, apăsătoare. O mişcare continuă, de aceeaşi intensitate, ca un sunet prelung, nici grav, nici acut, fără să ştii de unde vine (o fi avut un început şters, banal, nimeni nu i-a acordat importanță), dar care amenință să nu mai aibă sfârşit...

Ferestrele sunt deosebit de înalte. Şi cu toate acestea, lumina ce pătrunde e palidă ca spaima unei fecioare...

Monotonia îți oferă o permanentă stare de nelinişte. Vagă, ce-i drept, dar perceptibilă. Ştii că există, mocneşte, dospeşte, încă nu a izbucnit, nu a răbufnit. Răbufnirile se manifestă cu totul imprevizibil, pot lua forme dintre cele mai diverse: comice, groteşti, dramatice, lamentabile...

O partitură a rămas deschisă pe pupitru. Un pupitru metalic, uşor, se poate aduna, împacheta, reducându-i dimensiunile într-atâta încât să încapă în buzunarul larg al hainei. N-a ajuns încă în buzunarul larg al hainei. Se află în acelaşi loc, lângă fereastră...

Notele se foiesc pe portative ca nişte gândaci minusculi. Nu-şi iau zborul odată?! Să rămână portativele goale. Să-mi lipesc flautul de buze şi să cânt ce-mi trece prin cap! Bineînțeles, o pot face închizând ochii, ori privind aiurea, pereții îngălbeniți, cerul de afară... Nu-i nevoie să zboare notele de pe portative. Şi totuşi, uneori, ca-n această dimineață palidă, îmi doresc să dispară de pe cele cinci linii paralele şi, odată cu ele, toate indicațiile acelea de piano, mezzo, crescendo, descrescendo, sforzando, acum răreşti, acum faci o pauză de două pătrimi, schimbi ritmul, acum frazezi dolce, dolce posibile, grețos de dolce, acum saltando, giocoso, zâmbim, ne hlizim, suntem veseli, transpirăm de fericire... Dar notele, ştiu doar să se foiască. Nişte gângănii mici, negre şi caraghioase. Dacă tot nu-şi iau zborul atunci să nu mai mişte, să rămână fixate *ca* nişte pioneze în locurile hărăzite!

Dimineața se prelinge încet pe geamuri, ca o pastă vâscoasă, inundându-mi camera.

Cum am ajuns la gară? M-au purtat paşii fără ca să-mi fi propus acest lucru... Am pornit-o pe străzi, de obicei, fără nici o țintă... Oare am încuiat uşa de la cameră? Dacă n-am încuiat-o, nu-i nici o pagubă...

* * *

Din liniştea străzilor nimeresc într-o lume zgomotoasă, pestriţă, năucă. Ce caut eu aici, în gară?!

Oameni cu sau fără bagaje, lovindu-se unii de alţi vociferând, înjurând, într-o forfoteală continuă. Agitaţi-nervi, spaimă, derută. Unii se mişcă încet, ţepeni, ca nişte jucării aflate pe punctul de a se defecta. O femeie târăşte un cărucior după ea, încărcat cu boarfe vechi, şi întreabă mereu „oare o fi, maică, ghişeul numărul trei?", fără primi vreun răspuns. Doi cerşetori pândesc mişcările celor din sală cu intenţii nu tocmai curate.

„Ia halviţa! Ia halviţa! Ca să-ţi îndulceşti guriţa!" ţipă un vânzător cu turban pe cap, iar ţipătul său e repede sugrumat de zgomotul gării.

Doi bărbaţi cară o targa. Pe targa, un morman de pături soioase. Mă înghiontesc, mă calcă pe picioare. Stau cu mâna vârâtă în buzunarul hainei unde se află cutia cu flaut, strâng de ea, să nu mi-o subtilizeze careva închipuindu-şi acolo ascunse bijuterii de mare valoare.

„Unde-i, maică, ghişeul numărul trei?!"

Şuieră câte o locomotivă, semnal pentru unii care se bulucesc la uşa de ieşire pe peron. O femeie îndoită din sale cotrobăieşte într-un simulacru de sacoşă. Lângă ea, un băiat ştergându-şi continuu nasul cu mâneca de la cămaşă.

Câţiva soldaţi, rezemaţi de un perete, fumează o ţigară. Câte un fum. Şi-o dau din mână în mână. În faţa lor, un bărbat fără vârstă, mic, slab, cu mâini foarte lungi şi picioare strâmbe, îmbrăcat cu un halat care fusese odată alb, un halat scurt până la şolduri şi nişte pantaloni trei sferturi şi papuci de casă, le vorbeşte soldaţilor strâmbându-se în fel şi chip, ca la circ. Bineînţeles, poartă ochelari rotunzi pe nas şi cred că au cel puţin o sută de dioptrii! Încearcă să fie simpatic, arată bine intenţionat. Soldaţii îl privesc, îl salută, în timp ce-şi dau chiştocul de ţigară din mână în mână. Nu reacţionează în vreun fel anume.

- Băieţi, ascultaţi-mă pe mine, faceţi în aşa fel încât să ajungeţi la aprovizionare căci şi acolo-i nevoie de soldaţi, păi cum, dar nu-i tot aia dacă stai în linia întâi ori la aprovizionare, mai în dos. Adică cum, nu-i un loc important? Ba-i foarte important căci fără hrană adio putere de luptă, e chiar foarte important căci şi inamicul caută să bombardeze aprovizionarea şi să câştige prin înfometarea armatei adverse. Asta-i şpilu cu fitilu! Ajungi la aprovizionare, eşti un om făcut. Te dai bine pe lângă şefuleţ, un domn gradu, ungi rotiţele cu ceva şi te trimite acolo. N-ai probleme, ascultaţi sfatul băiatului care nu-i de ieri de azi şi nu vorbeşte prostii. Chiar am şi un văr mai îndepărtat care-i gradat şi-l cheamă Lică de-i spun ăştia fără frică. Nu-l cunoaşteţi pe gradu Lică-fără-frică? Păi, ăsta vă poate ajuta, dacă-i spuneţi că veniţi din partea mea adică. Asta-i şpilu cu fitilu! Vă văd băieţi simpatici şi cam palizi, aşa. De-l întâlniţi îi

spuneți căci veniți din partea mea şi treaba-i aranjată. Veniți din partea lui Milică, să vă intre în cap numele ăsta că-i cu relații. Milică, ajutor de brutar, cică. Torn făina, țin lopata, până pâinea este gata! Asta-i şpilu cu fitilu! Noi cu şefu facem pâini moi, foarte importante pentru toată lumea. Şi, adică, asta înseamnă că noi nu luptăm, nu suntem alături de voi? Ba, înseamnă Chiar din contra. Ce v-ați face fără pâine, ai? E la mintea cocoşului. Că şi şefulețul meu, om blând, aşezat, tot aşa zice şi-s foarte de acord cu el pe chestia asta, cine ne poate contrazice? Ai? întreb. Credeți căci erou eşti numai dacă ajungi în linia primă şi-ți găuresc ăia capul şi pieptul? Păi, nici vorbă, căci şi la aprovizionare poți ajunge erou, da unu în viață. Asta-i şpilu cu fitilu. Cunosc pe unul care mi-a povestit, căci noi avem relații cu cei de la aprovizionare. Şefu are, că-i om blând şi bun ca pâinea, pe nimeni nu se supără şi-l cheamă nea Costică. Iar cel de care vă vorbesc îl cheamă Gică, ăl de la aprovizionare de-a ajuns erou cu şapte schije-ntr-un picior! Să vedeți ce-mi povesteşte Gică când l-am vizitat la spital. Lucram la magazie, povesteşte Gică, un loc foarte liniştit, cum trebuie să fie la aprovizionare, adică, nu se auzea nici o împuşcătură, de parcă nici nu era război, iar eu eram într-o stațiune de odihnă, zice Gică. Mai erau cu mine acolo, tot el povesteşte căci vă redau fiecare cuvințel al lui, era acolo şi un şofer, normal, la un punct de aprovizionare. Un băiat bun, tare de treabă. În ziua aceea, despre care vă spun că-mi povestea Gică, începusem să mă plictisesc îngrozitor. Nu mai puteam suporta. Era atâta linişte căci mă călca pe nervi, puteam înnebuni cu adevărat, aşa povestea Gică. I-am propus prietenului meu, adică şoferului, să găsim ceva să ne mai treacă plictiseala, să facem nițel zgomot. A fost de acord căci şi el suferea, săracul. Şi ce crezi că ne trece nouă prin cap? mă întrebă Gică în timp ce-mi povestea. Eu habar n-am. Atunci Gică îmi spune mai departe. Aveam în magazie o ladă de grenade. Am scos-o afară, ne-am dus în spatele magaziei şi am hotărât să facem un concurs, care aruncă mai departe. Tot nu era cine să ne audă. Să vezi ce veselie a fost după ce am început, zice Gică şi eu îl cred. Ne imaginam căci inamicul se află în fața noastră şi aruncam cu înverşunare şi cu strigăte de *ura* şi făceam un zgomot de parcă ar fi fost pe puțin un batalion. Ne ridicam repede de la pământ, povesteşte înfierbântat Gică, ca să mai prindem ceva din spectacol. Apoi, nu ştiu cum am nimerit un coteț de găini. Praf l-am făcut. Buum, buuum... zburau scânduri şi pene de-ți era mai mare dragul să te uiți, povestea Gică şi eu îl credeam pe cuvânt. Şi atât de mult ne-a plăcut că ne apucase nebunia şi eram hotărâți să facem praf şi magazia şi baraca şi tot ce mai era pe acolo. Hi, hi, râdea Gică în timp ce povestea şi eu râdeam cu el, căci era în spital săracul, cu şapte schije în picior. Numai căci nenorocitul ăla de şofer, zice Gică mai departe după ce-şi potoleşte râsul, scapă la un moment dat o grenadă la câțiva metri de mine. Degeaba m-am trântit la pământ, că tot mi-au dibuit piciorul cele şapte schije. Şi? îl întreb eu mai departe căci Gică făcuse o pauză şi oftase tare adânc. Păi, continuă el, iarăşi am

avut noroc. Şoferul m-a suit în camion şi m-a adus la spital. Dar stai să vezi, căci acum urmează partea interesantă, zice Gică şi eu stau. Imediat după ce am plecat cu şoferul au apărut ca din senin nişte avioane inamice, de parcă m-aş fi înţeles cu ei şi-au bombardat locul ca-n palmă. Cum or fi apărut acolo habar n-am. În tot cazul, de n-ar fi venit o păţeam, trebuia să dăm socoteală, dar aşa m-am luptat adică, nu? căci am primit şi nişte schije în piciorul drept, ce zici? Eu nu ziceam nimic, îl ascultam admirativ. De nu mă plictiseam eu şi nu-mi venea ideea cu grenadele, mai eram eu azi în viaţă, aici? întreabă nea Gică. Păi, nu, răspund eu. Bineînţeles. Ajungeam erou post-mortem. Dar aşa, iată-mă-s întreg, beton şi în viaţă! Cu şapte schije-n piciorul drept căci nu-mi venea să le scot, atât mi-erau de dragi, mai zicea nea Gică. Asta-i şpilu cu fitilu. Nu-i lipsită de importanţă aprovizionarea. Să vă arăt ce pâinişoare minunate facem noi, eu cu nea Costică.

Scoate din buzunarul halatului o pâinişoară plată. O întinde unui soldat.

- Ia, vezi cât e de moale, durdulia! încearcă să te convingi, căci şi coaja este moale de-ţi poţi vârî degetul în ea.

Soldatul priveşte pâinişoara ţinând-o într-o mână. Apoi, ascultând de sfatul dat, îşi vâră degetul arătător de la cealaltă mână prin coajă. Intră, într-adevăr, cu uşurinţă, străbătând tot interiorul şi apărând în cealaltă parte. Soldatul dă pâinişoara următorului (acelaşi gest cu care dăduse şi chiştocul de ţigară). Următorul găureşte şi el pâinişoara cu degetul arătător. O dă mai departe. Gestul se repetă. Ultimul i-o întinde înapoi lui Milică.

- Oho, exclamă acesta, minunat! Parcă-i ciuruită de gloanţe. Aşa-i voi spune lui nea Costică. A fost ciuruită de gloanţe, în mod eroic. Cum e om blând şi bun, cică, se va minuna tare şi mă va aprecia şi mai mult şi va zice, căci şi noi putem fi ciuruiţi ca pâinişoara asta. Asta-i şpilu cu fitilu! Nu uitaţi de relaţiile pe care vi le-am dat, căci nu-s de lepădat!

Cer un bilet de la un ghişeu, cred că e chiar ghişeul numărul trei.

- La primul tren, vă rog!
- Până unde? întreabă femeia încruntată.
- Până unde doriţi dumneavoastră, zic.
- Vă bateţi joc de mine? întreabă femeia încruntată.
- Nu-mi bat joc, răspund eu, şi mă crede, n-are timp de vorbe, de explicaţii...

Mă aflu într-un colţ al unui compartiment cenuşiu înghesuit zdravăn de călători. Trenul se pune în mişcare, mă leagănă. Picioarele mi-s înghemţate până mai sus de genunchi. Trupul s-a încălzit de căldura celorlalte trupuri. Adorm, legănat de compartimentul cenuşiu. Se face că am un vis.

Plouă mărunt, cadențat. Soarele a adormit undeva într-un ochi de baltă ori s-a ascuns într-o scorbură, înfundându-şi urechile, hotărât să nu mai iasă de acolo... Cine ştie, plouă mărunt, cadențat, picurii păstrează acelaşi ritm de ieri. De o săptămână. Niciodată nu a fost altfel. Doar o ploaie măruntă, cenuşie, cernută cu vădită plictiseală de un petec de cer indiferent. Tranşeea respiră greu, e apă, un lat de palmă sau chiar mai mult, noroiul împleteşte figuri ciudate pe margini şi pe pereți, din loc în loc se scurg fire egale de apă gălbuie. Simt că-mi vor putrezi picioarele. Mă caut prin buzunare, înainte de atac trebuie să fumez o țigară chiar dacă nu-mi place. De când începuse ploaia totul încremenise într-o monotonă aşteptare. Linia de la orizont fu ştearsă de ploaie, Ni se împărțise muniția şi ni s-a spus să aşteptăm. Cât timp a trecut de atunci? Nu-mi dau seama. Mă întreb ce naiba fac ceilalți. Duşmanii aceia... Cu siguranță că-s la adăposturi, aşteaptă să se facă timp frumos. Mă gândesc la un copac înflorit. Oare cum arată?

Îmi desfac palma pe marginea tranşeei. Noroiul pătrunde printre degete, rece ca o piele de şarpe, moale, lipicios. Stau un timp aşa, apoi închid încet pumnul, simțind cum se adună acolo în căuşul palmei un bulgăre. La început e moale şi apos, dar încetul cu încetul e secat de apă, degetele se încleştează puternic sub impulsul muşchilor tot mai încordați şi mai înverşunați, împotriva cui? La un moment dat înțeleg că nu va mai curge nici un strop de apă din el şi că s-a întărit ca un bolovan. Desfac atunci brusc pumnul, ca un arc ce scapă din prinsoare, iar bulgărele cade în apă; apa e jos, pe fundul tranşeei, asta produce un oarecare zgomot înghițit imediat de cadența picurilor mărunți şi reci. Mai fac unul urmărind acelaşi ritual. Bulgărele cade la fel, face acelaşi zgomot. Am un moment de satisfacție. Mă hotărăsc să nu-i mai las în apă, să-i adun mai bine pe marginea tranşeei, lângă mine, voi avea nevoie de bulgări; arată ca nişte mici grenade. Fără grabă, urmărindu-mi atent fiecare mişcare. Fac un morman. Acum am destui, trebuie să mă odihnesc. Mi-a obosit mâna. Şi trupul. Îmi lipesc obrazul de patul puştii. Mirat, mă aşteptam să fie rece. Obrazul se încălzeşte, nu înțeleg. Zâmbesc. Ploaia, rece şi monotonă, îmi decupează zâmbetul de pe buze.

Imagini răzlețe încep să-mi joace prin fața ochilor, ca nişte fotografii, unele cu capul în jos, aruncate într-un dans grotesc, cu mişcări frânte, nefireşti. O măsuță rotundă cu trei bătrâni, toți cu ochelari rotunzi pe nas. O femeie cu sânii mari şi ochii încercănați... O fată cu părul negru, privindu-mă cu ochii lărgiți de spaimă...

E un dans ciudat, cineva se joacă deliberat cu imaginile, nişte mâini mânjite cu noroi. Le răsuceşte pe toate fețele, le lasă un timp să plutească uşor, ca nişte pene de porumbel, apoi le dă bobârnace făcându-le să salte caraghios. Şi deodată, mâinile acelea murdare încep să rupă fotografiile în bucățele mărunte. Cineva râde. În cele din

urmă nimic nu mai rămâne întreg, doar ochii în spatele ochelarilor rotunzi, doar ochii încercănați, doar ochii fetei măriți de spaimă... Am scos un scurt țipăt care-mi despică buzele o clipă şi care spulberă dansul ochilor...

Mă întorc spre soldatul din dreapta, aflat la distanță reglementară. Stă nemişcat pe marginea tranşeei, cu fața îngropată-n palme. Cred că doarme... tocmai acum când trebuie să... În stânga mea nu se află nimeni. Strig la soldatul din dreapta fără nici un efect. Continuă să doarmă... încep atunci să-mi umplu buzunarele cu bulgări. Ploaia devine caldă, acesta e un semn bun, un semn că s-a terminat cu aşteptarea, primul semn după atâta timp, țigara a fost fumată, grenadele sunt la locul lor, în buzunar, oare ce fac ceilalți...? Se pregătesc şi ei, nu-i pot vedea din cauza ploii... Doar pe cel din dreapta mea care refuză să se trezească, nu-şi dă seama că stropii s-au încălzit? Întotdeauna înainte de a porni îmi țin răsuflarea, un timp. Apoi am o scurtă ezitare. Nu e frică, aşa m-am obişnuit... Frica s-a uscat, a dispărut, nu mai face parte din ființa mea... Acum e numai ploaie măruntă, e tranşeea, câmpia nesfârşită, întinsă ca o tavă şi noroiul... îmi pipăi buzunarele. Bulgării sunt tari, dacă loveşti bine şi cu putere, poți sparge capul... Mă bucur. Mâna dreaptă îmi alunecă uşor pe armă ca şi cum ar mângâia un câine credincios... Am o scrisoare în buzunarul de la piept scrisă unei fete... Pentru orice eventualitate... O fată fără nume... Am scris-o de mult, nici nu mai ştiu când, să fie zile, săptămâni... După ce am scris-o a început să plouă. Totul s-a colorat în cenuşiu, scrisoarea de asemenea, nu mai există nici ziuă nici noapte...

Mi-a slăbit vederea din cauza încordării cu care privesc în față, înainte. Mă dor ochii... Tot am încercat să desluşesc ceva... Picioarele se înmuiaseră de atâta apă... încep să putrezească... Acum s-a sfârşit, picurii sunt calzi, acesta e un semn sigur că n-am aşteptat degeaba, că nu-i totul lipsit de viață în jur... Prin pânza de apă zăresc silueta comandantului. E mic, slab, cu mâini foarte lungi, îmbrăcat într-un halat scurt până la şolduri şi pantaloni trei sferturi. El râsese înainte de mine descoperindu-mă nepregătit, dibuind că mă gândesc aiurea! Iau poziția de drepți, apa clipoceşte printre bocanci. Salut reglementar. Comandantul se apropie, muşcând dintr-o pâinişoară. Printre îmbucături, rânjeşte. În cealaltă mână ține un pistol, înseamnă că va da semnalul imediat. Mi-am aranjat mantaua, lopata şi toate celelalte, îi arăt bulgării în buzunar, apuc apoi arma, răsuflu adânc şi aştept comanda. O aud în clipa următoare, ca o explozie, ca şi cum comandantul s-ar fi aplecat la urechea mea şi-ar fi urlat. Înainteee!

O pornesc la goană pe câmpia întinsă, plină de noroi, aruncând cu bulgări, înverşunat, plin de ură...

Singur pe toată câmpia, bălăbănind din brațe, luptându-mă cu noroiul... aruncând bulgări tari...

Mă trezesc nedumerit, speriat. La început, nu pricep unde mă aflu. Apoi descopăr compartimentul de tren gol. Sunt înghețat. Mâna mi s-a încleştat pe cutia flautului, ca pe un bulgăre de pământ, bulgărele din vis... Cu greu, mă ridic. Parcurg culoarul, clătinându-mă.

Cobor. O haltă pustie. Trenul e oprit pe o linie moartă. Mă îndrept către haltă, dezmorțindu-mi încet picioarele. Nu se zăreşte țipenie de om. Cineva trebuie să fie pe acolo.

Ce-am vrut să fac? Unde am vrut să plec? Trebuie să mă întorc cât mai repede.

Intru în barul Rosei, închid încet uşa în urma mea. Rosi se află în spatele tejghelei, ca de obicei. Ştie că am intrat, îmi simte prezența, dar nici o atenție din partea ei. Se arată preocupată de paharul pe care-l şterge. A câta oară? S-a subțiat de atâta şters. Mă apropii. Coatele mele poposind pe tejgheaua roasă. Curată dar roasă şi veşnic umedă.

- Rosi...

Continuă să studieze paharul. Îl ridică în dreptul ochilor. Mă priveşte prin sticlă. Ochii ei, puțin deformați. Chipul meu văzut de ea, la fel, uşor deformat.

- Rosi... tu ştiai de la bun început...

Pune paharul alături, pe tejghea. Chipul ei cu cearcănele de sub ochi ieşindu-i în evidență. Cearcăne liliachii, încărcate de oboseală, de aşteptare a ceva nedesluşit, a unui final mult prea îndepărtat, fără speranțe, iluzoriu... Se apleacă peste tejghea. Gestul obişnuit, poziția noastră obişnuită când stăteam la palavre.

- E o întrebare? E un reproş? rosteşte Rosi într-o neutră tonalitate, nici minoră, nici majoră. O tonalitate pe care nu o poți nota la început de portativ. O poți crea pe parcurs, ca o undă trecătoare, ca un liant între ce a fost şi ce urmează să fie.

- E... o întrebare...

- Şi dacă ştiam, Timotei? Ai fi mai liniştit... ori ai găsi un vinovat?

Întrebările ei mă găsesc complet descoperit. Ce să fac cu un vinovat? Eu am vrut doar... oare ce...? Ne privim în ochi, în tăcere. Fiecare se gândeşte la altceva. Suntem atât de aproape unul de altul şi atât de departe totodată... Nu ca doi străini, ci ca doi prieteni... Acum există o enigmă pe care unul nu o poate dezlega iar celălalt nu vrea, nu vede rostul unei dezlegări.

- O cunoşti de mult? insist, cu prea puțină convingere în glas, şovăielnic.

- Timotei, renunță la acest subiect. Cu ce te-ar ajuta unele amănunte în plus? Ai imaginația destul de bogată. Confecționează-ți-le, de simți nevoia. Dacă-mi mărturiseşti că te-ai îndrăgostit de ea, nu te cred. Îți spun sincer, nu te cred. Ai suferit un şoc. După ce va trece primul efect al acestui şoc, zdruncinarea persoanei tale, totul se va limpezi, se va aşeza, se va depune...

Ea a fost cea care şi-a îndeplinit o dorință înainte de a o porni pe un drum... poate fără întoarcere...

- Iar eu ce-am fost atunci? Un simplu obiect?! mă trezesc rostind cu glas ceva mai ridicat, puțin ofensat. Zâmbeşte Rosi, o clipă.

- Te-ai zburlit ca un cocoş. A vorbit orgoliul din tine. Orgoliul tău de bărbat. Ai fi mai liniştit, mai împăcat, dacă te-aş minți spunându-ți că era îndrăgostită nebuneşte de tine? Că te visa zi şi noapte? Lasă lucrurile aşa cum sunt. Cât ştii, e de ajuns. Nu mai scormoni după detalii, după imagini în plus, după poveşti... Ți-ar face rău... Păstrează, dacă vrei şi dacă poți, doar imaginile pe care le-ai trăit... Se vor domoli, cu timpul...

Tace. Iarăşi am convingerea că gândurile ei sunt în cu totul altă parte, detaşate de subiectul pus de mine în discuție. Are dreptate...

- Doream să te mai întreb ceva... Când am făcut cunoştință cu ea aici, la tine, nu i-am reținut numele. Aş fi vrut să te întreb... cum o cheamă... Dar... tu ai dreptate. Totul trebuie să rămână aşa şi *atât* cât a fost. Nimic în plus. Restul devine amăgire. Dă-mi un rom mic!

- Te pomeneşti că te apuci de băut?! exclamă, contrariată Rosi.

- Am chef, în momentul acesta, să beau un rom mic, rostesc hotărât, şi doresc să bei şi tu unul cu mine.

Toarnă în două păhărele lichidul maroniu. Ciocnim fără a ne spune nimic. Bem pentru noi, pentru noi toți... „Slavă ție stea curată..." îmi răsună în urechi motivul beethovenian. Dau romul pe gât în acelaşi timp cu femeia din fața mea. Se îmbujorează puțin. Ea. Îi stă bine, mai diminuează din culoarea pregnantă a cearcănelor.

- Rosi, ce-ar fi dacă am locui împreună... dacă am trăi împreună? Noi doi...

Întrebarea mea nu o surprinde Nici o urmă de surpriză pe chipul ei. Îmi răspunde tot cu o întrebare: - Când, Timotei?

- După... ce se termină războiul... să zicem... îngaim eu.

- După ce se termină... repetă Rosi... după ce se termină...

Se gândeşte. Rostogolesc păhărelul pe tejghea, îl dau de-a dura ținând palma deasupra lui.

- De acord, Timotei! exclamă Rosi spre mica mea uimire. Vom trăi împreună după ce se termină războiul.

Sună ca o sentință. Pentru ea ori pentru mine? După cum şi-a dat acordul, după intonația vocii, puteam înțelege ori că războiul se va termina prea târziu, când noi vom fi două epave care nu mai au ce căuta împreună ori că ea nu va mai apuca sfârşitul amintit, condiția conviețuirii noastre în doi.

- Bun. Dacă ne-am înțeles, atunci am renunțat la întrebări, mă grăbesc eu să afirm pentru a anula imediat această afirmație, adică... mai am una singură. O nedumerire. O persoană care ți-a intrat în bar comportându-se ca la ea acasă. Era un *el...* M-a scos din sărite, mi-a călcat pe nervi cu râsul său batjocoritor, cu expresia lui arogantă de atotştiutor, cu spectacolul său de cabotin sadea pe care l-a dat aici. Şi culmea! tu aveai o deosebită grijă pentru el, manifestai chiar supuşenie! îşi spunea Emanuel. Îmi rânjise când am părăsit barul cu ea... Cine-i?

- Nu-l cunosc, mărturiseşte Rosi iar eu trebuie să o cred (ca un blestem, n-am nici o altă ieşire, nici o portiță), intuiția mi-a spus că-i o persoană importantă şi eu doresc să mă pun bine cu toate persoanele importante. E interesul meu. Îmi câştig clientela...

- Cum îl mai serveai, cu câtă atenție, de parcă-i cunoşteai toate gusturile, toate preferințele.

- Te pomeneşti că eşti gelos! De pe acum, dragul meu! Ce ne facem mai târziu, când vom trăi împreună...

Rosi îmi dă astfel de înțeles că discuția noastră în privința persoanei respective s-a încheiat aici.

- Am făcut o călătorie cu trenul.

- O călătorie? se miră Rosi. Unde, Timotei? Ridic din umeri. E multă oboseală în întreaga mea ființă, oboseală pe care o simt până-n vârful degetelor, a unghiilor. Lipsită de durere dar apăsătoare, deprimantă. Va trebui să o alung, altfel poate deveni periculoasă, mă va domina...

- Unde am călătorit? Mă întreb şi eu. Pur şi simplu m-am urcat într-un tren, m-am înghesuit într-un compartiment comun, la capătul unei banchete...

- Era lume multă?

- Era. Am adormit...

- Le-ai cântat?

- Nici n-am avut de gând... Nimic nu mă îmbia să o fac... Cum aş fi fost primit...? Poate mă fluierau...

- Ai început să ai îndoieli, Timotei! Eu sunt convinsă că nimeni n-ar fi fluierat.

- Am adormit. Când m-am trezit, după un vis straniu în care apăreai şi tu...

- Eu...?

- Da... cel puțin o femeie care-ți semăna foarte bine... M-am trezit singur, înghețat, cuprins de friguri... de oboseală... Trenul trăsese pe o linie moartă. Am coborât într-o haltă pustie. Impiegatul, ori cine o fi fost acela, s-a holbat la mine ca la o stafie. După ce i-a trecut uluiala m-a luat la întrebări, îi păream dubios, suspect. Cu cât înainta cu întrebările, cu interogatoriul, cu atât se înverşuna mai mult împotriva mea, împotriva prezenței mele neclare acolo.

Răspunsurile pe care i le dădeam erau complet nesatisfăcătoare, îl încurcau şi mai rău. La un moment dat mă bănui un dezertor. Atunci am scos flautul şi i-am cântat ceva cât puteam şti mai vesel. S-a luminat, a izbucnit în râs, s-a destins dintr-o dată, m-a privit cu alți ochi, cu exagerată îngăduință, începu să se poarte cu mine ca şi cu un copil, ori ca şi cu un matur cam slăbuț la minte. M-a pus să-i mai cânt până ce vine un tren care să mă ducă înapoi de unde am venit, asigurându-mă că va avea grijă personal ca totul să fie în ordine, să nu pățesc nimic... Mă va da în grija controlorului... Ți-am spus, începuse să se poarte cu mine ca şi cu un bolnav... Cât timp i-am cântat, s-a amuzat copios, pocnea din palme şi-mi zicea, dă-i înainte băiete, ține-o aşa, parcă mă găseam într-un ring de box, ori la circ... Indiferent ce piesă-i cântam, indiferent în ce tonalitate, asupra lui se producea acelaşi efect... Un efect hilar...

Mă opresc din povestit. Aici se termina povestea mea. Rosi mă mângâie matern pe obraz şi gestul mă calcă pe nervi, mă scoate din sărite.

- Ce-i dragă?! izbucnesc, îndepărtându-i violent mâna, şi ție ți se pare că nu-i ceva în regulă cu mine şi trebuie să fiu tratat cu blândețe ostentativă, cu milă...!

Rosi nu se supără, e serioasă, chiar gravă un timp, apoi râde, iar râsul ei îmi domoleşte nervii, nu e un râs forțat, doar de dragul meu...

- Totul e în regulă, mă asigură Rosi.
- Mă duc să stau jos, la masa mea, îi spun, simt o mare oboseală... o oboseală apocaliptică!
- Ați aflat data concertului? mă întreabă Rosi.
- Încă e nebuloasă... dar eu voi cânta, te asigur!
- O, dar vestea mă bucură nespus de mult. Înseamnă că s-a terminat cu conflictul tău cu dirijorul...
- Exact asta înseamnă!

Îi întorc spatele. Descopăr sala, aşa cum o ştiam, neschimbată. Câțiva clienți. Citesc ziare. Sunt acoperiți pe jumătate. Ziare mari cât nişte cearşafuri. Vânează ştiri de ultimă oră. Unii. Alții stau cu privirile cufundate-n pahare. Nu cred în ştirile de ultimă oră. Nu cred în zvonuri. Oare în ce cred?

La masa „bătrânilor", cum i-am botezat din prima zi, îi descopăr pe Ionică Hosu şi pe Apostol. Lipseşte Papi Edian. Îi salut, ei înclină capetele.

- Unde-i prietenul vostru? Vine mai târziu?

Se pare că azi nimeni nu-i dispus să-mi răspundă la întrebări. Ori întrebările mele sunt nepotrivite, banale, minore...

Mâinile lui Apostol s-au domolit, stau calme pe masă, lipsite de febrilitatea lor de altădată. Ionică Hosu s-a făcut mai mic, a scăzut din înălțime. L-a speriat, poate, rău de tot nevastă-sa cu fumatul ei, cu trabucurile groase din care pufăie prin toată casa. Stau în picioare lângă masa lor ezitând să mă aşez pe taburetul liber.

- Ți-au plăcut tablourile mele? mă întreabă Apostol şi tot el continuă repede, fără a-mi acorda răgazul unui răspuns, sigur că ți-au plăcut, am observat eu, chiar mai mult decât fotografiile din album...

- Foarte interesante şi fotografiile, îi spun luat cam pe neaşteptate.

- Lasă, nu am nevoie de laude. Ar trebui să iei tablourile. Ți le dăruiesc, mie tot nu-mi plac în mod deosebit... Ar trebui să le iei cât mai repede, să le duci de acolo, s-ar putea să rămâi fără ele... în orice clipă... Prăbuşirea e pe aproape...

Tace. Ştiu la ce se referă. Obsesia lui cu furnicile albe. Mi-am amintit.

- Îți mulțumesc, zic. Voi veni după tablouri cât de curând...

- Cu toate că, mai spune Apostol înălțând un deget în aer, la tine siguranța lor e la fel de relativă... Dacă şi în casa în care locuieşti există...? E o casă trainică?

- Aşa pare, cel puțin la prima vedere...

- E posibil, *e* posibil, şopteşte Apostol.

Tace din nou Apostol. Ionică Hosu nu înțelege nimic din schimbul nostru de replici, îşi şterge ochelarii. I se aburesc mereu.

- Tare m-aş muta la țară, afirmă Ionică în surdină.

- Mută-te, îl îndeamnă Apostol.

- Nevastă-mea se împotriveşte cu foarte mare înverşunare. De parcă eu m-aş fi născut şi crescut acolo! Cu socrul mă înțeleg foarte bine şi cu bătrâna la fel, sunt oameni tare de treabă şi tare bătrâni. Au peste optzeci de ani.

- Şi-au trăit traiul...

- Le-am putea fi de ajutor. Dar nevastă-mea zice să vină ei aici, la oraş. S-a găsit pe cine să convingă! Tocmai în vremurile acestea când suntem mereu amenințați... în orice clipă... La țară *e şi* acum mai multă linişte, mai multă siguranță. Nu se bombardează satele... din întâmplare... au şanse multiple de scăpare... Nevasta asta a mea s-a legat de oraş, habar n-am cum şi de ce, şi nici o amenințare nu-i poate schimba hotărârea. Noi scăpăm, băiete, fii fără grijă, îmi tot spune, aruncându-mi fumul în nas. Măcar de-ar renunța la mahorca aia îngrozitoare. Cu de toate m-am obişnuit eu în viață, dar cu tutunul nu...! E singurul lucru pe care i-l reproşez. Şi încăpățânarea cu care ține să

rămână în oraş. Cică a devenit doamnă şi doamnă va rămâne până la sfârşitul zilelor cu toate bombele care vor cădea asupra ei. Bea cafele cu nemiluita şi fumează. Cât a stat la maică-sa acasă nici nu ştia ce-i aia cafea! În felul acesta s-a transformat ea în doamnă. Ține bine gospodăria în mână, aici n-am ce spune. Dar... de ce refuză să plecăm din oraş, să ne mutam la părinții ei?

Arată tare necăjit Ionică Hosu. Oftează adânc. I se zguduie tot trupul pipernicit. Fiecare cu necazurile sale. Ionică, plângându-se de nevastă-sa, e de un comic involuntar.

- Trage-i un toc de bătaie, îl sfătuieşte Apostol.

- Imposibil, replică Ionică, îți bați joc de mine?! O cunoşti doar...

Apostol dă din mână, semn de indiferență, de lehamite.

- Poți sta cu noi la masă, zice unul dintre ei, ce-ai rămas în picioare?! Papi tot nu mai vine azi...

- Mă duc la masa mea, refuz politicos. Doresc să stau singur... sper să nu vă supărați...

- Treaba ta.

- De ce să ne supărăm, zice Ionică Hosu, ai şi tu problemele tale, gândurile tale. Eu te-aş plictisi cu poveştile mele casnice...

Îi las să sporovăiască între ei ori să tacă împreună în lipsa lui Papi, cel care întreținea discuțiile la masa „bătrânilor".

Mă aşez în colțul meu. Îl găsesc auster, străin, mai întunecos ca altădată. M-am transformat într-un străin, peste noapte? Nu mă mai recunoaşte... ori eu nu-l mai recunosc? A devenit un loc străin, în care mă simt stingher... Ne refuzăm reciproc, fără motiv, fără agresivitate, cu indiferență, cu plictiseală, cu oboseală...

Pun cutia flautului pe măsuță. Un cosciug mititel, vorba negriciosului din piața de cherestea. O mişc puțin într-o parte, apoi în cealaltă. Cutia ia forma unui vagon cenuşiu, comun, ticsit de oameni, toți stau în picioare, lipsesc banchetele, asta pentru a încăpea cât mai mulți, lipiți unii de alții, cu răsuflările întretăiate, cu picioarele înțepenite, vlăguiți de nelinişti, se țin unii pe alții, n-au loc nici măcar să cadă în genunchi...

Un vagon care merge singur, fără locomotivă, spre o destinație necunoscută... Fără locomotivă, fără zgomot, doar respirațiile întretăiate... Câte un icnet ici-colo înăbuşit, câte un suspin mirosind a spaimă. Câțiva au adormit ori au leşinat. Capul căzut pe umărul vecinului...

Pe umărul meu, şoaptele ei urcând lin, cald, către ureche. Stătea strâns lipită de brațul meu, speriată nu de bezna de afară... Pe umerii mei, unghiile au lăsat urme care se vor şterge în curând ca şi cum n-ar fi existat niciodată...

Închid ochii.

O zi frumoasă de vară, o zi fierbinte încinsă de soare. Un copil stă întins pe o pătură în curte, numai în chiloți. E slăbuț, bine bronzat, cu părul blond închis, cu tălpile maronii, semn că umblă desculț vara prin curte, prin grădină. Stă întins pe burtă şi citeşte o poveste a fraților Grimm. Oare care poveste să fi fost?

Căldura îl moleşeşte în cele din urmă. Lasă cartea deoparte, o lasă deschisă şi coboară capul pe pătură. Brațele şi le-a întins lateral cu palmele în jos. Degetele se mişcă uşor, precum picioarele unei insecte uriaşe.

Copilul întins pe burtă la soare şi cartea deschisă alături pe un colț al păturii.

Poate îşi imaginează eroii din poveste, stă cu ei de vorbă, rememorează întâmplările lor, participă la ele, vede ținuturile prin care şi-au trăit peripețiile.

Visează un cățel cu ochii de aur, doi bănuți de aur strălucitor, încins, fierbinte.

Deodată scoate un țipăt. Cineva a aruncat cu o piatră ascuțită nimerindu-i mâna dreaptă, zdrelindu-i degetele. Deschide ochii scăldați de lacrimi de durere şi de furie. Dar uimirea, uluiala, îl copleşesc, anulează imediat şi durerea şi furia. Visează?! E încă în lumea poveştilor ori e adevărat ceea ce descoperă pe pătură?! Nu o piatră colțuroasă l-a lovit, ci o bucată de gheață mare cât un pumn de bărbat! O ia în mâini, e rece, contactul îi produce frisoane.

„Tată! Tată!" strig, pornind-o la goană spre casă cu bucata de gheață la piept. Intru în casă continuând să răcnesc după tata. Apare, puțin derutat de țipătul meu. îi întind bucata de gheață şi în clipa aceea cineva sparge un geam. A fost ca un semnal care a declanşat o avalanşă de zgomote stridente, rostogolite de pe acoperişul caselor. N-a durat mult, un minut, două? De ajuns ca toată liniştea, blândețea, calmul, căldura zilei de vară, a zilei din toiul verii, să fie anulate, imaginea tulburată, deformată. Jumătate din țiglele caselor fuseseră zdrobite, merii şi prunii şi un cireş din grădină au rămas văduviți de brațe, vătămați adânc în tulpinile lor pline de sevă, grădini întregi răscolite, distruse pentru anotimpul acela, pentru anul acela... A fost o grindină cum nici tata nu-şi amintea să mai fi fost vreodată, una care a adus cu ea numeroase pagube. S-au găsit (şi s-au cântărit) bucăți reci, colțuroase, grele de o jumătate de kilogram.

„Noroc că te-a lovit doar la mână, îmi spunea tata în timp ce-mi pansa degetele, şi că te-ai repezit în casă să-mi arăți minunea. Putea să te lovească în cap."

Eu nu simțeam nici o durere. Fusese pentru mine ceva extrem de interesant, un spectacol extraordinar, ca-ntr-o poveste pe care o trăiam aievea, vedeam căzând din cerul senin gheață care sparge țigle şi geamuri (cum spărgeam şi noi, puştii, cu praştia, din greşeală...), culcând iarba, copacii la pământ. Nu-mi amintesc să-mi fi fost frică. După

aceea tata mi-a explicat fenomenul mi-a arătat norul negru, vânăt, de pe cer, apărut din seninul zilei fierbinți a miezului de vară sub forma unui uriaş pumn amenințător. Țin în schimb minte, cu precizie, că poveştile fraților Grimm, cartea lăsată de mine deschisă pe un capăt al păturii a rămas neatinsă.

Imagini din copilărie, imagini răzlețe, ale unor zile mereu însorite, tulburate rar de câte o scurtă furtună, ca cea venită pe neaşteptate în miezul fierbinte al verii, scurtă, răscolitoare, producând pagube, periclitând chiar vieți omeneşti. Şi totuşi, grindina de atunci nu a rănit pe nimeni grav...

„Crezi că scapi de studiu din cauza unor zgârieturi la degetele mâinii drepte? Aşa ți-ai imaginat cu mintea ta de copil. Să ştii că există lucrări compuse special numai pentru mâna stângă... Până să le cânți tu, va mai curge multă apă pe râuri!"

A vorbit profesoara mea de pian. Uscată ca o hârtie de pergament. Domnişoară bătrână cu nas ascuțit şi buze cât două linii subțiri trase cu creionul albastru, îşi vopsea părul într-o culoare foarte deschisă, aproape albă, ceea ce-i dădea un aer şi mai bătrânesc.

„Vai, dragul meu, când oare vei înțelege tu armonia care există între muzică, filosofie şi sănătate?!"

Habar n-aveam când voi înțelege armonia despre care vorbea. Tata, atunci când asista la lecții, îmi trăgea cu ochiul, complice. Aşa-i cum zice domnişoara profesoară, semnifica clipitul său din pleoapă, iar tu vei pricepe toate astea mult mai târziu. Mă rog, poate ceva mai devreme... N-am auzit să existe vreun copil căruia să-i placă în mod cu totul deosebit studiul la instrument. Cam ce plăcere îți poate oferi repetarea la nesfârşit a unor game, arpegii, a unor exerciții de digitație, legato, triolete, şaisprezecimi, treizecidoimi, mâna stângă în jos, mâna dreaptă în sus, fiecare lucrează pe cont propriu dar în acelaşi timp... - Plăcere deosebită nu produc nimănui simplele exerciții... Trebuie să fii doar, cât de cât, conştient de necesitatea lor... Pe mine mă atrăgeau clapele acelea producătoare de sunete pentru

că uneori reuşeam să interpretez câte un cântec, vreo melodie auzită întâmplător, o reproduceam după ureche şi era o adevărată victorie pentru mine când o duceam până la capăt, eram mândru, satisfăcut, reuşeam un lucru nemaipomenit folosindu-mă doar de două, cel mult trei degete (la început), iar tata aplauda. Bineînțeles, totul se întâmpla în lipsa domnişoarei profesoare cea cu nasul ascuțit, cu buze subțiri cât două linii trase neregulat de un creion albastru şi uscată ca un pergament.

„Atenție la degete, să cadă rotunde pe clape, un semicerc, cu vârful pernițelor. La tine sunt ca nişte bețe... moi, degetul e când curbat, când drept, parcă-l bate vântul..."

Cu degetele patru şi cinci de la ambele mâini aveam mereu probleme.

„Ți-am explicat ce exerciții să faci pentru întărirea degetelor! N-ai nevoie de pian. Le agăți de marginea mesei, de marginea băncii, oriunde se poate, şi tragi cu putere în jos. Îți întăreşti astfel falangele... Ți-am mai arătat şi alte exerciții în acelaşi scop. Cam uiți de ele, după câte văd..."

Se întorcea brusc către tata care apuca să abordeze o mină extrem de gravă. I se adresa lui, încruntându-se:

„Vă rog să-l supravegheați şi dumneavoastră mai îndeaproape. Dacă face zilnic asemenea exerciții, vom înainta mult mai repede. E spre folosul lui."

Tata aproba cu multă seriozitate, era întru totul de acord cu domnişoara profesoară.

„Ce se întâmplă cu încheietura? Coboară mereu. Vei ajunge să cânți cu ea sprijinită de marginea pianului. De ce nu eşti atent?! Pricepe că e mult mai uşor când ții încheietura la această înălțime, cea normală..."

Îmi fixa un creion cu vârful ascuțit sub încheietură. Când sub mâna dreaptă, când sub cea stângă... Cum cobora una prea mult, atingea vârful ascuțit al creionului şi atunci se ridica repede la loc...

„Aşa, uite ce frumos arată acum mâinile, ce poziție frumoasă au... Nu-s ca două plăcinte...!"

Profesoara de pian nu zâmbea niciodată, îşi exprima mulțumirea înălțându-şi cât se poate de sus sprâncenele cu grijă. Mie îmi mirosea mereu a pudră de talc.

„Iarăşi răsuceşti trupul după mână, ajungi pe marginea scaunului, poate cazi! Ce te înclini în halul acesta, crezi că se cântă mai bine, mai uşor?! Ți-e de vreun folos?! Stai exact la mijlocul pianului, în dreptul pedalelor. Chiar dacă nu ajungi la ele... Vei ajunge... Când cânți numai cu mâna stângă, cea dreaptă se sprijină pe genunchi, nu rămâne suspendată în aer, crispată."

Domnişoara profesoară de pian avea o voce destul de melodioasă astfel încât observațiile ei (altfel, perfect adevărate) nu deveneau supărătoare, agasante.

„De ce tot dai din cap când numeri măsura? îți va intra în sânge, în obişnuință şi aşa vei face şi când o să urci pe scenă, în fața unui public numeros, select, încearcă şi renunță la ea."

Pe domnişoara profesoară am auzit-o rar interpretând la pian şi altceva decât studiile, exercițiile şi micile mele piese. E imposibil să-mi amintesc ce anume am ascultat-o interpretând. Era o bună profesoară, înarmată cu multă răbdare, dovedind pasiune pentru meseria aleasă. Mi-o imaginam având mereu aceeaşi înfățişare din clipa în care se născuse. A putut arăta vreodată altfel? A fost şi ea odată un copil cu mâini durdulii, neastâmpărat, bălăbănind picioarele pe scăunelul rotund din fața pianului, având mai mult grija fundulițelor de la codițe, a păpuşilor, decât a degetelor care trebuie să apese clapele curbându-se frumos, artistic? O admirau părinții ei, prevăzându-i un viitor strălucit, de solistă? Domnişoara profesoară a învățat pianul la pension, după cum aflasem mai târziu. Poate îl începuse acasă, luând lecții... tot de la o bătrână domnişoară profesoară...

„E sol diez după cum se poate vedea foarte clar. În fața notei sol există un accident, aşa-i?"

Aprobam fără nici un fel de comentariu, fără ezitări, diezul era acolo în fața notei sol, imposibil de contestat.

„Pentru ce crezi că sunt făcute clapele negre? Numai pentru decor? Cineva s-a gândit să le pună acolo cu un anume scop. Acolo se află bemolii şi diezii..."

„Accidentele, adică...'" intervin eu cu glas triumfător.

„Exact, îți place ție cuvântul acesta, după câte observ. Deci vom folosi şi clapele negre. Acum mai rar. Când trecem şi la acorduri..."

Uneori glasul i se îndepărta pe nesimțite de urechile mele, topindu-se, stingându-se de tot. Mă gândeam la altceva, portativele din fața mea se transformau într-un gard pe care se odihneau numeroase rândunici, vrăbii, pițigoi... Cheia sol era o pisică aflată la pândă, gata în orice moment să pună gheara pe una din zburătoarele de pe gard, cheia fa era o broască țestoasă...

„Tu eşti atent la ce-ți spun ori îți stă mintea aiurea, pe-afară, la golanii care trag cu praştia pe casele oamenilor, spărgând țigle, chiar şi geamuri...? Mai şi râzi pe deasupra!"

„Nu seamănă cheia fa cu o broască țestoasă care încearcă să urce spre cheia sol, iar cheia sol seamănă cu o pisică ce stă la pândă dorind să înhațe notele care sunt nişte păsărele mici şi drăgălaşe?"

Domnişoara profesoară îşi ridica sprâncenele subțiri, pensate cu multă grijă. Le înălța cât putea ea de sus...

„Ai obosit... îmi dau seama. Pentru azi a fost destul. Până data viitoare studiezi cu mâna stângă doar, evident. La dreapta eşti rănit... Îți vor trece repede zgârieturile. Să nu ții bandajul în plus, doar pentru a mă păcăli pe mine! Eu

ştiu cât trebuie ținut! E imposibil să mă păcăleşti. Opt măsuri înveți pe de rost. Numeri cu voce tare şi mişti cât se poate de puțin din cap."

Cu toate observațiile dese pe care mi le făcea, n-am simțit niciodată c-ar fi supărată pe mine aşa cum nici eu nu reuşeam să mă supăr pe ea. Îmi făceau chiar plăcere orele petrecute împreună. Cu tot stilul ei sec de predare, fără glume, fără divagații, dragostea mea pentru muzică, pentru pian, nu scădea. Studiam (uneori, ce-i drept!) şi fără ca tata să-mi amintească de studiul zilnic, obligatoriu...

O singură dată s-a supărat domnişoara profesoară. Când a aflat de opțiunea mea pentru flaut, de renunțarea la pian.

„Cum se poate Timotei?! Cine ți-a băgat această idee în cap?! Dumneavoastră, domnule Alidor?!"

Tata ridica neputincios din umeri. Fusese o hotărâre, se pare, luată de capul meu, din proprie inițiativă.

„Îmi e imposibil să cred! Dar este un copil talentat, făcut pentru acest instrument! Mi-am pus atâtea speranțe în el!"

Pentru prima oară o auzeam lăudându-mă. Şi eu şi tata fuseserăm surprinşi, impresionați de sinceritatea cu care domnişoara profesoară făcea acele declarații. Visa oare să realizez eu ceea ce nu putuse ea realiza la acest instrument? O vedeam uimită, derutată, îndureratã, stăpânindu-şi cu greu lacrimile.

„Da, de ce Timotei, vrei să renunți la pian?! Am fost eu o profesoară prea aspră şi doreşti să scapi de mine?"

Aştepta răspunsul meu în timp ce-şi ştergea ochii cu o batistă albă, brodată fin pe margini.

„Ați fost şi sunteți o profesoară foarte bună, chiar dacă deseori m-ați jignit. Dar... m-am gândit că un instrument ceva mai mititel mi-ar fi mult mai la-ndemână. Oriunde m-aş afla, aş putea studia la el... îl iau cu mine şi-n excursie, de exemplu, când merg cu tata în pădure după ciuperci şi pot studia şi acolo... chiar în mijlocul pădurii... Pe când pianul... e greu... sunt legat de cameră..."

Se holbă la mine nevenindu-i să-şi creadă urechilor. Fața i se schimonosi ca de o durere fizică, internă. Argumentul meu fu o adevărată lovitură de pumnal. Se clătină sub puterea loviturii. Căzu într-un fotoliu şi tata îi aduse un pahar cu apă. Țin minte că nu s-a prea grăbit şi nici speriat nu arăta a fi. În schimb eu mă speriasem, mă simțeam vinovat, îi făcusem un rău bietei domnişoare profesoare.

„Să ştiți însă că la pian voi cânta şi voi studia mereu, m-am grăbit să o asigur, îl îndrăgesc, în continuare, la fel de mult... Orice instrumentist trebuie să cunoască pianul... Flautişti sunt însă mai puțini... aşa-i? Dumneavoastră ați fost şi sunteți o profesoară foarte bună şi n-am fost niciodată supărat pe dumneavoastră..."

M-am poticnit şi am tăcut. Tata îmi făcu semn că am vorbit bine. Domnişoara profesoară începu să-şi revină. shimonoseala feţei dispăru, instalându-se vechea, cunoscuta expresie de rece, calculată distanţare, îşi trase nasul de câteva ori. Smiorcăi. Lacrimile dispăruseră din ochi. Se ridică, mă mângâie mecanic pe cap de câteva ori şi rosti:

„Ai grijă de mâini, de degete. Şi la flaut ai nevoie de ele... Îţi doresc succes. Să aud vorbindu-se de tine. Îţi mulţumesc că ai fost sincer cu mine. Dacă tu spui că sunt o profesoară bună, înseamnă că sunt într-adevăr. Când vei avea timp şi vei simţi nevoia, mai încearcă şi clapele pianului. Îţi va prinde bine."

De domnişoara profesoară de pian n-am mai auzit nimic din ziua aceea. Nici n-am mai văzut-o vreodată. Poate se mutase într-alt oraş, într-un colţ de ţară. Pasionată cum era de muzică, e imposibil să nu fi dat de numele meu undeva, pe-un afiş, în vreo cronică muzicală, să nu fi auzit de concertele mele... Oare e chiar imposibil?

Domnişoara profesoară de pian, cu părul vopsit aproape alb, cu buzele subţiri, uscată ca un pergament...

Cum se mai deschide uşa trântindu-se de perete, spulberând imaginile născute de amintiri din copilărie, împrăştiindu-le, obligându-mă să tresar! E... Pătruc! El, în barul Rosei?! îl văd aici pentru prima oară. Rosi îi aruncă o privire încărcată de o amuzantă stupoare. Cu aerul său uşor năuc, Pătruc al nostru pare să fi greşit intrarea. S-a oprit la câţiva paşi de uşa lăsată deschisă. Colţurile hainei boţită, descusută la încheieturi, îi stau ridicate ca două aripi negre de pasăre ameţită de frig şi de foame...

- Bag de seamă că pe aici ar trebui... rosteşte el rar, încetişor.

- Până să bagi ceva de seamă, închide uşa că intră ceaţa şi umezeala, îl întrerupe, chicotind, Rosi.

- Că bine zici, sufleţel-drăguţel, o aprobă Pătruc. Închide uşa ceva mai puţin zgomotos decât o deschisese. E, precis, iarăşi beat, starea lui normală. Se mişcă până spre mijlocul încăperii, urmărit de toţi cei prezenţi. Mă descoperă. Pocneşte din palme, manifestând o explozivă bucurie.

- Te-am aflat, maistre! Că pe tine te căutam. Fetiţă, adă-mi un rom mare. Plăteşte maistrul, că-i om de treabă şi am o veste grozavă pentru el. Iei şi tu un rom, am uitat să te întreb?

- Nu iau, Pătruc. Tocmai am băut unul...

- Ai băut aşa, de unul singur, ca un beţivan sadea?! Nici că-mi vine a crede, doară te ştiam împotriva fumatului şi a alcoolului...

- Uneori simţi nevoia...

- Uneori, pe dracu! Că eu simt nevoia tot timpul, naiba să mă ia.

Simpatic ca şi altă dată Pătruc, în sinceritatea şi francheţea sa. Vorbeşte întotdeauna atât de direct încât te derutează. Dar ce l-a determinat să mă caute? O fi ceva serios la mijloc, îi fac semn Rosei să aducă romul amintit. Pătruc se aşează în faţa mea. Continuă să vorbească la fel de sonor, ignorând prezenţa celorlalţi din bar.

- Maistre, am vrut să te anunţ io, că nici nu ştiu dacă te-o anunţa careva, cu atât mai puţin scumpul nostru de domn director la care-i stai, după câte am auzit, ca paiu-n ochi, am vrut să te anunţ că vine neamţu!

- Cine vine? întreb luat pe neaşteptate.

- Neamţul ăla, gradatul, pentru care vă daţi de ceasul morţii să-i cântaţi cât mai grozav că parcă nu-i tot una cum îi cântaţi când ăia cu bombele îs deasupra noastră şi nici nu faceţi nici o afacere...

- Te referi la Maior?

- La ăia, exact, de-i atâta agitaţie...

- De unde ştii? Când vine?

- Ho, pune întrebările pe rând că-s mai greu de cap şi de memorie. M-o bătut tata mult peste scăfârlie când am fost mic, de acolo mi se trage. Adică, de unde ştiu? Păi, de la nea Topan, că el le ştie pe toate şi dacă el le ştie le ştiu şi eu, asta-i! De venit vine mâine seară. Adică, poate soseşte de dimineaţă ori de cu seara asta, da' mâine seară vine la concert...

- E sigur? întreb cu neîncredere.

- Dacă-ţi zic, e foarte sigur! afirmă Pătruc. Te vei lămuri şi tu azi, la repetiţii...

- Ai dreptate. Am uitat pur şi simplu de repetiţii, zic eu precipitat, trebuie să merg...

- Ce te grăbeşti aşa? Mai e ceva timp până să-nceapă. Mergem împreună, să-mi beau romul... Hai, fătuţă-drăguţă, adă licoarea aia, că-mi arde gâtlejul.

Rosi era în drum spre masa noastră, amuzându-se de această apariţie pitorească. Acum să-l aud pe Carol Vătan ce motive mai invocă pentru a scăpa de prezenţa mea, pentru a amâna repetiţia lucrării mele! Dacă Pătruc n-ar fi intrat în local, cred că uitam să trec azi pe la filarmonică... Uitam, cu siguranţă... Dar până mâine seară, cu două repetiţii, va merge strună orchestra. Şi o singură repetiţie era de ajuns, îi cunosc bine pe instrumentişti, s-ar fi descurcat onorabil. Mă încearcă un sentiment de satisfacţie, ca după o victorie... Un prim şi important pas spre victorie.

Pătruc dă pe gât jumătate din conţinutul paharului. Plescăie zgomotos, îşi plimbă limba peste buze.

- E bună băutura, constată el, în prima fază e chiar extraordinară. În faza a doua îi simți gustul cam pe jumătate, o torni pe gât deja din obişnuință, dar şi înverşunat împotriva ei, curge pe gât singură... în faza a treia e rău. Uiți unde ți-e gura, se varsă pe haine şi-i păcat de ea, de băutură. Nu-ți mai dai seama ce faci... Atunci ce să mai simți gustul când nici pe tine nu te mai simți?! În faza a patra urmează trezirea. Ceva te doare, capul, stomacul, vreun picior, vreo mână, te-ai lovit şi habar n-ai cum. Pe mine capul nu m-a durut niciodată, nici stomacul. Am o sănătate de fier. Rezist la multe. Greu mă dărâmă pe mine cineva... ceva...

- Spune-mi Pătruc, îl întreb, aveai intenția să-l părăseşti pe Vătan şi te-ai răzgândit? Aşa ai afirmat în mai multe rânduri...

- Aşa voi şi face, fii fără teamă, mă asigură Pătruc. De domn director ăsta nici că-mi pasă, ci doar de instrumentişti, sărmanii, că-i pune în lipsa mea să facă treaba mea iar ei sunt nevinovați aşa că am hotărât să plec numai după concertul ăla de mâine seară, îmi pierd timpul de pomană la instituția asta de-i pe ducă, stă într-o rână şi alunecă spre prăpastie. Păi, acuma-s vremurile de făcut parale cu alde de altele nu cu muzicuța liru-liru! Tu-ți dai seama? Ori nu-ți dai, că toată ziua eşti cu fluierul după tine... Dacă le cânți la ăştia de aici ceva, ți-or umple pălăria cu niscaiva parale?

- Lasă, Pătruc... Eu cânt de plăcere...

- Plăcerea dracului! Şi din cauza plăcerii ăsteia, adică, are domn director ceva ou tine, de parcă-l calci mereu pe bătătură?!

- E... mai complicată situația, Pătruc...

- Pe mine mă interesează prea puțin. Ba, chiar deloc? După seara de mâine, vă salut din mers şi nici înapoi n-am să mă uit. Mai cer un rom.

- Mai cere. Pe urmă plecăm.

- La fix. Ajungem la fix, îți spun. Fătuță, mai adă unul căci maistrul e darnic azi. Mâine seară are concert. Închizi localul şi vii să-l vezi şi să-l asculți...

- Ți-ai găsit, ripostează Rosi, să închid localul, să-mi pierd clienții! Îl pot asculta şi aici...

- Ai, ai! exclamă Pătruc plin de entuziasm, plin de admirație. Grozavă muiere! Cu picioarele pe pământ. Ai auzit, maistre?! Chestia cu muzicuța nu ține, ascultă-mă pe mine. Grozavă muiere! Cu una ca tine, drăguță, lângă mine, aş face avere...!

- Şi ai pierde-o... pe băutură, îl completează Rosi în timp ce-i lasă pe masă cel de-al doilea pahar cu rom.

- Păi... chiar aşa tare n-aş putea să te contrazic... asta-i... dar avere am face... Tu cu barul, eu cu afaceri mai mărunte şi mai multe, pe afară... Cum îngheţ, cum intru la tine, trag un rom şi-o pornesc mai departe...

- Tragi un rom şi-l plăteşti!

- Grozavă muiere! râde Pătruc încântat. Plătesc, drăguţă, n-am plecat niciodată fără să plătesc. Numai că azi plăteşte maistrul. Aşa-i maistre că azi plăteşti tu?

- După cum se arată, eu plătesc...

- Pentru o asemenea veste... tu plăteşti. E ieftin.

Strălucitorul Apolo, cu fruntea încununată de lauri, mereu senină, olimpiană, chiar şi atunci când mânia-i străbate ochii...!

Simbol al luminii şi al căldurii. Uimind, dezmierdând, prin sublimul cântecului său din liră.

Cu trupul arămiu învăluit de esenţe parfumate, Apolo cată, cu mândrie şi încredere în steaua sa, la cei din jur, zei şi zeiţe care-l admiră fără reţineri. El străluceşte mai ceva decât un astru iar muzele îl înconjoară într-o mişcare grațioasă. Mlădioase, acoperite ici colo de voaluri transparente, irizând lumina, lumina venită de la Febus căci numai din lumină se naşte lumină, muzele înalţă cupe aurite în mişcările molcome ale unui dans înmiresmat. Cupele goale se umplu cu lumină şi cântec, cântecul lirei şi al vocii mântuitorului de liră, prea strălucitul Apolo. Mare bucurie în rândul zeilor pentru acest copil al lui Zeus. Şi copilul mândru, strălucitor, după ce le-a mai cântat câteva cântece s-a cam plictisit de admirația celor de sus şi a hotărât să coboare pe pământ, în lume, unde viaţa e mult mai plină de neprevăzut, mai palpitantă şi unde oamenii vor trebui să-l proslăvească. Coboară deci Apolo pe pământ şi încă de la primii paşi făcuți realizează un act de vitejie. Omoară o fiară groaznică, un şarpe cu numeroase capete care sălăşluia într-o mocirlă plină de duhori înecăcioase. Şi cum să nu omoare Apolo dihania aceea obişnuită cu întunericul mlăştinos, când săgeţile sale sunt ascuţite şi strălucesc la rândul lor ca *razele* soarelui iar ochiul său e ager şi braţul aprig? Luptător şi cântăreţ desăvârşit adică.

După ce a uimit lumea cu actul său de vitejie şi-a găsit un loc pentru înălţarea unui templu, un templu în cinstea lui, hotărând ca acolo să i se aducă jertfe, să fie proslăvit, să se aducă daruri bogate care să răsplătească un oracol, unul adevărat. Oracolul dă răspunsuri la toate întrebările din lume. Pentru el nu există nici o enigmă.

După toate acestea, Apolo a prins chef de viaţă, de dragoste, de desfătare... Prin urmare a pus ochii pe o micuţă şi drăguţă nimfă, copilă neprihănită a unui râu. Dar respectiva copilă era foarte hotărâtă să rămână nemăritată până la capătul zilelor sale. Nici să nu vadă chip de bărbat, ceea ce Apolo nu a crezut şi-a început să fugă după ea

cu scopuri nu tocmai cinstite. În fuga lui zglobie îi făcea declaraţii patetice de dragoste, propuneri, oferte, dar copila rămânea surdă la toate şi fugea mai departe. Ea fugea mereu iar Apolo după ea. Şi pletele ei lungi ajungeau până la pământ şi doar ele o mai fereau de privirile aprinse ale strălucitorului Apolo, căci voalurile şi le pierduse pe drum, se agăţaseră de tufişurile şi mărăcinii întâlniţi în cale. Dar Apolo se tot apropia, iar biata copilă simţea primejdia din ce în ce mai intens. Atunci începu a se ruga şi rugămintea îi fu pe loc îndeplinită. Când strălucitorul Apolo apucă să pună mâna pe ea, copila se transformă într-un copac iar Apolo îmbrăţişă şi sărută trunchiul acoperit de scoarţă. Copacul era un dafin. Apolo, neavând încotro, îşi împodobi pletele şi lira cu frunze de dafin. Repede l-au imitat şi alţi tineri curajoşi şi cinstiţi.

Cu frunzele de dafin pe frunte, Apolo a pornit-o mai de parte prin lume, îndrăgind numeroase alte fete, alte copile neprihănite, pe care le părăsea pe rând ca un demn şi adevărat fiu al lui Zeus.

În luptă dreaptă şi cinstită a omorât un păstoraş pentru a-i lua iubita. Dar iubita păstoraşului nu l-a vrut. În consecinţă ea s-a aruncat într-o apă învolburată.

Apolo era tare mândru de lira sa. Nu-i nimeni mai presus de mine, adesea îşi spunea. Ceea ce nu era chiar aşa...

Din Frigia veni o adiere aducătoare de zvonuri neplăcute. Trăia acolo cică un tânăr pe nume Marsias care-şi făcuse o unealtă nouă de cântat, numită flaut. Când cânta Marsias la flaut, toată suflarea încremenea într-o mută uimire. Avea puteri deosebite, se pare, unealta respectivă. Odată, au năvălit duşmani numeroşi în ţară. Au ucis fără milă tot ce-ntâlniseră în cale, au pârjolit ţinuturi largi. Ţara era cât pe ce să fie înfrântă şi supusă. Când ultima speranţă începea să se stingă, a apărut Marsias cu unealta sa cea nouă. A lipit-o de buze şi a suflat cu putere, făcând să izbucnească o melodie. Duşmanii s-au oprit din mers, lăncile şi scuturile le-au căzut din mâini, săgeţile aruncate făcură cale întoarsă. Râurile ţării au ieşit din matca lor cu vuiete groaznice şi, unindu-se, au alcătuit o mare turbată. Năvălitorii au fost luaţi de ape şi nici unul nu a scăpat cu viaţă. Lui Marsias i s-au adus mii de mulţumiri pentru că a scăpat ţara de cotropitori, dar Marsias, cu modestie, recunoscu: Nu eu am fost acela care v-a salvat ci cântecul flautului.

Auzind aceste poveşti, tare s-a mai înfuriat Apolo de câte sunt în stare oamenii să scornească. L-a căutat deci pe respectivul Marsias şi repede l-a aflat. Am auzit că poţi cânta mai bine decât mine la unealta aia a ta, i-a spus Apolo lui Marsias cu mânie. Pot, i-a răspuns acesta cu mândrie. Să vedem şi să auzim, a mai zis Apolo. Iar Marsias suflă în unealta sa de cântat şi melodia era deosebită, minunată, unică, ceea ce Apolo nicidecum nu a putu

recunoaşte. Eşti un mincinos care înşeală oamenii, bietele fiinţe nevinovate, a strigat Apolo ca turbat. Trebuie să fii pedepsit, a mai strigat el în continuare. Şi de un pin l-a legat pe Marsias şi l-a jupuit de toată pielea cu mâinile lui. Să-ţi ceri iertare, îi porunci Apolo. Dar Marsias nu a cerut iertare. De tine nu mă tem, Apolo, a rostit Marsias încet dar cu mândrie, deoarece cântecul meu nu va putea fi jupuit de piele şi nici legat de vreun pin... Şi Marsias şi-a dat sfârşitul împăcat, senin. Sângele său a curs prefăcându-se într-un râu. Apolo şi-a şoptit în barbă: Crezi tu, muritorule, că un amărât de cântec nu poate fi legat de un pin şi jupuit de viu aşa precum păţit-ai din cauza trufiei tale!

Apoi Apolo, încununat cu frunze de dafin, a pornit-o mai departe prin lume dornic de viaţă, de dragoste, de desfătare...

Nea Topan ne întâmpină cu veselia-i caracteristică.

- Aţi venit împreună? De data asta, maestre, n-ai întârziat.

- Am venit... la fix... cu ajutorul lui Pătruc, zic.

- Ai aflat, deci?

- Am aflat. Ţi-am promis că voi cânta?!

- Ei... văd că te vei ţine de promisiune...

- Eu mai rămân cu nea Topan, zice Pătruc. N-o fi nevoie de mine atât de urgent.

- Au mai venit nişte domni, îmi spune nea Topan.

- Ce fel de domni? întreb.

- Habar n-am. Stau în sală. Vor să audă cum sună lucrările. Trebuie să fie bine pus la punct totul pentru mâine seară.

- Aha, asta-i foarte bine, mai zic şi-i părăsesc în grabă pe cei doi.

Urc treptele, ajung pe culoar. Instrumentiştii tocmai intră în scenă. Ordonat, îl zăresc pe Ambrozie. Mă zăreşte şi el. Îmi face semn de încurajare. Carol Vătan e într-o febrilă agitaţie. Mă ia de braţ, precipitat.

- Bine că ai sosit. Tocmai la timp. Cred că ai aflat...

- Am aflat...

- Foarte bine, foarte bine. Lucrarea ta o interpretăm la urmă. Nu te superi. Orchestra cunoaşte cât de cât partitura...

- O cunoaşte...

- Să lăsăm ironiile acuma, Timotei. Au venit să ne asculte. Trebuie să fiu la înălțime... să fim... M-am gândit să încep cu Beethoven... azi... Mâine seară ordinea va fi alta... Dar simfonia e grea, să nu obosească instrumentiştii...

- Te-ai gândit foarte bine.

- Deci eşti şi tu de acord! Du-te şi te mai încălzeşte până îți vine rândul. Te chem eu...

A dispărut şi ultimul instrumentist. Carol Vătan mai zăboveşte câteva clipe, apoi arborează o expresie gravă şi intră în scenă. Prin uşa întredeschisă arunc o privire în sală. Semiîntuneric, ca de obicei. Câteva siluete pe rândul din mijloc. De ce am impresia că-l zăresc acolo şi pe Emanuel? M-a cuprins emoția şi încep să am vedenii. Aiureli...

Mă retrag în cămăruța cu pian şi cu cele două fotolii. Aşez cutia cu flaut pe unul dintre fotolii. O las deocamdată închisă. Să-mi plimb degetele mai întâi pe clapele albe şi negre.

Se aud primele acorduri ale simfoniei beethoveniene. Îndepărtate.

Degetele mele se mişcă pe clape şi încep să mă liniştesc. Mica ezitare, mica neîncredere care mă încercase când am privit sala a dispărut. De ce am senzația că cineva şi-a lipit urechea de uşă şi mă ascultă?

Înlănțuiesc fraze melodice într-o liberă improvizație.

Umbrele peştişorilor zbenguindu-se pe coapsele ei... Buzele mele atingând genunchii, rotunzi...

Voi avea şi eu o clipă de nemurire...

Răsuflarea caldă învăluindu-mi urechea dreaptă...

Mă-ntorc în mine ca într-un muzeu în care ruginit-a Dumnezeu...

Se deschide uşa şi apare Pătruc cu un zâmbet larg pe buze. Se cam clatină. A mai tras ceva la nea Topan. E în stare să-i înjure şi pe domnii din sală. Îi zâmbesc.

- Cânți la pian, maistre? mă întreabă Pătruc, apropiindu-se.

- După cum vezi...

- Pe urmă treci la flaut, aşa-i? - Cam aşa...

- Da' parcă mie mai mult îmi place pianul ăsta, nu te superi...

- De ce să mă supăr? Şi mie îmi place foarte mult.

Pătruc se sprijină de pian, în coate. Mă ascultă. Clatină din cap, încercând să urmărească ritmul frazelor muzicale. Îi cânt lui Pătruc. E pentru prima oară când ascultă şi el muzica. Poate reuşesc să-i trezesc gustul pentru ea.

Umbrele peştişorilor zbenguindu-se printre umbrele plantelor de apă...

Buzele mele atingând genunchii rotunzi...
Voi avea şi eu o clipă de nemurire...
Răsuflarea caldă în urechea mea dreaptă...
Respirație hârâită
... zgomot de maşinărie stricată...

Coatele lui Pătruc alunecă fulgerător. Capacul se închide peste degetele mele. Ca un cleşte uriaş. Pătruc se aşează deasupra capacului cu trupul său mătăhălos. Scot un strigăt uscat. Durerea îmi paralizează trupul. Nu mai văd. Falangele îmi sunt zdrobite. Degetele mi-au rămas pe clape inerte. Simt ceva scurgându-se printre ele.

- Iartă-mă maestre, dar n-am avut încotro. O să te vindeci tu, cu timpul... te vindeci tu, cu timpul...

Oare într-adevăr eu am greşit, eu am fost cel care n-a înțeles nimic?

Țipătul sirenei ori strigătul meu amplificat afară, sub forma alarmei aeriene, ori...

CONCERT PENTRU FLAUT ŞI ORCHESTRĂ

Romanul *Degetele lui Marsias* aduce o schimbare de registru, atât tematic cât şi stilistic, în proza lui Radu Țuculescu. Un precedent există totuşi în creația lui şi acesta este romanul *Vânzătorul de aripi*. Atât prin prozele scurte din volumul *Portocale şi cascadori* (1978) sau cele publicate mai recent prin reviste sub titlul *Mici nimicuri*, anunțând o carte de caricaturi epice şi crochiuri ironice, cât şi prin romanul *Ora păianjenului*, Radu Țuculescu se integra categoriei dificile a prozei satirice, alături de Valentin Şerbu, Ştefan M. Găbrian, Ioan Radin - o proză nonconformistă, incisivă, ambițioasă, vizând, la modul clasic al moralismului, defecte umane şi carențe intelectuale, între care prostia, îngâmfarea, egoismul, cupiditatea, cabotinismul, mirajul puterii nu au odihnă şi astâmpăr în nici o epocă istorică. Modelul contemporan sau nivelul de raportare actuală pot fi, în acest caz, fie Teodor Mazilu, fie Ion Băieşu, după cum nici amintirea unor repere clasice nu e exclusă, între care I.L. Caragiale e spiritul tutelar. Romanele *Vânzătorul de aripi* şi *Degetele lui Marsias*, precum şi o bună parte a prozelor din *Grădina suspendată* sunt cu totul altceva, rezultatul unul efort de înnoire, într-un dialog continuu al modalităților narative, o alternare studiată a registrului grav, serios şi încruntat, cu cel acut, degajat şi ironic. Pe scurt, într-o enunțare generală, tema romanului recent este aceea că un artist poate cădea uşor victimă, dacă nu are mobilitatea necesară, unui anumit timp istoric cu care a intrat în conflict. Însă mobilitatea poate însemna compromis, iar rigiditatea e deopotrivă tărie morală şi lipsă de luciditate - astfel încât ecuația interioară şi rezolvarea socială a problemei se complică. Simplitatea elementară ar fi condus la schematisme, pe care prozatorul a ştiut să le evite, atent la unicitatea individului şi la adevărul că viața nu e atât de simplă încât să încapă într-o ecuație cu una sau două necunoscute.

Cadrul social şi istoric al romanului este o vreme vitregă, tristă şi neliniştitoare, de război, când bombardiere amenințătoare trec peste oraş. O vreme în care muzica însăşi e umilită, ca tot ceea ce este omenesc. Suferă, desigur, umilința şi protagonistul romanului, solistul flautist Timotei Alidor, alături de o orchestră subțiată de restriştile războiului, condusă de un dirijor versatil, Carol Vătan, predispus la cedări şi compromisuri. Dirijorul şi flautistul au fost colegi de conservator într-o clasă de pian. Prin cei doi, avem şi temele dominante ale epicului, urmărite constant într-un roman construit simfonic, cu o temă principală, contrasubiecte şi laitmotive. Tentația prozei lui Radu Țuculescu nu a fost niciodată cronica socială sau politică şi nu este nici în acest roman; de altfel stilul său este incompatibil cu

asemenea extensiuni. Proza lui ne-a obişnuit cu o verticalitate problematică, cu o restrângere metodică la un caracter memorabil (în *Ora păianjenului*), la un conflict unic (în *Degetele lui Marsias*) sau la un singur registru stilistic, cel satiric (în proza scurtă, în instantanee din viața cotidiană, prelucrate înspre caricatură şi grotesc).

Ceea ce este frapant în primele şaptezeci de pagini din romanul lui Radu Țuculescu, *Degetele lui Marsias*, este revitalizarea tehnicii clasice a portretului. Aici se simte mâna şi exercițiul din proza anterioară, în fond, în partea introductivă, executată într-un andante descriptiv, nu se întâmplă încă nimic esențial pentru roman, este numai prezentată viața cotidiană a oraşului. În atmosfera de singurătate şi nelinişti sunt impregnate presentimentele unor eşecuri dureroase, se prefigurează o amenințare vagă, ce va deveni din ce în ce mai precisă şi mai agresivă. Monotonia vieții urbane, de o vitalitate stinsă, firavă, hrăneşte o stăruitoare stare de anxietate. Prozatorul ştie să dozeze dramatismul, de la cenuşiul cotidian la acutele stări interioare, sfâşieri tragice ale vieții lăuntrice. Natura expozitivă a galeriei de portrete emană un calm introductiv, străbătut arareori de semne premonitorii, abia perceptibile. Descrierea fizionomiilor se îndreaptă preferențial spre figurile umile, răvăşite de suferință; se disting şi se rețin după lectura romanului: cei doi măturători, soț şi soție, care se găsesc la demisolul clădirii unde locuia flautistul; evreul negustor Papi Edian, nevoit să schimbe mai multe magazine, urmărit de incendii ca de o piază rea; Ionică Hosu, pensionar, fost inspector, apoi client fidel al unui bar; Rosi, vânzătoarea de la bar, simpatizantă a lui Timotei, căreia flautistul îi cântă confesiv, în schimbul unui zâmbet şi al unui pahar de alcool - un portret citabil prin concizie; un alt tablou din expoziție este Apostol, şi el client constant al barului în care se intersectează tacit destine. În această acumulare de fizionomii, câte un detaliu devine neliniştitor, ca de pildă răspândirea aceluiaşi tip de ochelari. Exercițiul de portretizare e din ce în ce mai eficient, mai rapid, din trăsături sigure şi exacte, până se instalează tema dominantă - aceea a artistului victimă a timpului istoric vitreg. Despre protagonist ştim doar atât: că e şchiop. Portretele nu sunt caracterologice, ci psihologice, indicii ale ființei profunde şi ale destinului uman întruchipat într-o fizionomie ca într-o hieroglifă greu descifrabilă. Apostol, fotograf amator, explicitează acest reflex portretistic al autorului, într-un dialog cu Timotei, referindu-se la clipele de singurătate când măştile cad, rămânând expresia directă a inferiorității: descoperi acolo ură, iubire, melancolie, gelozie, resemnare, patimă, durere, răutate, meschinărie, duioşie, deznădejde... Nimic nu poate exprima toate acestea mai bine decât chipul unui om aflat singur în fața propriului său suflet, ca în fața unei oglinzi.... Puse alături, portretele alcătuiesc un fundal viu al contextului social în care protagoniştii, flautistul şi dirijorul, capătă mai multă pregnanță.

Mai mult decât epicul interesează ecuația problematică. Se pregăteşte un concert pentru un Maior necunoscut, împreună cu suita lui, unul dintre cei care răspund de bombardierele aliaților. La acel concert, apariția flautistului trebuie evitată, atât el cât şi compoziția lui, ca fiind inadecvate, în program figurează şi simfonia beethoveniană cu Oda bucuriei, al cărei text e modificat de dirijor astfel încât să fie un elogiu linguşitor pentru Maior: chiar sensul versurilor schilleriene, câte vor mai fi rămas neatinse, e deturnat (*slavă ție, stea curată!* are o adresă personală pentru Maior), Carol Vătan nu vrea să rişte nimic; de aceea avansează o compoziție de-a lui, un imn dedicat celor care îl vor asculta, o lucrare mediocră, o falsificare a muzicii, o denaturare a scopurilor ei. Predispus la compromisuri, dirijorul pregăteşte reverențe exagerate în fața puterii. Micile opoziții ale unora dintre instrumentişti, lipsite de fermitate şi de unitate de atitudine sunt anihilate. Însă Timotei Alidor nu vrea să renunțe, e lipsit de orientare, se luptă cu împrejurările ca un Don Quijote cu morile de vânt. Sugestia simbolică a Cavalerului Tristei Figuri există în roman. Carol Vătan, din persuasiv, devine amenințător față de flautistul inoportun, ceea ce îl îndârjeşte pe acesta şi mai mult. Eşecul lui Timotei va fi dur: exersând relaxat la pian, vechea lui pasiune, un răufăcător cu simbrie va închide capacul peste degetele flautistului. Numai în acest fel dirijorul îl poate face să-şi dea seama că este o persoană indezirabilă datorită lipsei de adaptare oportunistă, atât prin arta lui componistică şi interpretativă, cât şi prin convingerile ferme, nonconformiste la modul donquijotesc. O interesantă abilitate narativă a prozatorului este dialogul intermitent a două subiectivități: în relatarea epică, persoana întâi aparține alternativ solistului flautist şi dirijorului, cu intenția de a da relief şi dramatism conflictului dintre cei doi. Spre final, intervine o a treia persoană întâi, pentru fiica lui Papi Edian, admiratoarea devotată efectiv trup şi suflet flautistului; când urma să fie curând deportată i se dăruie cu disperarea sfârşitului apropiat. În compoziția muzicală a romanului avem, în această iubire inocentă şi disperată, contrasubiectul cel mai important, anunțat din primul rând al cărții (dimineața, palidă ca spaima unei fecioare) şi revenind în contrapondere cu tema principală. Laitmotivele simfonice ale romanului revin imprevizibil: un bătrân singuratic bând un pahar de vin roşu într-un parc: un mim în plină stradă; modelul lui Don Ouijote; lumina palidă a durerii şi a inocenței.

Construită cu migală, *Degetele lui Marsias* este cea mai bună carte a lui Radu Țuculescu, fiind în acelaşi timp unul dintre cele mai frumoase romane ale anului trecut. Prin construcția lui după modelul unei arhitecturi muzicale nu are echivalent în imediata apropiere a literaturii noastre contemporane.

Ion Simuț